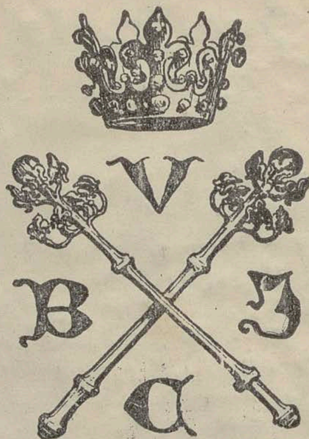

V
B J
C

Nro 3tio

DELICYE DZIECINNE S. MIKOŁAY

BISKVP MIRENSKI

y iedyna ſerca ich pociecha

KOLĘDA DUCHOWNA

Pod podobieńſtwem łágodnych podárunkow, dobrą pobożną á łátwą do poięcia rożnym látom ich dźiećinnym edukácyą

DAIĄCA.

Y w poſpolitośći wſzytkich ludźi á oſobliwie też w látá y w grzechy obſtárnych iák ſię ná duſzy odrodźić, iák Paná BOGA iedyne niebá y źiemie y wſzytkiego ſtworzenia Delicye poznáwáć y kocháć ſkutecznych ſpoſobow

NAVCZAIĄCA.

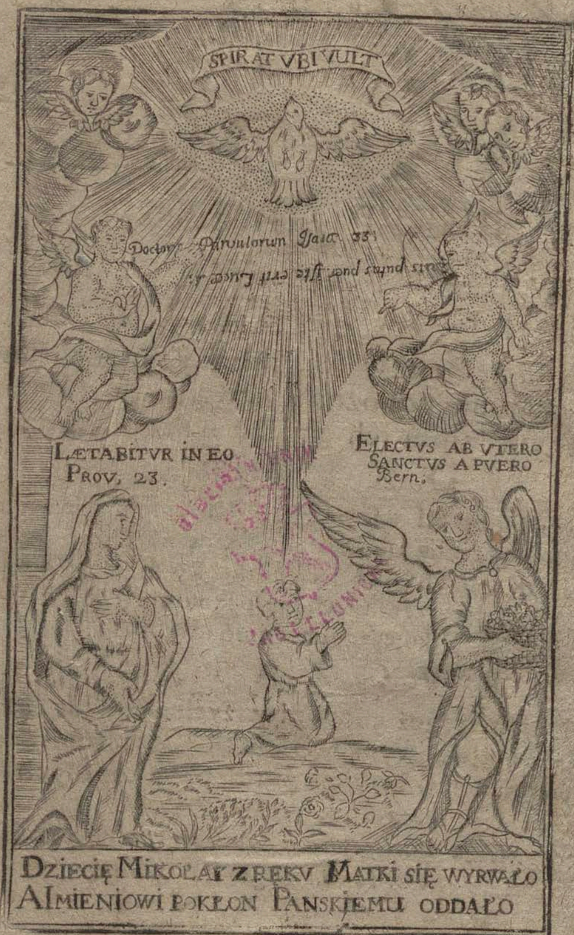
[...]niem tegoż cnotámi y życiem od dźiećiń[...] świątobliwym DOKTORA, á ſzczodrobliwego we wſzytkich potrzebách duſznych y doczeſnych PATRONA,

Przez Xiedza Maćieia Fraczkiewicza, Pod-Proboſzcza, Kośćioła Swietego MIKOŁAIA,

ROZDANA.

Roku Páńſkiego MDCCXLVIII.

w Krákowie, w Drukárni Akádemickiey K. W.

Casimirus Ostrowski sc. Cra:

SImile est Regnum Cælorum thesauro abscondito in agro; quem qui invenit homo, abscondit & præ gaudio illius vadit & vendit universa quæ habet & emit agrum illum. *Matthæi* 13.

S. Gregorius Papa Homiliá 11. *in Evangelia dicit:* Cælorum regnum idcirco terrenis rebus simile dicitur, ut ex his quæ animus novit, surgat ad incognita quæ non novit.

LIterarum Elementa cognoscat, jungat syllabas, discat nomina. verba consociet: atq; ut você tinnula ista meditetur proponantur ei crustula. mulsa præmia & quidquid gustu svave est, quod vernat in floribus. quod rutilat in gemmis, quod blanditur in pupis *Sanctus Hieronymus Ep: ad Gaudentium de Pacatulæ educatione.*

Młodzieniaszkowie y Pánienki, Stárzy y Młodźi, niech Imię Páńskie chwálą. Psal: 148.

Ieźli się nie náwrócicie, y nie stániećie się iáko máłe Dźiátkámie nie wnidźiećie do Krolestwá niebieskiego Matth 18.

Non privabit bonis eos, qui ambulant in innocentia *Psalmo* 83.

KSiążkę ktorey Tytuł DELICYE DZIECINNE, *z pilnośćią czytałem, ktorá że nic przećiwnego Wierze Swiętey áni dobrym obyczáiom nie zamyka, approbuię, y żeby wydrukowana była daię pozwolenie. Dźiało się w Krákowie, Dnia* 23. *Páźdźiernika, Roku Pańskiego* 1748.

X. MACIEY ZIĘTKIEWICZ Swiętey Teologii Doktor, y Professor Kanonik Katedralny Krákowski Ksiąg w Dyecezyi Krakowskiey Cenzor.

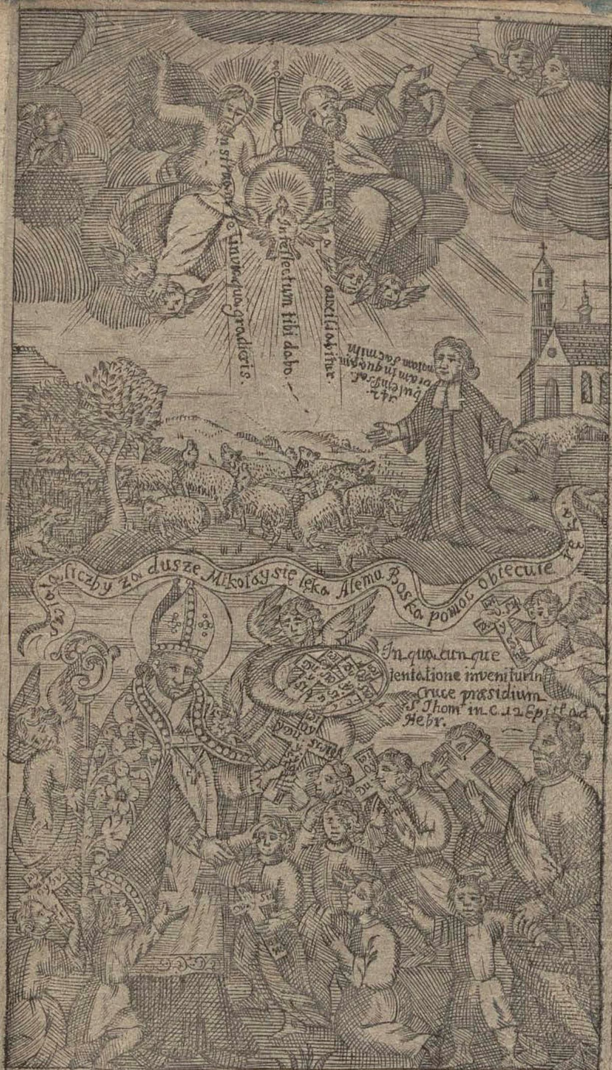
mpp.

PRZEMOWA
Do Rodzicow.

KOcháni w Pánu BOGU Rodźice ponieważ wy ná onę pámiątkę ſczodrobliwośći S. Mikołaia że w nocy ubogiemu Szlachćicowi ná poſag trzech Corek złoto oknem wrzućił, zwykliśćie co Rok w Wigilią Swiętá Iego dla záchęcenia do Nabożeńſtwá dźiatkom wáſzym ſpiącym rożne podárunki záwięzowáć y podrzucáć, powiadáiąc to że im S. Mikołay przynioſł dla was, ále roſkazał żebyśćie Paciorek nabożnie ráno y wieczor mowili, nas Rodźicow ſłucháli, y inſze dáiećie im nápominánia. Ták y ia niegodny Kápłan Chryſtuſow iáko Páweł przez Ewángelią Koryntyanom chcąc im też bydź Oycem duchownym przez podánie niektorych náuk z teyże S. Ewangeliy y z rożnych mieyſc S. Piſmá. w Oſobie S, Mikołaia ktorego Bonáwenturá S. niewinnych dźiatek oſobliwſzą názywa poćiechą, pod podobieńſtwem rzeczy widomych duchowną umyśliłem rozdáwáć im Kolędę, prágnąc wſzytkich (gdy by można) po cáłym świećie zoſtáiących tym ſpoſobem ugłaſkáć ułágodźić, y lekuśieńko nákłonić wolą y ſerce do przyimowánia dárow, to ieſt przymowánia náuk do edukácyi Chrześćiáńſkiey ſłużących. Niewinnośći dźiećinney máiąc Kolędę duchowną rozdáwáć do was iednák Rodźicow pierwſzą obroćiłem mowę, będąc przeſtrzeżony od Káznodźieie Boſkiego. że wáſzá naypierwſza obligácya dźiátki ſwoie náuczáć

kłáść

Słodkie krzyże do ust y Serca przytulaycie.
Aiak na nich pisano codzien się Zegnaycie.

kłádę Iego słowá: Masz Syny czwiczże ie, á náchylay ich od dźiećińſtwá ich. Poki rosz czká młoda dáie się náchylić y nawieść gdźie potrzebá, urosłą trudno ćiągnąć, *Powinni tedy Rodźicy swoim Dźiećiom wychowánie według stanu, karmiąc żywiąc odźiewáiąc ucząc ich boiáźni Bozey przednieyszych táiemnic Wiáry Swiętey, Paćierzá, Bożego przykazánia, y innych rzeczy do zbáwienia potrzebnych, upominác słowy álbo karáć rozgą gdy w nich co złego postrzegą, dobry im przykład dáiąc á nie gorsząc áni słowem, áni uczynkiem, przestrzegáiąc tez áby z Czeládzi zgorszenia iákiego nie miáły, y applikowáć ich z młodośći do tákiey professyi, gdźieby przystoynie żyć mogli, álbowiem nie rodzą się z madrośćią ále iey nábywáią od Rodźicow z dobrego wychowánia. Iednák niektorzy pierwey Syny bogácą w pieniądze niźli w boiáźń Bożą w rzemiesło rycerskie w talentá, niżeli w cnoty potrzebne, przetoż potym wszytko gubią y trácą. Pierwey im to ukázuią iż Panięta są, niźli to iż ludźie są. Pierwey ich náuczą pychy, wzgárdy bliźniego pompy, niżli baczenia ná ludzkie przypadki. Pierwey Synaczek umie sługom łáiáć, niźli Paná Oycá y Pedágogá słucháć. Nie ták ma bydź ále iáko Apostoł mowi: Poki dźiedźic mały niech nic będźie od sługi rożny Lepiey mu ukazowáć nędze y przygody ludzkie: áby się ich lękał á umiał sobie w nich pomagáć, gdy nań przypadną, niźli mu ukazowáć szczęśćie*

ludz-

*ludzkie, ktorym ſię wnet do pychy y zápomnie-
niá ſamego śiebie y do głupſtwá przywodźi, y
ſam śiebie y nátury ſwoiey ludzkiey nigdy ták
niepozna. Przetoż żadnego dźiedźictwá pilniey
Oycowie Synom oddáwáć nie máią, iáko wiárę Ká-
tolicką á boiaźń Bożą y pobożny żywot Iáko mowił
o Abráámie P. Bog.* Wiem iż rozkażeſz Synom
twoim y domowi twemu po tobie, áby
ſtrzegli drogi Páńſkiey, á czynili ſądy ſprá-
wiedliwość *Gen: 8. I Tobiaſz táki Synom teſtá-
ment czyni:* Słuchayćie Synowie moi Oycá
wáſzego, służćie Pánu Bogu prawdźiwie, á
ſtarayćie ſię to czynić, co ſię Iemu podoba.
y Synom wáſzym roſkażćie, áby czynili do-
bre uczynki y iałmuzny á Páná Bogá ná
pámięći mieli, á chwalili Go ná czás każdy
ze wſzytkiey śiły ſwoiey. *Tob: ult:*

*Iuż rozumiem te Swięte pobudki wzbudźiły w
ſercach wáſzych mili Rodzice ſpráwiedliwą ochotę
do uczynienia wiádomośći o rzeczách zbáwiennych
dźiećiom wáſzym máłym do pobożney edukácyi ſłu-
żących: ále podobno wielu z was głęboko weſtchną-
wſzy rzeczećie: coż choć byśmy rádźi iak naypobo-
żnieyſze dać wychowánie kiedy y czáſu potemu nie
mamy y poniekąd zapomnieliśmy, niemożna też
záwſze dobráć Náuczyćielá dobrze wiádomego drog
prowádzących do boiáźni Bożey. Więc ia ſerdeczne-
mu prágnieniu wáſzemu w tey mierze dogadzáiąc
naypierwey chcę mieć położone przed oczyma má-*

łych

tych dźieći wáßych Nayświętße látá Iezuſowe u Łukaſza S. w Rozdźiale 2. opiſane. Potym żyćie, cnoty, świątobliwość Mikołáiá S. Biſkupá Mireńſkiego: záraz przy národzeniu od P. Bogá do doſkonáłośći wybránego, y ná wzor y przykład máłym dźiatkom z Opátrznośći Boſkiey náznáczonego. Ná ostátku nie z moiey pracy, ále z Duchá Przenayświętßego łáſki com wynalazł w Piśmie Swiętym ſtarego y nowego Teſtamentu, w Kátechizmie Rzymſkim, w Przykłádách Kośćielnych do náuki zbáwienney y edukácyi Chrześćiáńſkiey máłym dźiátkom ſłużącego; to krotko zebráwßy pod tytułem Koledy Duchowney, Naymilśi Rodźicy, Opiekunowie, Náuczyćiele, naypierwey ná wáße ſkładam y oddawam ręce, bo z tych dźiatek iedne czytáć ießcze nie umieią, drugie nie wßytko zrozumieią, wáßey tedy przezemnie informácyi uprąßáią. Rozmowy w tey Kśiążce z dźiatkámi wáßemi nie ktore przedłużone: Wiele potraw y wy czáſem ná obiád każećie gotowáć á z tych tylko co ſubſtelnieyße y ſmácznieyße máłym dáiećie, ták co mnieyße á potrzebnieyße náuki te dźiatkom weſołą y łágodną mową opowiedayćie, po częśći tylko biorąc y to raz w tydźień álbo w mieśiąc, nie przymußáiąc, ále pomáłu w mawiaiąc: á co zoſtánie to ábo ſámi ná pożytek obroćićie własney dußy, álbo dla nich ná dálße látá zoſtáwićie. Maćie wy we zwyczáiu, że wßytko rázem co dźień przez wßytkie ich látá dźiećinne z niemi mawiaćie, to ieſt Paćierz; Anielſkie pozdro-

zdro-

zdrowienie. Wierzę w Bogá, Przykazánie Páńſkie. *Ia záś te Nabożeńſtwá ná oſobne ich roki podźieliłem, Chwalę ten waſz zwyczay, ale y według náuki w trzy Kśiążce opiſáney możećie z niemi poſtępowáć, Kśiążki im iednák do ręku dla zabáwy nie dáiąc, poki śię czytáć ná Elementarzu dobrze nie náuczą, żeby iey ták nierozumne mole przed czáſem nie zepſowáły. Temi álbowiem náukámi teraz ich záczawſzy, ná cáłe życie według Chrześćiáńſkiego powołánia, rządźić śię beſpiecznie mogą. Nazwáłem tę Kśiążkę* Delicyámi dźiećinnemi, *proſzę Pana Bogá ktory powiedźiał: Delicye moie zoſtawáć z Synámi ludzkiemi, áby wſzelkie prace pilnośći y ſtarania, w nauczaniu tych máłych Dźiatek, wam Rodźicom y roznym Preceptorom osłodźił, żebyśćie ſobie zá iedyną poćiechę y rozrywkę mieli, náuki dla nich opiſane czytáć, im przyiemną twarzą opowiadáć y perſwadowáć, żeby potym y ſámi uważnie czytáli, pamiętali y według nich obyczáie ſwoie konformowáli. Gdy ták przed niemi ochotnie poydźiećie pokazuiąc im drogę do boiáźni Bożey y pobożnośći Chrześćiáńſkiey z niemi y z Aniołámi ich przez cáłą wieczność zápátrowáć śię będźiećie ná Oblicze BOGA Oycá ktory ieſt w Niebieśiech* Matt: 18. *Prośćie y zá mną Miłośierdźia Boſkiego, ktory to piſzę ná wáſz y dźiatek wáſzych pożytek, áby proſtą tę pracą przyiął ná część chwałę ſwoię, á wieczną też w Niebie uraczył mnie nádgrodą. Amen.*

PRZE-

PRZEMOWA
Do małych Dźiatek.

NAymilſze w Chryſtuśie dźiatki, dla waſzey proſtoty, ſzczerości y niewinnośći záwſze w pierwſzym u wſzytkich ludźi zoſtawałyśćie reſpekćie y áffekćie. Krol Nabuchodonozor roſkazał zebráć kilkoro dźieći niewinnych piekrych y urodnych, y dał w opieke Podkomorzemu, zeby ich nauczył Piſmá y iezyka Chaldeyſkiego, y porcya im codźienna przez trzy láta náznáczył ze ſwego ſtołu Krolewſkiego. Niewinne chłopiatka y młodźieniaſzkow rad miewał przy boku ſwoim Swiety Krol y Prorok Dawid, y łágodnemi słowámi záchecał ich do nabozeńſtwa mowiac do nich: Chwalćie Páná dźiatki wychwalayćie Imię Páńſkie. A co wieksza y dźiwnieyſza że ſam Pan BOG Wſzechmogacy miał upodobánie w niewinnośći dźiatek máłych iáko czytam w pierwſzych Kśiegách Krolewſkich w Rozdźiele 1. y 2. Samuel trzechletnie Pachole przy Helim Kápłánie zoſtáwiony y oddány Panu BOGV ná wieczna służbe gdy w Kośćiele poſługi máłe y latom ſwoim przyzwoite raczo y ochotnie odpráwowáł, nie tylko Kápłanowi ále y ſamemu Panu BOGV przypadł do ſerca, albowiem po trzy razy głos iego Boſki słyſzał, y chetnie ſie też z poſłuſzeńſtwem woli iego oświadczał. Mow Pánie, oto ia ſłucham sługá twoy. Ná dokument Niebieſkiey przećiwko wam miłośći y przychylnośći ſam Iednorodzony Syn Boſki ſtał ſie máluczkim, ſtał ſie też Synem ludzkim przy Narodzeniu ſwoim, á przed złośćia Heroda uſzedłſzy do Egyptu y tam w Mieśćie Heliopolu z Márya Mátka, y Iozefem Opiekunem ſwoim mieſzkaiac, wiele máłych dźiećí do Boſkiego przychodźiły Dźiećiećiá

Iako

(*iáko świadczy Wielebna Márya Agredo*) *á on wiádomość o BOGV iák kroplámi wpuszczał w sercá ich, y náuczał miłości cnot, y ćwiczenia sie w nich, kieruiąc ná drogę żywotá wiecznego, dáleko większym postępkiem, niżeli w doyźrzáłych Męszczyznách. Y przez wszystek czas, ktorego tu konwersował z ludźmi ná świećie, záwsze pámięć y miłościwy wzgląd miał ná wásze dźiećinne latá, nápomináiąc żeby wam zgorszenia nie dáwáno, żeby sie wámi ludźie opiekowáli y wam dobrze czynili, mowiąc:* Ktoby przyiął iedno dźieciątko w Imię moie mnie przyimuie. *Postáwiła dobroć Boska iáko świece ná firmámenćie Niebieskim roznych spráwiedliwych y Swiętych, roznym stanom y kondycyom ludzkim, aby sie na iasność cnot ich y dobrych uczynkow zapátruiąc, onych też pobożności y świątobliwości náśládowáli, iako to Krolom, Swiętych Wacłaná y Kázimirzá, Zołnierzom, Swiętych Marćiná y Ierzego. Prostakom S. Izydorá. A wam zaś dźiatkom y młodźieniaszkom kochaiące was serce Boskie przeznáczyło y náznaczyło zá Pátroná, Opiekuna, y Náuczyćiela cnot y Pobożności* Swiętego Mikołáiá; *y słusznie: bo Cudowny y świątobliwy z dźiećinstwá swoiego Vrodzony z Szláchetnych Rodźicow, a co większa z cnoty y boiaźni Bożey (w czym iest prawdźiwe Szláchectwo) szláchetnieyszych. W srebrney wánnie kąpie Dźiećie mámká iáko nápisał* Vincentius Ferrerius, *stánie prędko ná nogách Dźiećie, ku Niebu sie podniesie, zwołáłá ná Cud Mámká Rodźicow, y kogo tylko mogłá* Discipulus powiádá, *że to był znak statecznego wytrwánia w łásce poświęcaiącey ktorą odebrał ná Chrzćie Swiętym to iest że przez cáłe życie nigdy nie miał upáść w żaden grzech śmiertelny. Rok zaś miał* MIKOŁAY *kiedy ná wszo-*

mnie-

mnienie Imienia Pańskiego z Máćierzyńskich wyrwał się ręku y upadł ná źiemię ná kolanká ádorácyą czyniąc BOGV. *Záczym iako niegdy przy narodźinach Izáiaszo-wych ták záraz przy dźiećinnych* Swiętego *Mikołáiá nabożnych początkách,* BOG *dobrotliwy za wiernego sobie sługę obierał go, y wam máłym Dźiatkom zá kochánego náznáczył Preceptorá, mowiąc tez niejako do niego:* Sługą moim iesteś, w tobie uwielbiony będę, wy-brałem ćię záraz przy národzeniu twoim, y z dźiećińſtwá uczyniwszy świątobliwym, dałem ćie ná świátłość Dźiećiom, ábyś im był Prze-wodnikiem do zbáwienia. *Toć tedy weselćie się weselem wielkim naymilsze Dźiatki, dźiekuiąc Boskiemu sercu was kocháiącemu, że wam ták miłego, ćichego, ták Swiętego y szczodrobliwego náznáczył Opiekuná, Pro-tektorá y Professorá.*

Máteusz Ewángelistá w Rozdźiale 18. *powiáda, że pewnego czásu dowiádowali się Vczniowie od Páná* IEZVSA *ktoryby tez z nich większym był w Krolestwie Niebieskim. A naymilszy* IEZVS *wezwawszy dźiećięćiá rowienniká wászego, postawiwszy go w pośrzodku nich, rzekł:* Ieźli się nie nawroćićie y nie stániećie się iáko máłe dźiatki nie wnidźiećie do Krolestwá Niebieskiego, *Iáko niegdy miedzy świętemi Apostołámi ták y dźiśiay miedzy wámi Dźiatkámi małemi y mło-dźieniaszkámi miłemi, stawia nayprzod málenkiego iáko máłym Mikołáiá, ábyśćie bráli z niego wzor y przy-kład życia wászego dźiećinnego, y do dálszego dobre y Swięte początki y fundamentá Niemowlęce ustá iesczcze máiąc czego mowić słowámi do cnoty y pobożnośći słu-żącego nie może, to perswáduie uczynkámi Swiętemi*

ktory

ktory pierwey pośćić niżeli ieść poczał, bo pożywáiac pierśi innych dni. często ſat, á we Srzode y Piatek raz tylko y to w wieczor mleká z pierśi záżywał. Wiec kiedy go ſam Pan IEZVS kochaiacy zbáwienie duß wáßych ſtawia y dawa wáßym młodym latom zá Opiekuná y Náuczyćielá nie pogardzayćie ſtarániem Boſkim, przyimuyćie go do ſerc y áffektow wáßych, słuchayćie z ochota czego was przy oddániu w rece wáße dźiećinne Koledy nauczáć. w czym nápominác bedźie. Iuż ćie tedy odbiera máluczka trzodo z reku Boſkich ſobie zlecona y powirzona, przyimuie ie was y przytula do ſercá ſwego, áffektem y przykładem Iezuſowym, słuchayćie z pilnośćia wßytkiego, czego was náuczáć bedźie, pámietayćie ſobie to wßytko dobrze y záchowayćie co wam do edukácyi waßey służacego mowić y rádźić bedźie. Oczy y rece w Niebo podnośćie, przy Swietych modlitwách ktore on wam zalecáć bedźie, á upewniám was wßytkich, że ßcześliwie roſnać bedźiećie, nietylko w latá, ále w łáſke u ludźi, y u ſamego Pána Bogá ktory was ſtworzył, odkupił, oświećił, y Swietemu Mikołáiowi ná opieke y edukácya zalećił.

KOLĘ-

KOLĘDA PIERWSZA

Dáie Náukę iáko czynić znak Krzyża Swiętego.

Trzechletnie dziatki: słuchayćie iáko wászych co do lat rowiennikow przykłádnego żyćia Ian we trzech látách niewinniądtko pieszczoty Rodźicielskie, wygody domowe y dźiećinne zabawki porzućiwszy, ná puszczą wychodźi od ludźi się kryie, pustelniczy á ostry żywot wiedźie, pokármem iego száráńcza, robaczki, miodonki chlebá, winá, mięsa nie zna, odźienie iego báránia skorá, poduszká iego kámień, źiemiá łoże, pokrycie Niebo, ośierociáły iáko synogárlicá po pustych się mieyscách tuła. Od Ioáchymá y Anny trzyletnia Nayczystsza, y Náyświętsza Pánienká Maryá do Kośćiołá Pánu Bogu ná służbę oddána, sámá przez się ochotnie po stopniách Kośćielnych do Ołtarzá wstępowáłá. S. Kunegundá málenka dźiećineczká z innemi dźiatkámi Krolewskiemi przynieśioná do Kośćiołá pod czás Mszy S. nigdy nie płákáłá áni ieść żądáłá, ále śiedząc ná łonie mámki swoiey oczy w Niebo podnośiłá y wszytká zostawáłá w kontempláćyi Ss. Táiemnic. A gdy we Mszy S. Błogosłáwione Imioná Iezus y Maryá wspomnione usłyszáłá, częścim oddáiąc pokornie nákłániáłá głowki. Usłyszáwszy tedy ták piękne y Swięte rowiennikow wászych początki w czym możećie zá pomocą Boską y łagodną S. Mikołáiá perswázyą násláduyćie,

Grzegorz S. Papież 7. gdy Mszą S. odpráwował, widźiáno ná práwym ramieniu iego gołębicę śiedzącą, przytomni nabożnie sobie tłomáczyli, że nie ludzką Mądrośćią ále Duchá Przenayś: nátchnieniem miał urząd Kośćiołá woiuiącego sporządzać. Naymilsze moie niewinniątká widźiáły oczká wásze, w pierwszym Obrażeczku nád máleńkim Mikołaiem w postáći gołąbká odmálowánego Duchá Przen: domyśláyćiesz się że od tegoż cáłego świátá Náuczyćielá szczegulnym sposobem Mikołay S. wam wszytkim niewinniatkom y rożnych lat dźiatkom y młodźieniászkom zá Professorá dány, y mądrośćią, wyrozumieniem, porádą, mężnośćią, umieiętnośćią, pobożnośćią, y Boiáźnią Páńską do niegoż utálentowány, áby was uczył wiádomośći rzeczy do zbáwienia duszy wászey należących, áby miłośćiwie rádźił, pobożność, umieiętność, ártykułow wiáry S. áby zászczepił w sercách wászych boiaźń Páńską y mocno przy cáłośći zdrowia, żyćia, y świątobliwośći wászey obstawał, nie tylko iáko miłośćiwy y szczodrobliwy Náuczyćiel, ále też iáko prawdźiwy Opiekun y szczery Obrońcá. Ze sąm rożnemi łáskámi, darámi ták Duchownemi iáko y doczesnemi żyiąc ná świećie był od P. Bogá obfitie uraczony; dla tego, z tych Niebieskich skárbow sobie powierzonych szczodrobliwym też záwsze

bywał, ieſt y będźie przećiwko wąm moie Dźiatki Opiekunem y Náuczyćielem, álbowiem rożne wąm po kolędźie, ktorą Kośćioł Boży zaczyna od Uroczyſtośći Wſzytkich SS. dáwáć y rozdawáć będźie podárunki, álbo raczey upominki, gdyż przy oddániu rozmáite według lat y poięćia wáſzego do edukacyi Chrześćiáńſkiey służące podáwáć y oznaymowáć będźie náuki.

Dźiećinie IOZEFOWI Synaczkowi Iákubá Pátryárchy śniło ſię pewney nocy że ſię mu Słońce y dwánaśćie gwiazd kłániało, ſwoich Apoſtołow w Ewángelii názwał P. Iezus świátłem świátá. A Dániel Prorok *w Rozdźiále 12* Náuczyćielow wáſzych do gwiazd przyrownał mowiąc: *Ktorzy ku ſpráwiedliwośći náuczáią wielu, świećić będą iáko gwiazdy ná wieki wieczne*. Kocháńſze nád właſne żyćie Niewinniątká moie kiedy więc w nocy w náylepſzą záſypiaćie, ſtawa przed wámi iák Słońce, álbo iedná z náyprzednieyſzych gwiazd wáſz Pátron Opiekun y łaſkawy Náuczyćiel Mikołay S. y rożne zoſtawuie podarunki y nauki iáko wam názaiutrz waśi powiadáć zwykli Rodźicy. Więc y teraz wam nayprzod trzyletnie niewinniątká ofiaruię po kolędźie máluczkie Krzyzyki z napiſaniem S. słow. Wſzelkie tedy cáczka od mámek dáne z rączek wáſzych rzucayćie á z więkſzą ućiechą, miłośćią y radośćią niżli

czaczka swoie te S. odbieraycie Krzyżyki, Gardźcie miękkiemi puchami, a chwytaycie sie twardego Krzyża Iezusowego obiema rączkami, całuycie miłościwie ustami waszemi niewinnemi, do serca przytulaycie iako iedyne delicye, iedyne serca ukontentowanie.

S. Grzegorz o ktorym tu wspomniałem, będąc ieszcze tak małym iak y wy teraz dziecieciem, czytać nie umieiąc, z wiorow te słowa złożył: Będzie panował od morza do morza. Iednorodzony Syn Boski Pan Nieba y ziemie zstąpiwszy na świat y małuczkim się na podobieństwo wasze stawszy, bawiąc się przy S. swoim Jozefie Opiekunie domy y pałace buduiącym w Egipcie, Krzyżyki też sobie, włocznie y gwoździe strugał y robił, y iako iedyne delicye y nayprzyiemnieysze czaczka w koszyczku małym stawiał, układał y zabierał z sobą idąc za kochanym Opiekunem z warstatu cieśielskiego do gospody powracaiącym. Wszak y Obrazki takie widźicie: że w ręku koszyk z instrumentami przyszłey męki swoiey trzyma z podpisaniem: *w pracach od młodości.* Y potym nie odmienił do Krzyza affektu idąc albowiem osądzony na śmierć zelżywą, mowi IAN S. *że niosł sobie Krzyż aż na gorę Kalwaryi.* Jednak ia nie chcę drobnego y słabe-

słabego ćiałeczka waſzego obćiążać drzewem Krzyżowym, znak tylko wkładam Krzyża Swiętego, na dźiećinne ramiona waſze. Zdrada ieſzcze ani kłamſtwo nie postało w uśćiech waſzych, niechayże Naywdźięcznieyſzy JEZUS iako Mądrość Przedwieczna naypierwey otworzy y uczyni wymowne y rzetelnie wymawiaiące słowa, znaku Krzyża Swiętego, Słodkie to iarzmo y lekki ćiężar na małe y słabe ćiałeczka waſzego członki, tylko ochotnie podnieśćie prawą rączkę albo podnieśioną od Matuśieńki pozwolćie lekko prowadźić na czoło, na pierśi, y ramiona, mowiąc z niemi za położeniem rączki na czoło te słowa: *W Imię Oycá* ✠ potym na pierśiach mowiąc: *y Syná* ✠, potym na ramieniu lewym, mowiąc: *y Duchá* ✠ á naoſtatku na ramieniu prawym mowiąc: *Swiętego, Amen.*

Takowy tedy Krzyż Pańſki, iako lekki y miły ćiężar trzy razy na dźień to ieſt z rana wſtaiąc, we dnie gdy trwoga, niebeſpieczeńſtwo iakie, y wieczor kładąc ſię ſpać, będźiećie wyrażać na ćiele ſwoim. Albowiem Krzyż Pańſki ieſt obroną duſzy y ćiała. Przeto kończę mowę moię do was przemową Bernarda S. *Mieyćie zawſʃe Iezuſá w ſercu, á niechay nigdy ukrzyżowany z myśliwáſʃey niewychodźi, ten wam pokarmem y napoiem niecháy będźie.*

KOKĘDA DRUGA:

Paćierz z Dźiećmi mowi.

OD Krzyża S. pierwszą záczawszy Kolędę z drugą do wás czteroletnie Dźiáteczki moie przychodźi S. Mikołay z Kolędą. Czytałem w Piśmie S. żećie prágnęły y prośiły chlebá, więc dogadzaiąc woli y ápetytowi wászemu, kocháiący duszne y ćielesne zdrowie wásze Mikołay S, Chleba żytnego po kromce zostawuie. Po Máćierzyńskim mleku od Chlebá y wody, ná początku świátá iedzenie y pośilenie ćiáłá swego ludźie zaczynáli, miesa áni przepysznych specyáłow nie iadáiąc, po kilka set lat choroby nie znáiąc żyli ná tym świećie, iednákże iedni krocey!, drudzy dłużey żyiąc tu ná źiemi wszyscy iuż dáwno poumieráli. Więc S. Mikołay, kochaiący zdrowie y żyćie wasze nakarmić wás prágnie Chlebem żyćia, Chlebem wyrozumienia y wodą Mądrośći, iáko tám ktoś uráczony *w Rozdźiale 15.* u Eklezyastyka utráktowáć pragnie słowámi, ktore wyszły z ust Bożych. Wspominá S. Ewángelia, że kiedy P. Jezus pięćioro Chlebá ięczmiennego rozdáł, ná pięć tyśięcy ludu zgłodniáłego, skoro się iuż do sytośći naiedli, roskazał Uczniom zbywaiące, zebrać ułomki ktorych się názbieráło 12. koszow: Zbywáiące ułomki ieden z uczonych powiada, że znaczyły rożne táiemnice y nauki

Ducho-

Dziateczki daię wam po kromce Chleba
Ale Pacierz umiec y mowic trzeba

J.S.

Duchowne. Tákiemi ułomkámi niewinniątka moie częstuie was Mikołáy S, kiedy się wam pilno Páćierza uczyć y dobrze ná pámięć náuczyć roskazuie.

Powiádá Lukasz S, *w Rozdźiale 11.* że SS. Apostołowie wielkiemi idiotámi, nieukámi, przystáli do P. Iezusá ták dálece że się modlić y Páćierza mowić nieumieli. Widząc go tedy samego często ná modlitwie zostáiącego, y słysząc iáko nie ráz miłośćiwie záchęcał y nápominał ich do pobożnośći y nabożeństwá mowiąc: *Modlćie sie trwayćie ze mną ná modlitwie.* Więc nie wstydali się swoiey nieumieiętnośći ále pokornie prosili P. Iezusa mowiąc: *Panie naucz nas się modlić, naucz nás Paćierza,* Odpowiedźiał: *ták sie modlić będźiećie:*

OYcze nasz, ktoryś iest w Niebieśiech, święć się Imię Twoie, przydź Krolestwo twoie, badź wolá twoiá iako w Niebie ták y ná źiemi Chlebá naszego powszedniego day nám dźiśiay y odpuść nam nasze winy iako y my odpuszczamy nászym winowaycom y nie wwodź nas w pokuszenie, ale nás zbaw odezłego Amen.

Jákiego tedy Páćierzá sam P. Iezus náuczył swoich Apostołow, táki wám y S. Mikołay rádźi y roskazuie codźiennie z raná y wieczor nábożnie odmawiáć. A iáko Uczniowie P. Iezusa, ták y wy prośćie Mamuli, álbo Tátuśinka lub piástunki swoiey, żeby go z wámi mowiła, powoli, rzetelnie, nábożnie,

słowo w słowo nic nie odmieniáiąc, áni przydáiąc. Niżeli tedy záczniećie naprzod potrzeba klęknąć przed ktorym Obrázem, potym ták śię przeżegnáć iákom iuż náuczył rączki złożyć y nabożnie powoli nie pośiádáiąc, áni rączkámi nie broiąc, zá Mátką álbo Piástunką cáły zmowić paćiorek á dopiero po ſkończeniu Páćierzá, upomnieć śię kromeczki z másłem Chlebá. Niech wám przykro nie będźie codźień nie ták śię Pánu BOGU modlić, wſzák widźićie że Rodźice wáśi, y domowi, Páćierz máwiáią, ná Kśiąſzkách czytáią, do Kośćiołá z Páćiorkámi chodzą, ná Mſze Swięte, ná Koronki, Rożáńce, y Nieſzpory. Swiętá KLARA, Zákonu Swiętego FRANCISZKA. cztery látá też dopiero miáłá, iáko y wy á klęcząc przed Krucyfixem, rośpámiętywáłá Mękę Páńſką. Niżeli wſzedł do Zákonu *Aloysius Gonzaga*, zbierał poddánych ſwoich Dźieći uczył, Kátechizmu: ażeby y młodſzym Bráći ſwoim y innym zásłodźił Nabożeńſtwo, po náuce konfektámi kármił. MIKOŁAY zaś Swięty, żeby was máluchnych y inſzych záchęćił do częſtego mowienia Páćierzá, rożnemi o tey Swiętey modlitwie, iák biſzkoktámi álbo márcyponami náukami tráktuie. W tym Páćierzu názywámy Pána

BO-

BOGA Oycem náſzym, dla wzbudzenia w ſobie ufności y Synowſkiey ku niemu miłości, mianuiemy Oycem, bo nas ſtworzył, odkupił, y zá włáſne Syny przyſpoſobił. Swięty PAWEŁ do was mowi owemi słowy, ktoremi piſał do Galatow: *Wſzyſcy Synami Bożemi ieſteście przez wiárę w Chryſtuśie Pánie, álbowiem ktorzykolwiek ieſteście ochrzceni w Chryſtuśie, oblekliście ſię w Chryſtuſa.*

Rádźi wy lubićie moie dźiátki Chleb, iádac á często przez dźień máwiáyćieſz nábożnie Páćiorek, prośćie Páná BOGA żeby go w ręce, y ná ręce Rodźicow wáſzych przez błogosławieńſtwo ſwoie ſzczodrobliwie dáwał á ták y oni żałowáć wam go nie będą. W żyćiu Swiętego Odylona *w Rozdźiale 17.* świádczy Hiſtoryá o pewnym Zákonniku, że podczas obiádu z wielką pilnośćią y uwagą słuchaiąc lekcyi ktorą czytano do ſtołu zámyślił ſię y zápomniał okruſzyn według zwyczáiu Zákonnego, ná przyſtawkę zebráć, á tym czáſem nagle ſię ruſzyli od ſtołu, więc ná rękę ie zgárnąwſzy wſzytkie trzymał w ſkurczoney ręce, poſtrzekł Opát, y ſtuloną każe otworzyć rękę coby w niey trzymał chcąc widźieć, áż owe odrobiny Chlebá w drogie przemienił Pán BOG perełki, ktoremi potym appárat Kośćielny przyozdobiono.

Ták

Tak y wy naymilſze niewinniątka z uczćiwośćią y z uwagą mawiaycie Paciorek, słuchayćie z pilnośćią nauki o Kolędźie Swiętego MIKOŁAIA, gdy wam ią czytać będą a nie tylko Chleba, ale y wſzytkiego czego wam na świećie y waſzym kochanym Rodźicom potrzeba da ze ſkarbow ſwoich ſzczodrobliwa Oyca Niebieſkiego ręka iako ſam Pan IEZUS *w Rozdźiale 16* u JANA Swiętego, o tym upewnił. *Záprawdę záprawdę powiádam wam, o cokolwiek prośić będźiećie Oycá mego w Imię moie; da wam.* Paćierz ten dla tego krotki abyśćie ſię go prętko nauczyli, y często go przez dźień nabożnie mowili, ktorym nabożnym mowieniem będźiećie modlcami według ſerca Bożego, od mądrośći iego Przedwieczney złożoną chwaląc y błagaiąc Maieſtat Iego Boſki modlitwą, tym ſpoſobem, y ſobie y komu zechcećie siła ſię przysłużyćie, żadna z uſt waſzych czyſtych, z uſt niewinnych, modlitwa nie będźie prożna, nie będźie wzgardzona. Piſze *Pelbartus de Temeſuar.* Ze chłopiątko iedno poſzedłſzy z domowemi do Kośćioła, po ſkończonym nabożeńſtwie pokazali mu grob w ktorym nie dawno umarłą iego ſchowano Matkę, kochaiące y pamiętaiące affektu Maćierzyńſkiego Dźiećię,

kię

klękło nád tym grobem y nabożnie ieden zá duszę iey zmowiło páćiorek, Biskup Swiątobliwy w zachwyceniu będąc, widźiał iż złotą wendą z ieźiorá ognistego śliczną Białogłowę wyćiągneło. Záiste kiedy wy pobieżyćie do Kośćioła, skromnie się tám sprawuyćie, ieden Páćiorek przynaymniey nábożnie y powolny, álbo więcey ieżeli będźiećie mieć ochotę, zmowićie, zá żyiących álbo iuż umarłych Rodźicow offiáruiąc, á skuteczna prożba wászá będźie. Po dokończeniu zaś ták krotkiey modlitwy wászey, uwáżayćie Ceremonie Kośćielne, przypátruyćie się też ludźiom nabożnym, iák to iedni czytáią ná Kśiąszkách, drudzy się ná pamięć modlą, inni ná Páćiorkach Koronkę mowią, á pobudzayćie się do náśládowániá.

Nie lenili się y owszem ubiegáli sprawiedliwi y nábożni ludźie náuczáć was Paćierza, náuczáć sposobu modlenia się y chwalenia Pána BOGA. Xiądz Ian Gerson Prałát wielki, bo Kánclerz wámi máleńkiemi dźiatkámi nie gárdźił, y owszem wielkie miał upodobanie y ukontentowánie, z wámi duchownie rozmáwiáć, początkow do zbáwienia náleżących słowy łágodnemi y łatwemi uczyć, y do pobożnośći Chrześćiáńskiey sposobić. X. Piotr

Wi.

Witalis *Soc. Iesu* ſtarym iuż będąc, Dźieći Paćierza y Pozdrowienia Anielſkiego uczył. Sam Pán IEZUS, żeby dał przykład iák wiele ná tym należy od máłośći bráć świątobliwą edukácyą y dawać ią potrzebuiącym, wźiął był ná porękę y opiekę Piotrá Celeſtyna śierotę, bo go niemowlęćiem Oćiec był odumárł. Więc zſtępuiac z Krzyża, ſam go uczył y Aniołom doglądać kazał, á gdy w czym wykroczył, bez karania go nie puſzczáli. A ktoż ſię znáydźie ták gnuśny moie pácholętá, żeby z wámi nie chćiał mowić Páćierzá, y záwczáſu wpráwiaiąc wąs do modlenia ſię, wiedzący do tego y z powieśći Proroká; iż z uſt niemowląt y z ſſących uczynił ſobie chwałę Pán BOG. Ponieważ Pánu BOGU przyiemna, z uſt wáſzych niewinnych modlitwá, niechże wám będźie (iáko o WOYCIECHU Swiętym nápiſał X. Skárgá) Chlebem powſzednim, tym ſię Chlebem pośilayćie y pokrzepiáyćie, do więkſzey co ráz á więkſzey pobożnośći, o tym Chlebie dorabiayćie ſię, y doczeſnego y duſznego błogosławieńſtwá Boſkiego, ten Chleb dány wam po Kolędźie, od S. MIKOŁAIA Przewodniká wáſzego, ták was pośiláć y utwierdzać będźie w drodze cnot S. że o nim poydźiećie y wnidźiećie ná Swiętą gorę Syonu Niebieſkiego. KO-

OBRAZEK MARYI DAIĘ PO KOLĘDZIE
IEY NABOZENSTWO NIECH W PAMIĘCI BĘDZIE

KOLĘDA TRZECIA.

Pięćioletnie Dźiećinstwo náucza Anielskiego Pozdrowienia.

CZytáłem w Roku Niebieskim, że Obráz Mátki Stworzyćielá nászego MARYI, bárdzo pięknie y subtelnie bo Anielskiemi rękami málowány, Błogosławioney Galli, Wdowie Aniołowie świátłem Niebieskim otoczony, przynieśli. O iák ućieszona ná sercu y umyśle; że ták Swiętym y przez czyste Aniołow ręce uraczona podárunkiem. Pieśćliwe pięćioletnie Dźiećineczki moie, poyrzyićie ieno ná wdźięczną twárz y Swięte ręce wászego kochánego Opiekuná, Aniołá w ludzkim ćiele MIKOŁAIA Swiętego, oto stoi przed wámi, z szczodrobliwą á Swiętą Kolędą, bo z ślicznemi Nayśliczniejszey Mátki Boskiey MARYI Obrázeczkámi, skoczćie rázno do niego, prośćie, upádniyćie do nog: miłośćiwy Opiekun wszytkich was podźieli, żadnego nie minie, żadnym nie wzgárdźi, y owszem oto iuż rozdáie między was wszytkich po Kolędźie Obrazki, Nayświętszey MARYI Pánny, na ućieszenie y rozweselenie wászego dźiećiństwá. Wiele á wielkich pożytkow iest w Kośćiele Chrystusowym, ktore pochodzą z używánia y po-

poſzanowánia Obrazow SS, Pierwſzy ten ieſt pożytek według S. CHRYZOSTOMA. Człowiek álbowiem proſty rychley ſię zbuduie z Obrazow Swiętych, przypátruiąc ſię onym, niżeli gdy by mu kto ſamę Historyą o tym powiedał, ktora prędko z myśli wypádnie, álbo iey też nie záráz poymie. A Swięty GRZEGORZ Wielki ták mowi: *Co ſprawuie piſmo w czytaiących, to málowane Obrázy ſpráwuią w tych ktorzy czytać nie umieią, gdy ſię im przypatruią, albowiem z nich ſię wiele náuczáią, czego powinni náśladować, y czego ſię wyſtrzegać.* Z Obrázow Swiętych, kto ie ma w domu ſwoim, álbo przy ſobie nośi, pochodźi wielka Pánu BOGU chwáłá, uczćiwość Swiętym iego, prętſze modlitwy wysłuchanie, y w niebeſpieczeńſtwie iakim obrona. Mnieyſze od was Dźieći moie, bo we trzech lećiech niewinniątko Roku P. 1597. wpádło do ſtudni, y tam przez pułgodźiny będąc, iuż umarłe dobyli, á widząc że ſię Obrazká ná ſzyi wiſzącego, znać w ten czas kiedy lećiało do ſtudni rękámi chwyciwſzy ieſzcze mocno trzymało, iedyney po Panu BOGU ſmutnych poćieſzyćielce MARYI ofiarowane, ożyło. Chwyććie ſię záwczáſu y wy, nog Mátki IEZUSOWEY, chwytayćie ſię ſzát iey Panieńſkich, y mo-

cno

cno ſię ich trzymayćie, żebyśćie potym w dalſzym żyćiu nie upádli w kał grzechowy a potym nie w padli do niezgruntowáney ſtudni wieczności piekielney. W tym zaraz wieku dźiećinnym w ktorym wy ieſteśćie, chwyćiła ſię Swięta Iádwigá, Księżna Polſka Obrazka Mátki Boſkiey, y trzymáłá go przez całe życie ſtátecznie w nabożeńſtwie trwáiąc. trzymáłá w konániu y po ſkonániu náwet bráć go ſobie nie dáłá Pámiętayćież ſobie te náuki, y Swięte przykłady. á ieżeli potym co przećiwnego mowiących usłyſzyćie Heretykow, roſtropnie ták odpowiedź dáćie. *Iż my Kátolicy nie do Obrazu ſamego modlemy ſię, ále do tego ktorego ten Obraz nam wyraża.*

Miłośćiwy IEZUS umieráiąc ná Krzyżu, JANA Swiętego oddał, Przeczyſtey MARYI w Opiekę, oddał zá Syná przyſpoſobionego, á w iednym lánie wſzytkich ktorych Męka y Krwią w Kſięgách żywotá zapiſał. Iużeśćie dawno odſądzeni, od pierśi Mátek ſwoich doczeſnych pięćioletni Dźiećiuſzkowie, znáyćie ſię do MARYI, onę ſobie z woli Chryſtuſowey zá iedyną obieraćie Mátkę, iáko uczynił Swięty Stánisław Koſtká młodźiuchny Iezuita, ktorego gdy raz X. Emanuel, z ktorym ſzedł zá towarzyſza, ſpytał: Ieżeliby

ſię

ſię w Nayświętſzey Pannie kochał? on y uſty y ſercem odpowiedáiąc rzekł: Co mię o to pytaſz Oycze, moiac to Mátką. Náuczyłem ſię z żywotá Kryſtyny z Lubomirſkich Potockiey w Krákowie, że w roku dziewiątym krwią włáſną z pálcá ſerdecznego przekłotego wyćiśnioną, zápiſała ſię MARYI zá ſługę y niewolnicę wieczną. Zápis pilniey niżeli naydroższe kleynoty chowáłá, dopiero ſię go dwiema Niedźielámi przed śmierćią zwierzyłá Spowiednikowi. Obráná MARYA zá Mátkę wzáiemnie przyſpoſobionych Synow y Corki do Máćierzyńſkiego przyimuie áffektu y reſpektu. niemi ſię záwſze opiekuie, w przypádku obronę, w niedoſtátku pewne ſubminiſtruiąc wſpomożenie. Błogosławioną Weronikę Medulaneńſką Swiętego Auguſtyná Zakonnicę czytáć y ſpiewáć náuczyłá. Tu po náukę Dźiatki Woyćiech Wielki, Tomaſz z Akwinu y tyśiąc innych przy MARYI mądrośćią ſwoią świát nápełnili. Do tey Mátki kochániey po ſupplement odſyłałeś pauperkow uczyć ſię pilnie y prawdźiwie chcących Swięty Hermanie IOZEFIE, ktorać do ſzkoły chodzącemu á niemáiącemu wiktu kámień ieden przy Kośćiele pokazałá, z pod ktoregoś tyleś znáydował y wybierał pieniędzy, wiele expen-
ſa

ſa ná ſukienki, żywność y ná kśiąſzki ſzkolne potrzebowałá.

Swięty Tomaſz Anielſki Theolog niemowlęćiem będąc, gdy go do kąpieli gotowáno, kártkczkę z źiemie podniosł, y onę w rączkę śćiſnawſzy, wydrzeć iey ſobie nie dopuśćił, aż mu ią po kąpieli wźięto, ná ktorey nápiſane było Pozdrowienie Anielſkie, ále śię od płaczu utulić nie dał, poki mu przywrocona nie byłá, y ſkoro ią doſtał, w uſtá ią włożywſzy połknął. Máleńká kárteczká, á iedyna pieſzczotá, iedyná kontentecá byłá temu niemowlęćiu, że Anielſkim zápiſana pozdrowieniem: dopieroż ſam wizerunek Krolowey Niebá, Obrázeczki iey wám pięćioletne pácholętá od Swiętego MIKOŁAIA po Kolędźie rozdáne, niech was ućieſzą, ułágodzą y záchęcą do roſkochánia śię w tey Mátce Chryſtuſowey. Niech tá Kolędá rozweſeli y nákłoni ſercá wáſze do pilnego śię uczenia tey Anielſkiey Modlitwy, y codźiennego iey mowienia, ktorą umyślnie dlá wygody wáſzey y wás uczących ná tey kárćie wypiſuię, á wy potym do ſercá y pámięći wáſzey przyimiyćie ią:

ZDrowaś MARYA łaſkiś pełna Pán z tobą. Błogosławionaś ty między niewiaſtami y błogosławion owoc żywota twego IEZVS. Swięta MA-

MARYA Matko Boża. modl ſię zá nami grzeſznemi, teraz y w godźinę śmierći naſzey, Amen.

Záraz po Páćierzu mowiemy Pozdrowienie Anielſkie, áby ſię znaczyło, iż nie máſz po Paćierzu zacnieyſzey modlitwy nád Pozdrowienie Anielſkie, w ktorym Máwzywamy przyczyny naygodnieyſzey Mátki Boſkiey, ná otrzymánie tego o co proſzemy w Paćierzu. Pozdrawiamy y wychwalamy Nayświętſzą MARYA dlá tego, bo ieſt od wſzytkiego ſtworzenia nayzacnieyſzą y naygodnieyſzą. Modlmy ſię do niey, bo będąc Mátką Bożą, może nam wſzytko uprośić, y zawſze gotowa ná rátunek y wſpomożenie náſze. Rożność zás między modlitwami ktore wnośiemy do Páná BOGA y temi, ktore do Mátki iego Niepokalaney, lub do Swiętych Páńſkich tá ieſt: álbowiem kiedy ſię modlemy Pánu BOGU, u niego ſamego żebrzemy miłośierdźia; á gdy zaś do Nayświętſzey MARYI Pánny álbo Swiętych Páńſkich, w ten czas proſzemy o Inſtancyą y przyczynę do Máieſtátu Boſkiego. Od ſamego tedy Przenayświętſzego DUCHA náuczone, y nátchnione niektore Dźiećiątká, záraz w látach niemowlęcych zácżęły służyć y chwálić Krolową Anielſką MARYA. Swięty

MI-

MIKOŁAY wáſz Pátron y ſzczodrobliwy Opiekun, á Biſkup Mireńſki, urodźiwſzy ſię ná świat, pierwey pośćić, niżeli ieść począł, bo pożywaiąc pierśi innych dni ſsał, á we Srzodę y w Piątek raz tylko y to w wieczor mleká z pierśi záżywał, w niemowlęcym wieku záczął na honor MARYI Srzody pośćić á potym w dálſzych látách y Soboty ſobie przyczynił. Wiem o Swiętey Kunegundźie Xiężnie Polſkiey, że po urodzeniu ſwoim prędko nábożnym záwołáła głoſem: *Ave Regina Cælorum.* Witay Krolowá Niebieſka. Nie opuſzczę y tego co w Roku Niebieſkim czytałem: że Kápłan ieden maiąc Kátęchizm, prośił áby był kto ku czći Mátki Bożey głośno Anielſkie pozdrowienie mowił, gdy ſię wſzyſcy wſtydźili, niemowlę ná ręku mátki ſwey w ſześćiu mieśiącách z podźiwieniem wſzytkich rzetelnie y zupełnie *Zdrowaś Márya* wymowiło. Swiętá Katarzyna Seneńſká, Dźiećiná máleńká ſkoro ſię náuczyła pozdráwiać MARYA Krolową Pánieńſką po wſchodach domu ſwego wchodząc y ſchodząc, ná káżdym ſtopniu przyklękáłá y po iednym máwiáłá pozdrowieniu, Wy pięćioletnie Dźiąteczki gdy zegar biie, álbo ná Paćierze dzwonią, nie poſtępuyćie dáley y ná krok aż wprzod pozdro-

zdrowićie Nayczyſtſza Matkę ſwoię MARYA. Swięty Bazyli tak o Pozdrowieniu Anielſkim napiſał. Pozdrowienie Anielſkie ieſt to łuk y ſtrzała zabiiaiąca nieprzyiaćiele, włocznie y miecz na zabićie ich. Czytałem w Zwierćiedle przykładow: że *Tomaſz á Kępmis* świątobliwy Zakonnik, iedney nocy ſpać nie mogąc, patrzy áż ſię ſame drzwi do cele iego otwieráią, y wchodźi ſtraſzydło piekielne, á po wáſzewmu ſtráśliwe Bobo, zbliża ſię tedy ku niemu do łożká chcąc zdrowiu y żyćiu pomu do łożká dobno záſzkodźić. przelakł ſię bárdzo, y nie wiedźiał iák ſię rátowáć, aż nátchniony łáſką Pozdrowienie Anielſkie po ćichu mowić począł, gdy przyſzło do owych słow IEZUS Chryſtus, Bobo ſtrachać ſię ſamo, á potym y wrácáć ku drzwiom poczęło. Zrozumiawſzy to przelękniony Tomaſz, nábrał śmiałośći, y gdy głośno raz y drugi powtorzył pomienione słowa: IEZUS Chryſtus, ſtráſzydło z wielkim impetem y ſzeleſtem po wſchodach ućiekaiąc precz od Klaſztoru uſtąpiło. Dźiateczki máłe pámiętáyćie o tym ſpoſobie, iák ſię maćie rátowáć kiedy trwogá, ſtrách iáki we dnie lub w nocy ná was pádnie. Bellarmin Kárdynał nayczęśćiey Anielſkim Pozdrowieniem czćił y chwalił, przez cá-

ie życie ſwoie Krolowa Wſzytkich Swię-
tych MARYA, bliſkim będąc ſkonánia,
kiedy go słabośći y ckliwośći śmiertelne
śćiſnęły, y ſtráchy ze wſząd ogárnęły, iak
bywa przy śmierći: Pozdrowienie Aniel-
ſkie mowił głośno, y temi słowami zá-
kończył życie ſwoie: *Swięta MARYA Mátko
Boża modl ſię zá námi teráz y w godźinę śmier-
ći náſzey Amen.*
Niewielość nabożeńſtwá, ále rożne
przykłády pobudki do służenia Nayśli-
cznieyſzey Mátce wáſzey MARYI, prze-
dłużyły rozmowę, álbowiem wierzćie mi
niewinne Dźiáteczki, że ludźie więkſzego
wzroſtu y ſtárośći co do lat więkſze dale-
ko á rożmaite miewaią y miewali ſpoſo-
by chwalenia y służenia tey przedźiwney
Mátce Boſkiey MARYI. Niektore tu wy-
liczam nie dla tego żebyśćie zachowali
teraz, ále żebyśćie ſobie ná potym pámię-
táli y náśladowali tych Swiętych ſpoſobow
pomagáiących do doſtąpienia kroleſtwá Nie-
bieſkiego. *Ferdinandus* Krol Luzytański ká-
żdą Sobotę y Wigilią do Swiąt Mátki Bo-
ſkiey o Chlebie y wodźie pośćił. Swię-
ty Károl Boromeuſz Kárdynał, Godźinki
o Niepokalanym Poczęćiu codźień klęcząc
odmawiał. Swięty Bernardyn Seneńſki ká-
żdego dnia Koronkę mowił nábożnie,

mowiącemu tedy z pilnośćią y attencyą pewnego czásu pokazáłá śię tá Mátká Odkupićielá naszego MARYA y rzekłá: *Bernardynie ukochany sługo moy, wielce mi śie podoba to twoie nabożeństwo, zá ktore uprośiłam ći u Syna mego łaske dzielnie mowienia y cudow czynienia. Y to wiedz że w Niebie będźieß uczęstnikiem wesela mego.*

Zaden prawie z ludźi Chrześćiańskich nie znáyduie śię, ktoryby nie miał iakiego affektu nabożnego, to iest sposobu służenia tey Wielkiey Niebá y źiemie Monárchini, pámiętáiąc ná perswázyą Hyponeńskiego Infułatá Augusty-ná Swiętego; Całym sercem y áffektem czćiymy MARyą, bo tá iest wolá tego, ktory nam wsżytko chce dáć przez MARyą. X. Antoni Aruzyusz *Societatis Iesu* dárowány od Swiętego Ignacego Obrazek Mátki Náyświętszey Bolesney, codźiennie przy sercu swym nośił, y nim wiele cudow czynił, y chorych leczył, z kąd ten Obrázek nayprzod w Rzymie, á potym w Niemczech wysztychowány y wybity, zwał śię MARIA *à Corde* to iest MARYA od serca. Przetoż y wy moie máłuchne Dźiáteczki, z cáłego sercá w tey Mátce Boskiey y w swoiey przez przysposobienie, zakochayćie śię, naybárdźiey IEZUSOWI y MARYI sercá wásze powierzayćie. Oná sercá wászego niech będźie Panią, Dźiedźiczką y Mátką, á miłośćią Boską rozgrzewáć y zápalać ie, będźie Iey straż y Opieka Swiętym go myślom otwierać, á przed grzechowemi pokusámi zámykáć będźie,

Kupca gdzie indziey z Zbozem iadącego Mikołay zmawia do miasta głodnego

Pieniądzmi Was ratuie na szkolne expensa
Skład Apostolski za to umieycie iak pensa

KOLĘDA CZWARTA.

Szesćioletnie náucza Pacholeta, skłádu Apostolskiego.

MA sławę ná ziemi, chwałę nieskończoną w Niebie Dawid Swięty, że nie tylko przez dźień siedm rázy się modlił ále też y o puł nocy wstawał ná modlitwę, y frasobliwą o wiecznośći medytácyą, y to przydał o sobie: *Szukałem BOGA rękami moiemi w nocy*, to iest: szukał w uczynkách dobrych, w uczynkách miłośiernych większey chwały Páná BOGA, szukał sposobu zasłużenia sobie ná dobrą wieczność. Bezsenne práwie miewał nocy, Swięty MIKOŁAY, częśćią przedłużaiąc klęczenie ná modlitwie y kontemplacyi, częśćią troskliwemi myślami maiąc skołátáne serce; frasuiący się nie tylko o swoie zbawienie, ále też y o bliźniego dobro duszne y doczesne. Iáko ná ten czas kiedy usłyszał że ubogi Rodźic ieden, Panieństwo Corek swych miáł intencyą záprzedać, wstał o pułnocy, ukrywaiąc się z dobremi uczynkami przed prożną chwałą, że skarbu swego Biskupiego, ták wiele złota wźiął, y wrzućił okienkiem onemu Człowiekowi, iż dosyć miał ná wyżywienie y ná posag Corek. Miásto tákże swoie własne ćięszkim strapione głodem Miłośćiwy Opiekun wspomogł y poćieszył, kiedy we śnie pokazawszy się Kupcowi, gdźie indźiey ze zbożem płynącemu, zboże u niego zátárgowáł, y trzy czerwone złote mu ná nie zádał, roskázuiąc żeby nie

Ca gdźi

gdźie indźiey ále do iego Miáſtá ze zbożem płynął, iák ſię obudźił rozumiał, że to ſenne próżne widzęnie, ále gdy ſkurczoną otworżył rękę y pieniądze obaczył, dotrzymał słowá ná iáwie, choć we śnie MIKOŁAIOWI S. dánego. Sámo práwie codźienne doświadczenie chwali y słáwi MIKOŁAIA S. że to złoty y ſzczodrobliwy we wſzytkich potrzebách Pátron: prawdá że ſzczodry y dobry, ále tylko na ludźi ſprawiedliwych, ná ludźi ufaiących w Iego protekcyi, y ná te Dźiatki ktore to choć máłe á wielce ſkromne y nabożne. A ponieważ y wy moie ſześćioletnie pácholętá iuż też umiećie Paćierz, y Anielſkie Pozdrowienie ná pámięć, y codźiennie klęczący odmawiaćie, więc y przećiwko wąm Páſterż y Biſkup wáſz MIKOŁAY S. z ſwoią oświadczaiąc ſię ſzczodrobliwośćią, wnocy do was ſpiących przychodźi, y pełną ręką przy głowách wáſzych pieniądze ſypie, żeby doroczne oczekiwánie y rádośći wáſze były zupełne y ſkuteczne: wiedząc bárdzo dobrze o tym, Náuczyćiel wáſz kochány y opátrzny że to y wy maćie ſwoię expenſę, ſwoy wydatek: ná Kſiąſzki ſzkolne, ná rekr acyą, á miánowićie kiedy rożne łákodki w rynku u przedáiących widźićie, náprzykład gruſzki, iábłká, álbo y inſze do rozrywki wáſzey dźiećinney czácká, á pokupiwſzy ſobie czegośćie potrzebowáli, brzydźćie ſię łákomſtwem nie miluyćie pieniędzy, áni nádźieie w nich pokłádáyćie, bo ſamo chcęnie mowi Apoſtoł: 1. *Tim: 6. w ſidła diabelſkie y w grzechy wielkie prowadźi.*

prze-

Przeto y pomieniona Kolęda nie ták naturalna,
iáko raczey duchowna, pomału do zaczętey u-
mieiętności Táiemnic Boſkich wabiąca, y milu-
chno zniewalaiąca myśli y ſ rcá waſze. Náprzy-
kład oney m..nety Ewángeliczney przynieśio-
ney od Fáryzeuſzow y prezentowáney P. IEZU-
SOWI, ná ktorey gdy obáczył ziedney ſtrony
napis Ceſarſki, á z drugiey podobno oſobę iakąś
Swiętą, ſpráwiedliwości y zbawieniu ludzkiem u
służące dał nápomnienie: *Oddawayćie Ceſarzowi co
ieſt Ceſarſkiego, a BOGV co ieſt Bożego.* Iáko ná tey
monećie, ták y ná inſzych wybiiaią rożne oſo-
by, Krolow, Monarchow, Obrázy tákże Swięte,
Mátki Boſkiey, S. Iana, S. Iákuba Apoſtołá: przez
rzeczy doczesne do wiecznych podnoſząc ſercá
y myśli ludzkie. Wierzćie mi niewinne Pacho-
lętá y MIKOŁAYU, Opiekun y Protektor wáſz,
prágnie ſerdecznie teráźnieyſzą Kolędą przedá-
rowáć y zákupić, wſzytkich w słodką niewolą
Chryſtuſową y w posłuſzeńſtwo Swiętey woli ie-
go, má intencyą tym podárunkiem námowić
was y záchęćić do wczeſney umieiętności táie-
mnic Boſkich y wiádomości ártykułow wiáry
Swiętey. Iuż to z łáſki Boſkiey ſześć lat wąm
dochodźi, czas ſię też uczyć y ſkłádu Apoſtol-
ſkiego to ieſt: *Wierzę w BOGA,* czas wiedźieć że
nie tym ſkáżytelnym złotem albo ſrebrem od-
kupieni ieſteśćie, ále drogą Krwią Niepokalane-
go Báránká IEZUSA Chryſtuſa, czego wiádo-
mość rzetelną weźmiećie z pomienionego ſkłá-
du. Kiedyśćie ſię urodźili ná ten świát, przy

Chrzćie

Chrzćie Swiętym mowili Kmotrowie Imieniem wászym, *Wierzę w BOGA* iuż czas żebyśćie śię sámi nauczyli y ná każdy dźień ráno y w wieczor po Paćierzu y Anielskim Pozdrowieniu włásnemi mowili ustámi. Y ułágodźiłem Kolędą, w mowiłem spráwiedliwą rádą, ták trzymam chęć do tey zbáwieniu wászemu koniecznie potrzebney náuki, á gdy iuż prágniećie ią widźieć y mieć ná kárćie, z całego śię tedy sercá przysługuię y ták wypisuię iáko SS. Apostołowie złożyli, to iest:

Wierzę w BOGA Oycá Wszechmogącego Stworzyćiela Niebá y źiemie. Y w IEZUSA Chrystusá Syna Iego iedynego Páná nászego. Ktory śię poczał z Duchá Swiętego, národźił śię z MARYI Panny. Umęczon pod Pontskim Piłatem ukrzyżowan, umarł y pogrzebion. Zstąpił do piekłow, trzećiego dnia zmartwychwstał. Wstąpił ná Niebiosá, śiedźi ná práwicy BOGA Oycá wszechmogącego, Z támtąd ma przyść sądźić żywych y umarłych. Wierzę w Duchá S. Swięty Kośćioł powszechny, Swiętych społeczność, grzechow odpuszczenie. Ciáła zmartwychwstanie, żywot wieczny, amen.

Skończone Nabożeństwo według wászey Dźiecinney prostoty ták ofiaruyćie.

O moy drogi IEZU, o MARYA Matko naymilsza, ofiáruię ia tobie ten Paćierz, Anielskie Pozdrowienie, y iedno Wierzę,

ná część y na chwałę Twoię Swiętą, á proszę ćię racz że mi dać rozum dobry, pamięć dobrą, Boską miłość, y ludzką przyiaźń. Rodźicom moim zdrowie dobre, y błogosławieństwo twoie Swięte. Duszom zaś wiernych zmarłych wieczny odpoczynek, á świątłość wiekuista niechay im swieći ná wieki wiekow, Amen. *Potym nákłoniwszy głowy z pokorą biiąc się w pierśi mowic trzy razy* BOZE bądź miłośćiw mnie grzesznemu.

Credo álbo Wierzę w BOGA zowie się skład Apostolski, bo go Apostołowie, po odebrániu Duchá S. niżeli się roześli ná świát złożyli, aby wszyscy po cáłym świećie iedno wierzyli, wyznawali, y nauczali. Zámyká w sobie krotkie zebránie przednieyszych ártykułow Wiáry S. ktore káżdy Chrześćianin pod grzechem śmiertelnym Wiedźieć y umieć powinien. Náymilsze Dźiatki wiele wám dał pieniędzy po kolędźie S. MIKOŁAY, ale iako pieniądze nie wszytkie oglądaią, nie wszytkie ważą, choć wszytkie chowáią do worká, tak umieyćie wy całe *Credo* ná pámięć, ále wykład niektorych tylko ártykułow przed oczy rozumu waszego iáko ieszcze słabego y máło poymuiącego położę

Pierwsza náuká ktorą Apostołowie w Kredźie zostawili iest o Troycy Przenayświętszey: gdźie opisany BOG Oćiec y Wszechmocność iego. Syn Boży y odkupienie świátá przez iego okrutną mękę y śmierć zelżywą. Duch S. trzecia Per-

sona

ſona Boſká ktora ieſt początkiem y zrodłem świątobliwośći naſzey. A że te wſzytkie trzy Oſoby iednę maią náturę, iednę iſtność, y iedno Boſtwo, dlá tego w tych trzech Oſobách iedenieſt P, BOG ktory ſię zowie Troycá Przenayś. Bądźćie pámiętnemi y wdźięcznemi, żeśćie mocą tey Táiemnicy od grzechu pierworodnego uwolnieni y oczyſzczeni, álbowiem káżdego z wás oſobno chrzczący Kápłan polewáiąc wodą mowił te słowá z poſtánowienia Chryſtuſowego. *Ia ćiebie chrzcę w Imię Oycá, y Syna, y Duchą S.* Więc od tych lat żaczynayćie bydź nabożnemi y kocháiącemi BOGA w Troycy S. Iedynego Błogosławiony Iordan Generał Zakonu S. Dominiká kiedy po ſkończonych Pſalmách ſpiewáno, w Kośćiele *Chwała Oycu y Synowi y Duchowi Swiętemu,* widźiał Mátkę Bożą biorącą zá rączkę Synaczka IEZUSA y błogosławiącą wſzytkim ſpiewáiącym. Pámiętayćie o tym á głowy nákłániaycie kiedykolwiek przez cáłe życie ſwoie będźiećie mowić pomienione słowá álbo ſpiewać, á ſkłonicie y wy ſerce Iezuſowe do dania wam umieiętności rzeczy zbawiennych y błogosławienſtwa. Miáſto tedy náuki o pierwſzym ártykule, reflexye pomienione niech ukontentuią.

Drugi Artykuł wiáry Chrześćiańſkiey ieſt ten. *Y w IEZVSA Chryſtuſa Syná lego iedynego Paná náſzego,* w ktorym wyznawamy Chryſtuſa Synem Bożym, bo od Oycá od wiekow pochodźi. Wyznáwamy Pánem náſzym, iż má nád námi ſzczegulną moc y władzą względem odkupienia. Zowiemy

IE-

IEZUSEM ktorę Imię z Niebá przez poselstwo Anielskie przyniesione iest; od tegoż Anioła wyłożone, gdy do IOZEFA mowił, názwiesz Imię Iego IEZUS, to iest Zbáwiciel, bo on zbáwi lud swoy od grzechow ich. Iuż zbáwił y odkupił do wdźięczności tylko y miłośći obliguie nás Páweł S. mowiąc: *Vpokorzył sámego siebie stáwszy się posłusznym aż do śmierći, á śmierći Krzyżowe*, dla tego P. BOG go wywyższył, y dał mu Imię nád wszytkie Imiona, áby ná Imię IEZUS, wszelkie koláno klękało, Niebieskie, źiemskie, y piekielne. Słysząc tedy naymilsze Pácholątká od kogo wymowione, álbo sámi mowiąc *Nayświętsze Imię IEZVS*, powinniśćie głowy wászę ku źiemi skłániać, czępki zdeymowáć, álbo ná kolána upádáć. S. Fráńćiszek naymnieysze kártki zbierał, áby po nich nie deptáno, boiąc się aby na ktorey Imię IEZUS pisane nie było. Nie będźiećie tedy lekkomyślnie bez potrzeby ná ladá kártkách pisowáć, po źiemi rysowáć żádnych Swiętych Imion, bo sobie ná karánie zásłużyćie. Chwalebna zaś nábożnie wspominác y wzywáć Imienia IEZUS na pomoc y rátunek, gdyż iák raz BOG wszechmogący obiecał w Psal. 90. dáć protekcyą ták słowa dotrzymuie. Amurat Sołtan Turecki chcąc uczynić sobie prognostyk, ieżeli miał Polakow y Węgrow zwoiowáć? kázał wybrać dwanaśćie set máłych Turczynkow, ktorych ná dwá pułki rozdźielił, ieden pułk názwáł Chrześćiáńskim, á drugi Bisurmáńskim. Chrześćiańskiemu kázał wołáć IEZUS,

Turc-

Tureckiemu Hałła! wygrał dźiećinny pułk Chrześćiańſki, przegrał Turecki. Y ty wygraſz oſtátnią w godźinę śmierći bátáliią, ieżeli toż chasło S. piekłu záwſze ſtráśliwe, w uſtá nabożnie weźmieſz. *Wſzelki álbowiem ktoryby wzywał Imienia Páńſkiego zbáwion będźie*, nápiſał żyiący Páweł Apoſtoł, á umieráiący zá wiarę Chryſtuſową Swiętym przykłádem ſwoim záchęćił y utwierdźił, kiedy głowá iego, odćięta JEZUS trzy rázy záwołáłá.

Trzeći Artykuł ſkłádu Apoſtolſkiego ieſt táki: *Ktory ſię począł z Duchá S. národźił ſię z MARYI Pánny*, to poczęćie ſtáło ſię tákim ſpoſobem: Duch S. utormował Ciáło Chryſtuſowi Pánu, doſkonále z przeczyſtey krwie Błogosławioney Pánny, y ſtworzył do niego duſzę ktora gdy ſię z ćiáłem łączyła, zſtąpił Syn Boży y przyiął ná ſię náturę ludzką, co ſię wſzytko w iednym momenćie ſtáło. W dźiewięć záś mieśięcy po poczęćiu, wyſzedł z żywotá Błogosławioney Pánny, bez náruſzenia dźiewictwá, iáko kwiát liliowy wdźięczny z ſiebie wydáiąc zápách, ślicznego pozoru ſwego nie tráći, ták prześliczna Pánná wdźięczny kwiát Nazáreńſki wydawſzy, przy liliowym Pánieńſtwá ſwego zoſtáłá ſię kándorze. Wielka záiſte godnosć nátury ludzkiey, że BOG Człowiekiem ſię ſtał. Należy ták wielkie dobrodźieyſtwo głęboką záwdźięczáć pokorą, kiedy usłyſzyćie tey táiemnicy wſpomnienie pod czas Mſzy S. gdy *Credo* ſpiewaią, á Kápłan ſchodźi ná oſtátni gradus Ołtarzá, y ná one słowá: *Człowie-*

wie-

wiekiem stał się, uklęka, y głowy nisko náchyla, uwáżáć y náśládowáć go w tym powinniśćie. Podobnym sposobem przy dokończeniu Ofiáry Páńskiey z upádaiącym ná kolano, y mowiącym. *Słowo sťáło się Ciałem,* wy też wszyscy uklękać macie. Niewdźięczny álbowiem tego Nabożeństwá człowiek jeden, słucháiąc Mszy S. gdy w ostátniey Ewángeliy ná wyżey wspomnione słowá nie uklęknął lubo widźiał, że iedni ná część ták wielkiey Táiemnicę klękaią drudzy ku źiemi głowy náchyláią, widząc to diáboł, sromotny mu wyćiął policzek, mowiąc: *Day chwałe BOGV, bo słyszysz, że się dla ćiebie stał Człowiekiem.* Głupich to tylko y leniwego serca ludźi obrzydliwa niewdźięczność, zápominać o Miłośćiwey Taiemnicy Národzenia Pańskiego y nábożnemi nie odwdźięczáć áffektámi.

Oycowie záś SS. y Doktorowie Kośćiołá Bożego zapatrzywszy się okiem wewnętrznym, w tę Niebieską y Boską Dźiećinę, iáko w cel ieden sercá ludzkiego, ná wysokie się y dźiwnie gorące zdobywáli áffekty, násze oźiębłe swoiemi ognistemi zápaláiąc. A naprzod Augustyn S. spoyźrawszy z miłosnym zádźiwieniem ná tę Dźiećinę Boską, tak mowił: *O Dźiećię Błogosławione, przez ktore żyćie Národu ludzkiego odnowione. O naywdźięcznieyszé y nayprzyiemnieysze rozkwilenia Dźiećinne, przez ktore zgrzytania zębow y płaczu wiecznego uśliśmy. O szczęśliwe pieluszki, ktoremiśmy brudy grzechow naszych otarli. O żłobku wspaniały, w ktorym nie tylko leżało śiano bydlęce, ále y pokarm znaleźiony Aniełski!* Swięty FRANCISZEK Assyski pierwszy w Kośćiele Bożym iasłeczka wymy-

ślił zá wyráźnym pozwoleniem Naywyższego Pásterzá Rzymskiego: Szopkę z Dźieciątkiem Chrystusem y Matką iego, Iozefem S, Pástuszkámi, Wołkiem y Osiołkiem, dla wiernych Nabożeństwá wystáwił. Zszedł się ná taki widok pierwszy lud práwię niezliczony, osobliwie prosty y nábożny: á S. Fráńćiszek ná położoną w iasłeczkách Dźiećinę pogládaiąc, raz się we łzy rozpływał, drugi raz iako Seráfin ziemski miłośćią P. BOGA rozpalał, sam Kazánie dźiwnie gorące przy żłobku onym Páńskim máiąc. A potym zátrzymać się od gorącey miłośći Boskiey nie mogąc, Bráći swoich zakonnych obiegaiąc, wołał: *Amemus, amemus Fratres Puerum de Bethleem.* Co też y do ludu zgromadzonego często máwiał. Kiedy Kośćioł S. obchodźi pámiątkę Národzenia Páńskiego chwalę wasze stáránia, że iedni iasłeczká kupuiećie y stáwiaćie w domách Rodźicow swoich, drudzy te Kośćioły w ktorych wystáwione pomienione iasłeczká, z ochotą y rádośćią obchodźićie. Ale was w tym gánię że iák wołek iásełkowy przypátruiećie się tylko, á nic nie mowicie, poniewaź áni się modlićie, áni pieśni nabożnych śpiewaćie. Więc obaczywszy wszytkę ubogą áppárencyą iasełkową, nálezy klęknąc ná obie kolána, zmowic, *Oycze nasz, Zdrowaś Marya*, y przydac: *Chwała bądź Panu naszemu z Dziewice narodzonemu. Y Oycu Iego wiecznemu, takze Duchowi Swietemu, Amen.*

Czwarty Artykuł. *Vmeczon pod Pontskim Piłatem ukrzyżowan umarł y pogrzebion* Przez ten Arty-

kuł

Artykuł wierzemy, że Zbawiciel nász IEZVS przepędźiwszy lat trzydźieśći trzy, wiele mąk ućierpiał, y ná koniec śmierć okrutną, zelżywą, podiął krzyżową, za urzędu, álbo Stárostwá Piłátá w Ieruzálem, ktory go osądźił, á przy tym, że po śmierći Ciáło iego pogrzebi ne było. Wszyscyśmy zgrzeszeli, á Chrystus umiłował nas, y obmył nás od grzechow nászych Krwią swoią. Ná záwdźięczenie tak wielkiego dobrodźieystwá, należy záwsze pámiątkę Męki Syná Bożego mieć ná pámięći przykładem Páwłá S. ktory o sobie powiedźiał, iż nic nie umiał, iedno Páná IEZVSA Chrystusá á tego ukrzyżowánego. Wdźięcznym y pámiętnym był tey miłośći Iezusowey B. Hermánnus Zakonnik Dominiká S. bo często te słowá z płáczem y przyklękiwániem, sercem v usty powtárzał: *Kłaniamyc się Pánie IEZV Chryſtie y błogosłáwiemy tobie, żeś przez Krzyż y mękę twoię odkupił swiát.* Zá tę miłośći przysługę, pokázáwszy się mu P. IEZVS, do śiebie przytulił y z káżdey go Ràny rąk, nog y boku Nayświętszego Krwią Boską nápoił y częstował. Z tey Historyi uczćie się miłe dźiatki że się godźi Obrázowi Chrystusá Páná uczćiwość y część oddáwáć, nie względem máteryi z ktorey iest zrobiony, ale tylko względem tego, iż nam Osobę Swiętą w sobie wyraża. Pięknie to ná Synodźie Niceńskim łáćinskiemi wyrážono wierszami; á ia Polskiemi obiaśniam.

Wizac Obraz CHRYSTVSOW pádnij ná koláná,
Boć w Obráźie samego pewnie uczćiß Páná,
Nie iest BOG, ani Człowiek ten Obraz rozpięty,
Lecz BOGA y Człowieka znaczy Obraz Swięty,
A czyniąc cześć kolánem y głową Krzyżowi,
Duſny w Niebo posyłaß pokłon Chrystusowi.

Upad-

Vpádszy tedy ná kolána, álbo podobnym áffektem iák B Hermannus westchnienie, albo ták zmowićie: *Ktoryś zá nas ukrzyżowany, IEZV Chryste zmiłuy śię nád nami.*

Insze Artykuły opuszczam, náuczyćie śię potym z rożnych Kśiążek álbo w Kośćiele ná Kátechizmie, iednák o dwoch ostátnich krotko námieniam. Mieyćie tę wiádomość ná záwsze, iż kiedy nás Pan BOG stworzył, dał nam Ciało y duszę; ćiáło iáko słábe y skáżytelne zá czásem w proch y źiemię śię obroći, duszá zaś rozumna y nie śmiertelná, po rozłączeniu z ćiáłem idźie do Niebá álbo do piekłá ná wieki, álbo niektorych do Czyscá do czásu. Iednák przy dokończeniu świátá mowi Páweł S. 1. *Cor:* 15. Iáko w Adámie wszyscy umieráią, ták w Chrystuśie Pánu wszyscy będą ożywieni. Z ktorych powstáną iedni do żywotá wiecznego; drudzy ná háńbę wieczną. *Dan:* 12. Ieżeli śię spytaćie co iest: Niebo? wám dáię táką odpowiedź Iest Miásto Swięte w ktorym P. BOG Stworzyćiel Niebá y źiemie śiedźi ná Maiestáćie, ktoremu tyśiącámi y milionámi Aniołow y rozmaitych Swiętych ássystuiąc, śpiewáią y przygrawáią. Záwsze tám Swięto, záwsze rekreácya, dźieći rowienniki wásze, Processyá zá Báránkiem Bożym chodząc odpráwuią, wdźięcznie bárdzo nową śpiewáią pieśn, iako ich wysłuchał Ián S. *Apoc:* 14. Piekłem was nie strászę, gdyż wiem, że ieszcze nie wiećie co to grzech, á toli iednak żebyśćie śię zá wczásu grzechu śmiertelnego chronili, powiádam: Piekło iest puste mieszkánie, pełne ogniá, fetoru, ćiemnośći, strachu, płáczu, gdźie ustáwicznie biią, záwsze głod, bidá, mizerya. Piekłá śię y dla tego nie boyćie, bo ten większy ma respekt u P. BOGA;

GA, ktory mu nie srebrne dary, lecz wiádomość ártykułow wiáry S, przy cnotách. pobożnych uczynkách, y chronieniu się grzechow przynośi y ofiáruie. *August: lib: de ovibus.* S Xawery dźieći śpiewáć skłádu Apostolskiego náuczywszy, wysełał po Miástách, y wioskách pogáńskich, ktore tym samym śpiewániem, báłwány, y przybytki diabelskie obálały. Zwyćiężyćie szatana. przemożećie wszytkie przećiwnośći, y żywot wieczny otrzymaćie, ieżeli teráz skłádu Apostolskiego náuczywszy się, przez cáłe żyćie nim się skłádáć y zákłádáć będźiećie, iáko S. Piotr Męczennik z Rodźicow Mánicheyskiego kácerstwá urodzony, oddány do szkoł, ieszcze śiedmi lát nie doszedł, á iuż *Credo* cáłego náuczył się ná pámięć, Stryi iego gdy ze szkoły przyszedł, pytał go czego się w szkole náuczył? odpowiedźiał: *Wierzę w Bogá Ojcá Wszechmogącego Stworzyćielá Niebá y Ziemie &c.* gniewał się o to bárdzo, y rożnemi sposobámi odmáwiał, odstrászał, á dźiećie słucháć go nie chćiało, mowiąc: *ták iá wierzę, iákom się w szkole náuczył, á ináczey nigdy nie będę,* zá co przez cáłe żyćie wielkie prześládowánia od Heretykow ćierpiał, náostátku od iednego w głowę śmiertelnie zrániony, upádł ná źiemię y konáiąc, *Wierzę w Bogá* cáłe mowił, v nim żyćie zákończył doczesne, á żywot wieczny zá wyznánie y dotrzymanie wiáry otrzymał. Więc náymilsze dźiátki y S. Mikołay nie dáie wam srebrá áni złotá po kolędźie, ále náukę o wierze, S. ktorą záwsze Ambroży S. nád wszytkie skarby przekładał. Tym skárbem Duchownym záskarbili sobie Opátrzność Boską, Święći Apostołowie, gdyż Chrześćianie nowo náwroceni ochotnie máiętnośći swoie przedáiąc, pieniądze przy nogách ich skłádáli Tegoż skarbu y wy moie dźiatki ráz się uchwyćiwszy, mocną się y státecznie przez cáłe żyćie trzymáyćie, szukaiąc Krolestwá Bożego y sprawiedliwośći iego, á wszytko wam według obietnice Chrystusá będźie przydano.

KO-

KOLĘDA PIATA

Siedmioletnie Dźieći náucza Przykázania Bożego y Kośćielnego.

SWiádczy Rok Niebieski że ieden czás, iednę noc; mieli do narodzenia Ambroży Zákonnik Dominiká S. y Swięty Tomász z Akwinu y z Błogo: Blankiem: po ktorych narodzeniu ráno słyszáno głos z Niebá: *do szkoły Dźieci, Dźieci do szkoły*, tłomáczono: że się tey nocy trzech národźiło Doktorow. Wiedząc o wászey pilnośći náymilsze dźiatki MIKOŁAY S. że iuż dobrze ná pámięć umiećie Paćierz, Anielskie Pozdrowienie, Wierzę w Bogá, czás też iuż y o szkole pomyślić. Przeto S. MIKOŁAY w kolędnym podarunku przynośi wám tablicę drewnianą prawdá, ále ładną pięknym chárákterem, á co większá Swiętemi zápisaną słowámi. Moyżeszowi sprawiedliwemu ná dwoch kámiennych tablicách nápisał P. BOG Przykázániá swoiego dźieśięćioro, y oddał iemu, y cáłemu Izráelowi, przez iego ręce, do wiádomośći, umieiętnośći, y záchowánia: toż samo Przyiaćiel Boski á Náuczyćiel wász MIKOŁAY S. ná iednę wiernie przepisał tablicę, y Przykázánie Kośćielne do tego przydał: roskázuiąc, żebyśćie tę Swiętą lekcyą z pilnośćią czytáli, y iák nayleprey y nayprędzey do serca y do pámięći sobie bráli. Prágnał lud Izráelski tey náuki, modlił się długo, y pośćił surowo Moyżesz, áby tablicę z tą Niebieską odebrał Mądrośćią: widzę że y wy naymilsze dźiatki z rádośćią pomienioną bierzećie Kolędę, y ćieszę się słysząc z Augustynem S. wzdycháiących: *Day Panie wypełnić co kążesz, á rozkaż co chcesz. Confess. Lib:*

Dziecię tonąc, pomocy Mikołaia wzywa
Serce y Złoty kubek daie ze wypływa

Na tablicach dziecinnych macie Przykazanie
Uczyc się y Zachowac, nie będzie karanie

Lib: 10. *Cap:* 29. Dla lepszey wygody wászey powtá-rzam y wyrażám ná tey kárćie, że Przykázánia Bożego iest dźieśięćioro.

Pierwsze. Nie będźiesz miał Bogow cudzych przedemną. *Drugie.* Nie będźiesz brał Imienia Páná BOGA twego ná dáremno. *Trzećie.* Pamiętay ábyś dźień Swięty święćił. *Czwarte.* Czćiy Oycá twego, y Mátkę twoię. *Piąte.* Nie będźiesz zábiiał. *Szoste.* Nie będźiesz cudzołożył. *Siodme.* Nie będźiesz krádł. *Osme.* Nie będźiesz mowił przećiw bliźniemu twemu fałszywego świádectwa. *Dźiewiąte.* Nie będźiesz pożądał domu bliźniego twego. *Dźiesiąte.* Ani będźiesz prágnął żony iego, áni sługi, áni służebnice, áni wołu, áni osłá, áni żádney rzeczy ktore iego są.

W pierwszym Przykázániu rozkázuie P. BOG ábyśmy onego samego zá Boga ználi, iemu cześć y pokłon Boski oddáwáli, onemu iáko Stworcy swoiemu doskonále służyli, gdyż on nas stworzył, odkupił, opátruie, y konserwuie.

W drugim Przykazaniu rozkázuie P. BOG ábyśmy Imienia Iego Swiętego nádaremno nie bráli, przyśięgáiąc nie słusznie, bez potrzeby, mowiąc: *Przyśięgam Bogu, niech mię Bog skarże*, y insze podobne słowa. O co strofuie nie ktorych z was przez Maláchiasza Proroká: Syn czćiy Oycá y sługá Páná, ieżelisz ia iestem Oycem wászym, gdźie iest uczćiwość moiá *Malach:* 1. Przeto rádzę wám naymilsze dźiátki żebyśćie nie byli prędkiemi y skłonnemi do przyśięgi bez potrzeby, bo śiłá złego z tákiego zwyczáiu pochodźi iáko mowi Pismo Swięte: *Człowiek ktory często przyśięga, pełen nieprawośći, y nie odeydźie z domu iego plaga Boża.* *Eccle:* 25.

W trzećim Przykazániu swoim roskázuie P. Bog obser-

obserwować Niedźielę y Swięta od Kośćiołá S. nákázáne, przeto nie báwić śię robotą ręczną, ábo służebną, ále w Kośćiele słucháć Mszy S Kázania, y cáły dźień trwáć ná Nabożeństwie. S. Tomász Doktor Anielski náucza że káżdy człowiek powinien chwálić Páná BOGA pod karą wiecznego potępienia, gdyż ná to iest stworzony *Quæst: 91. art: 2.* Tron w Niebie otoczony iest od Serafinow ktorzy goreią kocháiąc swego y nászego Stworcę, dźień y noc chwalą go, śpiewaiąc mu *Swięty, Swięty, Swięty P. BOG zastępow.* Chcąc śię przypodobáć sercu Boskiemu y náśládowáć Obywátelow Niebieskich Monárchá Pálestyński Dáwid, śiedm rázy przez dźień ná modlitwę przyklękáł, y rozmáitego też stánu, kondycyi, y wieku ludźi, *w Psal: 148.* do chwálenia P. BOGA záchęcał, á osobliwie wásze młode látá od dźiećiństwá zámáwiáł y záprawiał do chwáły Bożey miłośćiwie nápominá. iąc *Psal: 112. Laudate pueri Dominum.* Chwálćie dźiatki Páná Bogá ktorego Imię chwálebne od wschodu słońcá áż do záchodu.

Czwárte Przykázanie Boskie, roskázuie czćić Oycá y Mátkę, przez Oycá y Mátkę rozumieć trzebá tych wszytkich, co máią iákąkolwiek zwierzchność nád námi iáko to Rodźice, Gospodárze, Gospodynie, Pásterze y Práłáći, Vrząd Swiecki. Krolowie, Pánowie, od BOGA wysadzeni. Dozorcy, Náuczyćiele, Opiekunowie, ludźie státeczni, Sędźiowie. Rodzicom wászym powinniśćie miłość, poszánowánie, posłuszeństwo, wspomożenie, álbo rátunek w potrzebie, y modlić śię zá nich. Wielkie káránie popadaią, ktorzy przewodzą nád Rodźicámi swoiemi. Augustyn S. *Lib. 22. Cap: 5.* pámiętny przykład wspomina, ktorego oczywistym świadkiem był, ná iáwny

dowod

dowod y pewną náukę, iák to P: B O G okrutnie grzechy dźiećinne przećiwko Rodźicom kárze, y iák strászne są Rodźićielskie ná dźieći przeklęctwá. W Kápádocyi byłá iedna wdowá (iest tá Prowincya w Azyi mnieyszey) ktorey mąż z dźieśięćiorgiem dźieći odumárł, śiedmiorgiem synow, á troygiem pánien, tráfiło śię, iż czásu iednego naystárszy syn rozgniewáwszy śię ná Mátkę, słowy ią zelżył, á potym y do tego przyszło, iż ią y uderzył. Co widząc inni synowie czyli z boiáźni, czyli z iákiey inney przyczyny o to śię nie uięli. Tedy utrápiona Mátká wielką žáłośćią zdięta dlá swey zniewági od syná stárszego y nie życzliwośći drugich do Kośćiołá śię porwáłá, y przystąpiwszy do Chrzćielnicy, gdźie iey synowie S. Sákrámentod rodzenia wźięli byli, poczęła ie uklęknąwszy przeklináć, y ręce ku Niebu podniosłszy, prośiłá P. BOGA, áby owych synow iey ták kárał, iżby byli przykładem y stráchem po wszytkim świećie Dźiećiom Ktorzyby ná Rodźice swoie niezbożnie rękę podnieśli. Pomstá Boża gwoli iey byłá, bo záraz ten iey stárszy syn wszystek śię trząść począł, áż stрách nań pátrzyć było, y ták z domu wyszedłszy, tu y owdźie po świećie śię błąkáł, po chwili, y drugie dźieći iedno po drugim tąż chorobą popádłá, ktore tákże na rożne mieysca z owym stráśzliwym Máćierzyńskiego przeklęctwá znákiem rosproszyły śię. Należy Rodźicow szánowáć, poważáć ich w sercu, z uczćiwośćią, do nich mowić, skromnie śię przed niemi záchowáć. Y przećiwko temu grzeszą owe dźiatki co ábo czapki przed Rodźicami z głowy nie zdeymą, mieyscá w pośiedzeniach pierwszego nie dadzą, z uczćiwośćią nie słucháią, gdy co Rodźice powiádaią. Salomon choć ták wielki Krol á gdy Má-

tká ku niému ſzła z Tronu ſię porwał, y oney powinne poſzánowanie oddał, y choć był Krol mądry, á przećię záwſze z uczćiwośćią wſzelką ſłuchał mowiącey Mátki.

Potrzebá Rodźicow ſłuchać, pełniąc ochotnie wolą ich y roſkazanie we wſzytkim, gdźie nie máſz obrázy Boſkiey, bo gdźie obrázá Boſką záchodźi, tám Rodźicy nie maią práwá roſkázywać. To trzebá rozumieć o wſzytkich iakąkolwiek zwierzchność nad nami maiących. A więc tu grzeſzą dźiatki przećiwko poſłuſzeńſtwu Rodźicow, gdy ich nie ſłucháią, co ſię tycze dobrego rządu w rzeczach doczeſnych, dobrych obyczaiow y duſzy zbawienia, o co bárdzo upomina Páweł S., *Synowie bądźcie posłuszni Rodźicom wáſzym, bo we wſzytkim to słuszna ieſt y Pánu BOGV podoba ſię. Eph: 6. Colos. 3.*

Pámiętayćie dźiátki ná oſtátek, żeśćie też po Rodźicach wáſzych powinni Biſkupom, Kapłánom, miłość, poſzánowánie, poſłuſzeńſtwo, álbowiem oſobę Boſką ná ſobie máią, oni was ochrzćili, oni náuczaią Artykułow wiáry S. Kátolickiey, oni ſpoſobia do przyięćia Sákramentow SS. grzechy ludzkie odpuſzczaią. Ciáło Pańſkie przy Mſzy Swiętey ſpráwuią. Cud podźiwienia godźien, wielka nie ograniczona Kapłáńſtwa godność: Ambrozy Swięty kilká Kſiąg napiſawſzy o godnośći Kapłáńſtwa; ná końcu konkluduie: Iże nie maſz honoru áni wyſokośći ták wielkiey, ktoráby ſię rownać miała z Kapłáńſtwem. Y toć to ieſt co mawiał S. Fránćiſzek. *Ze gdybym w drodze potkał razem Kápłana y Anioła, pierwey bym uczćił Kapłana, y ręce iego ucałował dlá wyſokiey godnośći, ktora ma, á potym Anioła. Pedagog: Christ: p. 1. c. 6.* Dla tego wielce ſzanował y poważał Duchownych Fránćiſzek S, bo wiedźiał, że ich ſam Zbawićiel ukochał,

y całemu świátu w reſpekty áffekt zálećił, mowiąc: *Kto was przyimuie mnie przyimuie, kto was słucha mnie słucha, kto wami gárdźi mną gárdźi.* Ludźiom tákże ſtatecznym ſędźiwym, należy wszelkie poszanowanie y honor, ták bowiem ſam Duch Przenayświę: roſka. zuie, Przed człowiekiem ſędźiwym powſtań á czćiy oſobę ſtárego *Lev: 19* Przyczyna tego tá, w ludźiach bowiem ſędźiwych, oprocz zacności lat (ktorym honor ieſt powinny) ieſt zacność experyencyi, y roſtropnośći, z lat długośći pochodząca. Y ták młodźi częſtokroć grzeſzą śmiertelnie, z ſędźiwych ludźi náśmiewáiąc ſię, wzorki z nich wybieraiąc, łżąc, ſzkáluiąc.

Náukę o piątym y ſzoſtym Przykazaniu znaydźiećie w inſzych kśiąſzkách. Siodme Przykazanie to ieſt *Nie będźieſz kradł.* Zákazuie, ſzkodźić bliźniemu ná dobrach doczeſnych. Przeto nie wolno y wam choć dźiećiom wywłoczyć co z domu, bo ſię oto Rodźice gniewáią, y owſzem ſzkody przeſtrzegáiąc powinniśćie, bo ſię Rodźicy o was ſtaraią, żebyśćie mieli co ieść y czym ſię przyodźiewáć. Ciężko álbowiem P. BOG karze y dźiećinne nieſprawiedliwośći wáſze. Piſze *Chryzoſtomus* że chłopię iedno w dźiewięći lat zſzedłſzy z tego świata, za ſkrytym ſądow Boſkich ordynanſem, ſkazany był do Czyśca, o to tylko, że ſię w dźiewięć zapożyczywſzy groſzy, umatce długu nie zapłaćił, pokazał ſię potym Mátce, o nędzney y opłakaney ſwoiey znáć dáiąc konſyſtencyi, ktorey to ſzczegulnie o ćięſzkośći ognia Czyſcowego powiedźiał: że gdyby wſzytkie ná świećie drwá y węgle ná iedną kupę znioſł y zápalił, y gdyby wſzytkie chuty y kuźnie z ſwoiemi płomieniami w iedno zbił, nigdyby tak nie doięły Człowiekowi, iáko upał Czyſcowy, ktory ćierpię zá tę nieſprawiedliwość.

Podźćie zá wolą Rodźicow, do czego was będą apli-kowáć, iáki ſpoſob ſprawiedliwy będą radźić y podawáć do ſuſtentacyi w dalſzym żyćiu, taki obieraycie, ktorego podobno nie wiedźieli owi złośliwi ludźie, o ktorych wſpomina X. Skarga w Zywotach SS. Izaak ſługa Boży, maiąc Ducha Prorockiego wiedźiał ktorey nocy mieli przyiść do ogrodu Klaſztornego ná kradźierz złodźieie, więc kazał przed wieczorem kilka rydłow w ogrodźie zoſtawić, á ráno kazał śniadanie dla robotnikow nágotowáć, rzekł nieśćie ieść robotnikom, y gdy przyśli do ogroda tyle robotnikow znaleźli, ile rydlow zoſtáwili Bo oni co kraść przyśli w nocy, od onego czáſu iáko w ogrod weſzli, odmienili złe ſerce, y nalaſſzy rydle, wſzytkie mieyſca w ogrodźie ktore odłogiem leżały ſkopali, aż do onego czáſu gdy do nich S. Izaak przyſzedł, y mowił im: *odpocznyćie ſobie robiliśćie doſyć.* Gdy ſię naiedli upominał ich, áby raczey prosili co im trzeba, á kradźierzy y grzechow ſię ſtrzegli, tymże uczynkiem wſpomniał im owe słowá Boſkie do Adama rzeczone: *w poćie czoła twego będźieß zażywał Chleba* Náoſtatku zá robotę zápłáćiwſzy iarzyny im z ogroda nádał, y do domu odeſłał.

O Przykazaniu, oſmym. dźiewiątym Bożym y dźieśiątym potym náuczyćie ſię.

Iuż pierwſzą lekcyą od S MIKOŁAIA Profeſſorá waſzego na tablicy napiſaną umiećie, nie tylko czytaniem, ále y na pámięć y dobrześćie ią zrozumieli, Przeto drugą lekcyą naznacza wam do nauczenia ſię: o Przykazaniu Kośćielnym Przykazania Kośćielnego ieſt pięćioro. Pierwſze: *Poſtanowione od Kośćioła dni Swięte święćić.* Wſpomniyćie ſobie náukę o trzećim Przykazániu Boſkim, chowayćie ią, á ſtánie

ſię

ſię zá doſyć y temu Przykazaniu. Drugie Przykaza-
nie Kośćielne. *Mſzy Swiętey we dni Swięte z uczćiwośćią*
ſłuchać. Mſza S. ieſt Ofiára Ciała Paná naſzego IE-
ZVSA Chryſtuſa, ktorą Kápłan ná pámiątkę Męki
Iego Swiętey, y śmierći BOGV Oycu ofiaruię, áto
ieſt prawdźiwa ofiara nowego Zákonu poſtanowio-
na od ſamego Zbawićiela Pana przy oſtatniey wie-
czerzy, ktory ſwoim Vczniom przykazał, áby ią ná
potym odpráwowali, mowiąc: *To czyńćie ná pámią-*
tkę moię. Odpráwuie ſię w Kośćiele Bożym. 1. *Ku czći*
y chwale Nayświętſzego Maieſtatu Boſkiego. 2. *Ná dźięk-*
czynienie zá iego dobrodźieyſtwa. 3. *Na uproſzenie łaſk do*
zbawienia potrzebnych. 4. *Na odpuſzczenie grzechow, á-*
bo kary, zá nie powinney. Słuchać Mſzy S. należy zu-
pełnie z pilnośćią, y nábożeńſtwem. Nie ſłuchaią
zupełnie owi co nie bywaią ná początku álbo nie-
czekaiąc końca odchodzą. Nie ſłuchaią nabożnie-
ktorzy nie klęczą, nie modlą ſię, ále gadaią, drzy-
mią, po ludźiach patrzą, albo o czym dobrowolnie
myślą. Rożne pożytki z nabożnego ſłuchania Mſzy
S. odbieraią ludźie, z wielu niektore tylko namie-
niam: 1. *Modlitwa ſłuchaiącego Mſzy S. prędzey bywa*
wysłuchana, bo taki modli ſię przy obecności oſobliwey Chry-
ſtuſa. 2do. *Bo tuż ſą Anieli, ktorzy modlitwy naſze Bogu*
ofiaruią. 3tio. *Swięći tez o ktorych Mſza S. bywa. álbo*
ieſt ich wzmianka przyczyniaią ſię. 4to. *Bo Kapłan oſo-*
bliwie zaleca BOGV, tych ktorzy ſą ná tego Mſzy. 5to.
Duſze też za ktore ſię odpráwuie Mſza Swięta tym cza-
ſem nie ćierpią mąk Czyśćowych iako uczy S. Hieronim
y S. Auguſtyn, Bernad S. mowi: *iż kto ſłucha Mſzy w*
dni powſzechne nie będźie miał ſzkody w ſwych doſtátkach,
ani mu niepogody nie zaſzkodzą, á ubogi ieżeli w taki
dźień będźie Mſzy ſłuchał, nic ſobie czaſu nie utraći, y o

wſzem

wßem przybędźie mu go Przed S. Mechtyldą z temi śię oświadczył słowy: X. *Lanſpergius* Kartuzyan *Lib: 3. Cap: 19. in vit: Mechtildis.* że ktokolwiek nabożnie zwykł słuchać Mszy S. tyle mu konaiącemu SS. na poćiechę y obronę, przećiw pokusom z Nieba pośle, wiele w żyćiu Swiętych uczćił słuchaniem Mszy S. Wiedźieli Sprawiedliwi o świątośći y skutecznośći ofiary Mszy S. bo iey co dźień z wielką rewerencyą słuchali. S. Eryk Krol Szwedzki do potrzeby woienney nie wyszedł áż śię Msza S. ktorey nabożnie słuchał skończyła. A gdy nań woysko nalegało, y prośiło, żeby nie czekawszy końca Mszy S. onym hetmanił, rzekł im: *Dopuśćie mi Ofiarey Boskiey słuchać, ostatek usługi gdźieindźiey BOGV oddamy, a pioſnkę zwyćięſtwa w Niebie zaśpiewamy.* Inni wiedząc że Aniołowie Swięći przy Nayświętszey Ofierze stoią uczćiwie ako przed Krolem, Dworzanie, iako widźiał y napisał S. Chryzostom, z wielką ochotą do Mszy Swiętey sługowali. Wacław S. Xiąże, rzeczy Boskie wielce sobie poważał, bo nie tylę że co dźień słuchał, ále też często sam do Mszy S. służył. Vprzedzeni y wzbudzeni tákimi przykładami moie dźiatki, iuż nie wątpię że y wy uznaćie wielką świątość Ofiary Mszy S. á zatym y niewymowną maćie ochotę, nie tylko słuchać Mszy S. ále też y służyć do niey pragniećie, przeto Pierwszy sposob słuchania Mszy S. táki podáię. W chodząc do Kośćioła pokropić śię Swięconą wodą mowiąc: *Pokropiſz mię Pánie hyzopem y będę czyſtym, obmyieſz mię a nad śnieg zbieleię.* Vklęknąć potym ná kolana uderzyć czołem, y mowić *Niech będźie pochwalony Przenayświętſzy SAKRAMENT, teraz y na wieki wiekow, amen.*

Potym mow następuiącą Modlitwę

MODLITWA.

OFiáruięć Pánie BOZE moy, to słuchánie Mszy Swiętey w ziednoczeniu zásług Páná nászego IEZUSA Chrystusá, zá grzechy moie, y cáłego świátá, ták żywych, iáko y umárłych, á przy tym ábym ći godnie zá wszelkie dobrodźieystwá podźiękował, łaski potrzebne do zbáwienia uprośił, y iáko Naywyższemu Pánu cześć powinna oddał. *Potym, że y Appárat Kápłáński y wszytkie Ceremonie Mszy Swiętey, znaczą Mękę Páńską. Więc tego sposobu zażyway-ćie co dźień do słuchania Mszy Swiętey ktorego y Swięty KAZIMIERZ Młodźieniaszek używał, nie masz álbowiem (mowi AVGVSTIN Swięty) nic zbawienniey szego, iako co dźień nabożnie rozpamiętywáć, co ćierpiał zá nas BOG, y Człowiek.*

NABOZNE ROZMYSLANIA
Táiemnic Męki Zbawićielá nászego, we Mszy Swiętey wyrażonych.

Gdy Kapłan idźie do Ołtarza, uważ, że CHRISTVS idźie do Ogroyca.

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryste, Synu BOGA zywego, ktoryś dla mnie blisko przed śmierćią twoią, smutkiem y boiáźnią aż do śmierći

ći chćiał bydź utrapionym; ſpraw ábym ia wſzytkie utrapienia moie do ćiebie BOGA ſercá mego uſtáwicznie obracał. Złącz ie z gorzkośćiami y boleśćiami twemi, żeby przez zásługę Męki twoiey były ku zbáwieniu duſzy y ćiáłu memu, Amen.

Gdy Kapłan mowi Confiteor, *uważ iż Pan IEZVS Krwią ſię poci.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś w Ogroycu do Oycá twego Niebieſkiego ſię modląc w oſtatniey twoiey mdłośći, po wſzyſtkich członkách twoich cudownie y krwáwie ſię poćił: day proſzę, żebym roſpámiętywániem Męki twoiey, y słodkośćią twoią zápalony, obfite łzy zá twe krwáwe krople przed oblicznośćią twoią wylewał, Amen.

Gdy Kapłan idźie ná rog Ołtarza, uważ iż Chryſtuſa Paná prowadzą do Annaſza.

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś niezbożnych przećiwnikow twoich rękom zwiazać ſię dopuśćił: rozwiąż proſzę więzy grzechow moich, y ták śćisło ſerce y ćiało moie w záchowániu Przykázania twego trzymay, żebym we wſzyſtkim záwſze wolą twoię Swiętą wykonywał. Amen.

Gdy

Gdy Kápłan czyta Introit: *uważ iż Paná Chrystusa w domu Annaszowym policzkuią.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryste, ktoryś związány, iáko złoczyńcá iáki, od zbroynych nieprzyiaćioł twoich do Annaszá záprowádzonym być chćiał: Spraw żebym zá powodem nieprzyiaćielá piekielnego, álbo człowieká złego, do żadnego grzechu nigdy poćiągnąć się nie dał, ále Duch twoy Swięty, niech mnie do tego wszytkiego skutecznie poćiąga, co się woli twoiey Boskiey podobać będźie, Amen.

Gdy Kápłan mowi Kyrie eleyson, *uważ iż Pana Chrystusa do Káiphaszá prowádzą, gdźie się go Piotr zápiera.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryste, ktorego się w domu Káifaszowym Piotr Xiążę Apostołow twoich trzy rázy záprzał, niedopuszczay proszę, ábym kiedy przez złe obcowánie do grzechu śmiertelnego skłonić się miał, Amen.

Gdy Kápłan mowi Dominus vobiscũ: *uważ iż Piotr za weyźrzeniem Iezusowym płacze.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryste, ktory miłośiernym weyźrzeniem twoim, Piotrá zá grzech

ſwoy do żalu y gorzkich łez pobudźił. Weyżrzy proſzę ná mnie łáſkáwemi oczymá twemi, żebym y ia przed tobą grzechy moie godnie opłakiwał, y ćiebie BOGA mego, áni słowem, áni uczynkiem nigdy ſię nie zaprzał. Amen.

Gdy Kapłan mowi Kollekty, *uważ iż Chryſtuſa P. do Stároſty Rzymſkiego prowadzą.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś był do Stároſty Rzymſkiego Piłátá záprowádzony, y przed nim kłámliwie oſkárżony. Náucz mnie proſzę zdrádliwych nieprzyiaćioł moich ſideł uchodźić, y wiárę twoię dobremi uczynkámi prawdźiwie wyznawáć. Amen.

Gdy Kapłan idźie ná pośrodek Ołtarza: uważ iż Chryſtuſa P. prowádzą do Herodá.

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś przed Herodem ſtoiąc, fałſzywe dla mnie potwarzy ponośił, y ná oneż słowá naymnieyſzego nie odpowiedźiał, dla czego też od tegoż hárdego Krolá był pogárdzony, wyśmiány, y ze Dworu ſromotnie wypchniony. Spraw to we mnie, żebym krzywdámi złych ludźi nigdy ſię nie poruſzał, y owſzem oneż dla miłośći Páná Bogá chętnie ponośił. A.

Gdy

Gdy Kápłan mowi Ewángelia: *uwáż iż P. IEZVSA Herod odsyła do Starosty Rzymskiego Piłatá.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryste, ktoryś dla mnie od Herodá Krolá znowu do Piłatá chćiał bydź odesłany, á tym sposobem pokoy y zgodę między nimi uczyniłeś: day mi żebym niezbożnych ludźi zdradliwego zpiknienia nigdy się nie lękał, y owszem z ćierpliwego ponoszenia iego ták postępował, żebym tobie BOGU memu stał się podobnym, A.

Gdy Kapłan rozbiera Kielich: *uważ iż P. Iezusá zdeymuią z szaty na biczowanie.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryste, ktoryś z szat twoich zewleczony dla okrutnego biczowánia obnażyć się dał, dopomoz proszę żebym ćiężar grzechow moich złożywszy, zbroią sprawiedliwośći twoiey wzniecony, ná obfitą łáskę w oczách twoich sobie zárobił. Amen.

Gdy Kapłan goły Kielich *ná Ołtarzu ofiáruie, uważ iż P. Iezusá okrutnie biczuią.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryste, ktoryś dla mnie do słupá przywiązany, y od srogich kátow

okrutnie ubiczowány bydź chćiał, ſpraw żebym ia rozgi y bicże Oycowſkiego karánia twego chętliwie przyimował, á ná potym żádnemi ſię grzechámi nigdy nie biczowáł, Amen.,

Gdy Kápłan Pálą przykrywa Kielich: *uważ iż Pana Iezuſa Koronuią.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś dla mnie oſtrym ćierniem okrutnie ukoronowánym bydź chćiáł: Day mi przez ćiernie pokuty Swiętey tákiey ſkruchy nábyć, żebym w chwále twoiey wieczney od Ciebie BOGA mego Korony doſtąpił. Amen.

Gdy Kàpłan mowi Orate Frátres: *uważ iż Chryſtuſa P. Piłat ludowi pokazuie.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś w ſzarłatną ſzátę obleczony, w ręce trzćinę trzymaiąc chćiał bydź Zydom (áby ſię nád tobą użalili) pokazany, day mi wſzelkim prożney chwáły pożądániem ſię brzydźić, y ná Sądźie twoim oſtatnim przed oczymá twemi, z temiż zelżywośći znákami ſię ſtawić. Amen.

Gdy Kápłan Præfacyą *czyta: uważ iż P. Chryſtuſa na śmierć ſądzą.*

MO-

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś dekretem na śmierć, Krzyżową dla mnie niewinnie potępiony bydź chćiał: Spraw z łaſki twoiey, żebym dla miłości twoiey żadnego śmierći, by y nayokrutnieyſzego przypadku ſię lękał, y ani złośliwego ludżi o ſobie zdania ſię niebał, ani drugich niewinnie potępiał. Amen.

Gdy Kapłan wiele Krzyżow czyni nad Ofiarą uważ iż Pana Iezuſa krzyżuią,

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś dla mnie y grzechow moich, z wielką boleśćią twoią na Krzyżu przybity był, przybiy proſzę Swiętą boiaźnią ſerce moie, abym zupełnie y ſtatecznie zachował Swięte Przykazanie twoie, y od zbawiennego Krzyża twego nigdy ſię nie oddalał, Amen.

Gdy Kapłan Hoſtyą *podnośi: uważ iż P. Iezuſa z Krzyżem podnoſzą.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś dla mnie po ukrzyżowaniu ſwoim, na Krzyżu podnieſionym, y od żiemie wywyżſzonym bydź chćiał: ſpraw abym ią też od żiemſkich affektow ſię podniożſzy, ſercem zawſze y myślą, w Niebie przemieſzkiwał, Amen.

Gdy Kapłan podnośi Kielich: uważ iż Krew z Ran P. Iezuſowych płynie.

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś nam z Przenayświętſzych Rán twoich, źrzodło łáſk Niebieſkich otworzyć raczył, day mi do tych ſtudźien krwáwych we wſzelakich przećiwnośćiach moich, duſznych y ćielesnych ſtátecznie ſię ućiekać y lekarſtwá zbawiennego duſzy moiey z nich nábywać, Amen.

Gdy Káplan czyni pamiątkę zá umarłych uważ iż Chryſtus Pan ćicho ſie zá národ ludzki modli.

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś ſię w boleśćiach niewymownych ná Krzyżu wiſząc za narod ludzki, y krzyżowniki twoie, do BOGA Oycá modił: Rácz mi proſzę dać prawdźiwey ćichośći łáſkę, przez ktorąbym według twego przykazania, y przykładu nieprzyiaćioły moie prawdźiwie miłował, y tym ktorzy mnie nienáwidzą, dobrze czynił. Amen.

Gdy Káplan biiąc ſie w pierśi, mowi głoſem, Nobis quoq; peccatoribus: *uważ iż łotr prawy nawrata ſie.*

MO-

MODLITWA.

PAnie IEZV Chryste, ktoryś grzech swoy pokornie wyznawáiącemu, Ráyską chwałę przyobiecał; Weyrzy proszę ná mnie tymże okiem twoim, żebym w ostátnią godźinę śmierći moiey od ćiebie Zbáwićielá mego, słyszeć mogł owo pożądáne słowo, dźiś zemną będźiesz w Ráiu, Amen.

Gdy Kapłan łomie na dwie częsci Hostya *uważ iż P. Iezus na Krzyżu umiera.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryste, ktoryś z miłośći twoiey ku mnie ná Krzyżu umieraiąc, Duchá twego Oycu w ręce polećił: Day mi zá żywotá tego, duchownym sposobem ták w Tobie umrzeć, żebyś w godźinę śmierći raczył nędzną duszę moię mieć sobie zaręczoną, ktory żyiesz y kroluiesz ná wieki wiekow, Amen.

Gdy Kapłan cząstkę Hostyi w puszcza w Kielich, uważ iż Dusza Chrystusa Pana do Otchłań z stępuie.

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryste, ktoryś moc Czártowską potężnie stárszy, do Piekłá według dusze z stąpił, y támeś bytnośćią Oycze zátrzymane uweselił: Niechay proszę, moc

Męki y Krwie twoiey, zstąpi teraz ná Dusze wiernych zmárłych, áby od karánia uwolnione, dostáć się mogły do świátłośći wieczney, Amen.

Gdy Kápłan Kommunikuie, *uważ iż się Chrystusá Páná Pogrzeb odpráwuie.*

MODLITWA,

PAnie IEZU Chryste, ktoryś dla mnie po śmierći twoiey, w nowym Grobie chćiał bydź pochowánym: Rácz o BOZE moy dać mi serce nowe, żebym z tobą przez ustáwiczne umártwienie pogrzebiony, mogł w chwale wiekuistey wiecznie przemieszkiwáć, Amen.

Gdy Kapłan po Kommuniey się modli: uważ iż Chrystus Pan Zmartwychwstáie.

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryste, ktoryś záwárty y záwálony w grobie sławnym zwyćiężcá, zmartwychpowstał: spraw proszę, żebym y iá z grzechow y złych nałogow powstáwszy, niewinny ná potym żywot prowádźił, á z łáski twoiey w ćiele uwielbionym, przed Boskim Obliczem twoim, szczęśliwie y wesoło stánąć mogł, Amen.

Gdy Kápłan mowi Dñus vobiscũ, *uważ iż Chrystus się Pan Vczniom pokazuie.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś po Zmartwychwſtaniu twoim Nayświętſzą Mátkę twoię, y Ucznie w uwielbionym ćiele uweſelił, Day mi, ábym ia, ieśli nie w tym żywoćie śmiertelnym, tedy w onym wiecznym godźien był ná ćię pátrzyć, y z tobą ſię ná wieki ćieſzyć, Amen.

Gdy Kápłan mowi Kollekty: *uważ iż Pan IEZVS przez dni 40. z Vczniami ſwoiemi obcuie.*

MODLITWA.

PAnie IEZU Chryſte, ktoryś przez dni czterdźieśći po Zmartwychwſtániu twoim, z Uczniámi twemi przemieſzkawſzy, zbáwienne im dawáłeś náuki, y w wierze potwierdzał. Day mi proſzę, ábym ia záwſze według woli twoiey żył y od Boſkiego twego upodobania nigdy nie odſtępował. Amen.

Gdy Kápłan mowi oſtatnie Dominus vobiſcum: *uważ iż P. Iezus w Niebo wſtepuie.*

MODLITWA.

PAnie moy IEZU Chryſte, ktoryś dniá Czterdźieſtego po Zmartwychwſtániu twoim, w oczach Przenáyświętſzey Mátki twoiey, y Uczniow, z Tryumfem wielkim

w Niebo wstąpił: proszę ćię, day mi, dlá miłośći twoiey, ábym wszelkiemi rzeczámi ziemskiemi się brzydźił, a wiecznych się trzymáiąc, do ćiebie samego wzdychał, ćiebie prágnął, y łáknął, Amen.

Gdy Kápłan Lud błogosławi, uwaz iż P. Iezus Duchá S. ná Vcznie zsyła.

MODLITWA.

PAnie moy IEZU Chryste, ktoryś Vcznie twoie ná modlitwie trwáiące, Duchem Swiętym obesłáć ráczył, oczyść proszę serce moie, áby Duch Swięty, godne w duszy moiey ználászszy mieszkánie, one obfitemi łáski swey dárámi przyozdobił, A.

MODLITWA.

Po skonczeniu Mszy Swiętey.

RAcz przyiąć Oycze Niebieski, zá wonność słodkośći, tę Ofiarę: ktoram ia tobie przez Kápłáná sługę twego ofiarowáł. A racz mi odpuśćić wszytkie niedoskonáłośći moie, ktoremi się przy tym słuchániu Mszy S, z błąkánia myśli moich przytráfiły. Niechay będźie tobie Panie moy, przyiemna tá ofiárá Swięta, ná większą chwałę twoię, á mnie pomocná y wszytkim wiernym, żywym y umárłym do zbáwienia. Przez Páná nászego IEZUSA Chrystusa ktory z tobą żyie y kroluie ná wieki wiekow, Amen.

§ 57. §

Drugi ſpoſob słuchania Mszy Swiętey.

JEżeli prágniecie náśladowac aſſyſtuiacych do Mſzy S, Aniołow, ucżcie ſię tedy iako náyprędzey y naylepiey miniſtrantury, proście ſtarſzych waſzych, żeby ią z wámi pierwey w domu álbo w ſzkole mowili, y wſzytkiego uczyli co náleży wiedźieć. Ia o początku powiadam. 1. Wſzedłſzy do Zákryſtyi ubráć Kapłana do Mſzy S, kiedy nie maſz álbo zatrudniony Kościelny. 2. Wźiać Mſzał y ámpułki z winem y wodą. 3. Wiedźieć zawczaſu do ktorego Ołtarza ma wolą Kápłan pojśc ze Mſzą S. 4. Ieżeli czytana ma bydź tá Mſza Swięta do ktorey służyſz, zadzwoniſz przy Zakryſtyi raz tylko, ieżeli Wotywa dwá razy, ieżeli Summá trzy rázy, 5. Daię nápomnienie, żeby ſię ſkromnie, nabożnie przy Ołtarzu ſpráwować, to ieſt nie oglądać ſię, nie gadać, do drugiego, nie modlić ſię głośno, nie krząknać, áni brząknać bez potrzeby, ale pilno uważać celebruiacego Kápłáná, y według czáſu odpowiedźieć, zadzwonić.

Trzeci ſpoſob słuchania Mszy S.

Mowić álbo ſpiewać rożne Nabożeńſtwa pokornie y Nabożnie.

KO-

KORONKA
TROYCY PRZENAYSWIĘTSZEY.

Intencya przed zaczęciem Koronki.

POkornym sercem ofiaruię Tobie TROYCO Przenayświętsza, Oycze, Synu, y Duchu S. BOZE y Stworzyćielu moy, to mowienie ust y serca moiego, ktore łączę z Anielskim y wszystkich Duchow Niebieskich śpiewaniem y wychwaleniem Ciebie, chcąc Cię ich intencyą gorącośćią, miłośćią, wdźięcznośćią, y wszelkiemi pomyślnemi áffektámi, ktore się w tym Nábożeństwie zámykaią á sama ich Madrość Twoiá wieczna poymuie, chwálić teraz y uczćić na rozweselenie Ciebie y Nieba cáłego, y ná uproszenie łaski Twoiey mnie, zgromadzeniu nászemu, Náywyższemu Pásterzowi, y całemu Kośćiołowi, Oyczyznie kráiom tym, y duszom w Czyscu zostáiącym, Amen.

W Imie Oycá ✠, y Syná ✠, y Duchá Swiętego ✠, Amen.

℣. Błogosławmy BOGA Oycá y Syná z Duchem Swiętym.

℟. Chwalmy y wysławiaymy go ná wieki.

H Y M N.

BOGU Oycu, y Synowi, Y rownemu im Duchowi, Trzem

Trzem Osobom niechay będźie, Iednákowá Chwáłá wszędźie.
W miłośierdźiu niepoięta, Przydź ná pomoc TROYCO Swięta,
Y wysłuchay prozbę moię, A mnie pokáz łáskę Twoię.

CZĘSC PIERWSZA.

Ná Chwałę BOGA Oycá.

ZA wszystkie Stány Duchowne y swieckie, zá Papieża, Kárdynałow, Biskupow, Prałatow, y wszystko Duchowieństwo, Zá Cesarze, Krola, Monarchow, Senátorow, Hetmánow, Rycerstwo, Radnych y wszytkich ludźi. Zá potrzeby nasze kraiow naszych, y cáłey Oyczyzny, áby BOG Oćiec miłośierdźie swoie Oycowskie w potrzebách pokazać raczył.

H Y M N.

BOZE Oycze Wszechmogący, Twe stworzenie kochaiący,
Wysłucháy nas lud proszący, W dobroći twey ufaiący.
Dałeś ná śmierć Syná twego, Ubłagá Cię BOGA mego.
Márnotráwne kocháłz syny, Y odpuszczáłz onym winy,
Nas do dobrey przyim kráiny, W dźień śmierći Oycze iedyny.

Oycze nasz, &c, Zdrowaś Marya, &c.

AN-

ANTYFONA.

BŁogosławiony BOG y Oćiec Páná náſzego JEZUSA Chryſtuſa Oćiec miłośierdźia, y BOG wſzelkiego poćieſzenia, ktoremu niech będźie pokłon y chwała, od wſzyſtkiego ſtworzenia ná wieki wiekow, Amen.

Potym dźieśieć razy mow.

SWięty, Swięty, Swięty P. Bog zaſtępow,
Pełna ieſt wſzytka źiemia łaſki iego,
Chwała Oycu y Synowi, y Duchowi Swięte:
Jáko ná początku była, y teraz y záwſze
y ną wieki wiekow, Amen.

Albo gdy w iakiey potrzebie, to niżey mowić możeſz.

SWięty, Swięty, Swięty Boże zaſtępow,
Bądź nám, (im, iemu) miłośćiw.
Chwáłá Oycu y Synowi y Duchowi Swięte:
Jáko ná początku była, y teraz &c.

NIech będźie pochwálona Swiętá, y nierozdźielna TROYCA teráz y ná wieki. &c.

CZĘSC DRVGA.

Ná Chwałę BOGA Syna.

ZA Chorych, Konaiacych, podroznych w niewoli pogańſkiey, w grzechu śmiertelnym, y w Czyſcu będacych á oſobliwie za Dobrodźieiow. Fondatorow y wſzytkich w tym Bractwie zostaiacych, tak żywych iako y umarłych, y ná podźiękowa-

kowanie za wßyſtkie dobrodźieyſtwá Boſkie, proſząc, áby Krew iego Naydroższá wßytkim, była pomocą y ratunkiem.

H Y M N.

SYnu Boży národzony, W SAKRAMENCIE utáiony,
A ná Krzyżu umęczony, Bądź zá wſzyſtko pochwalony.
W ſercá twego miłey Ránie, Niech otrzyma ubłagánie.
Náſze do Ciebie wołánie, Synu Boży JEZU Pánie,
Mocą Krzyżá Krwią zlanego, Od wſzelkiego zasłoń złego,
Kázdego Człeká grzeſznego, Krwią twoią odkupionego.

Oycze náß, &c. Zdrowaś Márya, &c.

A N T Y F O N A.

BŁogosławiony Bog IEZUS Chryſtus, Syn Oycá Niebieſkiego, świátło świátłośći, BOG prawdźiwy, z BOGA prawdźiwego, Pán y Odkupićiel náſz, ktoremu niech będźie pokłon y chwáła od wſzytkiego ſtworzenia ná wieki wiekow, Amen.

Potym dźieśięć rázy mow:

SWięty, Swięty, Swięty P. Bog záſtępow,
Pełná ieſt wſzyſtka źiemia łáſki iego,
Chwáła Oycu y Synowi y Duchowi S.
Jáko ná początku była, y teraz &c.

Niech

NIech będźie pochwalona Swięta y Nierozdźielna TROYCA, teraz y na wieki.

CZĘSC TRZECIA.

Ná Chwáłę BOGA Ducha.

ZA Niewiernych, desperuiacych, w smutku będacych, rátunku TROYCY Przenayś: wzywaiacych. Także na uproszenie Oyczyznie naszey dobrych rad y zgody, zachowania od głodu, woyny, y powietrza, y wszytkim nam w potrzebach naszych, áby Duch S. ráczył bydź Pociesżycielem.

H Y M N.

DUchu Swięty dáy nátchnienie, Y nám grzesznym opatrzenie,
Przez łask twoich udźielenie, A potym wieczne zbáwienie.
Zápal ogień w nas miłośći, Udźiel dáru rostropności.
W przećiwnośćiach ćierpliwośći, Y náleżytey czystośći.
Bądź poćiecha zásmuconym, Bądź rátunkiem utrapionym.
Przewodnikiem bądź błądzącym, Y przytomnym Ciebie czczącym.

Oycze nasz, &c. Zdrowaś Marya, &c.

A N T Y F O N A.

BŁogosławiony BOG Duch S. od Oyca y Syna pochodzący, BOG prawdy y miłośći, Poćieszyćiel dusz naszych Poćie-

szy.

ſzyćiel utrapionych y ośierociałych, ktoremu niech będźie pokłon y chwała, od wſzyſtkiego ſtworzenia ná wieki wiekow. Aen.

Potym dźieśieć razy mow.

SWięty Swięty, Swięty Pan Bog záſtępow, Pełna ieſt wſzyſtká źiemia łáſki iego, Chwáłá Oycu y Synowi y Duchowi S. Jáko ná początku była, y teráz, y záwſze, y ná wieki wiekow, Amen.

NIech będźie pochwálona S. y nierozdźielna TROYCA teráz y ná wieki.

Zakonczenie Koronki.

WIerzę w Bogá Oycá Wſzechmogącego Stworzyćiela Niebá y źiemię, Y w Jezuſa Chryſtuſa Syna iego iedynego Páná náſzego. Ktory ſię począł z Duchá S. narodźił ſię z MARYI Dźiewice. Umęczon pod Pontſkim Piłatem, ukrzyżowan umárł y pogrzebion.

Zſtąpił do piekłow trzećiego dnia Zmártwychwſtáł, wſtąpił ná Niebioſa, śiedźi ná práwicy Bogá Oycá Wſzechmogącego.

Mow aż do konca.

LITANIA
O TROYCY *Przenayświętſzey.*

KYrie eleyſon, Chryſte eleyſon, Kyrie eleyſon.

Chry-

Chryſte usłyſz nás, Chryſte wysłucháy nas.
Oycze z Niebá Boże, Zmiłuy ſię nád námi.
Synu Odkupićielu Swiátá Boże,
Duchu S. Boże,
Swietá TROYCO iedyny BOZE,
S. Troyco Boże niepoięty,
S, Troyco Boże niewysławiony,
S, Troyco Boże Wſzechmogacy.
S Troyco Boże Náyłáſkáwſzy,
S. Troyco Boże Náydoſkonalſzy,
S, Troyco Boże Stworzyćielu Niebá y ziemie,
S. Troyco Boże nas záchowuiący,
S. Troyco Boże Krolu nád Krolmi, y Pánie nad pánuiącemi,
S. Troyco Boże Sędźio żywych y umárłych,
S. Troyco Boże zápłáto náſza wielká,
S. Troyco Boże niechcący zguby grzeſznego człowieká.

Zmiłuy ſię nád námi.

Badź nám miłośćiw, Przepuść nám Pánie.
Od nágłey śmierći, y od wſzelkiego złego
Przez nieſkończoną dobroć twoię,
Przez Wćielenie, Mękę y śmierć Zbáwićielá naſzego.
Przez przyczynę Náyświętſzey Panny MARYI, y Wſzyſtkich SS. twoich,

Wybaw nas Pánie.

Proſzemy niegodne ſtworzenie twoie,
Abysmy Ciebie Bogá náſzego z całego ſer-

ſercá z cáłey duſzy, y ze wſzyſtkich ſił kocháli.
Abyś zgodę między Pány, y ludem Chrześciáńſkim ſprawić y pomnażáć ráczył,
Abyś to mieyſce y Kráie záchowáć, rządźić y błogosławić ráczył,
Wysłucháy nás P.
Báránku Boży, ktory głádźiſz grzechy świátá, Przeiednay nám Bogá Oycá.
Báránku Boży, &c. Bądź nám miłośćiw.
Báránku Boży, &c. Day nám łáſki Duchá S.
Chryſte usłyſz nas, Chryſte wysłucháy nás.
Kyrie eleiſon Chryſte eleiſon. Kyrie eleiſon.

PROZBI.

Ciebie wzywámy, Ciebie błagamy,
O Błogosłáwiona Troyco.
Rátuy ſtworzenie, Day opátrzenie.
O Błogosławiona Troyco.
Wley Duchá Twego, Do ſercá mego,
O Błogosłáwioná Troyco.
Wſpomoż w potrzebie, Proſzących Ciebie,
O Błogosławiona Troyco.
Odpuść nám złośći, Dla twey litośći,
O błogosłáwioná Troyco.
Oddal głod woyny, Dáy czás ſpokoyny
O błogosłáwioná Troyco.
Day dár miłośći, Y pobożnośći,
O Błogosłáwioná Troyco.
Szczęść Bráctwu temu, Iáko ſwoiemu,
O Błogosławioná Troyco.

Strzeż

Strzeż w'nim żyiących, Broń konaiących'
O Błogosławiona Troyco.
℣. Błogosławiony ieſteś Panie ná firmamenćie Niebieſkim,
℟. Chwalebney, y nieſkończoney chwáły ná wieki.

Modlmy ſię.

WSzechmogący wieczny BOZE ktoryś dał sługom ſwoim w wyznawániu práwdźiwey wiáry, poznać sławę TROYCY wiekuiſtey, y w mocy máieſtatu chwálić iedność Boſtwá, proſzemy ábyśmy teyże wiáry mocą zawſze byli od wſzelkich niebeſpieczeńſtw obronieni.

Miłośierny w Troycy S. iedyny Boże Oycze Synu, y Duchu S. ktory nád żywemi, y umarłemi pánuieſz, á nad wſzytkiemi miłośierdźie twoie pokazuieſz, pokornie Ciebie proſzemy pokaż miłośierdźie twoie Zgromadzeniu náſzemu, y wſzytkim ſtánom Duchownym, y Swieckim, á Dobrodźieiow náſzych opátrz łáſkámi twoiemi, y Duſzom wiernych zmarłych, day odpoczynek z wybranemi sługámi twoiemi ná wieki wiekow, Amen.

Swięty Boże, Swięty mocny, Swięty á nie śmiertelny, Zmiłuy ſię nád námi.

Zmiłuy ſię nad nami Pánie, Zmiłuy ſię nád námi.

Od

Od moru głodu, y woyny, Wybáw nás P.
Zmiłuy się nád námi P. Zmiłuy się nád námi

Niech nas błogosławi BOG Oćiec, BOG Syn, niech nas błogosławi BOG Duch S. Y niech się go boią wszytkie Kraie źiemskie, y niech się go lękáią wszyscy nieprzyiaćiele iego, y wszystkie zdrady ich.

℣. Wiernych dusze przez miłośierdźie Boże niech odpoczywaią w pokoiu. ℟. A.

HYMN.

Za zmarłych w Bractwie Troycy Swietey.

DLa miłośći ludu twego,
Wyzwol z ognia Czyscowego,
TROYCO Swięta twoie sługi,
Przez wszystkich Swiętych zásługi.
Wspomniy JEZU na twe Rány,
Dla dusz tych ukrzyżowány,
Y dźwigniy ie zránionemi,
Z Czysca rękámi twoiemi.
O MARYA dobrotliwa,
Mátko wszytkim litośćiwa,
Staw się do BOGA zá námi,
Wszytkiemi iego sługami.
Wszyscy Swięći zá nas prośćie,
TROYCY Swiętey y wspomożćie,
Niechay Boskiey łáskawośći,
W káżdey doznamy ćięszkośći.

Potym zmowić trzy Zdrowaś Márya, Iedno

za

zá potrzeby Kraiow tych. Drugie za obecnych na Nábożeństwie. Trzecie za Vmarłych w tym Bractwie y Dobrodźieiow, á na ostatku raz.

Odpoczynek wieczny racz im dáć Pánie; á światłość wiekuista niechay im świećić nie przestánie.

Pieśń o SSS. Troycy.

JEden w Naturze w Personach troisty,
Oycze y Synu z Duchem wiekuisty,
We trzech Osobach nic nie rozdźielony,
Bądź pochwálony.
Do Ciebie TROYCO Nayświętsza wołamy
Ná pomoc naszę pokornie wzywamy,
Dlá twey dobroći błogosław lichemu,
Stworzeniu twemu.
Pokaż Oycowską Oycze łáskę twoię,
Oczyść w krwi swoiey, Synu Duszę moię,
Przydź Duchu Swięty y poćiesz w potrzebie,
Proszących ćiebie.
Oycze rownego sobie Syná rodźisz,
Duchu społecznie od obu pochodźisz;
A my w tey łasce niech się odrodźiemy,
Y z cnot słyniemy.
We trzech Osobách złączonyś iednośćią,
Bostwá śił, zgody, y iedną wiecznośćią,
Złącz y nas mocno wiáry státecznośćią.
Y szere miłośćią.
Oddal niezgody, powietrze głod woyny,
Bądź ná nas grzesznych w łáskách twoich hoyny.

Day

Day dobre żyćie, grzechow opłákánie,
W łáſce ſkonánie;
A kiedy żyćie doczeſne uſtánie,
Przyim duſzę moię w łáſkę twoię Pánie,
Niech ćię oglądám w TROYCY Iedynego,
Stworcę ſwoiego.
Duſzom ktore iuż twey ſpráwiedliwośći,
Wypłácáią ſię w Czyſcowey oſtrośći,
Day TROYCO Swięta odpoczynek wieczny,
W Niebie beſpieczny.
Rátuy umárłych, w Bráctwie TROYCY Swięt
Y przymi ich do twey chwáły niepoiętey,
Jáko twym sługom odpuść BOZE winy,
W TROYCY Jedyny. Amen.

PIESN KROTKA
O Przenayświętſzey TROYCY.

BOZE Oycze świátem władnący,
Wysłucháy nás lud wołáiący,
Do ćiebie BOGA ſwego.
Przyim w Oycowſką nás obronę,
Przydź w potrzebie ná náſzę ſtronę,
Broniąc nás od złego.
Synu Boży náſz Zbáwićielu,
Grzeſznych ludźi Odkupićielu,
Zmiłuyże ſię nád námi.
Niech twoiá droga Męká Pánie,
W káżdey świátá potrzebie ſtánie,
Zá Chrześciánámi.

Prośmy dźiśiáy Swiętego Duchá,
Byśmy byli práwey wiáry,
Jáko ná to przysłuſzná.
Aby był Pán BOG przy tey chwili,
Gdy ſię Duſza z ćiálem rozdźieli,
Day to Duchu Swięty dáy, Amen.

MODLITWA
Do BOGA Oyca, w utrapieniu

PAnie BOZE martwiący y ożywiaiący Ty generalna poćiecho ſerc ſmutnych, poćieſz mię utrápionego, z woli twoiey karzący mię ſpráwiedliwie zá nieprawośći moie, ktore ſą ćiężſze million rázy niż te Twoie káránie ná mnie zesłane. Wielbię iá tę wolą Twoię Náyświętſzą y cáłuię rękę Oycowſką mnie biiącą z niey ſię nie wydźierám, ále wypraſzam pokornie, proſząc ze łzami, ábyś gniew Twoy zámieniwſzy w Miłośierdźie, ſurowość w dobroć, poćieſzył mię w tym utrápieniu, ktoreś na mnie zeſłał. Iużeś wykonał wolą twoię świętą y ſpráwiedliwość nádemną, pokaż że y Miłośierdźie, ktore ieſt naywiękſze nád wſzytkie dźieła Twoie. Uczyń to Oycze Przedwieczny, przez ćięſzki ſmutek Syná Twego w Ogroycu miány, oráz y przez boleśći MARYI Pánny Boleſney. Zmiłuy ſię y Ty ſam Chryſte IEZU Synu Boży przez wſzyſtek zbior gorzkiey Męki

Two-

Twoiey, przez bolesną ránę Rámienia twe-go, ugoy ránę serca mego, wszak wiesz co iest smutek, boś doznał w Ogroycu. Zá grzechy moie, y żáłuię, nie dla oddálenia smutku odemnie, ále że ćię kocham á kochám serdecznie. A gdy poćieszyłsz smutne serce nim samym ieszcze ćię bárdźiey kocháć, chwalić, y czćić będę, y wyznáwáć żeś y Bogiem iest moim, y Poćieszyćielem. Chyba widźisz Mądrośći Przedwieczna że trzeba koniecznie żebym ćierpiał dla iákiey rácyi, tobie wiadomey, niechże y ćierpię ná chwałę Twoię, tylko ćię proszę serdecznie, żebym mile znośił to utrápienie, day mi ćierpliwość, żeby było z ukontentowaniem woli twoiey, á z moią zasługą y zbáwieniem, Amen.

Kiedy Kápłan daie Błogosławieństwo mowić Przez znak Krżyza S.

Iako wyżey

Trzećie Przykazanie Kośćielne:

NAznáczone pewnych dni, posty y wstrzymowania się od niektorych pokármow záchowáć, to iest roskázuie Kośćioł S. wielki Post, Wigilie, y Suchedni pośćić, w Sobotę y Krzyżowe dni mięsa nie ieść. Piątki tákże pośćiemy ná pámiątkę, że w dźień piątkowy P IEZUS dla zbawienia naszego umarł. Iuż to śiodmy rok maćie náymilsze dźiátki, powinniśćie záchować

to Przykázánie, wstrzymywáć się od mięsá, y nábiáłu, lubo od częstego postnych potráw, przez dźień iedzeniá, ieszcze wászey słábośći nie obliguie Matká Kośćioł S. Nie frásuyćie się, Post nikogo nie umorzył, y owszem iest to lekárstwo, iest dyetá do dobrego zdrowia y długiego żyćia pomagáiącá. Wiemy iák kiedyś od Nábuchodonozora z ludem Izráelskim w niewolą zábrány Dániel y trzy Pácholętá, kiedy Krol kazał żeby im że stołu swoiego Krolewskiego ieść, pić, w brod dawáno, z wielką trudnośćią uprośili, u swego Professorá tę łáskę, żeby ich nie częstował po Páńsku, po Krolewsku nie tráktował: ále im dawał iarzyny y wody, Coż się stáło? słuchayćie, po dźieśiąćiu dniách iák ich wźiął ná swoię opiekę, y pierwszą probácyą postu. Málázár Ekonom Krolewski, po ták skromnym wikćie y ták ostrym pośćie, twárz się ich ogromnieysza, pełnieysza, y pięknieyszá nád innych rowiennikow co ná stole byli Krolewskim po kazała Post, wstrzemieźliwość, zdrowiá y żyćia nieukracá y owszem przyczynia. Wierzę Duchowi Swiętemu ktory przez Eklezyástyka *Cap:* 34. mowi Od piiáństwá wiele ludźi pomárło, á kto iest wstrzemieźliwy zdowia sobie przyczyniá Urodźiło się w Krákowskim Woiewodztwie Dźiećię [iáko wszyscy Kronikárze stárzy] y zá ráz záwołáło. *Ad arma contra Tartaros.* Urodźił się Wodz wászych lát dźiećinnych MIKOŁAY S. y zaraz Srzody y piątki pośćić záczą wszy, mowi náprzod do was máluckich żołnierzow swo-
ich:

ich: *Militia est vita hominis super terram.* Woiowánie iest życie ludzkie ná źiemi, z ćiałem, z czártem, y świátem, Post Swięty iest orężem wiernych przećiw tym nieprzyiáćiołom. Woła tedy ná wás Hetman dźiecinstwá wászego *ad arma contra tartaros infernales.* Nuż do Swiętego oręża, zábieraycie się y záprawuycie siedmioletne Dźiatki! stawćie ćiáła swe ofiárą żywą, Swiętą BOGU się podobáiącą. Bierzćie przykłády z Przełożonych Duchownych. Hozyusz Kárdynał gdy mu się Przyiáćiele iego przykrzyli, áby záchowánia zdrowia, ktore ták wielce było potrzebne Kośćiołowi S. nie co surowośći sobie w postách umnieyszył, kształtnie y po Chrześćiańsku odpowiadał: Nie dźiwuyćie się (práwi) że iá sprawiedliwie. iáko mogę, wszytkie posty záchowuię: czynię to że długo żyć chcę, bo mámy w Przykázániu Bożym iż Oycá y Mátkę trzebá czćić, ábyśmy długo tu ná źiemi żyli. Oćiec tedy iest moy Pán BOG, ktory iest w Niebie Mátką moiá iest Kośćioł S. ktorá mi dni Postu S. náznáczyłá, przetoż oboygá ochotnie, y z sercá słucham, spodźiewáiąc się z tego posłuszeństwá mego, długiego y szczęśliwego żywotá. Wiedźiał álbowiem z náuki Chryzostoma S. iák skuteczny y pożyteczny Post S. do ktorego animuiąc pomieniony Doktor S. ták nápisał *Serm: 1. de Jejunio.* Pość ábyś nie zgrzeszył. pość ábyś wźiął, pość ábyś wźiętego dochowáł.

Czwarte Przykazanie: Grzechow się swoich włásnemu Kápłánowi álbo innemu z iego pozwoleniem,

niem, co rok ſpowiádać. Iuż miłe dźieći máćie zmysły przez te dotąd náuki wyczwiczone ku rozeznaniu złego y dobrego, iuż wiećie co to ieſt Páná BOGA grzechem obráźić, przez ktory gniew Boſki y káránie zasłużywſzy ſpowiádáć ſię potrzebá złośći tákowych, áby zágniewánego przebłágać Páná BOGA, iako uczynił nádźieię kochanek Chryſtuſow Ján Swięty. Ieźli wyznawáć będźiemy grzechy náſze wierny ieſt Pán BOG y ſpráwiedliwy, że nám odpuśći grzechy náſze. Spytaćie ſię tedy co trzebá, záchowáć do ták doſkonáłey ſpowiedźi, żeby y Pánu BOGU byłá przyiemna y nám pożyteczna? Odpowiadam 1. Trzębá roſtrząſnąć ſumnienie ſwoie y obáczyć co káżdy z was przećiwko Przykazaniu Bożemu álbo Kośćielnemu uczynił. 2. Wzbudźić w ſercu ſwoim prawdźiwą ſkruchę zá grzechy właſne, pomniąc ná to, że káżdy grzech śmiertelny, krzyżuie iakoby znowu Chryſtuſa P. pozbawia Kroleſtwa Niebieſkiego, y potępia ná wieki duſze náſze. 3. Mieć w ſercu ſwoim ſtateczną wolą nie wracać ſię do grzechow ſwoich zá pomocą łáſki Bożey.

AKT SKRUCHY.

MIłuię ćie Pánie BOZE moy, ze wſzytkiego ſercá mego nádewſzytko, y żáłuię ſerdecznie, żem ćię kiedy y náymnieyſzym grzechem obráźił. A żáłuię nie dla boiaźni karánia, áni dla nádźieie zápłaty, ále tylko dlá tego ſamego, żem ćię obráźił. o Do. bro

bro náymilſze! o Dobro naywyżſze! o Dobro nieſkończone, wolę tyſiąc kroć rázy umrzeć, ániżeli grzeſzyć. Chcę ſię popráwić, á iáko ia zá łaſką twoią odpuſzczam wſzytkie krzywdy nieprzyiaćiołom moim, ták proſzę, ábyś był miłośćiw mnie grzeſznemu, przez dobroć twoię przez záſługi IEZUSA Chryſtuſa, Nayświętſzey Mátki iego, y Wſzytkich Swiętych, Amen.

Czytać y inne Modlitwy przed Spowiedźia z rożnych Kſiażek.

Co trzebá czynić ná Spowiedźi.

I. PRzyſtąpiwſzy do Kápłána ukłęknąć, przeżegnać ſię y prosić o błogosławieńſtwo, mowiac: *Błogosław mi Oycze Duchowny* 2do. Ręce złożywſzy wyráźnie, ćicho iednak odmowić; *Spowiadam ſie Panu BOGV Wſzechmogacemu, Nayświetſzey Pannie MARYI, wſzytkim Swietym, y tobie Oycze Duchowny, moich wſzytkich grzechow, zem zgrzeſzył myslą, mową, y uczynkiem, moia wina, moia winá moia barzdzo wielka wina*. Proſtácy co nieumieią ſpowiedźi powſzechney álbo y wy máli zácy możećie tylko mowić: *Spowiadam ſie Panu BOGV Wſzechmogacemu y tobie Oycze Duchowny, zem zgrzeſzył myślą, mową, y uczynkiem, moia wina, moia wina moia bardzo wielka wina*. Potym powiedźieć do uchá Spowiednikowi, iak dáwno ſpowiadałeś ſię, tákże ieżeliś pokutę náznaczoną wypełnił 3tio. Wyznáć grzechy ſwoie z pokorą y ſkromnośćią, żádnego

go ze wſtydu álbo boiaźni nie táiąc. 4. Słucháć pilno przeſtrogi Kápłáńſkiey y pokuty naznáczoney. 5 Pod czas abſolucyi, żáłowáć zá grzechy biiąc ſię w pierśi trzy rázy mowiąc: *Boże bądź miłośćiw mnie grzeſznemu.*

Co potrzeba czynić po Spowiedźi.

I. Vpaść ná koláná przed Náyświętſzym SAKRAMENTEM y podźiękowác P. Bogu zá rozgrzeſzenie. 2. Poſtanowić przed Chryſtuſem Pánem nie wrácáć ſię do grzechu. 3. Prośić go o łáſkę, abyśmy ſię tych grzechow, ktorycheśmy ſię wyſpowiádali, y inſzych wyſtrzegáli, dlá miłośći iego y zbáwienia duſz naſzych. 4. Pokutę ná ſpowiedźi náznaczoną wypełnić. Raz tylko do roku przykazanie Kośćielne ſpowiádac ſię pod grzechem śmiertelnym obliguie, ále częśćiey pobożnosc y pilne ſtáránie o zbawienie perſwaduie: dla tego ſolenne uroczyſtośći Páńſki, Swiętá Mátki Boſkiey, Apoſtolſkie y inne, Spowiedźią y Kommunią Swiętą zwykli nabożni obchodźić y ſzánowáć. Wiedząc też bárdzo dobrze, że dom częſto umietány czyſty y piękny bywa, á gdźie niemaſz częſtego ochędoſtwá, tám śmieci y páięczyny podo ſtatkiem, ták ſię dźieie y w ſumnieniu ludzkim. Słuchaycie co mowi Auguſtyn S. Spowiedź początkiem cnot y dobrego żywotá, *Initium bonorum operum, Confeſsio malorum* Chwálebnacz ęſtá Spowiedź, potrzebna ráz do roku, naypotrzebnieyſza kiedy ktory z was, moie dźiatki śmirtelnie zachoruie, prośić macie przez Rodźicow

albo

álbo Krewnych wáſzych ktorego z Kápłanow o ſpowiedź, ktorzy, w niedoſtátku rozumu, wiedzą iák was abſolwowáć, á wy pewnieyśi będźiećie otrzymania duſznego zbáwienia, ponieważ Auguſtyn S. nikomu nie rádźi choćby ſię też ſobie zdał bydź ſpráwiedliwym, bez pokuty Swiętey umieráć.

Piąte Przykazanie: Do Nayświętſzego SAKRAMENTU przynaymniey raz w rok y to około Wielkiey nocy przyſtępować. Náyświętſzy SAKRAMENT ieſt Ciáło y Krew Páná IEZUSA y Zbawićielá náſzego, pod Oſobámi Chlebá y Winá, ná pośiłek y zbáwienię duſzy. Był ten zwyczáy ná niektorych mieyſcach że y mnieyſzym od was dźieciom dáwáno Ciáło Páńſkie, á le to iuż dáwno uſtáło, álbowiem dlá ták máłych lát ſwoich, rozumu ieſzcze nie máiąc, nie mogły rozeznać Chlebá Anielſkiego od chlebá proſtego, áni też nábożeńſtwá przyſtoynego do przyięćiá tego SAKRAMENTU mieć nie mogły. Ale wam moie Dźiatki ſiodmy rok iuż ſię kończy umiećie o powſzedni chleb prośić, álbo y ſami ſobie go ukroić, uczćie ieno ſię też ſpoſobic do zażywániá godnie y nábożnie Chlebá Anielſkiego. Spytáyćie ſię z czegoż to ten chleb Anielſki, ktorá ieſt máteryá tego SAKRAMENTU? odpowiádám: Chleb przenny, y wino z winnice, ktore Kápłán ná Mſzy S. poświęcá słowámi Chryſtuſowemi, po ktorych wymowieniu, chleb obrácá ſię w Ciáło Chryſtuſowe, á wino przemienią ſię w Krew Chryſtuſową mocą słow

Sakrá-

Sákrámentalnych. Y toż właśnie w Nayświętſzym SAKRAMENCIE ieſt Ciało Chryſtuſowe, ktore poczęte było w żywocie Náyświętſzey MARYI Pánny zá ſpráwą Duchá S. y ktore teraz ieſt w Niebie uwielbione weſpoł z Duſzą y z Boſtwem. Wierzyć temu wſzytkiemu potrzebá, bo to Chryſtus Pan poſtánowił w Wielki Czwartek przy oſtatniey wieczerzy ná pośiłek duſzny y dla ofiary Mſzy S, tákże ná pámiątkę Męki ſwoiey, ná koniec, ábyśmy go przytomnego záwſze mieli, tu ná źiemi, zoſtáwił tę moc przy Apoſtołach y ich Sukceſſorach Kápłánách, ktorey nábożnie używáiąc, gdy iednemu z nich to ieſt Iędrzeiowi roſkázał Eggeaſz Stároſtá Pogánin, bałwánom ofiary czynić, odpowiedźiał: Ia Bogu Wſzechmogącemu Báranká codźień ofiáruię, ktory gdy práwdźiwie ofiárowány ieſt, y práwdźiwie Ciáłá iego lud używáć będźie, ſam Báránek cáły zoſtáie y żywy. Uwierzyli tę táiemnicę ludźie Mądrzy y piſali wiele ná potwierdzenie tey práwdy y z wiárą żywą y gorącym nábożeńſtwem te świątośći ſpráwowáli, onych czyſtym ſumnieniem záżywáli, y teráz w Niebie zá to ſą, według obietnice Chryſtuſa: *Kto pożywa Ciała mego, y pije moie Krew, ma żywot wieczny.* Niektorych tylko wſpominam żebym śię wam nie náprzykrzył długą legendą. Auguſtyn S. ná potwierdzenie tey práwdy tak nápiſał. Nie káżdy chleb, ále ten ktory bierze błogosławieńſtwo, ſtáie śię Ciáłem Chryſtuſowym. Przez inne rzeczy (Ambroży S. powiádá) ktore śię mo-

mowią przy Mſzy S. chwałą ſię BOGU daie, modlą ſię zá lud, zá Krole, y inne, gdy do tego przychodźi we Mſzy, áby ſię czći godny SAKRAMENT uczynił, iuż nie ſwoich słow Kapłan używá ále słow Chryſtuſowych. Iuż tedy wiećie y mocno wierzyćie, co to ieſt Náyświętſzy SAKRAMENT? tylko podobno boićie ſię przyſtępowáć, nie wiedząc iák ſię godnie do ták wielkiey przygotowáć świątośći. *Więc* tę kondycye záchowáćie: 1. Przed Kommunią wyſpowiádáć ſię y modlić ſię gorąco proſząc Páná BOGA áby nam dopomogł y do tego Nábożeńſtwá ſerce náſze przyſpoſobił. 2. Poścząc ieżeli można ná tę intencyą, iáłmużnę dáć, álbo inſze umártwienia czynić, oſobliwie ná kollacyi trzeźwym ſię záchowáć 3. Rekollekcyi wnętrzney pilnuiąc, y ná wſzytkie ſpráwy ſzczegulne oko maiąc. 4. Od pułnocy trzebá bydź cżcym. 5. Ocućiwſzy ſię ráno wſtáiąc wzdycháć nábożnie do P. BOGA, mowiąc: *Panie z duſze ſobie zycze przyſtąpić dźiś do ſtołu Bożego, zá pomocą twoią y błogosławieńſtwem.* 6 Twárz y ręce umyć, gębę wypłukáć, ubráć ſię przyſtoynie. 7. Bydź w łáſce Bożey, poiednáć ſię z nieprzyiaznym, przeproſić kogośmy pogniewáli albo uráźili, ſzkodę nádgrodźić, oddáć coś powinien, y iák naylepiey zbawienie ſobie ubeſpieczyć. 8. Potym iść do Kośćiołá imaginuiąc ſobie że nás Chryſtus czeká z wielką ochotą, uklęknąć ná uſtroniu, y modlić ſię, mowiąc rożne Modlitwy przed Kommunią Swiętą uważnie y nábożnie, tu ſię tylko iedna kłádźie.

MODLITWA

PAnie IEZU Chryste, wierzę y wyznáwam żeś ty iest prawdźiwy BOG, oraz y człowiek utáiony w tym Nayświętszym SAKRAMENCIE. Kłániam się tobie iáko Pánu naywyższemu wszytkiego świátá, miłuię ćię nadewszytko z cáłego sercá mego, dla tego samego, żeś godźien wszelkiey miłośći, iako dobroć nieskończona. Dźiekuię o Boże moy zá wszytkie łáski y dobrodźieystwá, á osobliwie zá to żeś ráczył postanowić ten Nayświętsz SAKRAMENT ná pośiłek y zbawienie duszy moiey. Wyznawąm żem nie godźien tak wielkiey łáski, znaiąc do śiebie częste y ćięszkie grzechy moie. Mam iednak nádźieię w nieskończonym miłosierdźiu twoim, że odpuśćisz mi wszytkie grzechy moie, zá ktore teraz po tyśiąc kroć żáłuię, żem ćię BOGA moiego tak dobrego, ták Swiętego, ták godnego Oycá y Dobrodźicia, Stworcę y Odkupićiela, kiedykolwiek grzechámi moiemi, złośliwie obráźił, ktoregom był kocháć záwsze y szanowáć powinien, postanowiam mocno, że ćię więcey po tey Swiętey Spowiedźi y Kommuniey nie chcę żádnym grzechem á osobliwie śmiertelnym dobrowolnie obrażić, do czego dopomoż mi moy Panie IEZU łáską twoią Swiętą, o ktora

ra

rą ćię gorąco proszę BOŻE bądź miłośćiw mnie grzesznemu. Niechay będźie pochwálony Przenayświętszy SAKRAMENT, Niech będźie pochwalony Przenayświętszy SAKRAMENT. Niechay będźie pochwalony Przenayświętszy SAKRAMENT. *Trzy rázy należy to powtorzyć, częśćia dla Odpustow od Naywyższych Pásterzow Kośćiołá Chrystusowego ná te słowá nádánych, częśćia dla większego zágrzaniá sercá ku nabożeństwu y miłośći do Nayświętszego SAKRAMENTU. Przystąpiwszy do Ołtárzá, z głęboka pokora zá Kápłánem będźiesz mowił trzy rázy.* Pánie IEZU Chryste nie iestem ia godźien ábyś ty wszedł do przybytku sercá mego, ále tylko rzekniy słowem, á będźie zbáwiona duszа moia. *A potym oczy ku źiemi spuśćić, ustá otworzywszy, ięzyk położyć ná dolney wárdze, odbieray Kommunia Swięta z wielkim nabożeństwem y poszánowaniem, ktora ieżeliby przylgnęła do podniebienia, poczekáć aż odwilgnie y sama odpadnie, álbo ięzykiem odiąć, á nie ruszáć iey palcem. A gdy pożyiesz, nie cáłuiąc źiemie, áni czołem biiąc, uklęknieśz kędy ná boku, y nástępuiąca zmowisz z wielkim affektem Modlitwę:*

MODLITWA.

PAnie IEZU moy, dźiękuię ći zá wszytkie łáski y dobrodźieystwá, á osobliwie zá to żeś raczył przyść do sercá mego nie-

go-

godnego, witam ćię ták zacnego Gośćia, ktorego kochám nádewszytko stworzenie, proszę ćię moy dobry IEZV o łáski potrzebne do zbáwienia dusze moiey, á naybardźiey o tę łáskę, ażebym ćię żadnym grzechem á osobliwie śmiertelnym dobrowolnie nigdy nie obráźił. Proszę ćię przy tym moy dobry IEZV, y o tę łáskę ażebym się we wszytkim stosował do woli twoiey Przenayświętszey, y wszytkie utrapienia, choroby, krzyżyki, y dolegliwośći ktorekolwiek z ręki twoiey Przenayświętszey, ná mnie przyść mogą, wesoło y ćierpliwie dla miłośći twoiey, y zbáwienia dusze moiey ponośił. *Dlá dostąpienia Odpustu przyday pięć álbo śiedm Páćierzy y tyleż Pozdrowienia Anielskiego. Nie wychodźić z Kośćioła áż zá kwadrans, álbo zá pół godźiny. Tego dnia mieć zmysły ná osobliwey straży, y miásto inney rozrywki czytać nabożne kśiąśki. Ráz w rok czásu Wielkonocnego y w niebespieczeństwie śmierći pod grzechem śmiertelnym náleży przyimowáć Kommunią S. nie tylko ludźiom doskonałego rozumu, ále y wam Dźiátki ktorych rozum pomienione oświećiły náuki, álbo ktorego z Kápłanow ustna o tey świątośći dáłá wiadomość informácya; Ale z nabożeństwa y miłośćiwey wdźięczności, Bernad S* Serm: de Cæna Dńi: *rádźi często ugęszczać do stołu Páńskiego, (ták mowiąc)* Co czynisz człowiecze niewdźię-

wdźię-

wdźięczny? kłaniay się z większym nabożeństwem, y rozważay częściey w SAKRAMENCIE Ołtarza, iako Zbawićiel świátá zá ćię ućierpiał zá ćię umarł. *Czytayćie á usłuchayćie perswazyi Doktorá Anielskiego Tomáßá* de Aquino 3 Par. Quæsti. 8. Art: 10. *SAKRAMENT y z strony sám siebie, y z strony tego co go przyimuie, uważony, chwalebna rzecz bráć go co dźień, kto się gotowym nayduie. Y ná inßym mieyscu powiáda: Iż lepßa iest miłość niżli boiaźń, prosto mowiąc: lepiey iest iż kto częściey bierze, niżli rzedźiey. Ktoż nie rad wspominá Páná swego, y w nim się kocha, wolą iego ochotnie pełni.* Pożywayćie to iest Ciało moie: *zá ktorey miłośći dokument z wzáiemnym Chrystus oświádcza się affektem w przypowieśćiach Salomonowych:* Ia miłuię tych ktorzy ráno czuią do mnie, to iest zaraz z młodośći godnie zażywáią táiemnic moich znaydą mnie. *Ná dokument przywodzę wam Historyą táką.*

Pisze Antonius Senensis *w Kronikach Zakonu Kaznodźieyskiego. Słynął około Roku 1240. żyćia pobożnośćią w Portugálii nie iaki Oćiec* Bernardus *Dominikan, ktory Zákrystyanem będąc, po odprawioney Mßy S. dwoie Dźieći w chábit Zakonny ustroione uczył ślabizować, czytać, y pisać, á nadewßystko uczył ich boiáźni Boskiey, náuczył iak do Mßy S. służyć, że niewinne*

ne pacholęta miáły ten zwyczay, że idąc z domu właſnego od Mátek ſwoich ze śniadaniem wſtępowáły do pewney Káplice, y tam iádały śniádanie. W tey Káplicy był Obraz MARYI Pánny, ná łonie P. IEZVSA piaſtuiącey, Pan IEZVS ucieſſony udelektowány proſtotą y niewinnością onych Dźieći, zſtępował z łoná Máćierzyńſkiego y śniádánie z dziećmi iadał. Gdy ſię to kilka rázy tráfiło, ſkarżyły ſię przed Náuczyćielem Dźieći, że málenki IEZUS kiedyśmy śniádanie iedli, do nás zſtępował, z námi iadł, á y rázu ſię do náſzego śniádánia nie przyłożył Mądry á Swiątobliwy Kapłan, usłyſzawſzy tę powieść z uſt niewinnych dźiatek, náuczył ich. Iezeli ieſzcze według zwyczáiu do was znieydźie z Obrazu tá S. Dźiecinà Pan IEZVS, mowćie ſ do niego ták. En Domine; tu ſemper nobiſcum comedis, & nihil ſymboli ferre conſueviſti ad jentaculũ: invita ergo & Magiſtrum noſtrum ſemel in Domo Patris tui. *Vczyniły według informacyi Dźieći, gdy málinki P. IEZVS według zwyczáiu do nich ſię przyłączył, ktory pozwolił ná ich prozbę, naznáczył dźień Wigilii Wniebowſtąpienia ſwego. Oznaymuią Nauczyćielowi obietnicę Páńſką, ktory gotuiąc ſię áby godnym był ná bánkiet wniść do Kroleſtwá Niebieſkiego, dnia onego iak tylko mogł náylepiey do Mſzy S. ſię nagotował, ná ktorey służyły mu te dwoie niewinniątka, po ſkończoney Ofierże Swiętey, mile*

mile, ßczęśliwie y żyćie, zakończyli, y wßytko troie w iednym grobie pogrzebieni. W kilkadźeśiat lat ćiała ich na godnieyße mieysce to iest do Kaplice Krolewskiey przenieśiono. y tę cudowna Historya na śćianach odmalowano. Ná ostatku Roku 1577. kiedy w tym mieyscu ná bramę iakaś czyli ná nowe drzwi do Kośćioła mur wykowano, znaleźli te Swięte Relikwie, dwoie dźiećj iednym prześćieradłem były pokryte, á Náuczyćiel ich inßym. Prześćieradła záś te ták nieskażytelne, czyste y bieluśinkie widźiano, iakby dopiero od kilku dni do grobu włożone były. Ta nowina kiedy śię po całym Mieśćie rozeßła, co żywo na cud śię zbiegało, y iak tylko mogło świątobliwe pospolstwo, ták śie nábożeństwem weneracya przysługowało tym Swiętym Relikwiom. Iák niewymowna ßczęśliwość dźiatek máłych, kiedy dobrych y pobożnych máia náuczyćielow, y iaká wzaiemnie pociecha y nadźieia Professorow z podaney máłym Pácholetom świątobliwey y P. BOGV śię podobáiacey edukacyi, kiedy álbo w iedney kompánii z niemi ida do Niebá, álbo roznych czásow z tym swiatem śię pożegnawßy w iednym obacza śię y powitaia przybytku Niebieskim.

Słuchayże y ty máłá trzodo Chrystusowa, to iest śiedmioletnia, dźiátwo S. AVGVSTYNA w Osobie Chrystusa Páná ták do ćiebie mowiącego: Iám iest pokármem urosłych y mocnych ludźi, rośniyże, á będźiesz mię pożywał. á

ty nie przemieniſz mię w śiebie ſamego; iáko pokárm Ciáła twego, ále ty wemnie odmieniſz ſię. *Nie lekce ſobie poważaycie napiſana od S. MIKOŁAIA lekcya do náuczenia ſię, álbowiem ſprawiedliwość, Przykazanie, y wſzelką prawdę ſwoię bárdzo ściśle roſkázał BOG Wſzechmogacy obſerwowáć iáko widomy woli iego w Pſal: 119. Prorok Dáwid wyráźił, dlá tego y ſam nie tylko mocno poſtánowił ále przyśiagł ſtrzedz ſadow ſprawiedliwośći iego Boſkiey, kiedy obáczył kogo złośliwie przeſtępuiacego mandata iego Swięte, tedy aż ſchnał y truchlał od gorliwośći y boiaźni wielkiey. Więc ktorzy ieſzcze z was nie dobrze álbo nie wſzytkę umiećie podaną lekcyą, naznáczone penſa, uczćie ſię raźno wbiyćie ſobie dobrze w pámięć, żebyśćie przez cáłe życie pámietali y życia wáſzego wſzytkie obyczaie według Przykázania Páńſkiego y Kośćielnego miarkowali. á ták otworzy ſkarb ſwoy bárdzo dobry,* Deut: 28. *Niebo łáſkámi y dárámi duchownemi y doczeſnemi obfićie káżdego z wás ubogáći, chwała honor błogoſławieńſtwo dla wás z domu Rodźicow y waſzego potym nigdy nie wynidźie, iáko dobrych y poſłuſznych woli ſwoiey kocháć was będźie naymilſzy IEZVS, y ſwego czáſu do śiebie w Niebo zabierze gdyż ták obiecał przez Ewángeliſtę ſwego Ianá mowiac:* Przyiaćielámi moiemi będźiećie y tam ſię doſtániećie gdźie ia będę, ieżeli Przykázanie moie záchowáćie.

Pe-

Pewna y gotowa będźie S. MIKOŁAIA protekcya y promocya każdego czaſu do Maieſtatu Boſkiego y zá wámi wſzytkiemi náymilſze dziatki, ieżeli woli Boſkiey we wſzytkim poſłuſznemi będźiećie, y podanemi przez Kápłana ſwego do pobożney edukacyi wáſzey ſłużącemi náukámi nie wzgardźićie: iáko uczynił nadźieię o nim Bernard S, In terris viſus eſt ut eſſet exemplo: in cælum levatus eſt, ut ſit patrocinio: Hic informat ad vitam, illic invitat ad gloriam factus eſt mediator ad regnum, qui fuit incitator ad opus.

Pieśn do N. Maryi Panny.

ZAwitáy rána Iutrzenko,
Y grzechow náſzych Lekárko
Tyś Pánią Swiátá ieſteś y Xiężną,
Anielſką ieſteś Krolową.
Tyś Pánią ſama nazwaná
Ná przećiw ſtrzałom ſzataná
Obroń nás ręką niezwyćiężoną
Proſzem bądź zá náſzą ſtroną.
Zaſtáw nás tárczą zbáwienia
Mocą twoiego Imienia
Uſzykuyże nás w mieyſcach beſpiecznych
Zbiy nieprzyiaćiołow wiecznych
Zowiesz ſię Polſką Krolową
Bądź nąm obroną gotową
Wyniſzcz z korony ſzkodliwe zdrády

Sprawny Senatorskie rády.
Rycerstwem Polskim buławą
Ty sama władasz y sławą
Weź nas pod twoię Swiętą obronę
Oddal Boski gniew ná stronę.
O ulubiona od BOGA
Ty nam racz bydź prostą drogą
Do rąd gdźie żywot iest doskonały,
Wprowadź nás do wieczney chwały.
O świátłośći Apostołow
Męczennikow, y Wyznáwcow
Modl się zá námi, bo śmierć przed námi,
Do ćiebie się ućiekámy
O Pánienko nád Pannámi,
Rácz się też modlić zá námi,
Do Syná swego náymileyszego,
JEZUSA Páná nászego, Amen.

GODZINKI
O Niepokalánym Poczęciu
NAYSWIĘT. MARYI PANNY.
Ná JUTRZNIA

ZAczniyćie wargi moie chwálić Pánnę Swiętą, Zácznyićie opowiádáć część iey niepoiętą.

Przybądź mi miłośćiwá Páni ku pomocy
A wyrwiy mię z potężnych nieprzyiaćiol mocy,

Chwáłá Oycu, y Synowi, iego przedwiecznemu,

Y rownemu im w Bostwie Duchowi S.
Iák była ná początku. y záwsze y ninie,
Niech BOG w Troycy iedyny na wiek wiekow słynie.

H Y M N.

ZAwitáy Páni świátá Niebieska Krolowá,
Witay Pánno nad Pánny Gwiázdo poránkowá,
Záwitay pełná łáski prześliczná świátłośći,
Páni ná pomoc świátá, spiesz się zbaw nás złośći,
Ciebie Monárchá wieczny, od wiekow swoiemu
Zá Mátkę obráł Słowu iednorodzonemu,
Przez ktorą źiemie okrag, y Niebá ogniste
Y powietrze y wody stworzył przeźroczyste.
Ciebie Oblubienicę przyozdobił sobie,
Bo przestępstwo Adámá, nie má práwá w Tobie.

℣. Przeyźrał ią BOG y wybrał ią sobie,
℟. Y wźiął ią ná mieszkánie do przybytku swego.
℣. Páni wysłuchay Modlitwę moie,
℟. A wołánie moie niech do ćiebie przyidźie.

M O D L I T W A.

SWięta Márya Krolowá Niebieska, Mátko Páná nászego Jezusa Chrystusá y Páni świátá, ktorá nikogo nieopuszczász y nikim nie gárdźisz, weyźrzyi ná nas Páni nász łáskáwym okiem miłośierdźiá twego, á uproś nąm uSyná twego miłego odpuszczenie wszy

tkich

tkich grzechow nászych: ábyśmy ktorzy teráz święte twoie y niepokálane poczęćie, nábożnym sercem rozpámiętywámy, wiecznego błogosłáwieństwá zápłáty w Niebie mogli otrzymáć; co niecháy da ten, ktoregoś ty Pánno porodźiła, Pán nasz Jezus Chrystus, ktory z Oycem y z Duchem Swiętym żyie y kroluie ná wieki wiekow. Amen.

℣. *Páni wysłucháy Modlitwę moię,*

℟. *A wołanie moie niech do ćiebie przyidźie.*

℣. *Błogosłáwmy Pánu.* ℟. *BOGV chwała.*

A dusze wiernych przez miłośierdźie Boże niech odpoczywáią w pokoiu, Amen.

Ná PRYMĘ.

Przybądź mi miłośćiwá Páni ku pomocy,
A wyrwiy mię z potężnych nieprzyiáćioł mocy. Chwáła Oycu y Synowi, &c.

HYMN.

ZAwitáy Pánno mądrá Domie Bogu miły
Ktory złoty stoł: y śiedm kolumn ozdobiły.
Od wszelákiey zárázy świátá ochroniona,
Pierwey święta w żywoćie Mátki niż zrodzona,
Tyś Mátką wszech żyiących, tyś iest Swiętych drzwiámi,
Nowá Gwiázdo z Iákobá, tyś nád Aniołámi,
Ogromná czártu iesteś, w szyku oboz silny,
Bądź chrześćian ućieczką y port nie omylny,

℣. Sam

℣. *Sam ia ſtworzył w Duchu Swiętym,*
℟. *Y wylałia nad wſzyſtkie dźieła rąk ſwoich.*
℣. *Páni wyſłuchay modlitwę, &c.*
Modlitwá wierſz, iáko ná Jutrzni,

NA TERCYA.

Przybądź mi miłośćiwá Páni ku pomocy,
A wyrwiy mię z potężnych, &c.

HYMN.

Witay Arko przymierzá, Tronie Sálomoną
Tęczo wſzechmocną ręką, z pieknych farb złożoná
Tyś krzák Moyżeſzow Boſkim ogniem goreiąca
Rozczko Aáronowá śliczny kwiát rodzącá
Bramo Ráyſka zámkniona runo Gedeona,
Tyś niezwyćiężonego, pláſtr miodu Sámſona
Przyſtało áby ćię Syn, ták zacny od winy,
Pierworodney záchował, y zmázy Ewiny,
Ktory Ciebie za Mátkę obieraiąc ſobie,
Chćiałby przywára grzechu nie poſtáła w tobie.

℣. *Iá mieſzkam ná wyſokośćiach,*
℟. *Y Tron moy w ſłupie obłoku.*
℣. *Pani wyſłuchay modlitwę. &c.*
Modlitwá, wierſz, iáko ná Jutrzni.

NA SEXTĘ.

Przybądź mi miłośćiwá Páni ku pomocy,
A wyrwiy mię z potężnych nieprzyiáćioł &c

HYMN.

Witay Swiątyni Bogá, w Troycy iedynego

Tyś

Tyś Ráy Aniołow pałac wstydu Pánieńskiego
Pociecho utrapionych, Ogrodźie wdźięczności,
O Pálmo ćierpliwośći, o Cedrze czystośći,
Ziemia iesteś Kápłańska, y błogosławiona,
Swięta y pierworodną zmázą niedotkniona,
Miasto Pańskie, y bramá ná wschod wystáwiona,
Wszelka łáską iedyna Pánno napełniona.
℣. *Iak Lilia między cierniem,*
℟. *Ták przyiaćiołká moia, między Corkámi Adamowemi.*
℣. *Pani wysłuchay modlitwę, &c.*
Modlitwá, wiersz, iako na Jutrzni.
NA NONĘ.
Przybądź mi miłośćiwá Pani ku pomocy,
A wyrwiy mię z potężnych, &c.
HYMN.
Witáy Miásto ućieczki wieżo utwierdzoná
Dáwidowa básztámi, y bronią zmocnioná.
Tyś przy poczęćiu ogniem miłości pałáłá,
Przez ćię władza piekielnych mocárzow ustáłá.
O Mężna Białogłowo Judyth woiuiąca,
Abizai prawego Dáwida grzeiąca,
Ráchel ożywićiela Ægyptu nośiła,
Nam Zbáwićielá świátá MARYA powiła.
℣. *Wszystka piękna iesteś przyiaćiołko moia,*
℟. *A zmázá pierworodna nigdy w tobie nie postała*
℣. *Pa*

℣. *Pani wysłuchay modlitwę, &c.*

Modlitwá, wierſz, iáko ná lutrzni,

Na NIESZPOR.

Przybądź mi miłośćiwá Páni ku pomocy,
A wyrwyi mię z potężnych &c.

HYMN.

Witáy Zegárze w ktorym nazad ieſt cofnione,
Słońce dźieśiąćią liniy, gdy Słowo Wćielone,
Aby człowiek z pádołu powſtał wywyżſzony
Niezmiernie od Aniołow ieſzcze umnieyſzony,
Słońcá tego promieńmi MARYA iáśnieie,
W poczęćiu ſwym iak złotá zorza światłem śieie,
Między ćierniem Lilia kruſzy łeb ſmokowi,
Piekna iák pełen Xiężyc świeći człowiekowi.

℣. *Iam ſprawiła ná Niebie, áby wſchodźiłá światłość nieuſtaiaca.*

℟. *I iako mgła okryłam wſzytkę źiemię.*

℣. *Páni wysłuchay modlitwę, &c.*

Modlitwá, Wierſz, iáko ná lutrzni.

Na KOMPLETĘ.

Niech nás Páni twą prożbą do ſiebie nawroći
JEZUS Syn twoy, á ſwoy gniew niech od nas odwroći,
Przybadź mi miłośćiwá Páni ku pomocy.
A wyrwiy mie z potężnych nieprzyiaćioł mocy. Chwáłá Oycu y Synowi, &c,

H Y M N.

WItáy Mátko Szláchetna, w Pánieyskiey czystośći,
Gwiazdámi uwieńczona Páni łáskáwośći,
Niepokáláná czystsza niżli Aniołowie,
Po práwey ręce Krolá. stoisz w złotogłowie,
O Rodźićielko łáski nádźieio grzeszących.
O iásna gwiazdo morska o porćie tonących,
Brámo Ráyská niemocnych zdrowie w twey obronie,
Niech Bogá oglądámy, ná gornym Syonie.
℣. *Oley wylany o Márya Imię twoie,*
℟. *Słudzy twoi zakochali się bárdzo w tobie,*
℣. *Páni wysłuchay modlitwę, &c.*
Modlitwá, wiersz, iáko ná Jutrzni.

Polecanie Godźinek N. P. Maryi.

Z Pokłonem Pánno święta ofiaruię tobie,
Te Godźinki ku większey czći twey y ozdobie,
Prosząc byś mnie zbáwienną drogą prowádźiłá,
A do śmierći mey słodka Márya przybyłá, A.

Antyfona.

TAć iest roszczká w ktorey áni sęk pierworodny, áni skázá uczynkowey winy nie postáła.

℣. *W poczęćiu twoim Pánno niezmazanaś zawsze była.*

℟. *Modl się zá námi do B. Oycá ktoregoś Syná porodźiła.*

MO-

MODLITWA,

BOZE, ktoryś przez Niepokaláne Pánny MARYI poczęćie, godne Synowi twemu mieszkánie zgotowáł, prosżemy ćię, áby iákoś ią, bez wszelákiey zmázy záchował, tákeś nąm też zá iey przyczyną niepokalanemi przyść do siebie dopuśćić ráczył. Przez tegoż Jezusa Chrystusa, ktory z tobą żyie y kroluie ná wieki wiekow, A.

Pieśń o Nayświetszey Maryi Pannie.

O Gospodżie uwielbioná,
Nád Niebiosá wywyższona,
Stworceś Swiátá porodźiłá,
Mlekiemeś go swym kármiłá.
Co Ewá smętná stráćiła,
Tyś przez Syná náprawiła,
Oknem się stáłáś do Niebá,
Smućić się nąm nie potrzeba.
Drzwiamiś Krolá Niebieskiego,
Y fortą Raiu Swiętego,
Wszyscy iey ludże spiewáyćie,
Gdy przez nię zbáwienie maćie.
MARYA Mátko miłośći,
Mátko wszelákiey litośći,
Broń nás od skonániá złego,
Y od czarta przeklętego.
Bądź chwáłá Pánu nászemu,
Z Dźiewice národzonemu,
Oycu Duchowi Swiętemu.
BOGU w Troycy iedynemu. Amen.

KORONKA
O Niepokalanym Poczęćiu Nayświętſzey MARYI Panny.

Náyprzod mowić Wierze w Bogá Oycá. &c. Potym Paćierz 1, y 4. Zdrowaś Marya.

OFiáruię to BOZE Oycze Przedwieczny y dźiękuię zá cztery przywileie dáne Niepokálaney Pánnie,

1. Zá iey od wiekow przeznáczenie, zá Mátkę Synowi twemu.

2. Zá ley bez grzechu pierworodnego Poczęćie.

3. Zá ley udárowánie obfitemi łáſkámi twoiemi.

4. Zá Iey uwolnienie od wſzelkiey ponęty grzechowey áktuálney.

Potym Páćierz ieden y czworo Zdrowaś Márya.

OFiáruię to Iednorodzony Synu Boſki, y dźiękuię zá przywileie Niepokálanie poczętey Mátce ſwoiey dane,

1. Zes Iey Zwiáſtowáć ráczył, przez Aniołá Gábryelá Wćielenie ſwoie.

2. Ześ w Iey żywoćie Panieńſkim náturę náſzę ná śiebie przyiął.

3. Ześ ley lekkie porodzenie bez boleśći ſpráwił

4. Ześ Iey pierśiami przesłodkiemi cudownie kármić śię pozwolił.

Po-

Potym Paciorz ieden, y cztery Zdrowaś Marya.

OFiaruię to Duchu Przenayświętszy za cztery przywileie Niepokalánie poczętey Pánnie od ciebie dáne.

1. Ześ iey dał prym między Pánnámi.
2. Ześ iey dał Koronę Męczeńską,
3. Ześ ią uczynił Mistrzynią SS, Apostołow,
4, Ześ ią z Duszą y ćiałem do Nieba wźiął, y nád wszystko stworzenie wywyższył.

Chwała Oycu y Synowi y Duchowi S. &c,

℣. *Z weselem Niepokalane Poczęćie Nayświętszey Pánny nabożnie rospamiętywaymy.*

℟. *Aby się zá námi modliła do P. Iezusa Chrystusa.*

Modlitwa.

BOZE, ktoryś poczętą bez zmazy Nayświętszą MARYA Pánnę, Apostołowi Twoiemu w Koronie ze dwunástu gwiazd iáśnieiącą obiawił, rácz dać wiernym twoim, ktorzy ná źiemi czczą przywileie, pozwolone Mátce Zbawićielowey, áby zá iey przyczyną, koroną wiekuistey świátłości w Niebie ukoronowani zostáli, ktory żyiesz y kroluiesz BOG w Troycy Swięty ná wieki wiekow, Amen.

Modlitwa we wszelkich potrzebach.

W Ręce Twoie, Nayświętsza Niepokalana MARYA ia niegodny grzesznik porzucam ćiało moie, Duszę moię, zmysły moie y wszytkie sprawy, Rodźice, powinne

Przy-

Przyiaćioły, y tych ktorzy mi co dobrego uczynili, żywe y umarłe, y wszytkich mnie poleconych, y zá ktorych modlić się iestem powinien. Zmiłuy sie nad nami Nayłaskawsza Dźiewico MARYA Mátko Páná nászego JEZUSA Chrystusa. Nákłoń teráz łáskáwych uszu twoich ná prozby moie, á wybaw mię od wszytkich frasunkow, ućiskow, y od wszystkich ktorzy mnie trápią, y powtarzaią. O Niepokalanie Poczęta MARYA! nie dopuszczáy mnie więcey kuśić, niż moia ułomność znieść może. O Pánno Naychwálebnieysza! nie opuszczay mnie w utrápieniu moim, áby się zemnie nie ćieszyli nieprzyiaćiele moi, ále niech mnie utwierdźi łáska twoia do czynienia woli Syná twoiego y do wiernie oddania iemu przedśięwźięćia mego. Do ćiebie Nayiaśnieysza Pánno MARYA, prozby moie y boleśći serca mego niechay wstąpią: niech proszę niewracasię prozna Modlitwá moiá, ále miłośierdźie twoie niech poprzedza y náśladuie mnie áż do końcá żyćia mego. O Pánno nayzacnieysza! nie opuszczay mnie w godźinę śmierći moiey, ále od wszelkiego złego wyrwiy mię ná ten czas prowadząc Duszę moię nędzną, na mieysce ochłody pokoiu y wieczney spokoyności; áby tam błogosławila, wysławiała, y chwáliła JEZUSA Chrystusa Syná twego wraz

a Oy:

z Oycem y z Duchem Swiętym, na wieki wiekow, Amen.

BRACTWO
Swiętey ANNY Samotrzećiey.
Wielkiey Podskarbini łask Boskich,
Sposob przyimowania do Bractwa
SWIĘTEY ANNY.

Xiądz Promotor zálećiwszy zácność tego Bráctwá temu, ktory má wolą Swięte przyiąć Bráctwo, zatym ze Stułą nád klęczącym mowić będźie: Veni Sancte Spiritus, &c.

Deinde.

EGo N. Promotor hujus Confraternitatis Sanctæ. Authoritate Summi PONTIFICIS suscipio Te (vel Vos] in gremium Confraternitatis, Nostræ, & ad participátionem omnium Indulgentiarum, quibus gaudet hæc Sancta Confraternitas, tam in vita, quam post mortem. Idq; In Nomine ✠ Patris, & Filii, † & Spiritus † Sancti Amen.

ORATIO.

DEUS qui nos Patrem, & Matrem honorare præcepisti, & legem, quam ipse státueras, nunquam transgredi voluisti; suscipe quæsumus honorem, quem deferimus Aviæ Tuæ S. ANNÆ, & præsta huic Famulo

Tuo

Tuo, (Famulis vel Famulabus tuis) ingredienti (vel ingredientibus) Confraternitatem ejus, ut per merita ac intercessionem ipsius bonis potioribus augeatur; & ad vitam ingredi mereatur sempiternam. Qui vivis, & regnas cum DEO Patre in unitate Spiritus S. DEUS in sæcula sæculorum, Amen.

Oremus.

DEus, qui Beatam ANNAM Matrem tuæ Genitricis fieri voluisti, concede propitius, ut apud Te meritis & intercessione utriusq́, Matris, & Filiæ Famulus tuus (vel famuli, tui, vel famula tua, vel famulæ tuæ) regna cælestia consequatur. Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum, Amen.

Deinde aspergatur aqua lustrali, conditionesq́ ejusdem Confraternitatis denuntientur illi.

Odpusty y pozytki niektore.

BRACTWA S. ANNY.

Od Oycá Swiętego, SYXTUSA Papieża V wiecznemi czásy te są nádáne.

KAżdy práwowierny Kátolik wpisuiąc się w to Bráctwo, má ná tę Intencyą Spowiádáć się, y Kommunikowáć, áto dlá dostąpienia Jubileuszu, álbo Miłościwego Látá, otrzymuie bowiem na ten czás Zupełne odpuszczenie od káry y winy z brodni swoich, choćby też samey Stolicy Swiętey Apostolskiey do rozgrzeszenia náleżących Tegoż Iubileuszu Brá- *ctwa*

ćia y Siostry, raz przez cáły bieg żyćia swego uczęstnikami bydź máią, gdy obrawszy sobie dźień do upodobánia swego, ná tę intencyą spowiádać się y Kommunikowáć będą.

Podczas Uroczystośći ANNY Swiętey y S IOACHIMA Festu odprawiwszy Spowiedź S. z Kommunią, dostępuią Zupełnego Odpustu, to iest wszystkiey męki doczesney, ábo Czyscowey, zá grzechy ktorych się iuż spowiedáli, á za nie, dostateczney pokuty nie wypełnili, ktorego Odpustu, ná te Swięta, y inni nie wpisani w to Bráctwo uczęstnikámi są, á to z nowego Indultu Oycá S.

Ktory Brát, ábo Siostra by też ná káżdy dźień szedł do Kośćioła, gdźie iest Bráctwo S. ANNY, á zmowił nabożnie pięć Paćierzy pięć Zdrowaś Márya, y iedno Wierzę w Bogá, &c. ná pámiatkę piąći Rán Páná Iezusowych, prosząc y modląc się zá Kośćioł Swięty, y zá Oycá S. za wykorzenienie Heretykow, y náwrocenie odszczepieńcow, zá zgodę y miłość Pánow Chrześćiańskich, zá Náyiaśnieyszego Krola Páná nász go, ten Odpusty wszytkie odniesie, co ich ieno iest we wszystkich Kośćiołach w Rzymie, y iákoby wszystkie stácye Rzymskie obszedł. To otrzymać, łaská iest bárdzo wielká y skárb niewymowny.

Ktory Brát, y Siostrá bedźie na każdo tydniowey Brackiey Mszy Swietey, Wtorkowey, lub załobney, ten dostapi trzysta dni Odpustu

Podczas Kwartalnych Nabożeństw, y Solennych Processyi, ktore sie odprawuią we wtorki po suchedniach. Takze we

Wtorek Wielkanocny, Świąteczny, Zupełny Odpust.

Kto z Braci y Siostr, przybedźie na Processya kiedy tylko bywaią, lat 30 Odpustu odnieśie ten ktory ieſt wpisany. Inni zaś lat 15. Odpustu odnoſa. ieżli w grzechu Smiertelnym ieſt Odpustu żadnego otrzymać nie może, bo iako Apostoł uczy, że taki umárty ieſt, w łaſce Bożey nie ieſt, dla tego z ſkarbu Meki Syna Bożego, y zasług Swietych Bożych, uczestnikiem bydź niemoże

Na koniec, w ostatnia godźinę życia swego, gdy Brat y Siostra usty lub sercem wymowi nabożnie te Imiona IEZVS, MARYA, ANNA, żałuiąc serdecznie zá grzechy swoie dla miłośći y dobroci Boskiey nieskończoney: na ten czas zupełne otrzymuie grzechow swoich odpuszczenie.

Kto zaś w to Bractwo będźie wpisany ma odprawować każdodźiennie pięć Paćierzy, pięć Zdrowaś Marya, y iedno Wierze w Bogá &c. *lub* Godźinki, *albo* Koronkę *o Swietey ANNIE, do upodobania swego, bez żadnego obowiązku: żadne bowiem Bractwo pod grzechem śmiertelnym nie obowiezuie, ale kto chce sobie zasłużyć, dla zbawienia Duſze swoiey niech nie zaniedbywa tego Nabożeństwa.*

Pożytki zbawienne z Bractwa ANNY S. Samotrzećiey, iako ze źrzodła Niebieskiego, nigdy nie wyczerpanego niepoliczone, ktore na Braćia y Siostry Bractwa tego każdodźiennie wypływaia, lecz tu kilka dla tesklıwego Czytelnika namieniam.

Pierwszy Pożytek, *Częste rozpamiętywánie Taiemnic Wćielonego Syna Boskiego, że sie stał Człowiekiem dla zbawienia ludzkiego: ktore rozmyślanie, wielce sie Boskiemu podoba Maiestatowi, y wszytkim Obywatelom Niebieskim, do tego zaś upodobanego BOGV Aktu częsta pobudkę maią Braćia y Siostry w Bractwie ANNY S. rozmyślaiąc w codźien-*

dźiennych Nabożeństwach. że ANNA S. iest Babka Syna Boskiego, ktory się dla nas wćielił, y na Krzyżu za narod ludzki umárł.

Drugi Pożytek. Predkie wysłuchanie u Boskiego Maiestatu Modlitew Braći y Siostr Bractwa S. ANNI, ponieważ S. ANNA zawsze ma poufały y snadny przystęp z Corką swoie MARYA Panną do Wnuka swego IEZVSA Pana, y dla tego Modlitwy Brackie predko mu prezentuie, y skutek ich szczęśliwy nie odwłocznie otrzymuie.

Trzeći Pożytek. Pewność o dostąpieniu Zbawienia wiecznego, gdyż zupełne Odpusty, przy Spowiedźiach y Kommuniach Swiętych Temu Bractwu nadane są, nietylko nie omylnym znakiem przeznaczenia do Nieba, ale też są y pewnym zadatkiem wiecznego błogosławieństwa.

Czwárty Pożytek. Spolne uczestnictwo wszystkich zasług przed Bogiem Bractwa tego, ieden bowiem Brat albo Siostra, staie się uczestnikiem wszytkich dobrych uczynkow cudzych, á to wielce pomocna iest do zbawienia naszego, przy nie udolności naszey.

Piąty Pożytek iest umocnienie umysłu y serca przećiwko nieprzyiaćiołom widomym y niewidomym y skuteczny ratunek ANNY S. Samotrzećiey. Czego utwierdzeniem iest ták wiele Cudow po całym świećie na Instancya, y przyczynę Swiętey ANNY od BOGA częstokroć pokazany ba

Szosty Pożytek. Predkie wybawienie po śmierći z mąk Czyscowych, przez Msze S. y Nabożne Modlitwy Brackie

Siodmy Pożytek. Bespieczny w Cnotach Swiętych żywot y Smierć szczęśliwa. Albowiem ANNA S. czułe staranie y pieczołowanie czyni w Niebie przed Wnukiem swoim Chrystusem Pánem około Bráćiey y Siostr Bractwa swego, ktory w Nabożeństwie y powinnośćiach swoich nie sa

ospałemi. Ma ich oná w Opiece swey, broniąc ich za żywota: y przy śmierći wyprowadza ich po szczęśliwym świata tego zeyśćiu, do Rayskiego bytu wiecznie błogosławionego wszechmocna władza. Wnuka swego IEZVSA Chrystusa, ktoremu z Bogiem Oycem y z Duchem Swietym cześć niech będźie, od wszelkiego stworzenia przez nieskończone wieki A.

DYREKCYA TYGODNIOWA

Dla odprawowániá Koronki S. ANNY OO: Promotorom, y dlá zalecenia Intencyi Braći y Siostrom wielce służącá.

A náprzod w Niedźiele Ráno.

OFiarowáć Koronke zá Kośćioł S. y podwyższenie iego, za Naywyższego Pasterza z Duchowieństwem, y za potłumienie wszytkiey Herezyi.

Po Południu.

ZA wszystkie chrześćiaństwo y Panow Chrześćiańskich, á mianowićie zá Oyczystego Monarche Krola Pana naszego ze wszytkiemi Senatorami, Woyskami y zá cáłą Rzeczpospolitą: uprászaiąc wszytkim zgode, iedność, y zwyćiestwo nad Nieprzyiaćioły Oyczyzny.

w Poniedźiałek

ZA wszytkich Fondatorow y Dobrodźieiow ták zmarłych, iako żywych, za X. Promotora, y za PP. Starszych Bráctwa ANNY S. uprászaiąc im grzechow odpuszczenie y doczesne dobroczynnośći, w Niebie nadgrode wiekuistą.

We Wtorek.

Za wszytkich Braći Siostry Bráctwa ANNY S. y siebie samych, odprászaiąc sobie grzechy karania, á na koniec zyiącym na tym świećie wszelakich łask otrzymanie.

We Srzodę.

Za Dusze Braći y Siostr Bráctwa ANNY S. Rodźicow, Po-

kre-

krewnych y Dobrodźieiow naßych, upraßaiac im świátłość wiekuiſta.

We Czwártek

Za Duße Zmarłych, ktore nie maia znikad ratunku, polecaiac ich w Opiekę ANNY S. áby ich ſama iako Opiekunka ratować raczyła.

W Piatek.

Za wßytkich prawowiernych konaiacych, upraßaiac im przez ćießkie na Krzyżu Páná naßego ſkonanie, żal, ſkruche, za grzechy y w łaſce Bożey ſkonanie.

W Sobotę.

Za wßytkich w poſpolitośći Bráćia y Sioſtry żywych y umarłych także w roznych potrzebach, iako to chorych podroznych, fraſobliwych, umartwionych, wieźniow, niewolnikow y ſiebie ſamych, oddaiac ie w obronę y Opiekę ANNI S. Samotrzećiey.

Hymn o Swietey ANNIE.

CHwálmy BOGA Wſzechmocnego,
W Troycy Swiętey Iedynego,
Ze nám raczył dáć zbáwienie,
Przez MARYI narodzenie.
Wſzyſcy zá to mu dźiękuymy,
Y ANNIE Swiętey winſzuymy,
Ze ſobie to zásłużyła,
By Mátką MARYI byłá.
Lát dwádźieśćia w niepłodnośći
Zyłá w żálách y w ćięſzkośći,
Dopiero płácz utuliłá,
Gdy Mátkę Boſką powiłá.
Co tylko łáſk było w niebie,
Z MARYĄ wſtąpiło w Ciebie,

Anno Swięta, Boſkie dary,
Zamykaſz w ſobie bez miary;
Wſzak to Marya przyznała,
Gdy pewnemu powiedziała,
Ze kto Matkę moię sławi,
BOG mu wielce błogosławi;
A przy śmierci oſobliwie,
Taki umiera ſzczęśliwie,
Y idzie proſto do Nieba,
Czegoż komu więcey trzeba.
O Anno Błogosławiona,
Z Maryą nie wysławiona,
Proś za nami Wnuka Twego,
Odkupiciela naſzego, (Pana naſzego.)
Tyś łaſk Boſkich ieſt ſkarbnicą,
Otwartą darow krynicą,
Ty nas w ſzczęściu konſerwuieſz,
W nieſzczęściu broniſz, ratuieſz.
Nie umykayże łaſk twoich,
Dopomoż w potrzebach moich,
Uproś mi wieczne zbawienie,
Wſzytkich grzechow odpuſzczenie.
A naybardziey przy ſkonaniu,
Przybadź ku poratowaniu,
Oświeć Duſze naſze w niebie,
Ktore ſię garną do ciebie,
Amen.

KO-

KORONKA Do Swiętey ANNY.

Z rozmyslaniem ley Zywota y Męki IEZVSOWEY także Boleści Nayś. Panny MARYI. Dźieśięć Paćierzy, y trzydźieśći Pozdrowienia Anielskiego, w sobie maiącá: Nayprzod mowić potrzeba, Wierzę w Bogá Oycá, &c.

MODLITWA.

ZUpełną y gorącą wiárą w potrzebách nászych ućiekámy się do Ciebie Wszechmocny w Troycy Iedyny Boże, wyznawamy ćię Boże Oycze, żeś wieczny y nigdy nie zrodzony; wyznawamy y Ciebie Panie Jezu Chryste, żeś Bog y Zbáwićiel nász z Bogá Oycá ile Syn iego od wiekow zrodzony. Wyznáwámy y ćiebie Duchu Przenayświętszy że przed wieki od Bogá Oycá y Syna iego iedynego pochodźisz. Wyznámy z zupełną wiárą ćiebie Bogá w Personách troiakiego, á w Bostwie iednego W tobie nádźieię nászę pokładamy w potrzebách nászych, do Ciebie się ućiekamy Boże nász racz się zmiłowáć nád námi, Amen.

Tu zmow Pierwsze Oycze nász.

RO-

ROZMYSLANIE.

ROzmyślam ANNO S. Narodzenie twoie,
Kiedyć P. Bog pokazał miłosierdźie swoie
Gdyć dał Corkę takową, z ktorey rozkrzewiony,
Kwiat, szerokiey szczęśliwie okrył źiemie strony,
Błogosławione tedy twoie narodzenie,
Jest nam o ANNO Swięta wielkie poćieszenie

Tu zmow trzy Zdrowaś Marya.

POZDROWIENIE.

ZDrowaś bądź ANNO S. na świat narodzona
A grzeszney ku poćiesze źiemi opatrzona
Pozdrawiam ćię moy Iezu ktoryś obrzezany
Y w dźień osmy Swiętą krwią za nas iest oblany.
Ciebie także pozdrawiam MARYA w żałośći
Patrząca na krew Syna twoiego w litośći.

ZDrowaś Panno Marya, łaskiś Bożey pełna Pan z tobą, błogosławionaś ty między niewiastami, y Błogosławiona niech będźie Swięta ANNA Matka twoia, z ktorey bez zmazy grzechu pierworodnego wyszło święte Ciało twoie, y błogosławiony Owoc żywota twego Pan Iezus Chrystus. Amen.

Tu zmow Drugie Oycze nász.

ROZMYSLANIE.

TU rozmyślam Twoy Zywot, Panieńskiey czystośći,

ANNO S. w zupełney swey doskonáłośći
Tyś przed wieki od Bogá byłá náznáczona,
Zá Mátkę Mátki Bożey ná toś poświęconá
Przez tę godność y twoie od wiekow wezwánie,
Uproś mi z grzechow moich práwdźiwe powstánie.

Tu zmow trzy Zdrowaś Marya.

POZDROWIENIE.

ZDrowáś bądź ANNO Swiętá w Pániéństwie kwitnąca,
Iák w promieniách słonecznych, cnot świátłem świecąca,
Pozdráwiam y Iezusa Zbáwićiela mego
W Ogroycu krwawym potem, w boleśći smutnego,
Ciebie tákże pozdráwiam Márya w żáłośći,
Ktoreś w imaniu Syná ćierpiáłá z litośći,

BAdź pozdrowiona Naychwálebnieysza Pánno Krolowa Niebieska łáską Bożey nápełniona, y nád wszytko stworzenie wywyższona, łaska twoia o Pánno niech będźie záwsze z námi, Błogosłáwionaś ty między niewiástami y błogosławiona Mátka twoia S. ANNA, z ktorey bez zmazy grzechu iesteś národzona, y porodźiłaś nam w Pániéństwie Syná Bożego zá nas grzesznych umęczonego. Proszę ćię Pánno Náyświętsza przyczyń się zá nami do niego, áby nás wyba;

bawił od gniewu ſwego, y domieśćił nas Kroleſtwá wiecznego, Amen.

Tu zmow Trzećie Oycze náſz.

ROZMYSLANIE.

Rozmyślam ANNO S twe Małżeńſtwo święte
Z Joáchimem pobożnym uczćiwie przy-
ięte,
W ktorym z boiáźnią Bożą mieſzkaiąc oboie
Dźieliliśćie fortunę doczeſną ná troie
Iednę część Kośćiołowi y iego Kápłánom,
A drugą część ubogim iáko ſwoim Pánom,
Trzećią domowi ſwemu ná potrzeby daiąc,
Y domowniki ſwoie uczćiwie chowáiąc,
Przez ten Stan ták pobożny Małżeńſtwá two-
iego
Domieść mnie ANNO S. łaſk Bogá moiego.

Tu zmow trzy Zdrowaś Marya,

POZDROWIENIE.

Zdrowaś bądź ANNO S. w Małżeńſtwie
żyiąca,
Y we wſzyſtkim ſtátecznie przy Bogu ſtoiąca.
Pozdrawiam y JEZUSA Zbáwićielá mego,
Ják złoczyńcę w Ogroycu ſzpetnie imánego,
Y Ciebie o MARYA Przebłogosławiona
Związániem Syná Twego ſrodze zaſmucona.

Bądź pozdrowiona Pánno MARYA łáſki Bożey pełna, Pan z Tobą, błogosłáwionáś Ty między niewiáſtámi, y błogosławiona niech

niech będźie Mátká Twoiá ANNA Swięta, z ktorey bez zmázy grzechu iest twoie Ciáło Swięte, z ktorego narodźił śię nam błogosłáwiony Owoc z Zywotá Przeczystego Pan nász JEZUS Chrystus, do ktorego wołámy áby śię zmiłował nád námi. Amen,

Tu zmow Czwarte Oycze nász.

ROZMYSLANIE.

ROzmyślám ANNO S. wszelkie smutki twoie
Ktoremi BOG nawiedza wierne sługi swoie,
Probuiąc iáko w ogniu złotá, ich stáłośći
A doświádczywszy, więcey im dáie rádośći.
Ták y ćiebie bez płodu dwánaśćie lat chował
Ale weyrzáwszy ná ćię, potym śie zmiłował
Y náznaczył ćię Mátką, Mátki Syná twego,
Ktory iest Zbáwićielem Narodu ludzkiego.

Tu zmow trzy Zdrowaś Marya.

POZDROWIENIE.

ZDrowáś bądź ANNO Swięt. w smutkách twych trwaiąca
Y pewną w Pánu BOGU nádźieię máiąca,
Pozdrawiam Cię u słupá JEZU przywiązány
Y dla występkow moich srodze biczowány
Zdrowáś bądź o MARYA w bolu ktorys miáłá
Gdys zránionego Syná tak ćięszko widźiáłá.
Bądź pozdrowioná Naychwalebnieysza

Pán-

Pánno Krolewno Niebieſka, łáſkiś Bożey nápełniona, nád wſzyſtko ſtworzenie wywyżſzona, łáſka twoia Pánno niech záwſze będźie známi, błogosłáwionáś Ty między Niewiaſtami, y błogosławiona niech będźie Mátka twoia S. ANNA, z ktorey bez zmazy grzechu národzone ieſt Ciáło święte twoie, z ktorego Národźił ſię nąm błogosławiony Owoc żywota twoiego, Pán náſz Iezus Chryſtus, do ktorego wołamy, áby ſię zmiłował nád nami. Amen.

Tu zmow Piąte Oycze náſz.

ROZMYSLANIE.

TU iuż mám przed oczyma poćieſzenie twoie,
ANNO Swięta bo gdyśćie ſtáneli oboie,
W raz z Małżonkiem, z ofiárą przed Ołtárzem Páńſkim,
Byliśćie záwſtydzeni pogromem kápłáńſkim
Ale Pán Bog nie wzgárdźił upominku tego,
Gdy wąm zesłał poćiechę przez Anioła ſwego.
Ze poczznieſz Pánnę, ktorey Pánieńſkie náſienie,
Z grzechow cáłemu świátu poda wybawienie
Przez tę poćiechę twoię, ANNO S, proſze,
Niech ſmucąc ſię zá grzechy, poćiechę odnoſzę.

Przy-

Przyczyń śię Páni Swięta zá mną sługą twoim
Aby BOG ná mnie weyźrzał miłośierdźiem
swoim. *Tu zmow trzy Zdrowaś Marya.*

POZDROWIENIE.

Zdrowáś bądź ANNO S. w smutku pocieszona,
Y od Bogá poselstwem Anielskim uczczona,
Bądź pozdrowion o JEZU ukoronowány,
Ciernieni ostrym sromotnie, od ludźi wyśmiany.
Zdrowáś bądź o Márya, widząc Syná twego
Z ćięszkim ná śmierć sromotną Krzyżem idącego.

Zdrowáś Pánno MARYA, łáskiś Bożey pełná Pan BOG z tobą, błogosłáwionáś Ty między niewiástámi, y błogosłáwiona niechay będźie Mátká twoiá S ANNA z ktorey iesteś bez grzechu zrodzona, modl śię miła Pánno zá námi do twego Syna, áby przez swoie Národzenie, dał nam grzechow odpuszczenie, y wiekuiste Zbáwienie Amē.

Tu zmow szostę Oycze nász.

ROZMYSLANIE.

ROzmyślam Anno S. radość ktoraś miáłá,
Gdyś Pánnę Porodźiłá y Mátką zostáła
Mátki Syná Bożego, ktora táka byłá,
Ze wszystkie Białegłowy, szczęśćiem przewyższyłá
Niezrodźiłá Niewiástá żadna tákowego,

Szczę-

Szczęśliwaś Anno S. z Owocu tákiego,
Inne Corki bywaią z Mátek swych wsławione,
Twoie Imię z Corki twey iest błogosławione
Proszę ćię Anno S: przez ten kleynot drogi,
Náucz mnie Wnuczka twego, náśládowáć drogi.

Tu zmow trzy zdrowaś Márya.

POZDROWIENIE.

ZDrowáś bądź Anno S: wielce poćieszona
Národzeniem Máryey, pięknie ozdobiona
Kłániam ći się moy Iezu dlá nas obnażony.
Z szat twoich á tak znowu boleśnie skrwawiony,
Zdrowa bądź o Márya w żálu ktoryś miáła,
Gdyś ták obnażonego, Synaczká widźiała.

Bądź pozdrowiona Naychwalebnieysza Pánno, Krolewno Niebieska, łaskiś Bozey napełniona, nád wszystko stworzenie wywyższona, łáska twoia Pánno niech zawsze będźie zemną, błogosławionáś ty między niewiástami, y błogosławiona iest Mátka twoia S. Anna, prosżemy ćię, przyczyń się zá námi do Boga, áby nam dał grzechow odpuszczenie y wiekuiste zbáwienie, Amen.

Tu zmow Siodme Oycze nasz.

ROZMYSLANIE.

TU Anno S. twoie rozmyślam wesele,
Gdyś twoię S. Corkę stawiła w Kośćiele,

W trzećim roku ná służbę P. Bogu swemu,
Z łáski iego maiąc ią y oddaiąc iemu.
Ktora z iaką się chęćią tám ofiarowała,
Prędkim swoim po wschodach bieżeniem
znać dáła.
O iak wielka poćiecha w ten czás twoia była
Gdyś ná tákie początki cnot corki pátrzyła.
Proszę o ANNO Swiętá dla wesela tego,
Przyczyń się zá mną grzesznym do Wnuczka
twoiego.

Tu zmow trzy Zdrowaś Marya.

POZDROWIENIE.

POzdráwiam ćię o ANNO S. w tey radośći,
Ktoryś używała w tey Corki młodośći,
Bądź pozdrowion o Iezu, Zbawićielu miły,
Gdy ćię ręce okrutnie ná krzyżu przybiły,
Zdrowa bądź y Márya pod krzyżem stoiąca,
A od smutku ćięszkiego iuż umieraiąca.

Zdrowaś Panno Márya łáskiś Bożey pełna Pán z tobą błogosławiona niech będźie Mátka twoia S. ANNA, z ktorey iest Narodzone Swięte Ciáło twoie, z ktorego narodźił się nám Pán Iezus, do ktorego my wołamy, rácz się o Pánno przyczynić do niego zá nami, áby nám dał grzechow odpuszczenie y wiekuiste zbáwienie. Amen.

Tù zmow Osme Oycze nasz,

ROZMYSLANIE.

ROzmyślam ANNO S. nową żáłość twoię,
Przy opuſzczeniu twoim, ktorą iá ták dwoię,
Roku po Národzeniu twey Corki ſzoſtego,
Pozbyłaś Ioáchyma Małżonka twoiego,
Tákeś práwdźiwie wdową ná potym zoſtáła,
Gdyś Bogu y Potomſtwo, y Męża oddała,
Przez twoy czyſty ſtan Wdowi proſzę ANNO S
Niech między czyſtych będźie, duſza moia wźięta.

Tu zmow trzy Zdrowaś Marya.

POZDROWIENIE.

ZDrowaś bądź ANNO S. wielce zaſmucona
Y dla śmierći Máłżonka twoiego ſtrápiona
Bądż pozdrowion o Iezu Zbawićielu miły,
Ze ná Krzyżu członki twe rozćiągnione były
Zdrowa bądź o Márya żeś Syna twoiego,
Ná Krzyżu obaczyła umieráiącego.

Bądź pozdrowiona Naychwalebnieyſza Pánno Krolowa Niebieſka, łaſką Bożą napełniona, y nád wſzytko ſtworzenie wywyżſzona, Pán z toba łáſka twoia niech będźie zemną, błogosłáwionaś ty między niewiaſtámi, y błogosławiona niech będźie Mátka twoia S. ANNA, z ktorey ieſteś bez wſzelkiey zmazy grzechu národzona, proſzemy Cię miła Pánno przyczyń ſię zá námi

do Syná twoiego, żeby nás od gniewu swe-go y smutku wszelkiego záchował, y wieczną chwáłę nam dárował. Amen.

Tu zmow Dźiewiąte Oycze nasz.

ROZMYSLANIE

Rozmyślám ANNO S. twe z świátem rostanie
Y śmierć błogosłáwioną w twym śierocim stánie,
Roku iedenástego po Máłżonku wźiętym;
Dokonáłaś żywotá w twoim stánie Swiętym
A zstąpiwszy do odchłań Przodkomeś znáć dáła,
Y z niemiś támże sama społecznie czekáłaś
Bliskiego tám zstąpienia wszystkich Zbawićielá,
Z utesknionych ćiemnośći wnet Odkupićiela.
O ANNO ulubiona, proszę przez śmierć twoię,
Rátuy w godźinę śmierći, strászney dusze moię.

Tu zmow trzy Zdrowáś Márya.

POZDROWIENIE.

POzdrawiam ćię o ANNO szczęśliwie idącą;
Z tego świátá do Bogá z miłośćią gorącą,
Bądź pozdrowion o Iezu Zbáwićielu miły,
Ktoremu żydźi włocznią, Bok S. przebili,
Zdrowa bądź y Márya, w smutku ktoryś miáłá

Gdyś S. z Krzyżá zdięte ćiáło piastowáła,
Zdrowáś Pánno Márya łáski Bożey pełná Pán z tobą, błogosłáwionáś ty między niewiastámi y błogosłáwiona niech będźie Mátka twoia S. ANNA, z ktorey bez wszelkiey zmázy grzechu, iest národzone Ciało twoie z ktorego národźił się nam błogosłáwiony Owoc żywotá twoiego Pán nász Iezus Chrystus, do ktorego záwsze wołamy, áby się zmiłował nád nami, Amen.

Tu zmow Dźieśiate Oycze nasz.

ROZMYSLANIE.

Tu iuż sobie sowitą zápłátę uważam,
O ANNO S. ktorą masz wNiebie rozważam
Ze iey wiecznie záżywász y záżywáć będźiesz
A ieszcze po Sądnym dniu, tym większey nábędźiesz, (Niebie,
Proszę Cię ćna Pátronko podwyższona w
Rácz weyźrzeć ná grzesznika, ktory wzywám Ciebie.
Usłysz głos tey Koronki, ktorá odpráwiona
Niech nie będźie od Wnuka twego oddalona
Rácz się przyczynić zá mną do Bogá moiego
Ażebym mogł bydź godźien Miłośierdźia iego
Przez wielowładną twoię o ANNO przyczynę
Niech mi odpuśćić ráczy moię wszelką winę
Y w smutkách mnie poćieszyć, prozbę wysłucháwszy, (wszy.
Duszę przyiąć do Niebá, ten świát pożegna-

Tu zmow trzy Zdrowaś Marya.

POZDROWIENIE.

ZDrowaś bądź ANNO Swięta w Niebie wywyższona,
Y nad insze wsze Swięte od Boga uczczona.
Y ty moy miły Iezu, bądź mi pozdrowiony,
Gdyś z Krzyża iak niewinny, Baranek złożony,
Zdrowa bądź y Marya, w płaczu ktoryś miała
Gdyś Ciało Syna twego, do grobu chowała.

Bądź pozdrowiona Naychwalebnieysza Panno Krolewno Niebieska, łaskiś Bożey napełniona Pan z tobą; łaska twoia niech będzie zemną, błogosławionaś ty między Niewiastami y błogosławiona niech będzie Matka twoia S. ANNA, z ktorey bez wszelkiego grzechu w łasce Bożey iesteś urodzona, y z Ducha S. poczawszy, porodziłaś nam w Panieństwie Boga y Człowieka Chrystusa naszego Zbawiciela, przez twoie o Panno porodzenie, uproś nam grzechow naszych odpuszczenie, w żywocie Chrześciańskim łaski Bożey pomnożenie, á potym wieczne zbawienie, Amen.

Modlitwa Pierwsza.

BŁogosławione bądź słodkie Imię Pana naszego IEZUSA Chrystusa, Syna BOGA żywego, y MARYI Panny Niepokala-

nie Poczętey, ktorąś ty miły Pánie z Błogosławionych Rodźicow, IOACHIMA y ANNY, ráczył wybrać, z ktoreyieś swą człowieczą Náturę y Náysłodsze Imię przyiął. Ciebie pokornie prosżemy, przez ich zásługi, ábyś się ráczył zmiłowáć nád wszytkiemi, tobie w Bractwie S. ANNY służącymi, ktorzy w tym Bractwie twoie Przykazanie chowáią, y w służbie twoich Rodźicow trwáią, rácz im dáć swoię łáskę y w cnotách pomnożenie, w szczęśćiu y nieszczęśćiu w łásce twey do końcá wytrwánie, áby się mnożyli we wszystkim ná duszy y ná Ciele, á potym ábyśmy przyszli ku twoiey wiekuistey chwále, Amen.

Modlitwa Druga

PAnie Boże Wszechmogący, przez zásługę S. ANNY, przez pokorę Mátki Pánny, y przez uniżone Wćielenie Syná twego miłego, IEZUSA Chrystusa Páná nászego: dáy nam żywota polepszenie, sercem, usty, y uczynkiem, tobie w tym Swiętym Bractwie wdźięczne obcowánie, woli twoiey wypełnienie, miłośći Chrześćiańskiey záchowánie, y w łásce twoiey Swięte dokonánie: á potym żywoćie, w twoim Krolestwie, dáy nám wieczną rádość y odpoczywánie, Amen.

LI-

LITANIA
O Swietey ANNIE.

KYrie eleiſon, Chryſte eleiſon,
Kyrie eleiſon.
Chryſte usłyſz nas, Chryſte wysłuchay nás.
Oycze z Nieba Boże, Zmiłuy ſię nád námi.
Synu Odkupićielu świáta Boże, Zmiłuy ſię;
Duchu Swięty Boże, Zmiłuy ſię nád námi.
Swiętá Troyco iedyny Boże, Zmiłuy ſię nád:
Swięta ANNO,
S. Anno Bábko Chryſtuſowa,
S. Anno Mátko Przenayświętſzey Pán-ny Máryi Niepokalanie Poczętey,
S. Anno Małżonko S. IOACHIMA,
S. Anno Swiekra Swiętego IOZEFA,
S. Anno Arko Noego ſprawiedliwego,
S. Anno Arko przymierza,
S, Anno Roſzczko Ieſſego,
S. Anno z krwie Krolewſkiey idąca,
S. Anno sławo Bethleem,
S, Anno Przybytku Boſki,
S. Anno Domie pięknośći,
S. Anno Obłoku zyzny,
S. Anno Obłoku iáſny,
S. Anno náczynie pełne łáſki Boſkiey,
S, Anno Zwierćiadło posłuſzeńſtwa,
S. Anno Zwierćiadło ćierpliwośći,
S. Anno Zwierćiadło miłośierdźia,
S, Anno Zwierćiadło Nabożeńſtwa,

Modl ſię zá námi. Modl ſię zá námi.

S. An-

S. Anno obrono Kościoła Bożego,
S. Anno Okręćie zbáwienny tonących,
S. Anno Drogo beſpieczna pielgrzymuiących,
S. Anno uwolnienie niewolnikow,
S. Anno Opiekunko ubogich ſierot,
S. Anno Ozdobo ſtánu małżeńſkiego,
S. Anno Mátko oſieroćiałych Wdow,
S. Anno Ięzyku niemych przed Bogiem,
S. Anno Oświecenie ślepych,
S. Anno Poćieſzyćielko utrápionych,
S. Anno Uzdrowienie chorych,
S. Anno Ućieczko grzeſznych,
S. Anno Wſpomożenie wiernych,
S. Anno wybawienie duſz zmarłych,
S. Anno rátunek z Nieba daiąca wſzyſtkim do Ciebie wołaiącym,
S. Anno Rádości Anielſka,
S. Anno Corko Pátryarchow,
S. Anno Prawdo Prorokow,
S. Anno Páni Apoſtołow,
S. Anno Umocnienie Męczennikow,
S. Anno Chwało Kápłánow y Lewitow,
S. Anno Utwierdzenie Wyznawcow,
S. Anno Korono Pánieńſka,
S. Anno Ozdobo Wſzyſtkich Swiętych,

Modl ſię zá námi. Modl ſię zá námi. Modl ſię zá námi.

Báránku Boży, ktory gładźiſz grzechy świátá, Przepuść nam Pánie.
Báránku Boży, &c, Wysłuchay nas Pánie.

Bá-

Báránku Boży, &c. Zmiłuy śię nád námi. Chryſte usłyſz nás, Chryſte wysłuchay nas. Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon.

Oycze naſz &c. Zdrowaś Marya, &c.

℣. *Ozdobione ſą łáſką wargi twoie.*

℟. *Dla tego ćię ubłogoſławił Bog ná wieki.*

Modlitwa Pierwſza.

WSzechmogacy wieczny BOZE, ktoryś Przebłogosłáwioną ANNĘ, zá Matkę Przenayświętſzey Rodźićielce Jednorodzonego Syná Twego, obráć ráczył, racz dáć proſzemy pokornie, ábyśmy ktorzy Nábożnym ſercem pámiątkę iey obchodźiemy, zá iey zásługámi wiecznego żywotá doſtąpić mogli. Przez tegoż Páná náſzego JEZUSA Chryſtuſa Syná twego, ktory z tobą żyie y kroluie w iednośći Ducha Swiętego, Bog przez wſzyſtkie wieki wiekow, A.

Modlitwa Drugá.

BAdź pozdrowiona Pánno MARYA łáſkiś Bożey pełna, Pan z tobą, Błogosłáwionaś ty między niewiaſtámi: y błogosławioná niech będźie S. ANNA Mátka Twoia, z ktorey śię ty bez zmázy grzechu pierworodnego národźiła, z ćiebie záś národźił śię Syn Boży IEZUS Chryſtus. Swięta Maryá Mátko Boża, modl śię zá námi grzeſznemi, teráz y w godźinę śmierći náſzey, Amen.

Badź

BAdź pozdrowiona Przenayświętfzá MARYA, Mátko Bofka, Krolowa Niebieſka Brámo Ráyſka Páni Swiáta, czyſtą iedyną Tyś ieſt Páną. Tyś poczęła IEZUSA, bez grzechu, Tyś porodźiła Stworzyćiela y Zbáwićiela świáta, w ktorym ià wſzyſtkę moię pokłádam ufność: broń mnie od wſzyſtkiego złego, y uproś mi grzechow moich odpuſzczenie. Amen.

Ktoby zaś czaſu nie miał, długim zabawiać ſię rozmyślaniem, przeżegnawſzy ſię niech mowi Wierze w Bogá Oyca Wſzechmogącego, *&c. potym* Páćierzy 10 *á za każdym Paćierzem*, Trzy Zdrowaś Márya, *na końcu przydać*, Chwáłą Oycu, y Synowi, y Duchowi S. &c.

Modlitwa do Swietey ANNY.

We Wtorki, przy Mſzy S. służąca.

POzdrawiam ćię P. IEZU Chryſte, Synu Dáwidow, Krolu y Boże nász práwdźiwy, zá nas ná Krzyżu ofiárowany. Wſzelkie ſtworzenie chwáli Ciebie, y wſzelakim ſpoſobem błogosłáwi Imię Twoie iá też przyklękam ná kolána moie do Ciebie Páná Zbáwićiela moiego. Niechże nádemną dźiś odpocznie błogosłáwieńſtwo Bogá Oycá, † y Syná † y Ducha S. † w Troycy iedynego, nigdy nierozdźielnego. Niechże będźie ku ſtraży duſze moiey, błogosła†wieńſtwo y zasługá, Wćielenia, Národzenia, Obrzezania,

nia, Męki, Zmártwychwſtánia, ćiebie Pána mego. Y niech na † mnie odpoczną Dáry Ducha Nayświętſzego błogosławieńſtwo † śmierći zwyćięſtwo przez Krzyż Twoy IEZU niech nie odſtępuie odemnie: Przyczyna Niepokálaney y Nayświętſzey Pánny MARYI Mátki Twoiey, Opieka Błogosławioney ANNY Pátronki moiey, y ſtraż wſzyſtkich Aniołow y záſtępow Niebieſkich, niechay mi dźiś będą ku wſpomożeniu. O Oycze wſzelkiego miłośierdźia y wſzelkiey poćiechy, ktoryś mnie ſtworzył na wyobráżenie Twoie, y náydroższą Krwią Twoią, odkupiłeś mnie: tu ia Ciebie ná kolana upádaiąc, ná tym mieyſcu y wſzędźie chwálę, y ná wieki błogosławię Imię twoię, Amen

Modlitwa Druga.

SWięta ANNO Nayzacnieyſzey, y Błogosławioney Mátki Boſkiey zacna Matko, Chryſtuſa Páná Bábko, ktorá niepłodną będąc, á iuż w lećiech podeſzła, cud świátá porodźiłaś, y Protektorkę Narodu ludzkiego MARYA Pánnę, mám ći czego winſzowáć Swięta Matrono, żeś ſię tak miłą Bogu ſtáłá, y świátu chwálebną kiedy ze krwie Twoiey wźięta Corka Twoia MARYA Pánna, dáła tę Twoię y ſwoię krew ná uformowánie Ciáła Chryſtuſa P. Boga Wćielonego. Przez tę godność twoię, y poćiechę

niewy-

niewymowną, proszę Cię wyiednay mi, u kochanego, y Nayświętszego swego Wnuka IEZUSA ćierpliwość, iakąś Ty miáła; zgadzanie się z wolą Boską, y nábożeństwo, żebym nie był oźiębłym, iáko lod, ále gorący miłośćią Boską iáko Seráfin. Przybądź mi na ratunek, iákoś wielu sługom twoim przybyła w pokusach, przybądź w niedostatku y w utrápieniu, oddalaiąc to wszystko odemnie dla większego honoru twego, żeby Cię świát cały nie tylko czćił zá Mátkę MARYI, ále y zá Mátkę wszystkich wiernych, do Ciebie się ućiekáiących w potrzebach swoich. Przybądź w godźinę śmierći odday duszę moię Wnukowi swemu JEZUSOWI iáko Zbáwićielowi y Pásterzowi dusz nászych. Ty sam Pánie IEZV Chryste dla S. ANNY Bábki, y dlá MARYI Mátki twoiey, bądź nąm co do zbáwienia Zbáwićielem, co do potrzeb doczesnych, Bogiem opátrznym, á potym zápłatą wieczną. Amen.

NAVKA o SCHADZKACH.

Bráctwu S. ANNY Sámotrzećiey, Gdy się znidą ná mieysce náznáczone zácznie Xiądz Promátor. *Veni Sancte Spiritus. &c.*

℣. *Emitte Spiritum tuum & creabuntur,*

℟. *Et renovabis faciem terræ.*

℣. *Spiritus Sancti gratia,*

℟. *Illuminet sensus & corda nostra,*

℣. Do

℣. Domine exaudi Orationem meam,
℟. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

DEUS, qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu recta sapere & de ejus semper consolatione gaudere.

Actiones nostras quæsumus Domine aspirando præveni, & adjuvando prosequere, ut cuncta nostra oratio & operatio à te semper incipiat & per te cæpta finiatur, donante Domino nostro Iesu Chrysto, Qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat in sæcula sæculorum, Amen.

Exaudiat nos Omnipotens & misericors Dominus Pater, & Filius, & Spiritus S. Aē n.

Záczynie X. Promotor, ná tey może bydz rzecz o dobrách Duchownych Bráctwa S. ANNY Sámotrzećiey.

Na tych Schadzkách upominać ieden drugiego może w rzeczach potrzebnych Duchownych, w uczynkách Miłośiernych. Wolno też kázdemu Brátu co duchownego ku zbáwieniu inſzych powiedźieć, osobliwie zás rádźić o potrzebach Bráckich, iáko to o przystoynych Kápách, Chorągwiach, o ozdobie Obrazu, y Ołtarzá Brackiego, o Swiecách, Lámpách, pochodniach, o Wotywach ktore się powinny odprawować w Swięto Brackie, y we Wtorki po Suchedniach przypadaiące, tákże

radźić

radźić o Mśach Załobnych, ktore odprawiać śię przed Ołtarzem S. ANNY zá Bráći y Siostr Duśe Zmarłych powinny z Processyą żałobną. Ná koniec zaleći X. Promator w Modlitwie Brackiey OYCA S. ze wszystkim Duchowieństwem, Bráctwa protektory, Dobrodźieiow osobliwych, pokoy zgodę Pánow Chrześćiańskich, wykorzenienie Heretykow, y rozkrzewienie Wiary Swiętey Katolickiey, specyfikuiąc po Imionach Bráćią y Siostry świeżo zmarłych, y naznaczy Kollektę lub Paćierz &c.

Przy dokonczeniu Schadzki.

MODLITWY.

℣. *Benedicamus Patrem & Filium cũ S. Spiritu*
℟. *Laudemus & superexaltemus cum in saecula.*
℣. *Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis,*
℟. *A Templo Sancto tuo quod est in Ierusalem,*
℣. *Domine exaudi Orationem meam,*
℟. *Et clamor meus ad te veniat.*

Oremus.

PRæsta nobis quæsumus Domine auxilium gratiæ Tuæ ut quæ Te Authore facienda cognovimus, Te operante impleamus. Deus veniæ largitor & humanæ salutis amator, quæsumus clementiam tuam, ut nostræ Congregationis Fratres Propinquos, & Benefactores, qui ex hoc sæculo transierunt, Beata MARIA, semper Virgine intercedente,

cum

cum omnibus Sanctis, ad perpetuæ beatitudinis consortium pervenire concedas. Per Christum Dominum nostrum.

Retribuere dignare Domine Benefactoribus nostris vivis atq; defunctis vitam æternam, Amen.

OFiara na ktorą do Krzyża wßyscy poydą potym aspersyą da Xiadz Promator mowiąc.

Benedictio Patris, & Filii, & Spiritus S. maneat semper vobiscum, Amen.

NOWENNA

Na Część Swietey ANNY.

IZ naywiększe ANNY ßczęśćie było. Mátką bydź Mátki BOZEY, y onę w żywoćie swym przez dźiewięć Mieśięcy nośić, dla tego tez miłą ley przysługę czyni, kto przez dni dźiewięć do niey odprawuie Nábożeństwo, ktore w wielu Miástach Włoskich, á osobliwie w Krolestwie Neapolitáńskim, z wielkim swym pożytkiem wielu bárdzo odprawuią, á osobliwie przed włâsnym ley Swiętem, á ták łáski y rátunku w potrzebach swoich ludźie nabożni do Niey dostępuią.

NAUKA

O Nowennie Swietey ANNY.

1. *KTo chce tę Nowenne odprawiać, niechay się Spowiada y Kommunikuie przynaymniey dwa*

razy

rázy, pierwßego y ostatniego dnia lubo w tey Swięto Vroczyste, álbolitez w ktory inßy dzień miedzy temi dźiewiaćia dniami. Ná część y honor tey S. Patronki iałmużne dać. álbo iáki miłośierny wyświádczyć uczynek.

2. KOżdego dnia ile możeß idź do Kośćiola náwiedz Ołtárz tey Swiętey gdźie iest Bractwo á przytym ieżli możeß o Mßą S. się postarać lub iaki pobożnośći uczynek wykonać, ná honor S. Pátronce.

3. CZas Nowenny odprawić w osobliwey skromnośći y nábożeństwie przećiw Swiętey, strzegąc się wßelkich grzechow, lekkomyślnośći, gry &c. y świeckiego obcowania.

4. COkolwiek dobrego przez te dni uczyniß, álbo złego ućierpiß wßystko to kłádź ná Ręce chwálebney S. ANNY, do ktorey się postáráy o żywy áffekt y ufność synowska, udaiąc się pod iey Obronę we wßystkich twoich potrzebach.

Dzien Pierwszy Nowenny.

Zaczynaiąc Nowenne zmow Litania o Nayświetßey Maryi Pannie, na końcu przydać te niżey położoną Modlitwę.

℣. S. ANNO Matko Bogarodźice Modl się zá nami.
℟. S. ANNO Bábko Iezusa Chrystusa modl się za nami.

Mo-

Modlitwa.

ANNO czći godná, Rodźićielko Mátki BOGA náſzego, Zbáwićiela IEZUSA Chryſtuſa. Iá mizerny grzeſznik, dźiś obieram Cię zá Pátronkę y Mátkę náymilſzą, y w Twoię Máćierzyńſką Opiekę, y ſtraż polecám ſiebie ſamego, ćiało y duſzę, y wſzyſtkie moie potrzeby, powodzenie y żywot, y śmierć: y mocno ſtánowię, iż chcę tobie záwſze służyć, y Ciebie czćić, á ile można, toż Nábożeńſtwo Twoie y chwałę rozſzerzać. Raczże mnie przyiąć Naysłodſza Mátko y Pátronko moia, do liczby náymnieyſzych sług twoich y mieć mnie zá Syná twego przyſpoſobionego Otrzymáy mi łaſkę ábym był náśládownikiem cnot twoich, dlá ktorych ſię ty BOGU podobałaś, otrzymay mi śmierć ſzczęśliwą, á przybądź ná rátunek godźiny oſtateczney, y bądź mi poćiechą w oney drodze niebeſpieczney! ſpráw to ábym zá żywota przez zasługi Męki y śmierći Wnuka Twego naymilſzego, otrzymał odpuſzczenie grzechow moich, á po śmierći z tobą rádował ſię w towarzyſtwie IEZUSA y MARYI, Amen.

ANTYFONA.

Ktorą przez wſzyſtkie dźiewięć dni Bráćia y Sioſtry miaſto Paćierza przed zaczęćiem trzydźieſtu Zdrowaś Marya maią mowić.

Wi-

WItáy Náyświętsza ANNO, ze wszystkiemi Zbáwićielá nászego Pokrewnęmi. Witáy smutnych łáskawa poćieszyćielko: do Ciebie wołamy, szukáiąc nádźieie zbawienia, do Ciebie wzdychámy z płáczem y żáłośćią. O Páni Náyłáskáwsza, Corkę twoię á Bożą Rodźićielkę nąm przeiednay, áby nąm w potrzebach nászych pokazała Miłośierdźie, á JEZUSA żywotá iey owoc nąm dlá grzechow nászych rozgniewánego ubłagay, o łáskáwá, o miłośćiwa ANNO, Mátko MARYI Pánny.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya, á na końcu káżdego dźieśiatka, przez dźiewięć dni przyday: Chwałá badź Bogu, &c.

℣. *Panie wysłucháy Modlitwy nasze,*

℟. *A wołanie nasze niech do Ciebie przyidźie.*

MODLITWA.

BOZE, ktoryś Błogosłáwioney ANNIE táką łáskę uczynić raczył; że Przenáychwalebnieyszą Pánnę MARYA Mátkę twoię, w swoim żywoćie zásłużyłá nosić: day nąm prosżemy ćie, zá przyczyną iey, y náymilszey Corki á Mátki twoiey, obfitość zmiłowánia twego. á przez ich przyczynę Swiętą záchoway nas od wszelkiego, dusznego y ćielesnego niebespieczeństwa, á przywiedź nás do chwałey Krolestwa wiecznego. Amen

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya,

℣: Modl

℣. *Modl ſię za nami Błogoſławiona ANNO,*
℟. *Abyśmy ſię ſtali godnemi obietnic P. Chryſtuſowi.*

Modlitwa.

O BOZE wſzechmogący ktorys Błogosławioną ANNĘ, długo nie płodn.. chwálebnym Płodem, y národowi ludzkiemu popoćieſznym y pożytecznym obdárzyć raczył. Day nam wſzyſtkim ktorzy ná ziemi Mátkę z náygodnieyſzą Corką czcżemy, ábyśmy przy śmierći náſzey, ich obecność z weſelem mieć mogli. Przez Páná náſzego Iezuſa Chryſtuſa, ktory z tobą zyie y kroluie ná wieki wiekow, Amen.

Tu zmow dźieśieć Zdrowaś Marya.

℣. *O ANNO z Corką twoią modl ſię zá námi.*
℟. *Byśmy byli między twe ſługi poczytani.*

Modlitwa.

BOZE Wſzechmogący, ktorys zá godną Rodźićielkę przenaygodnieyſzey Pánnie y Mátce Syná twego MARYEY, przedwiecznie w umyśle y woley twoiey, ANNĘ S. zá Mátkę przeyzreć y obráć ráczył dáy nam proſzemy ćię zá przyczyną Mátki y Corki, tu łáſkę twą y grzechow odpuſzczenie, á potym z tobą wieczne krolowánie, Amen.

Antyfony ktore Bracia y Siostry na końcu mowić máią.

BĄdź Błogosławioná P. MARYA, ktorás w tym żywoćie nosiła Słowo Wćielone,

ktore ćię twoim Bostwem nápełniło, anić ći ćięszkośći nie uczyniło.

Dzien Drugi Nowenny.

Antyfona iako wyżey, Witáy Nayświętsz. &c.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya.

℣. *O S. ANNO badź nam z Corką na pomocy,*

℟. *Abyśmy wolni byli od szatańskiey mocy.*

Modlitwa.

BOZE Wszechmogący ktoryś z łáski twey Błogosławioną ANNĘ, Rodźićielkę Mátki Syná twego, między wszytkiemi ludźmi zá Mátkę obráć ráczył. Racz nam przez iey chwálebne zásługi, użyczyć tu ná źiemi łáski y błogosławieństwá, á potym wiecznego krolestwa, ktory żyiesz y kroluiesz na wieki wiekow, Amen.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya.

℣. *O ANNO S. wszytkie smutki násze,*

℟. *Modlitwa twoia S. oddal od nas záwsze.*

Modlitwa.

BOZE Wszechmogący, ktory po płaczu y smutku zwykłáś użyczać rádośći y poćiechy, ty ktoryś ná smutnego JOACHIMA y płaczliwą w niepłodnośći ANNĘ weyzrzeć ráczył, weyzrzy ná smutki y frásunki násze, á racz poćieszyć serca násze, ábyśmy przez ich przyczynę mogli dostąpić łáski twoiey,

za

za ktorą żebyśmy tobie szczerym sercem służyli, á potym z tobą w onym wiecznym krolestwie odpoczywáli, Amen.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya.

℣. *O MARYA Matkô BOGA naszego.*

℟. *Wspomoż łáską twą Człowieká káżdego.*

Modlitwa.

PAnie IEZU Chryste, Synu BOGA żywego, ktory nigdy nie żądász áni prágniesz śmierći Człowieká grzesznego, ále ráczey zawsze upámiętania iego. Ciebie pokornie prosżemy, dla grzechow nieźmiernych nie dopuszczáy nas ná zginienie: Wspomni ná okup swoy srogi, y ná swe stworzenie. Usłysz prożby Mátki twey, y S. ANNY, dáy nam czás ná świećie pokuty y polepszenia, y przywiedź nás do szczęśliwey godźiny skonánia, á potym do wiecznego zbáwienia, Amen.

Antyfona. Bądź błogosławiona, Pánno MARYA iż Cię BOG nápełnił wszystkiemi łáskámi Niebieskiemi: Udźiel nám też iednę kroplę łásk swoich, ktoremi by się sercá násze odnowiły, Amen.

Dzień Trzeći Nowenny.

Antyfona iáko wyżey. Witáy náyslodsza, &c.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Máryá.

℣. *Dánáć iest łáska Boska w vstách Twoich,*
℟. *Dla tegoż ciebie BOG na wieki uwielbił.*

Modlitwa.

BOżE Wszechmogacy przed wszemi wieki żyiacy, ktoryś Zakon raczył nam ustáwić, w ktorymeś roskazał Rodźice czćić y ważyć y dáłeś przeklęctwo ná złe Dżieći że ktorzy Rodźicow nie czczą, nie doczekaią stárośći, Ty sam iáko S. nád Swiętemi wspomniy dźiś ná nędze nasze, á weyźrzyi ná prozbę náyświętszey MARYI Pánny Mátki twoiey: dáy przez iey przyczynę grzechow odpuszczenie, łáski ośiągnienie, y wieczne z tobą krolowánie, Amen.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya,

℣. *Modl się zá námi S. ANNO gdyś u Bogá wielká,*
℟. *Tyś iest łáski pełna zna to duszá wszelká.*

Modlitwa.

RAduy się ANNO szczęśliwa, ktoráś tákiey stała się Mátka Corki, ktora miała porodźić Zbáwce świátá, raduy się wielka Mátko wielkiey Corki, z ćiebie wyniknęła Jutrzenka Słońce Sprawiedliwośći poprzedzaiaca. Ráduy się S. ANNO ktoráś sama ná to zásłużyła áby się Mátką stáłą Mátki Chrystusowey, ráduy się ANNO szczęśliwa, á raduy bez końcá á zá nas Modlitwy ofiáruy Krolowey Niebieskiey, Amen.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Márya.

℣.

℣. *Pánie bądź nam miłośćiw dla S. ANNY,*
℟. *Ktoryś iest Národzony z Corki iey N. Maryi P.*

Modlitwa.

BOZE ktoryś Błogosławioną ANNĘ Mátkę Naymilszey Mátki twoiey wybrána, ku chwale wiecznego wesela ráczył podwyższyć: prosiemy racz nam dáć przez tey chwálebne zásługi y prożby, ku wiecznemu przyść błogosławieństwu, z ktorey chwálebnego Národzenia, dla Zbáwienia człowieczego wziąłeś ćiało nasze y stałeś się Człowiekiem. Błogosławiemy ćię tedy nasz Pánie błogosławione niech będźie náysłodsze Imię twoie y Imię Przenayświętszey Mátki twoiey: dźiewice Pánny MARYI. Niech będźie błogosławiony żywot S. ANNY, ktory nosił w sobie Matkę Páná nászego IEZUSA Ukrzyżowánego: y błogosławiony niech będźie IOACHYM Oćiec, y IOZEF Oblubieniec y wszystek rod MARYI, ze wszytka rzeszą Niebieską na wieki wiekow, Amen.

Antyfona. Bądź błogosławiona Pánno MARYA z Mátką twoią ANNA Náyświętsza, ktorą BOG nápelnił swoią miłośćią gorącą, tąż miłośćią, zágrzey ożiębłe serca násze, Amen.

Dzien Czwarty Nowenny.

Antyfona iako wyżey. Witáy Náyświętsza &c.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya.

℣.

℣. *Bądź pozdrowiona S. ANNO y błogosławiona,*
℟. *Y z Corką MARYĄ Panną ozdobiona.*

Modlitwa.

O Błogosławiona ANNO, Máćico y pożytku zbáwienia tyś iest dokończeniem Zakonu Moyżeszowego, a początkiem Zakonu nowego O korzeniu żywy, z ktorego wyszła roszczką zákwitaiąca, y owoc żywota wiecznego z siebie wypusczaiąca, O ANNO Márko Mátki Bożey, nie racz gárdźić proźbą moią, zá mną racz się przyczynić do Wnuká swoiego IEZUSA Chrystusa, ktory żyie y kroluie z Bogiem Oycem y z Duchem S. ná wieki wiekow, amen.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Maryá.

℣. *Modl się zá námi S. Anno godna chwálenia,*
℟. *Gdyż z twego wyszedł Chrystus Iezus plemienia.*

Modlitwa.

WEselę się y ráduię ANNO S. iżeś iest Bábką IEZUSOWA a Mátką MARYI Krolowey Niebieskiey ktorá iest rożą bez ćiernia, żeś od Anioła náwiedzona, że masz IEZUSA wnuká, proś go áby zbáwił duszę moię, ktory się ná to narodźił, áby mnie od śmierći wieczney wyzwolił, amen.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya.

℣. *Modl się S. ANNO do Wnuczka swoiego,*
℟. *Aby nas domieśćił Krolestwa swoiego.*

Mo-

Modlitwa.

O Błogosławiona S. ANNO, ktora nośisz Matkę z Synem Bożym, co iest nádźieią wszystkim grzesznym. O szlachetne Pokolenie z ktorego nám zbáwienie płynie: nigdyć ná świećie grzesznicy nie zginą, poki ku tobie wołáć, á pomocy twoiey będą żądać, álbowiem ty máß moc táką, iż nám pomoc záwsze możesz, przez Márya Wnuká swego, uczynić nám łáskáwego, Amen.

Antyfona. Wesel się MARYA z ANNY, bez zmázy grzechowey narodzona, ktorą BOG nápełnił Mądrośćią swoią, dlá miłośći ktorą masz przeciw Mátce twoiey, uproś nám od Bogá świátło Niebieskie, ábyśmy iáśnie uznáwáli, á potym się brzydźili marnośćiami świeckiemi, Amen.

Dzien Piąty Nowenny.

Antyfona iáko wyżey Witáy Nayświętsza.

Tu zmow dziesięć Zdrowáś Márya.

℣. *S. Anno Mátko Bogárodźice modl się zá nami,*

℟. *S. Anno Bábko Iezusa Chrystusa modl się za nami*

Modlitwa.

SWięta ANNO Błogosławioney Mátki Boskiey zácna Mátko, á Chrystusa P. Bábko, ktorá nie płodną będąc, cud świata porodźiłaś, y Protektorkę Narodu ludzkiego Máryą Pannę. Mám ći czego winszowáć Swię-

tá

ta Matrono, żeś śie tak miłą Bogu ſtáła, y świátu chwáleoną. Kiedy ze krwie twoiey wźięta Corka Twoia Márya Pánna, dała tę Twoię y ſwoię krew ná uformowánie ćiáłá Chryſtuſa Páná BOGA Wćielonego. Przez tę godność twoię y poćiechę niewymowną, proſzę ćię, wyiednay mi ukochánego Wnuká ſwego JEZUSA ćierpliwość, iákąś ty miáła, zgádzanie śię z wolą Boſką, y nabożeńſtwo, żebym nie był oźiębłym iáko lod, ále gorący miłośćią Boſką iáko Seráfin. Przybądź mi ná rátunek, w pokuſach przybądź w niedoſtátku y w utrápieniu, przybądź y w godźinę śmierći, odday duſzę moię Wnukowi ſwemu JEZUSOWI iáko Zbáwićielowi y Páſterzowi duſz náſzych. Ty ſam P. IEZU Chryſte dla S. ANNY Bábki, y dla MARYI Mátki twoiey, bądź nám co do zbawienia Zbáwićielem, co do potrzeb doczeſnych Bogiem opátrznym, á potym zápłátą wieczną. Ktory żyieſz y kroluieſz, &c.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Márya.

℣. *S. ANNO ktoraś Mátką wierną gwiázdy prześlieczney,*

℟. *Modl śię za námi niech będźiem wolni od śmierći wieczney.*

Modlitwa.

O Błogosławiona S. ANNO, z tyśiącow przed wieki wybrána w tobie ſą ſkárby świá-

świáta zachowáne, z twego żywotá wyszła Mátka BOGA naszego. Uczyń mnie bydź dostoynym, á przyimij mię do śiebie grzesznego. Proś zá mną JEZUSA Chrystusa, á Wnuka twego, áby moy rozum oświećił, w sercu wzniećił łáskę swoię: abym cnotami nápełniony, márnośćiami się świata brzydźił, á potym wchwale wieczney zostáiąc, ćiebie z Swiętemi chwálił ná wieki wiekow, Amen. *Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya,*

℣. *Bądź pozdrowiona o ANNO Swięta,*

℟. *U wszego świáta przestawnie wźięta,*

Modlitwa.

O Błogosławiona S. Anno ku tobie wołámy, niemáiąc inszey pomocy stráchći nas srogiego mieczá gniewu Bożego, ty nas wspomoż, S. Anno Sámotrzećia. Mocą twoią wieleś wspomagała ludźi grzesznych upádłych. Otrzymay to o co ćię proszę y żądám. Uproś mi tu szczęśliwe mieszkánie á potym w niebie krolowánie, Amen.

Antyfoná. O Swiętey Mátki Corko Náyświętsza Márya, wewnątrz y z wierzchu ozdobiona, spraw też áby we mnie nic nie było, coby Máiestátu Boskiego oczy obráźić mogło. Amen.

Dzien Szosty Nowenny.

Antyfona iáko wyzey. Witáy Nayświętsza &c.
Tu zmow dźięśięć Zdrowaś Marya.

℣.

℣. *Modl ſię zá námi S. Anno do Wnuczka twoiego,*
℟. *Iezuſa Chryſtuſa, Páná nayłáſkawſzego.*

Modlitwa.

O Náychwálebnieyſza y náybłogosłáwienſza S. ANNO Mátko wielkiey Mátki Bogá náſzego JEZUSA Chryſtuſa, ja człowiek mizerny przy obecnośći wſzyſtkiego Dworu Niebieſkiego. Ciebie obieram, uznawam po Pánu Iezuśie y Máryi, zá Pánią moię Pátronkę y Mátkę, y to przed wſzyſtkim ſtworzeniem wyznáwam, iż chcę ſobie ćiebie ważyć, Tobie służyć, ćiebie kochać, przez cały czas żywota mego. Ráduię ſię wielce z twey tak wyſokiey godnośći, świątobliwośći y chwáły, uważáiąc y máiąc Ciebie zá Mátkę Krolowey Niebieſkiey, á Bábkę Odkupićielá y Zbáwićiela náſzego, poſtánowiam ile będę mogł ze wſzyſtkich śił, chwałę twoię rozmnażać y ſtárać ſię o to, áby ćię iák naywięcey czczono, ſzanowano, kocháno. Ráczże mnie przyiąć do Regeſtru práwdźiwych sług twoich, y záwſze mieć w obronie Twoiey, otrzymay mi świátło ná uznánie ćięſzkośći grzechow moich, y żal zá nie ſerdeczny, y żebym żywot moy w nalepſzy odmienił, y cnot Twoich náśladował. Przez one pierśi, ktoremiś kármiła Nayświętſzą Corkę Twoię, przez onę miłość, ktorąś pokázowáła Wnukowi Twoiemu. O-

trzy-

trzymay mi śmierć dobrą, y żywot wiecżny, Amen.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya.

℣. *Ozdobione ſą łaſką wargi twoie,*

℟. *Dla tego ćię ubłogoſławił BOG ná wieki.*

Modlitwa,

O Błogosławiona S. ANNO P. JEZUSA Mátko, Ty mnie błogosław, z Corką twoią MARYĄ, broń mnię proſzę ćię w oſtatnią godźinę, od moich nieprzyiaćioł, y od wſzyſtkich pokus, y ſáma bądź mi poćieſzyćielką, przy ſkonaniu sił mi dodáway, przy bądź z Corką twoią ná pomoc słudze twoiemu, gdy ſtánę ná ſądźie, ábym oddáwał ráchunek wſzytkich lát, dni godźiny y momentow, żywotá mego: Proś zá mną áby według uczynkow moich dekret śmierći wieczney ná mnie nie pádł. Rátuy mnie y w Mękach Czyſcowych ábym z nich wyſzedłſzy, z Iezuſem y Márya y z tobą ćieſzył ſię ná wieki, Amen. *Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Márya.*

℣. *Modl ſię Swięta ANNO zá námi do Páná BOGA gdyś ieſt naygodnieyſza,*

℟. *Y wſzytkim Chorom Anielſkim náyprzyiemnieyſza.*

Modlitwa.

O Pánie BOZE, ktorys Błogosławioną ANNę obrał ſobie zá Mátkę Rodźićielkiey

Two-

Twoiey, rácz to nam dać przez zasługi Mátki Corki iey żebyśmy Krolestwa Niebieskiego z łáski twey dostąpili, ktory żyiesz y kroluiesz ná wieki wiekow, Amen.

Antyfona. Bądź Błogosławiona ANNO S. ktoráś po twym záfrasowaniu, dlá niepłodnośći nápełniona poćiechámi, rácz też od nas smutki dusze naszey szkodliwe oddálić, á rádośćią Duchowną serca násze nápełnić, Amen.

Dzien Siodmy Nowenny.

Antyfona Witay Nayświęt: &c. *iáko wyżey.*

Tu zmow dźieśieć Zdrowáś Marya.

℣. *S. ANNO zá twoia prozbą, y twoia przyczyną*

℟. *Niech nas kłopoty wszelakie ominą.*

Modlitwa.

O Błogosławiona S ANNO, iásna świecá źiemskiey niskośći, o szczęśliwe świátło niebieskiey wysokośći wszelkiego uczczenia godne. Tyś iest ona błogosławiona Niewiásta krwią Krolewskiego rodu uczczona sławna rożliczną y okázáłą cnotą, sławą y po długiey niepłodnośći cudownie urodzoną Corką, ktora potym nám Chrystusa P. urodźiła: y ten nás od grzechow krwią y wodą obmył, á od wszytkich nieprzyiaćioł śmierćią swoia wyswobodźił. Modl się zá námi grzesznemi, Amen.

Tu zmow dźieśięć Zdrowáś Márya.

℣.

℣. *Niech będźie Imię ANNY Błogosławione,*
℟. *Teraz y na wieki wiekow, Amen.*

Modlitwa.

WItáy szczęśliwa Mátko ANNO, łáskáwey Mátki, o Páni słodka miłośći serc nászych. Ciebie Anioł pozdrowił y uweselił, niechayże też tego Anioła nam Bog pośle na poćiechę. Rozwiąż serca nasze łáńcuchámi grzechow nászych, powiązane, á wyczyśćiwszy od złego, dárámi napełni Niebieskiemi. Pokaż łáskáwość twoię, á dla ćiebie niech nám odpuśći Wnuk twoy naymilszy. O Mátko nadewszystkie milsza, pokaż mi drogę bespieczną, ábyśmy się z tobą ná wieki z Jezusa ćieszyli, ktoremu y Mátce iego z Oycem, y z Duchem S. niech będźie część y chwáła ná wieki wiekow, Amen.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Márya.

℣. *Modl się zá námi Swięta Boża Babko,*
℟. *Teraz y záwsze y w godźinę śmierći.*

Modlitwa.

BOże, ktoryś Błogosławioney ANNIE, ták wiele łáski udźielił, áby Rodźićielkiey Iednorodzonego Syná twego Mátka bydź zásłużyła, uczyń to łáskawie, áby iáko iey pámiątkę odprawuiemy, tákeśmy też u ćiebie obrony doznawali. Przez P. naszego Jezusa Chrystusa, ktory z tobą żyie y kroluie na wieki wiekow, amen.

Anty.

Antyfona, Bądź błogosławiona ANNO S. ktorey Corkę Bog uczynił Panią wszystkiego świata, uproś nam to u Corki aby o nas miała staranie, broniąc nas od nieprzyiaćioł, duszných y ćielesnych, Amen.

Dzien Osmy Nowenny.

Antyfona. Witay Nayświetsza: &c, *iako wyżey.*

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya.

℣. *O ANNO z Corką twoią Modlitwami twemi.*

℟. *Rátuy nas byśmy wźięli dźiał Synámi Bożemi.*

Modlitwa.

Wszechmogący wiekuisty Boże, ktory pod czás długiey niepłodnośći, niezliczonemi zasługami y dárami przysposobiłeś ANNę S. áby się godnym Rodźićielki twoiey stała mieszkaniem na dźiewięć Mieśięcy, wysłuchay też y nas, ktorzy ustáwicznie do niey odprawuiemy nabożeństwo, y znamy się bydź nie rownemi do iey wychwalenia, abyśmy to spolnemi usługami nádgradzali. Ktory żyiesz y kroluiesz z Bogiem Oycem, y z Duchem S. na wieki wiekow, Amen.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya.

℣. *S. ANNO Mátko Máryi Pánny, modl się za nami,*

℟. *Abyśmy się stali twemi godnemi slugámi.*

Modlitwa.

Racz P. Iezu Chryste, prosżemy ćię zá przyczyną Błogosławioney Rodźićielki two-

iey

iey wiekuiſtey Panny Ma yi, y zá przyczyną Błogosławionych Rodźicow IOACHIMA y ANNY y wſzytkich SS. nas sługi y czeladkę twoię od wſzelakiey duſzney, y ćieleſn y przećiwnośći, miłośćiwie bronić: á ktorzy ſię ze wſzyſtkiego ſerca, pod nogi Máieſtatu twego poddáiemy: racz nás grzechow, nieſzczęśćia, przygod, pokus, y wſzelakich naiazdow nieprzyiaćielſkich dobrotliwie uchowáć, ktory z Oycem, y z Duchem S. żyieſz y kroluieſz ná wieki wiekow, Amen.

Tu zmow dźieśięć Zdrowaś Marya.

℣. *Błogoſławione wnętrznośći Anny ktore nośiły w ſobie Przedwiecznego Oycá Corkę,*

℟. *Y błogoſławione Pierśi, ktore kármiły Chryſtuſá Páná Matkę.*

Modlitwa.

BOże, ktoryś Błogosławioną ANNę długo bez płodu będącą poćieſzył Corką ktora iey sławę, á Narodowi ludzkiemu przyniosła zbáwienie. Racz to nám dać aby iáko Mátkę y Corkę czczemy: ták w godźinę śmierći náſzey, bytnośćią ich byli poćieſzeni. Przez Páná naſzego Jezuſa &c

Antyfona. O ſzczęśliwa Błogosławiona S. ANNO, ktoraś w częſtym bardzo towárzyſtwie przeſtawała z Jezuſem wnukiem twoim, y z Márya Mátką Iego, uproś nám to ábyśmy na wieki tegoż Towarzyſtwa Swiętego zażywali. Przez Páná naſzego Iezuſa, &c.

Dzien Dziewiąty Nowenny.

Antyfona. Witay Nayświętsza &c. *iako wyżey.*

Tu zmow dżieśięć Zdrowaś Marya.

℣. *S. Anno użycz promieni twoiey łaskáwośći,*

℟. *Tognia wszystkim grzesznym Boskiey miłośći.*

Modlitwa.

WSzechmogący á Náyłaskawszy nasz Pánie. weyźrzyi ná niegodne sługi, twoiey Błogosławioney Babki, á gdy Iey przez te dni dźiewięć część oddaiemy, miłośierdźia twego ustawiczną mnogość w potrzebách y niebespieczeństwach wszystkich, ták duszowych iáko y ćielesnych zá iey przyczyną nád nami mieli. Ktory żyiesz y kroluiesz ná wieki wiekow, Amen.

Tu zmow dżieśięc Zdrowaś Márya.

℣. *Dánáć iest łáska Boska w ustach twoich;*

℟. *Dlá tegoż ćiebie Bog ná wieki uwielbił.*

Modlitwa.

BOże, ktoryś Błogosławioną ANNę łáską udarowal, áby Rodźićielki Syna twoiego Páná nászego Iezusa Chrystusa Mátką stałá się, rácz nam dać iáko miłośierny ábyśmy do ktorey odprawuiemy Nábożeństwo od teyże wźięli wspomożenie Przez Iezusa Chrystusa, ktory w iednośći Duchá S. z tobą żyie y kroluie ná wieki wiekow, Amen.

Tu zmow dżieśięć Zdrowaś Marya.

℣. O Swięta ANNO przez twoię przyczynę,
℟. Ziednay nam łáſkę Bożą przeiednawſzy winę.

MODLITWA

O Naydroższa BOGA Rodzicy Mátko, wſzego ſtworzenia Matko, po BOGU MARYI, Naymożnieyſza Páni S. ANNO, ktorey służą Anieli, y Archánieli, Cherubinowie y Seráfinowie, y cáły Duchow Niebieſkich pułk. Ja z między ludzi, y káżdego ſtworzenia ieden naylichſzy z umysłu dobrowolnego, z reſpektu oſobliwego, ku Wnukowi Twemu BOGU moiemu, Tobie wielowładney Páni moiey ſiebie cáłego oddáię zá sługę wiecznego, wyzuwam ſię ze wſzyſtkiego mego, ieżeli co mam y woli moiey, to wſzyſtko ná Ręce Twoie składam, weżże mnie w ſwoię Poſſeſsyą o Páni moiá, záżyi mnie iák sługę ſwego. O Páni niech ſię ták ſtánie iák żądam, á nie rácz gárdźić iákákolwiek usługą moią. Bądź Ty Pátronką moią ná wieki niech y ia od usług Twoich nigdy oddalon nie będę. A.

ANTYFONA

O Błogosłáwiona Swięta ANNO Matko Naywyżſzey Páni, ktora ieſt Mátka Miłośierdźia, tyś ieſt perła iáśnieiąca Niebieſkiego Dworu, Tyś żywym źrzodłem łáſki Bożey Ciebie sławiemy, y wychwalamy Cory Twoiey áffektem, y miłośćią, szczę-

 śliwaś

śliwaś ANNO, ktora z Aniołámi tryumfuieß w Niebie, tám pámiętay ná nas, áby y my z Tobą cieſzyli ſię ná wieki wiekow, amen.

HYMN

Albo Te Deum Laudámus do Swiętey ANNY w ten ſpoſob ſłożuiąc.

CIebie ANNO chwalemy,
Ciebie Mátką MARYI wyznawamy,
Tobie BOGA Przedwiecznego Bábce świát ſię cáły kłánia,
Tobie wſzyſcy Anieli, y Tobie Tronowie y Niebieſkie Xięſtwá,
Tobie Herubinowie y Seráfinowie, głoſem iednoſtáynym wyśpiewuią, Swięta,
Błogosłáwiona, y ná wieki Chwalebna.
Páná BOGA náſzego Bábká.
Pełne ſą Niebioſa y ziemiá błogosłáwieńſtwa Zywotá Twego.
Ciebie Chwalebny Chor Pátryárchow,
Ciebie z dáleká widzących liczbá Prorokow,
Ciebie Sędźiow Apoſtolſkich Senat,
Ciebie zwyćięſkie Męczennikow Woyſko
Ciebie po cáłym świećie Powſzechny Kośćioł wyznawa,
Iżeś ty Mátką Bogárodźice á Bábką Chryſtuſową
A oraz chwalebną twoię y iedyną Corkę.
Y Odkupićielá naſzego, Wnuká Twoiego,
Tyś Bábką Chryſtuſa Krolá Chwały,
Tyś Mátká Mátki Syná Przedwiecznego,
Ty ná wybáwienie człowieká zrodźiłáś Mátkę Bożą Maryą,

Twoy

Twoy Wnuk Náywyżſzy, Kroleſtwo Niebieſkie otworzył,
Ty z Wnukiem twoim bliſko Matki iego w chwale kroluieſz, (ubłagáć.
Ktory gdy ná Sąd przyidzie, nam go rácz
Rácz záwſze twoim sługom pomagáć, ktorzy Wnuká twego Krwią drogą ieſteśmy odkupieni.
Spraw przez twe Modlitwy, ábyśmy z tobą chwały wieczney záżywáli,
Niech dla prożb twoich, nami rządźi, y nas obrania ná wieki.
Co dźień ſię Tobie kłániamy, y Imię twoie wyznawamy ná wieki wiekow.
Uproś to o Páni náſzá ábyśmy ten dźień bez grzechu odpráwili,
Zmiłuy ſię nád námi Nayłáſkáwſza, Zmiłuy ſię naymocnieyſza á modl ſię zá nami.
Niech zſtąpi ná nas miłośierdźie twoie: iáko ćię oto proſzemy,
W tobie po BOGU Páni, y po twey Corce ufność mamy Modl ſię ábyśmy ſię ná wieki nie wſtydźili, Amen.

H Y M N.

Do Nayświetſzey Fámilii IEZUSA CHRYSTUSA.

SAmopiąta ANNO Swięta,
Z Ciebie bez zmázy poczęta

Nayświętſza MARYA Pánná,
Ta to Jutrzenká zaránna.
Prośćieſz Obie iedynego,
BOGA y Stworcę náſzego,
Aby nas śmierćią dárował,
Wieczną, Niebem kontentował,
Y Twe Swięty JOACHIMIE,
Niechay przez świát słynie Imię,
Nie náruſzony w Pánieńſtwie,
Naydoſkonálſzy w Małżeńſtwie.
Zepſowáne nápraw Stany,
A ſpraw zgodę między Pány,
Byśmy w pokoiu tu żyli,
Wiedności BOGA chwalili.
Z Jákobá JOZEFIE Swięty,
Zá Oycá od BOGA wźięty.
Błagay zá nas Wćielonego,
JEZUSA Umęczonego.
Byśmy go nie obrážáli,
Zá grzechy pokutowáli,
w czyſtym go ſercu piáſtuiąc,
Dobroć Jego wyśpiewuiąc.
Imię Swięte wyznawaymy
Nieuſtánnie wychwalaymy,
Tu y ná wieki z Swiętemi,
W Niebie z nim kroluiącemi, Amen

ANTYFONA DO S. IOACHIMA

O Błogoſławiony, y Swięty JOACHY
MIE, Oycze Pánny Przenayświętſze
MARYI ſercá náſze ogniem miłości B

skiey Oczyść, y wypoleruy, ábyśmy; w cnotách Swiętych znáczny postępek uczyniwszy wieczne zbáwienie, y z Swiętemi Páńskiemi wespoł obcowánie otrzymáli.

℣. *zmocnione będźie ná źiemi Potomstwo Iego,*
℟. *Y pokolenie spráwiedliwe ubłogosłáwione.*

Modlmy się.

BOZE ktoryś nád wszystkich Swiętych swoich Błogosłáwionego JOACHIMA Rodźićielki Syná Twoiego Oycem chćiał mieć; prosżemy Ciebie, ábyśmy iego wspominaiąc Swięte Zasługi, mogli u Ciebie mieć przez niego przyczynę zá námi, y obronę, teraz y ná wieki wiekow, A.

MODLITWA
do Swiętych IOACHYMA y ANNY.

SWięty JOACHIMIE MARYI Mátki Bożey Oycze Swiętey ANNY Swięty Małżonku, Páro Błogosłáwiona, możećie u Corki Wászey MARYI y Wnuká JEZUSA wszystko. Prośćiesz tedy Iego, y Oney, zá mną, wszák IEZUS przez MARYA, á MARYA przez Was świátu národźiła się. Zebym ia przysposobiony Syn MARYI, á sługá IEZUSOW, święta śmierćią urodźił się Niebu. Rozdźieliliśćie ná trzy częśći dobrá wásze. Iednę Kośćiołowi, drugą Ubogim, trzećią sobie, y czeladzce zostáwiszy:

Zie-

Ziednayćie mnie u Corki y u Wnuká wá-
szego, żebym się ich stał dźiedźicem. Upro-
śćie mi u Tey Corki Wászey ktora się z was
bez zmázy y grzechu pierworodnego po-
częłá, ábym to Iey Niepokaláne Poczęćie
y nienáruszone Pánieństwo z iáko naywięk-
szym Nabożeństwem przed ludźmi wysła-
wiał, y BOGU zá nie nayniższe dźięki y
cześć oddawał. Niechay przytym we mnie
y ná mnie, Národzenie, Zywot, Krew, y
Smierć JEZUSA Chrystusá nie ginie.
Przybądźćie mi umieráiącemu y záprowadź-
ćie mnie do mego y Wászego IEZUSA y
Corki Wászey Naymilszey: á Mátki, Páni,
y Opiekunki wszystkich grzesznych y mo-
iey naydobrotliwszey, Amen

GODZINKI
O SWIĘTYM PATRYARSZE
JOACHYMIE.
NA IUTRZNIĄ.

*Chwalmy Mężá sławnego w Rodzáiu swoim, áli-
bowiem błogosławieństwo wszystkich Narodow dał
mu Pan.* Eccl: 44.

BOZE przybądź ná pomoc moię,
Pánie ná rátunek moy pośpiesz się.
Chwałá Oycu, y Synowi, y Duchowi Swiętemu,
Iák byłá ná początku, y teraz, y záwsze, &c.

H Y M N.

WItay Swięty Potomku wielkiego Rozáiu, (Kráiu.
Nád wszystkie Krole większy Niebieskiego
Mieszkáńcow wielka chwałá, O Swięty
JOACHYMIE, (Imię,
Plemię Krolá Dawidá, ktorego BOG
Dziwnie sobie ozdobił, przybądz ná wzdychánie, (powánie.
Wielbiących ludźi Ciebie, grzechow skrę-
Rozwiąż káżdego, ktory, twey pomocy
czeka, (wieka,
Láskáwą uracz Twoią, Twarzą też czło-
℣. *Modl się zá námi Swięty IOACHYMIE,*
℟. *Abyśmy się godnemi stáli obietnic Páná Chrystusowych.*

M O D L I T W A.

BOZE, ktoryś nád wszystkich Swiętych Twoich Błogosłáwionego JOACHYAMA Rodźićielce Syna Twego zá Oycá obrał pozwol nam prosżemy, áby ktorego chwalebne zasługi wspominamy iego też záwsze przyczyny doznáwáliśmy u Ciebie. Przez Páná nászego JEZUSA Chrystusa, ktory z tobą wiednośći Duchá Swiętego, kroluie ná wieki wiekow, Amen.

℣. *Pánie wysłuchay modlitwę moię,*
℟. *A wołanie moie niech przyidźie do ćiebie.*

A Dusse

A Duśze Wiernych Zmárłych osobliwie do S. Ioáchymá nabożnych niech odpoczywáią w pokoiu, A.

NA PRYMĘ.

Boże przybądź ná pomoc moię &c. iáko wyżey.

HYMN.

O Iák Cię wielkim szczęściem BOG u-
błogosłáwił, (wpráwił.
Pátryárcho IOACHYMIE Swięty kiedy
W Twe Swięte Towárzystwo kleynot Má-
tkę ANNĘ, (Pánnę.
Z bogátym Boskich wielkich łásk posagiem
O wielki Domie Swięty Swięći Małżon-
kowie, (zdrowie.
Ná duszne wszemu świátu urodzeni
W Poczet Sług wiernych Wászych proszę
mnie wpisuyćie, (wuyćie.
Y w obyczáie tákże przystoyne wprá-

℣. *Modl się zá námi S. Ioáchymie,* ℟. *Abyśmy się stáli godnymi obietnic Páná, &c.*

MODLITWA

BOZE ktoryś nád wszystkich Swiętych &c.
Iáko wyżey,

NA TERCYĄ.

BOZE przybądź ná pomoc: &c. iáko wyżey.

HYMN.

JAka wielka poćiechá, y iáka ztąd chwałá,
Tobie w tęn czás przybyłá kiedy się do-
stałá MARYA

MARYA Corká sławna ták Swiętey IOA-
CHYMIE, w ſtymie.
Ze ięy pewnie ná źiemi, nie máſz rowney
O świętne Niebá Swiętne, y źiemie ozdoby
Y poważne ták w ludzkim Rodzáiu oſoby,
IOACHYM Swięty y z Corką ktorym ći
ſprzyiáią, (máią.
Wątpienia nigdy o ſwym zbawieniu nie
℣. *Modl ſię za nami, &c.* iáko wyżey,

MODLITWA.

BOZE ktoryś nád wſzyſtkich Swiętych Twoich, &c. iáko wyżey ná Jutrzni.

NA SEXTĘ.

BOZE przybądź na pomoc &c. iáko wyżey.

HYMN.

JAka ku BOGU twemu miłośćią pałałeś,
Gdy trzechletnią MARYA, Corkę piá
ſtowałeś.
Sáma ránną Ofiárę JOACHYMIE práwie,
Zeby ná Páńſkiey záwſze zoſtáłá zabáwie.
Spraw nam to by iednemu y my Bogu żyli,
Z ſerc náſzych iemu chętnie ofiárę czynili.
Niechay ſercá pałáią áfektem miłośći,
Niechay w nim ſpoczywáią cále y w wie-
cznośći ℣. *Modl ſię za námi Swięty IOA-
CHYMIE, &c.* icko wyżey.

MODLITWA

BOZE ktoryś nád wſzyſtkich Swiętych &c. iá-
ko wyżey.

NA

NA NONĘ.

BOZE przybądź ná pomoc &c. iáko wyżey.

HYMN.

Y Ten znák Twoiey wielkiey ieſt prerogátywy,
Ze Swięty Oblubieniec oraz Obraz żywy.
IOZEF MARYI Pánny y Ty IOACHYMIE,
Oycá ná ſobie nośiſz, on záś Zięćia Imię,
Oblubienicy ſwoiey gdy áfektem władnie,
Ktora iák Syn ſzánuie, nikt łatwo nie zgádnie. (ſpráwić,
Więc nam u Wnuká twego, y Corki rácz
Abyśmy duſze náſze, mogli wiecznie zbáwić
Modl śię zá námi S, Ioáchymie &c. iáko wyżey

MODLITWA.

BOZE, ktoryś nád wſzyſtkich Swiętych Twoich, &c. iáko wyżey.

NA NIESZPOR.

BOZE przybądź ná pomoc &c. iáko wyżey.

HYMN.

JUż teraz IOACHYMIE Swięty doſtąpiłeś
Naywyżſzey Niebá Chwały kiedy zásłużyłeś. dem,
Zebyś Człowieká oraz BOGU ſtał śię Dźiá-
Zaden bowiem nie chodźił tey godnośći śládem. (czne plemię,
Naywdźięcznieyſzego Przodká tego wdźię
Nayzacnieyſzego między y Synámi źiemię,

potomká

Potomká Oycze przeto Wam się unizamy,
W szyscy Wászey miłośći sercá poświęcamy
℣. *Modl się zá námi S. Ioáchymie &c* iáko wyżey

NA KOMPLETĘ.

Náwroć nas Pánie Zbáwićielu nász,
Y odwroć gniew Twoy od nas.
BOZE przybądź ná pomoc, &c. iáko wyżey.

HYMN.

LAskáwym záwsze ná Cię BOG okiem poźiera, (obiera.
Ze czći godnego Ciebie, gdy Przodká
Pátryárcho Ioáchymie w tym gdy honor dáie;
Wielki Tobie MARYA, żadnego nie staie.
Ktoryby tylko wielbić, niechćiał ćię ia służyć,
Będę przez wszystkie wieki, tylko mi też użycz. wsze sprzyia,
Day się w potrzebie káżdey, niech mi zá-
ANNA S. z IOZEFEM IEZUS y MARYA.
Modl się zá námi, &c. iáko wyżey.

MODLITWA.

BOZE ktoryś nád wszystkich Swiętych Twoich, &c. iáko wyżey ná iutrzni.

POLECANIE GODZINEK.

PRzed Tobą tedy Swięty ubłogosławiony
Ná twarzy swe padamy, ktoryś wywyższony, błágay,
Wyloce w Niebie więcże zá nas BOGA
Y nam będąc Patronem sławiąc się pomagay.

Przy

Przybądź wszystkim ná pomoc ktorzy ćię wzywáią,
Niechay przez Ciebie cząstkę Swiętych w Niebie máią.
Niechay po cáłym świećie twoich łask wy Rozszerza się y Sławy Twoiey pánowánie. lanie,

HYMN O S. IOACHYMIE.

O Ycze czći godny po tyśiąc kroć rázy,
Corki rodzącey Bogá nam bez skázy,
Czystośći náſze przed Bogiem wołánia,
Przełoż wzdychánia.

Wieſz nawáłnośći iákie ná tych biią,
Ktorzy w burzliwym morzu świátá żyią,
Wieſz iako wkrwáwe woyny, ſzatan, ćiáło,
Z námi się wdáło.

Ty w Poczćie Swiętych iuż w chwale kro-
luieſz,
Y przez przyczynę swą co chceſz spráwu-
ieſz.
W niczym Wnuk Iezus z Corką nie odmowi
Co chceſz stánowi.

Spraw nam u BOGA przez swoię przyczynę
By wroćił pokoy odpuśćiwſzy winę,
Abyśmy z Wámi w wieczney Bogá chwale,
Wielbili stale.

MODLITWY NABOZNE.

Do Swietego Pátryárchy IOACHYMA, we wßystkich potrzebách Pátroná.

Przyimi

PRzyimi Nayłaſkáwſzy BOZE modły ktore Máieſtatowi Twoiemu pokornie wnoſzemy, y ſpraw ábyśmy zá przyczyną Swiętego Pátryárchy IOACHYMA z Swiętą Małżonką Iego, y Nayświętſzą Corką doſkonáłego doſtąpić mogli grzechow odpuſzczenia, y chwały wiekuiſtey, Amen.

PRoſzemy Wſzechmogący BOZE ábyśmy zá przyczyną Błogosłáwionego IOACHYMA, Oycá Rożićielki kochánego Syná Twego Páná náſzego IEZUSA Chryſtuſa łáſki Twoiey ná ten czás, á wieczney chwały ná potym uczeſtnikámi godni bydź mogli. Przez tegoż Páná náſzego IEZUSA Chryſtuſa Syná Twego, ktory żyie y kroluie ná wieki wiekow, Amen.

O Pánie IEZU Chryſte ktory wielbiących Cię wielbiſz y w Swiętych Twoich uczczeniu, uczczonym zoſtáieſz. Rozſzerzay po wſzyſtkim świećie, miłość y chwałę kochánego Dźiádá Twego, IO ACHYMA Swiętego, czćićielom iego, żywym hoyney użyczay łáſki, umárłym prędki day odpoczynek y chwałę wieczną.

SWięta MARYA Mátko Boſka, Corko Naymilſza Swiętych IOACHYMA y ANNY, przyczyń ſię zá Nabożnemi (do Nayukocháńſzych Rodźicow Twoich) ſługámi, áby uſtáwiczną wſzyſtkich grzechow

niena-

nienawiść mieli, zá popełnione ſzczerze żałowáli y w miłośći Syná twego y w ſłużbie twoiey, codźiennemi pomnażáiąc ſię cnotámi, ſzczęśliwym dokonániem żyćia doſtąpili wiecznego. Przez tegoż Páná náſzego IEZUSA Chryſtuſa, ktory z Oycem y z Duchem Swiętym żyie y kroluie ná wieki wiekow, Amen.

POmoc Páńſka y Swiętego IOACHYMA Obroná, niech z námi záwſze zoſtáie. Rácz mnie uczynić godnym do chwalenia Chwalebnego Oycá Twego Panno Nayświętſza, day mi moc ná pomnożenie iego miłośći.

AKT PRZEPROSZENIA

O Wielki Pátryárcho ſerdecznie żáłuię, żem nie rychło poznał Twoię nieporowáną Zacność y Godność, y żáłuię albo bárdzo lichą uczćiwośćią ćiebiem czćił. Predſzym y gorliwſzym ná potym będę we czći Twoiey, ábym woli Boſkiey y Mátki iego doſyć uczynił y opoźnienie moie iákozkolwiek powetował. O gdyby wſzyſtkie żyćia mego momentá były miłośći y czći Twoiey pomnożeniem.

AKT Ofiárowánia Codźiennego.

NAychwalebnieyſzy Patryarcho JOACHYMIE miłośći y czći Twoiey mnie

całego

cálego Tobie oddáię Pzyimi mnie zá sługę y niewolniká wiecznego, przybyway łaſkáwie w potrzebách moich, tu docześnie á pożyćiu moim záś doprowadź mnie do Chwały Corki y Wnuká Twoiego, Páná mego Náyłáſkáwſzego. Ktory żyie y kroluie ná wieki wiekow, Amen.

PRZYKŁADY NIEKTORE.

Albo Rewelácye wyięte z Cudownego żyćia Wielebney Pánny MARYNY De Eſcobár, piſanego Po Hiſzpáńſku, Teraz ná Polſki ięzyk przetłomáczone.

SWiatobliwa Pánná MARYNA de Eſcobár: *z oſobliwego Nabożeńſtwá ktore ku Pátryárſze IOACHYMOWI Swiętemu miáła, ſtáráłá ſię áby Swięto iego w cáłym Kośćiele Bożym obchodzone było: Iáko Swiętey ANNY, y Nayświętſzey Pánny, dokłádáiąc ſię w tym pobożnych oſob przychylnych oſobliwie temu Swiętemu ktorzy toż prágnienie mieli. Wyſłuchał Pan BOG prożbę sługi ſwoiey, kiedy ſczegulnemi práwie drogámi do tego rzecz ieſt przyprowádzona, że Nayświętſzy Oćiec Náß GRZEGORZ XV. roſkazał Roku* 1622. *11. dniá Grudniá áby Officium o S. IOACHYMIE po wſzyſtkim Kośćiele Bożym odpráwowáne było. Zá ktorą usługę Nayświętſza Pánná przyſzedłſzy do niey z Swiętym IOACHYMEM podziękowáłá iey mowiąc Sioſtro moiá, przychodzą*

dzą

dzę z moim Nayświętßym Oycem, ábym ći po-
podźiękowáłá zá wdźięczną przysługę mnie wy-
świadczoną żeś śię postáráłá, ile z ćiebie było,
áby święcono Swięto Oycá moiego, BOG ći
za to zápłáći, y ia oraz y Moy Náświętßy
Oćiec przynośić drogi Kleynot, ná znák dźięk-
czynienia. Tedy Mátká Nayświętßa wźiąwßy
z rąk Swiętego Pátryárchy łáńcuch złoty ko-
ßtowny ná ßyię Swiatobliwey Pánny MARYNY
włożyłá, ná co śię zdumiałá MARYNA, y od
śiebie odßedłßy záchwycona zostáłá. Zá tę
usługę Swięta ANNA náwiedzáiąc ią z Swię-
tym IOZEFEM dźiękowáłá iey mowiąc, Pan moy
do ćiebie posyła ábym ćię náwiedźiłá y tobie powie-
dźiáłá, że to przynależáło do ßczegulney iego ucz-
ćiwośći, coś pokazáłá stáráiąc śię o Swięto tego
Małżonká, ktory iest wielkim w Krolestwie Nie-
bieskim. Iam miáłá wielką chwałę przypadkową
y rádość ná iego Swięto, y pytáłá śię MARYNY
Swiatobliwey iákieyby łáski zá to chćiáłá, Od-
powiedźiáłá MARYNA ANNIE Swiętey o nic
nie proßę, tylko áby mi Pan BOG dał świátło ná
poznánie iego prawdy, żebym śię stosowáła we wßy-
stkim do Nayświętßey woli iego. Obiecawßy tedy
ANNA Sw. y z Nayświętßą Mátką to wßystko
czego MARYNA żądáłá, odeßły. Táż Swiatobli-
wa MARYNA prágnąc 20. dniá Márcá iák Nay-
uroczyśćiey Swięto IOACHYMA Swiętego obcho-
dźić, w Klasztorze Sw. ANNY zakonnic Zakonu

Swiętego FRANCISZKA, słyszáłá głos od Boskie-go Maiestátu: Duszo nie możesz záżyć tego Swię-tá, ktore postánawiasz Swiętemu IOACHYMOWI, podz ze mną á záżyiesz go, ktore ná cześć iego odpráwuie sie w Niebie, y prowádzona iest do Niebieskiey Ierozolimy, gdźie widźiáłá Swiętego Pátryárchę świętnie przybránego, przy Pierśiách Boskich, á Aniołowie Swięći iego Vroczystość obchodźili wyśpiewuiąc Niebieską Muzyką chwa-łę Boską, y Swięto z wielkim weselem y okrzy-kiem. Swięći tákże Stárego Testámentu wykrzy-káli iego chwały, y mowili iż on im do Otchłá-ni przyniosł nowinę wesołą, o bliskim przyiśćiu Syná Bożego. A Chrystus Pan miáł go w wiel-kim poszanowániu, zowiąc go Oycem, z sczego się Swiątobliwa MARYNA niezmiernie ćieszyłá, y rádowáłá z tákiey Vroczystośći w Niebie.

Też Swiątobliwa Pánnę inszego znowu czásu náwiedźiłá Nayświętsza Pánná z Swiętym IOZE-FEM mowiąc do niey, Przyiaćiołko nászá. Pan niech będźie z tobą, y nieh ći da siebie samego widźierżáwę w wieczności twoiey, gdźie z námi zostawáć będźiesz. A Swięty IOACHYM rzekł Błogosław ći Pan ná potym zá iego rozkazem, osobliwiey cię bedźiem wspominác y rátowáć. kto-re to rozmowy z tą Swiątobliwą Pánną trwáły przez dwánaśćie godźin.

Innego znowu czásu widźiány iest w cho-dzącey do komorki Pánny pomienioney S. IOZEF y

Swięty IOACHYM z Náyświętßą Pánną. Ioáchym S. wźiąwßy Páná IEZVSA Máluchnego z rąk Nayświętßey Pánny trzymáł go ná ręku swoich y przystąpiwßy do łożeczka, Pánny MARYNY położył go ná nim, y kłániał się nisko z uczćiwośćią ku Dźiećiątku ktorego pokázywał Pánnie MARYNIE, á Pan IEZVS z weselem wielkim IOACHYMA Swiętego obłápiał y po twarzy głáskał oraz y Márynę Pánnę.

Táż MARYNA Pánná widźiáłá IOACHYMA Swiętego piástuiącego Máluchnego IEZVSA ná swoich rámionách, zá ktorym ßłá Nayświ: Pánná y Swięty IOZEF, á poprzedzáłá Aniołow wielkość pięknym porządkiem wstępuiących: z tych Aniołow przednich ogłaßáło pokoy mowiąc. Iż Oćiec Przedwieczny dla zasług IEZVSA Chrystusa y Nayświętßey Krwi Iego, y dla Modlitwy Swiętego Patryárchy IOACHYMA záwieśił exekucyą swoiey spráwiedliwośći y karánia, ná ktore lud iego zásłużył grzechámi przećiwko iego Máiestatowi popełnionemi.

Táż Pánná de Escobar widźiáłá godźiny wtorey po pułnocy Chrystusa Páná z Nayświętßą Mátką swoią y poprzedzáiących wielu Swiętych Aniołow, á zá nimi idącego iednego Swiętego, y Wielebnego Stárcá wyżßego wzrostem nád Chrystusa P, á ten był IOACHYM Swięty, ktoremu Chrystus zalećił Wielebną Márynę mowiąc roskázuięć ábyś poki tą sługá żyć będźie onę ná

wiedzał

wiedział ćieszył, y wspomagał. Też Mârynę Pánnę zálećił Chrystus Swiętemu IOZEFOWI *S.* DOMINIKOWI*, y Sw.* FRANCISZKOWI *: ktorzy tám byli przytomni. przystąpili do niey, káżdy z osobná ofiáruiac się ná wszystko co im Pan roskazał, á S.* JOHACYM *był naypierwszy, po nim* IOZEF *Swięty, toż inśi* DOMINIK*,* FRANCISZEK*, po sobie nástępowáli.*

LITANIA
O SWIĘTYM JOZEFIE.

KYrie eleyson, Chryste eleyson. Kyrie eleyson.
Chryste usłysz nas, Chryste wysłuchay nas,
Oycże z Niebá Boże, Zmiłuy się nád námi,
Synu Odkupicielu świátá Boże, Zmiłuy się.
Duchu Swięty Boże, Zmiłuy się nád námi.
Swięta TROYCO Jedyny Boże, Zmiłuy:
Swięta MARYA Mátko JEZUSOWA, Modl się zá námi,
Swięta MARYA Oblubienico JOZEFA Swiętego, Modl się zá námi.
Swięty JOZEFIE Synu Dawidow, Modl:
Swięty JOZEFIE Oblubieńcu Mátki JEZUSOWEY, Modl się zá námi.
Swięty JOZEFIE Błogosławiony nád Błogosławionemi gdyś Wćielonego ná zie-

mi ieszcze BOGA widział. Modl się zá n.

S. J. Ozdobo Oblubieńcow,
S. J. Jásny Opiekunie do Ciebie się uciekaiących,
S. J. Miłośniku czystośći,
S. J. Oycem w Panieństwie,
S. J. Mężem názwány Mátki Boskiey,
S. J. Mniemany Oycze Syná Bożego,
S. J. Opiekunie y Obrono Páná Iezusá,
S. J. Swiętych Ioáchymá y Anny Zięćiu
S. J. Karmićielu Iezusa Chrystusá,
S. J. Podskárbi Táiemnic Boskich,
S. J. Panem IEZUSA y MARYI.
S. J. Nierozdżielney z IEZUSEM y MARYA miłośći,
S. J. Ná rękách Iezusá y Máryi konáiący
S. J. Oycze y Opiekunie Sierot,
S. J. Pátronie wszystkich do Ciebie się ućiekáiących,
S. J. Poćieszenie w utrapieniách,
S. J. Rátunku konáiących,

(Modl się zá námi.)

Swięty JOZEFIE Oycze Pátronie y Opiekunie nász, Modl się za námi.

Przez Przyczynę y zasługi Jozefa Swiętego Odpuść nam JEZU.

Przez Przyczynę y zasługi Jozefa Swiętego Wysłuchay nas JEZU.

Przez Przyczynę y zasługi Jozefa Swiętego Zmiłuy się nad námi IEZU.

ANTY-

ANTYFONA.

POd Twoię Obronę y Opiekę uciekamy się do Ciebie IEZU, MARYA, IOZEFIE Swięty, naszemi prozbami nie racz gardzić, ale od wszelkich niebespieczeństw Dusze, y Ciała, od wszystkich Nieprzyiacioł widomych y niewidomych, od nagłey śmierci, głodu, woyny, powietrza, y od wszelkiego złego teraz y w godzinę śmierci naszey brońcie nas, y wybawcie Iezu, MARYA IOZEFIE Swięty.

℣. *Vczyniłeś go Pánem Domu Twoiego.*
℟. *Y Xiążęciem wszystkiey możności Twoiey.*
℣. *We wszelákich potrzebách nászych.*
℟. *Iezu Márya Iozefie Swięty przybadźcie nam*
℣. *Pánie wysłuchay Modlitwy násze*
℟. *A wołánie násze niech do ciebie przyidźie.*

MODLITWA.

BOZE ktoryś do usług Pannie Przenayświętszey MARYI, y potym Iednorodzonemu Synowi Twoiemu IEZUSOWI Chrystusowi Pánu nászemu zá wiernego Sługę IOZEFA Swiętego sporządźił; y iegoż zá Mężá Teyże Pánnie Przenayświętszey MARYI, y za Oycá tegoż IEZUSA Chrystusa á Syná Twego Wybrał; przez iego zasługi y przyczynę, wybaw nas od wszelákiey nieczystośći dusze y ćiáłá ábyśmy ozdobieni Szátą godną Wesela Niebieskiego do

go, do záżywánia wieczney chwały twoiey przypuſzczeni bydź mogli. Przez tegoż Jezuſa Chryſtuſa, ktory z tobą w iedności Duchá Sw. żyie y kroluie ná wieki wiekow, A.

MODLITWA DRUGA.

LĘkam ſię á ſrodze lękam Iozefie Swięty momentu iednego, momentu oſtátniego, momentu śmiertelnego, od ktorego záwiſnął termin, álbo chwały; álbo zguby bez końcá y terminu. Twemu ſkonaniu IOZEFIE Swięty áſſyſtowáli IEZUS y MARYA, y cáłe Niebo. Przez IEZUSOWE ſkonánie, ták gorzkie bo trzy godźinne, ná Krzyżu, przez Oblubienicy Twoiey MARYI Pánny, y Twoie ſkonánie lube miłe, y przyiemne Niebu, y cáłemu świátu zbáwienne, ziednay IOZEFIE Swięty áby ſkonanie moie, było w Krwáwych IEZUSOWYCH zasługách w MARYI Pánny miłośierdźiu, w Protekcyi Twoiey IOZEFIE S. Rátuy umieráiących duchownie przez grzechy, uproś im IOZEFIE Swięty oświecenie, prawdźiwą pokutę, ſzczerą żyćia popráwę. Rátuy umieráiących ná ćiele, wſzyſtkie ſzátáńſkie zdrády, uprzykrzone pokuſy, piekielne oddal ná ſtronę ſtráchy, wſpomagáy, broń rátuy, ábyśmy w prawdźiwey Wierze, Nádźiei, Miłośći kompunkcyi, tám ſię doſtáli, gdźię będźie żyćie bez śmierći ná wieki w Troycy ż Jedynym BOGIEM, Ktoremu chwałá nieskończona niech będźie ná wieki, A.

NABOZENSTWO DO S. MIKOŁAIA

BISKVPA MIRENSKIEGO. WYZNAWCE CHYSTVSOWEGO, *Złotego w wßelkich potzebách PATRONA.*

GODZINKI

o Sw. Mikołáiu Biſkupie Mirenſkim.

NA JUTRZNIA.

O Swięty MIKOŁAJU niechay uſtá moie,
Chwalą życie Swięte, y wielkie Cudá twoie
Przybądź mi ná rátunek Swięty MIKOŁAJU,
Abym wiecznie doſtąpił Niebieſkiego kraiu.
Przez JezuſáChryſtuſa, ktory z Oycem wNiebie
Y zDuchemSwiętym żyiąc,ma przy ſobieCiebie.

HYMN.

BOſkie ſpráwy przedźiwne, chętnie wychwa-
laymy, (my.
Ktore w Swiętych ſpráwuie, im ſię przypátrzay
Między ktoremi świátu ieſteś wyſtáwiony,
MIKOŁAJU Biſkupie Przebłogosłáwiony.
Ciebie ſobie BOG obrał zá Sługę wiernego,
W pieluſzkách y przy pierśiách ieſzcze będącego
Ktoryches raz pożywał we Szrzody y w Piątki,
Przyſzłey Swiątobliwośći podáiąc początki.

℣. Proś Swięty Mikołaiu BOGA Wßechmocnego,

℟. Ażeby nas zachował od wßyſtkiego złego.

MODLI-

MODLITWA

BOZE, ktoryś Błogosłáwionego Mikołáiá Biskupá niezliczonemi Cudámi ozdobić raczył: pozwol prosżemy, ábyśmy za iego zasługámi y Modlitwámi byli obronieni od mąk piekielnych. Przez Páná nászego JEZUSA Chrystusa Syna Twego, ktory z tobą y z Duchem Swiętym żyię y kroluie na wieki wiekow. Amen.

NA LAVDES.

Przybadź mi ná ratunek &c. iako wyżey.

HYMN.

POmniąc ná Swięte słowá Proroká Bożego,
chwyciłeś się z dżieciństwá iárzmá Pana twego
A im dáley tym więcey wnimeś postępował,
Gdyś się Páná Jezusá wielce roamiłował.
Dla ktorego śię brzydźisz świátá pieszczotámi,
Chroniąc się znaiomośći z białemi głowámi,
Miałeś ná pilney straży wszystkię zmysły swoie,
Przez co zniozłeś dusze swey wszelkie niepokoie

℣. *Proś Swiety Mikołáiu &c. Modlitwá Boże, ktoryś Błogosłáwionego Mikołáiá, &c. iáko ná lutrzni.*

NA PRYMĘ.

Przybadź mi ná ratunek, &c. iáko wyżey,

HYMN

W Cnotách Swiętych w Naukách byłeś wyćwiczonym;
Zacnym Stanem Kápłáńskim od Bogá uczczonym.
W ktorym żywot Anielski pobożnieś prowádźił,
Tym się śilniey ná większąś doskonáłość sadźił.
Jáwnie się wypełniły słowá Stryiá twego,
Ześ miáł bydź iásnym Słońcem Kośćiołá Bożego

świecąc

Swiecąc ludźiom náuką przykłádem pobożnym Zwierćiadłem, wizerunkiem znácznym Stanom rożnym.

℣. *Proś Swięty Mikoláiu, &c. Modlitwá Boże, ktoryś Błogosłwionego Mikołáiá, &c iáko wyżey.*

NA TERCYA.

Przybadź mi nátunek &c. iako wyżey.

HYMN.

A Iżeś miał po Oycu dobrá pozostáłe
Ubogim y potrzebnym rozdałeś nie máłe.
Miánowićie iedneġoś człowieká rátował,
Znácznie: ktory ná zły zysk Corki swe gotował.
Z kąd czystośći Pániehskiey wcále dochowáły,
Boską dobroć przez Ciebie wielce wychwaláły.
Osobliwie ich Oćiec ktoryć podźiękował,
Ześ dom iego przy sławie wcáłośći záchował.

℣. *Proś Swięty Mikołáiu &c. Modlitwá Boże ktoryś Błogosláwionego Mikołaiá. &c. iako wyzey.*

NA SEXTE.

Przybadź mi ná rátunek &c. iáko wyżey.

HYMN.

P Orzućiwszy nietrwáłe Swieckie dobre mienie
Udałeś się w dálekie Pustelnicze ćienie.
W tey drodze uskromiłeś Morskie nawálności,
Y umárłegoś wskrześił z Boskiey Opatrznośći.
Wiele rozlicznych Cudow przytym uczyniwszy,
W źiemi Swiętey pobożnie drogi odpráwiwszy
Słysząc głos Boski byś swoy zamysł precz opuśćił
Ná iego Swiętą wolą zupełnieś się spuśćił.

℣. *Proś Swięty Mikołáiu &c. Modlitwá Boże ktoryś Błogosławionego Mikołáiá; &c. iáko wyżey.*

NA

NA NONE.

Przybądź mi ná rátunek &c. iáko wyżey.

HYMN.

Będąc w Mireńskim Mieśćie ludźiom niewiádomym,
Sam Cię Pan BOG uczynił u wszystkich znáćiomym.
Przez iednego Biskupá, ktory ćię wszem ziáwił,
Ná Mireńskie Biskupstwo z zgodą wszystkich stáwił.
Ná ten Urząd wysoki będąc zniewolonym,
Byłeś zrázu z boiáźni nieiáko strwożonym.
Aż ći tu BOG otuchę, wesołą podáie,
Do rządzenia Owieczek rátunku dodáie.

℣. Proś Swięty Mikołáiu &c. Modlitwá Boże ktoryś Błogosłáwionego Mikołáiá, &c iáko wyżey.

NA NIESZPOR.

Przybądź mi ná rátunek &c. iáko wyżey.

HYMN.

W Ták wysokiey godnośći wszem się wysługuiesz,
W miłośiernych uczynkách niezmiernie funduiesz.
Doskonále się wcnotách Swiętych rozkrzewiwszy
Sámym sobą y wszystkim zupełnie wzgárdźiwszy,
Niezliczonemi Cudy od BOGA uczczony,
Gdyż postronny nie ieden bywał poćieszony.
Wszyscy bowiem ktorzyć się cále oddawáli,
Twoiey znáczney pomocy záwsze doznawáli.

℣. Proś Swięty Mikołáiu &c. Modlitwá Boże ktoryś Błogosłáwionego Mikołáiá &c. iáko wyżey.

NA KOMPLETĘ.

Skłoń sercá násze proszę ku Boskiey miłośći,
Zebyśmy się chronili wszelkiey nieprawośći Przy-

Przybadź mi ná rátunek Swiety Mikołáiu,
Abym wiecznie dostąpił Niebieskiego kráiu.
Przez Iezusa Chrystusa, ktory z Oycem w Niebie,
Y z Duchem Swietym żyiąc ma przy sobie Ciebie.

HYMN

ZA okrutnych Tyranow Dyoklecyáná,
Wiáręś Swiętą rozśiewał y Máxymiáná.
Chcąc się Bogu przysłużyć, więźienieś ponośił,
Do czásu Konstántego ktoreś skromnie znośił.
W Niebieskim Koncylium Sektę Aryá ską,
Potłumiłeś z inszemi, zá pomocą Pá ską
Szczęśliwie dokonywasz z Aniołmi się ćiesząc,
A do Stworce swoiego co rychley się śpiesząc.

℣. *Proś Swiety Mikołáiu BOGA Wszechmocnego.*
℟. *Ażeby nas záchował od wszystkiego złego.*

MODLITWA

BOZE ktoryś Błogosłáwionego Mikołaiá Biskupá &c. iako wyżey

POLECANIE GODZINEK

TEć Godźinki oddáię Mikołáiu Swięty,
Prosząc abym do łaski przez Cię był przyięty.
JEZUSA łáskáwego, ktorego ty błagay,
Do wiecznego zbáwienia wiernie dopomagay.
Zdarz ábym mogł twoiego żyćia náśládowáć,
Co dáley z Cnoty w cnotę spiesznie postępowáć
Abym stánął bespiecznie przed Sąd Bogá mego,
Y dostąpił Krolestwá nie ustáiącego, Amen.

LITA-

LITANIA
O S. MIKOŁAJU
BISKUPIE MIRENSKIM,

KYrie eleiſon, Chryſte eleiſon Kyrie eleyſon.
Chyſte uſłyſz nas, Chryſte wysłuchay nas,
Oycze z Niebá BOZE, zmiłuy ſię nad námi.
Synu Odkupićielu swiátá Boże, Zmiłuy ſię nád.
Duchu Swięty BOZE, zmiłuy ſię nad námi.
Swięta Troyco Jedyny Boże, Zmiłuy ſię nád.
Swięta MARYA, Modl ſię zá námi.
Swięta Boża Rodźićielko, Modl ſię zá námi.
Swięta Pánno nád Pánnámi, Modl ſię zá námi.
Swięty MIKOŁAJU Przyiaćielu Boſki, Modl,
S. M. Filarze Kośćiołá Swiętego,
S. M. Przewodniku niewidomych.
S. M. Podporo upadaiących,
S. M. Poſtráchu mocárzow piekielnych,
S. M. Puſtoſzyćielu Heretykow,
S. M. Tonących wſpomożenie,
S. M. Niemocnych uzdrowienie,
S. M. Mánno cudowna ludźi ożywiáiąca,
S. M. Miſtrzu wſtrzemięźliwośći,
S. M. Cichośći żywe wyobráżenie.
S. M. Aniele w ludzkim ćiele,
S. M. Mężu Niebieſkiey doſkonáłośći,
S. M. Rowienniku Pátryárchow,
S. M. Skárbnico wſzelkich Cnot Swiętych.
S. M. Wierny Száfarzu Łáſki Boſkiey,
S. M. Ozdobo Kàpłánow:

Modl ſię zá námi. Modl ſię zá námi.

Swięty

Swięty Mikołáiu Oświecenie Biſkupow, Modl:

Naywyżſzego Biſkupá JEZUSA Chryſtuſá
prawdźiwy náśládowco,
Obrońco świátá,
Cudow Swiątobliwy Podſkárbi.
Cudotworco Chwalebny.
Niewinnych Dźiatek pociecho,
Protektorze y Pátronie náſz.
Ludźi młodych zaſzczyćie,
Czyſtych Pánienek oſobliwá piękności,
Poſzanowánie ludźi ſędźiwych,
Słodkosci Práwowiernych,
Przy národzeniu ſwoim wybrány.
Swiątobliwy z dźiećińſtwá ſwego.
Utrapionych rozweſelenie y poćiecho,
Ktoryś doſtąpił przez pokorę rzeczy,
wyſokich przez ubogie bogatych,
Ktoryś Swiętey y Anielſkiey ieſt poſtáći,
Ktory Swiątobliwośćią tchnieſz pełną zapáchow,
Ktory przez weyźrzenie ſwoie náwracaſz
grzeſznikow.
Prze ktorego národzenie cnotá w ludzkiey poſtáći záiaśniáłá,
Ktory sławę ná morzu, pochwałę ná źiemi, wzywánie we wſzelkich niebeſpieczeńſtwách odbieraſz,

Swięty Mikołáiu, Swięty Mikołáiu, Swięty Mikołáiu, Swięty Mikołáiu S. Mikołáiu

Modl śię zá námi. Modl śię zá námi. Modl śię zá námi. Modl.

Abyśmy ćiáłá y duſzy zdrowia doſtąpić mogli
Abyśmy od wſzelkiego złego y niebeſpieczeńſtwá záchowáni, zoſtáli. Modl śię zá námi:
Ty ktoryś ieſt możnym y poważnym, zá námi

ludźmi grzesznemi, Uproś nam łáskę.
Ktory się wszystkim miłym pokázuiesz ziednay nam pokoy. Prosżemy Cię wszyscy.
Báránku Boży ktory gładźisz grzechy świátá, Przepuść nam Pánie.
Báránku Boży ktory głádźisz grzechy świátá, Wysłuchay nas Pánie.
Báranku Boży: &c. zmiłuy się nád námi.
Chryste usłysz nas, Chryste wysłuchay nas
Kyrie eleison, Chryste eleison, Kyrie eleyson.
Oycze nász, &c. Zdrowás Marya, &c.
℣. *Modl się zá námi Swięty Mikołáiu.*
℟. *Abyśmy się stali godnemi obietnic Páná Chrystusowych.*

Modlmy się.

BOZE, ktoryś Błogosławionego Mikołáiá Biskupá, niepoliczonemi ozdobił, y codźiennemi przyozdabiáć nie przestáiesz Cudámi, pozwol prosżemy, abyśmy zá iego zasługámi y prożbámi od upałow piekielnych wybáwieni bydź mogli. Przez Páná nászego Iezusá Chrystusá, ktory z Toba żyie y kroluie wiednośći Duchá Swiętego, BOG przez wszystkie wieki wiekow, Amen.

MODLITWA DRUGA.

O Miłośierny Oycze Niebieski, dźiękuiemy łáskáwośći twoiey, żeś zaraz przy Národzeniu wybrał Swiętego Mikołáiá, y náznáczyłeś go nam zá Pátroná y Opiekuná, rácz nas prowádźić przez cáłe żyćie

nász

náſze drogą Przykazánia twoiego, ábyśmy będąc iuż z łáſki twoiey wezwánemi zá iego przyczyną zásłużyli bydź y wybránemi. Przez Chryſtuſa Paná náſzego, Amen.

PIESN O S. MIKOŁAJU.

Biſkupie Mirenſkim.

Krzykniymy wſzyſcy zgodnemi głoſami
winſzuiąc ſobie wzáiem z Niebioſámi,
Ze ſię národźił miłośćią przeięty
MIKOLAY Swięty.

Ledwie żyć bowiem w pielúſzkách poczyná,
Aż záraz BOGU poſt oſtry záczyna,
Záchowuiąc go aż do oſtátniego,
Skonánia ſwego.

W młodośći ſwoiey márnośćiámi świátá,
Rzuca o źiemię wſzyſtkie ſwoie látá,
Trawi w Náukách Anielſkiey czyſtośći,
Y pobożnośći.

Zmárłych Rodźicow dobrá pozoſtáłe,
Dáie Ubogim, y ná Boſką chwałę,
Sam pielgrzymuiąc w zacney Páleſtynie,
Cnotámi słynie.

A kiedy w Okręt z Zeglarzámi wśiada,
Przyſzłą nawálność Morſką opowiáda,
Lecz zá Modlitwą Jego, ſtráſzne wáły,
W krotce uſtáły.

Pánieńſtwo Corek gdy Rodźic ubogi
Myśli záprzedáć, poſag bárdzo drogi
Okienkiem wrzuca: czyſtość záchownie,
Myśli támuie.

Kàplá-

Kápłánem będąc gdy od ludźi ſtroni,
BOG mu głoſem ſwym wielce tego broni;
Iść roſkázuie do Myrry Lyckiego,
Miáſtá głownego.
Tám nie znáiomy po śmierći przeſzłegō,
Biſkupá, zgodnie z rządzenia Boſkiego,
Od zgromádzonych Biſkupow obrány,
Konſekrowány.
Trzech oſądzonych ná gárdło nie słuſznie,
Mieſzkáńcom Myrry, od ſtrácenia duſznię,
Uwalnia znowu: ſądźić roſkázuie,
Złość pokázuie.
Kupcá gdźie indźiey z zbożem iádącegō,
Pinądz mu dawſzy, do Miáſtá ſwoiego,
Dźiwnie obraca; ćieſzy utrapionych,
Głodem zmorzonych.
Pełen Cnot, Cudow, Zasług żárliwośći,
Gdy wybiera ſię do oney wieczności.
Słyſzy Aniołow weſołe śpiewánie,
Powinſzowánie.
Lecz y po śmierći wſzák Cudámi słynie,
Kiedy Oleiek z Ciáłá Jego płynie,
Pewne lekárſtwo ná wſzelkie boleśći,
Dolegliwośći.
Uciekaymyſz ſię do tego Swiętego,
Aby nás grzeſznych do portu támtego,
Záwiodł gdźie BOGU chwałę wieczną dáie,
Y z nim zoſtáie. Amen.

M O D L I T W A

Wielki Jáłmużniku y Sierot Pátronie oſobli-wy Swięty MIKOŁAJU, ktory broniąc czy-ſtośći

ſtośći trzech Pánienek, iuż utrátą niewinności w uboſtwie ſwoim máiących ſię rátowáć, złotá im tyle podrzućiłeś potáiemnie, ile ná poſag wyſtárczyć im mogło, uproś mi, żebym ták żárliwy był zábiegáiąc náymnieyſzey obráżie Boſkiey, choćby też utráćić chudobę, honor, zdrowie, y żyćie ſwoie. A iákoś te Sieroty w niedoſtátku oſobliwſzą hoynośćią opátrzył, rácz y mnie Swięty Oycze, w potrzebách moich prowidowáć y rátowáć; á naybárdźiey widząc mnie ubogiego wláſkę Boſką y w cnoty, iáko nayobfićiey mnie niemi wſpomagay, pokażeſz ſię przez to pilnym y czuynym Páſterzem duſzy moiey. Iákoś Ciáło twoie poſtem od dźiećińſtwá ſwego martwił, pierwey ná śiebie tyráńſtwá niż rozumu záżywáiący, wyiednay y dopomoż mnie też tego nieprzyiaćielá duſzy moiey przez mortyfikácye pokonáć, á naybárdźiey martwić ſię od grzechu ćięſzkiego, żebym czyſtą duſzę y ćiáło máiąc wſzedł do Niebá, do ktorego nic zmázánego wniść nie może, y tám Bogá chwalił ná wieki wiekow, A.

PIESNI ADWENTOWE,

URząd zbáwienia ludzkiego, potrzebował pilnie tego, By upadek ſwoy náprávił, Człowieká grzeſznego zbáwił.

Pan BOG w Troycy Swiętey rádźił iákoby człowieká zbáwił, Przez Wcielenie Syná swego. Spráwa Duchá Przenayświętszego

Pánná od wieku przeźrzana, Archániołem obesłána, Zeby ná to przyzwoliłá, Mátką Nayw yższego BOGA byłá.

Mowiąc Zdrowáś bądź Máryá, łáskiś pełna, żadna inna, Pan iest z tobą od stworzeniá, Nie lękay się Pánno Pozdrowienia

Przy tey ták wdźięczney nowinie, Ktorąć Anioł práwi ninie, Pełna łáski Pánno prosżemy, łáskę Pańską niechay odnieśiemy.

Przez to wesołe śpiewánie, ktore to śpiewámy ninie: Nayświętsza Pánno prosżemy, Modlże się też zá námi grzesznemi.

PIESN DRUGA.

ZDrowáś bądź Márya, Niebieska Lilia Pánu Bogu miła, Mátko litośćiwa, Tyś iest násza ućieczká Nayświętsza MARYA.

MARYA wielebna ukaż drogę pewną Przykazánia twego, Bogá Wszechmocnego, Onći wszystká nádźieiá zbáwienia nászego.

Łáski pełna Páńskiey, Czystośći Anielskiey, Pánnáś nád Pannámi, Swięta nád Swiętemi, O Nayświętsza Márya modl się dźiś zá námi.

Pełnaś wszech świátłośći, wielkiey pokornośći, bez grzechuś poczęłá, wielkąś sławę wźięłá, przez twoie Národzenie, wźiął świát odkupienie.

Pán stworzył Adáma, ludzkiego plemienia, Oycá, Ewę Mátkę, co zgrzeszeli iábłkiem, áleś ty naprawiłá, co Ewá strácíłá.

Z tobą był Duch Swięty, Syn Boży poczęty, w twym Zywoćie czystym; Troycy Swiętey miłym, y z Ciebie się národził obyczáiem dziwnym

Błogosłáwionáś ty nád wszystko stworzenie, Pan B O G Wszechmogący dał przez Cię zbáwienie. JEZUS Syn twoy odkupił wszystko ludzkie plemię.

Tyś iest miłościwá. Mátká nászá miła, iáśnieysza nád Słońce, w Nayświętszey usłudze, w twoieyći są obronie, wszyscy grzeszni ludźie.

Między niewiástami, czystemi Pánnami, Tyś sámá Nayczystsza, Siostrzyczko Anielska, nie byłá Pánu Bogu, żadna nád cię milsza.

Błogosłáwion owoc żywotá twoiego, Jezus miłościwy, Syn Bogá żywego, bądź że iemu cześć chwáłá, z dobrodźieystwá iego.

Twoie zmiłowánie, Jezu Chryste Pánie, racz dáć ludu twemu, tu dźiś zebránemu, przez zasługi Mátki twey, domieść nas chwały wieczney

Amen wszyscy rzeczmy, wierni Chrześćiánie, coście się tu zeszli ku chwale tey Pánnie. Záchoway nas od złego, swoiemi prozbámi.

PIESN TRZECIA.

BOZE wieczny, Boże żywy Odkupićielu prawdźiwy, wysłuchay nász głos płáczliwy.

Ktoryś iest ná wysokośći, schyl Niebá użycz litośći, spuść się w násze głębokośći.

O Niebieskie gory srogie, spuśćie rosę ná ubogie, dayćie nam zbáwienie drogie.

Nie trzymayći przeyźrzanego, chmury swoim dżdzem nászego, przynieśćie spráwiedliwego.

Przyidź co rychley miłośierny, o Boże człowiek mizerny, Ciebie czeka każdy wierny.

Obeydź się z nami łáskáwie, zmiłuy się po ná'gley sprá wie, Niech się stánie ku twey sławie

Odmień Pánie twoy gniew srogi, odmień niechay lud ubogi, Náwiedźi twe Swięte progi.

Usłysz płácz stworzenia swego, day doczekáć ućiesznego, Národzeniá Syná twego.

Amen Amen, raczysz to dáć, byśmy się tám mogli dostáć, w Niebie z Anioły krolowáć.

PIESN CZWATA.

Gwiazdo morza ktoraś mlekiem Zbáwićielá karmiłá,
Ty śmierć y szczep ktory wszczepił pierwszy Rodźic skruszyłá.

Sliczna Gwiazdo rácz nam teraz uskromić Niebo srogie Ktore trapi ćięszkim morem zewsząd ludźie ubogie,

O Lekárko Chrześćiáńska rácz nas z chorob pozbáwić Co nie zdoła luzdzka śiłá. Rácz nam u Syná spráwić. Odwroć od nas głod, mor, ćięszki záchoway krwáwey woyny. Użycz zdroćia y zyznych lat rácz nam dáć wiek spokoyny

Wysłuchay nas gdyż tobie Syn odmowić nic nie może Zbaw nas dla prośby Mátki twey, O JEZU wieczny BOZE. A my ćiebie z Bogiem Oycem z Duchem Swiętym społecznie, Chwalić y twoię Mátkę sławić będźiem ná wieki wieczne. Amen.

PIE-

PIESNI O NARODZENIU PANSKIM.

DZiećiątko śię národźiło, wszytek świát uweselito.
Wźięło ná śię człowieczeństwo co znáczyło iego Bostwo: Poznał ći to Woł y Ośieł. Iż to był Niebieski Poseł. Trzey Krolowie przyiecháli, Troie mu dáry dawáli. Wchodząc do szopy klękáli, Bogu część chwałę dawáli: Przynieśli mu dáry żá to, Mirę Kádźidło y Złoto. Ná to Boże Národzenie, Wesel śię wszystko stworzenie. Swiętą TROYCE wyznawaymy, BOGU część chwałę dawaymy,

PIESN DRUGA.

ANioł Pásterzom mowił Chrystus śię nam národźił, w Betleem nie bárdzo w podłym Mieśćie, Národźił śię w uboſtwie, Pan wszego stworzenia.

Chcąc śię tego dowiedźieć, poselstwá wesołego. Bieżeli do Betleem szczęśliwie, náleźli Dźiećię w żłobie, Máryą z Jozefem.

Jáki Pan chwały wielki, uniżył śię wysoki. Pálácu kosztownego żadnego, nie miał zbudowánego, Pan wszego stworzenia.

O dźiwne Národzenie, nigdy niewysłáwione, Poczęłá Pánná Syná wczystośći, porodźiłá w cáłośći, Pánieństwá swoiego.

Już śię ono spełniło, co pod figurą było Aáronowa roszczká źielona, stálá nam śię kwitnąca, y Owoc rodząca.

Słu-

Słuchaycieſz Bogá Oycá, iáko nám go záleca,
Tenći ieſt Syn moy naymilſzy iedyny, wam
w Ráiu obiecány tegoż wysłuchaycie.

PIESN TRZECIA.

PAſterze páśli ſwoy trzod ná przyłogu,
Ali Anieli śpiewáią chwałę Bogu
Chwałá bądź Bogu na wyſokim Niebie,
A ludźiom pokoy ná niſkim pádole.
Oznáymuiemy nieʒmierne weſele,
Ze ſię národźił BOG w człowieczym ćiele.
Idźćie kwapćie ſię do Betleem Miáſtá,
Znaydźiećie Dźiećię Położone w Jásłkách,
P tym Anieli wnet od nich zniknęli,
Páſterze tákże do Betleem biegli.
Y ták ználeźli iák Anioł powiedźiał,
Iż Ośieł z wołem nád nim klęcząc puchał,
A Jozef ſtáry kołyſał Dźiećiątko,
Nynayże nynay moie Pácholątko.

AFFEKT DUSZY
Zápátrzáiacey ſię ná máleńkiego w Złobie
PANA JEZUSA.

WItayże Dźiećiątko z Pánny Národzone,
W Jásłeczkách ná mroźie nágo położone,
Witay Krolu Niebá Krolu nieſkończony,
Witáy y Monárcho nie przeżwyciężony.
Chwalćie go dźiś wſzyſcy gornoletni ptacy.
Y wy czołgáiacy po źiemi robacy,
Chwalćie Dźiećiąteczko JEZUSA máłego,
Dźiś z Przeczyſtey Pánny nam národzonego,
Chwalćie go y wy wſzyſcy Niebieſcy Duchowie,
Sławćie pod Niebioſa cni Seráfinowie.

Bo JEZUS máleńki JEZUS ukochány,
Z Niebá ná świát ludźiom zstąpił pożądány.
Chwalćie go też wszystkie y w lásách zwierzętá
Chwalcie y wy nieme z rożnych prac bydlętá.
Bo Krol y Monárchá Pan Niebá y źiemie,
Tak bárdzo ukochał liche ludzkie plemię
Ten ktory wysoko siedźiał ná swym Tronie
Ktory spoczywał ná BOGA Oycá Łonie.
Ktoremu się wszyscy Anieli kłániáli,
Ktoremu co moment część chwałę dawáli
Teraz oż iák wpodłym Jezus leży w żłobie
W stayni między bydłem w ták lichey, osobie.
Podźże tedy duszo do ukochánego,
Jáko stworzenie do Stworzyćielá swego
A gdźiesz go mąm szukáć; nędzna utrapiona
Y kędyż go znaydę? zewsząd opuszczona,
Poydę do Betleem przebieżę Miásteczko,
Azász tám JEZUSA znaydę Dźiećiąteczko.
Powiedzże ktokolwiek wie o moim BOGU,
Oto leży w stayni ná trosze bárłogu
Amoy JEZU wdźięczny serdeczne kochánie,
Ochłodo Niebieska duszy mey wzdychánie.
A coż ia widzę? widzę Páná mego,
Ná trosze bárłogu śiáná złożonego.
Od źimná srogiego posiniáły oczy,
Hoyna się łez rzeka JEZUSOWYCH toczy
A cożći to potym JEZU nayślicznieyszy,
Ze ták wielce ćierpisz Jezu naywdźięcznieyszy
Dlá mnie to wiem pewnie dla mey grzeszney duszy
A przećię me serce ná to się nie wzruszy.

Poydę

Poydę tedy prędko, poydę bez odwłoki,
Do ćiebie moy Jezu uczyń z tey opoki
Serce moie miękkie niech śię w Oceánie,
Łez twoich zánurzy naysłáſkáwſzy Pánie.

P I E S N I
O MĘCE PANSKIEY.

JEZU Chryſte Pánie miły, Báránku bárdzo ćierpliwy,
Wzniosłeś wzniosłeś ná Krzyż Ręce ſwoie.
Zá nie zá nieſpráwiedliwość moię.
Płácz go człowiecze mizerny, Pátrząc iák ieſt miłośierny.
JEZUS Jezus ná Krzyżu umiera, Słońce Słońce iáſność ſwą pokrywa.
Pan wyrzekł oſtátnie słowá, Zwisłá mu z rámieniá głowá. Mátká Mátka pod nim fráłobliwa, ſtoi ſtoi práwie ledwie żywa.
Zaćłoná śię popádáłá, źiemiá śię rwie rycży ſkáłá, Setnik Setnik, woła Syn to Boży. Tłuſzcza tłuſzcza wierząc z ſobą trwoży.
Ná koniec mu Bok przebito, Krew płynie z wodą obfito. My śię my śię dźiś záleymy łzámi, JEZU, JEZU zmiłuy śię nad námi.

P I E S N D R U G A.

Rozmyślaymy dźiś wierni Chrześćiánie,
Jáko Pan Chryſtus cierpiał zá nas Rány,
Od poimániá nie miał odpocznienia,
Aż do ſkonánia.
Nayprzod w Ogroycu wźiął pocáłowánie,

Tám

Tám Judaſz zdraycá dał był Zydom známię,
Oto zydowie meg, Miſtrzá maćie, Tegoż imayćie.
Wnet ſię rzućili iáko lwi okrutni,
Apoſtołowie od niego ućiekli,
Tam z wielkim pędem wiedźion do Annaſzá, poćiechá náſzá.
Pierwſzey godźiny przed Piłatem ſtáwion,
Niesprawiedliwie od Zydow oſkárżon,
Roſkazał Piłat áby był biczowan ten Niebieſki Pan.
Krzyknęli wſzyſcy o godźinie trzećiey,
Niechcemy dáley ſwèy krzywdy cierpeić tey.
Niechay ná Krzyżu ſwoy żywot położy, ten to Syn Boży.
Z oſtrego ćiernia Koronę uwili,
Náſzemu Pánu Bogu ná głowę wtłoczyli,
Náśmiewáiąc ſię przed nim poklękali. Krolem go zwáli.
Szedł z Krzyżem z Miáſtá Pan ſzoſtey godźiny
Zydowie z niego odźienie złożyli.
Potym go ná Krzyż okrutnie przybili.
Octem poili.
Polećił Duchà BOGU Oycu w Ręce,
Wołáiąc umárł záćmiło ſię Słońce,
Ziemia ſię trzesłá dźiewiątey godźiny. Nie bez przyczyny.
Zſtąpił do piekłow mocą ſwego Boſtwa,
Támże wybáwił Oycow Swiętych źiemſtwa.
Ciáłá umárłych z grobow powſtáiáły, widźieć ſię dáły

Nikodem

Nikodem z Jozefem proźby uczynili,
By Ciało z Krzyżá beſpiecznie zdiąć mogli.
Piłat ich proźby niwczym nieprzebaczył,
Bo ták BOG raczył.
Czáſow Nieſzpornych był z Krzyżá zdeymowan
Przez ſwoie sługi wſzego ſtworzenia Pan;
Mátuchná iego Ciáło piáſtowáłá, rzewno płákáłá.
Drogim Báłſamem Ciáło namazano,
A z nabożeńſtwem w Syndon uwiniono,
Włożyli ie w grob oſtátniey godźiny,
Płácz uczynili.
Płáczmy też dźiśiay wierni Chrześćiánie,
Dźiękuiąc Pánu Bogu zá naydroższe Rány,
Iż dla nas raczył ták okrutnie ćierpieć.
Chcąc nas ſobie mieć.

PIESN TRZECIA

O Duſzo wſzelka nabożna ku miłemu Bogu. ſkłonna, weyźrzyi ná Syná Bożego, ná Zbáwićielá náſzego.

Oglądáy ná Krzyżu iego, ſromotnie záwieſzonego, okrutnie rozćiągnionego, wſzyſtkiego zekrwáwionego.

Weyźrzey ná Głowę ſkłonioną, oſtrą Koroną zránioną. Głogową y też Cierniową, gwałtem ná głowę wćiśnioną.

Oczy iego krwią ſpłynęły, Uſzy y uſtá wyſchnęły, Wſzyſtkie żyły w nim porwáli, Krew Swiętą z niego wylali.

Ręce Nogi Przenayświętſze, Gwoźdźmi okrutnie przybite. Bok y Serce przebodźiono, oſtátek Krwie wypuſzczono.

Wſzyſtko

Wſzyſtko Przenáyświętſze Ciáło. Iák ſkorupá ſię pádáło, wſzyſtkie śiły z niego wyſzły, ná zbáwienie wſzelkiey duſzy.

O Duſzo iákożeś droga. Wielkim mytem zápłácona, Wſzyſtek Skarb Niebá y źiemie, Bo ſtwo wydáło dla Ciebie.

Nie przedawayże ſię tanio, Dla grzechow ná potępienie. Boć nie ieſt rzecz tániza inna, iedno kto w grzechu umiera.

Tęby rzecz miał człowiek baczyć. Ze ná świeći krotko ma żyć Tyśiąc lat przećiw wiecznośći, iákoby dźień ku rownośći,

Przeto ſię grzechow wáruymy, JEZUSA ſię rozmiłuymy. Dać tu nam lekkie ſkonánie, po śmierći duſzne zbáwienie.

PIESNI o ZMARTWYCHWSTANIU PANSKIM.

CHryſtus zmartwychwſtan ieſt, nam náprzykład dan ieſt. Iż mamy zmartwych powſtáć z Pánem Bogiem krolowáć. Alleluia.

Leżał trzy dni w Grobie, dał Bok przekłoć ſobie, Bok Ręce, Nodzę obie, dla zbawienia człowiecze tobie: Alleluia.

Trzy Márye poſzły, drogie máśći niosły, chćiáły Chryſtá pomázáć, iemu część y chwałę dać. Alleluia.

Gdy ná drodze były, ták ſobie mowiły, ieſt tám kámień nie máły, a ktoſz go nam odwáli. All:

Powiedz nam Márya gdźieś Páná widźiłá, widźiáłam go po Męce, trzymał chorągiew w ręce. Alleluia.:

Gdy

Gdy nád Grobem stały, rzekł im Anioł biały, nie boyćie się Dziewice, uyźrzyćie Bożą lice. Alleluia.

Jezusa szukaćie, tu go nie znaydźiećie, wstał ći zmartwychtu go nie tylko iego odźienie. All.

Łukasz z Kleofasem obá iednym czásem, szli do Miásteczká Emmáus. potkał ći ich Pan Jezus Alleluia.

Bądź nysz wszyscy weseli, iáko w Niebie Anieli, czegośmy pożądali, tegośmy doczekáli, All.

PIESN DRUGA.

WStał Pan Chrystus Zmartwych ninie, Alleluia, Alleluia,

Uweselił swoy lud mile, Alleluia, Alleluia, Allel.

Ktory ćierpiał dniá trzećiego, Alleluia, Allel.

Dla człowieká mizernego, Allelulia Allel, All.

Niewiásty gdy do Grobu szły, Alleluia, Alleluia

Drogie máśći z sobą niosły Alleluia, Alleluia

Niewiásty co śię boicie, Alleluia, Alleluia.

Do Gálileiey tám idźcie Alleluia, Alleluia,

Powiedzcie to Zwolennikom, Alleluia, Alleluia,

Iż powstał Krol ná wiek wiekow. All, All All.

Tego dniá wielkánocnego. Alleluia, All Allel.

Chwal káżdy Syná Bożego, Alleluia, All: All:

Swiętą Troycę wyznaymy. Alleluia All. All.

Bogu cześć chwałę dawaymy. Allel. Alle: All.

PIESN TRZECIA,

WEsoły nam dźień iuż nástał, ktorego z nas káżdy żądał, tego dniá Chrystus Zmartwychwstał, Alleluia, Alleluia.

Alleluia, Alleluia, Krol Niebieſki knam záwitał, iáko śliczny kwiát zákwitał Alleluiá, Allel.
Piekielne mocy zwoiował Nieprzyiaciele podeptał, nád ięcemi ſię zmiłował. Alleluia, Allel.
Do trzeciego dniá tám mieſzkał, Oycze Swięte tám pocieſzał, potym im zá ſobą kazał Allelvia, Alleluia.
Ktorzy w otchłániách mieſzkáli, płácżliwie tám záwołáli, Gdy zbáwićielá uyżrzeli, All: Allel.
Záwitay pożądáiący, Boże Oycze Wſzechmogący, wybaw nas z piekielnych mocy, All All.
wielkie tám weſele mieli, gdy zbáwicielá uyżrzeli, Ktorego zdáwná żądáli. Alleluia, Allel.
Potym ſwą mocą zmartwychwſtał, Pieczęci z Grobu nie ruſzał, ná Stroże wielki ſtrách powſtał Alleluia, Alleluia.
A gdy Chryſtus Pan zmartwychwſtał, Miłośnikom ſię pokazał, Aniołow do Mátki posłał. Alleluia, Alleluia.
O Anieli naymileyśi, idźcieſz do Pánny Nayświętſzey, do Mátki moiey Naymilſzy, All: All.
Odemnie ią pozdrawiaycie, y weſoło záśpiewaycie, Krolowa Ráyſka weſel ſię. Allel. Allel.
Potym ſwą wielką świátłośćią, do Mátki ſwey przyſtąpiwſzy pocieſzył ią pozdrowiwſzy, Al Al.
Nápełniona bądź słodkości. Mátko moiá y rádości, po oney wielkiey żáłości. Alleluia, All.
Witayże Jezu naymilſzy, Synaczku moy naymileyſzy, Pocieſzenie wſzelkiey duſzy, All: All.
Jeſtem iuż bárdzo weſoła, gdym cię żywego uyźrzáłá, iákobym ſię národźiłá, Alleluia, All.

Łáſkáwie z nim rozmawiáłá, uſtá jego cáłowáłá, w rádości ſię z nim rozſtáłá. Alleluia Allel.
Przez twe Chryſte zmartwychwſtánie, day nam grzechow odpuſzczenie, á potym duſzne zbáwienie, z tobą wieczne krolowánie, Allel: Al.

PIESN O DUCHU S.

DVCHV Swięty Stworzyćielu,
Serc ludzkich nawiedźićielu;
Rácz łáſką ſwoią nápełnić,
Serca ktoreś raczył ſtworzyć.
Tyś Parákletem názwány,
Dárem Bożym miánowány,
Zywą ſtudnią y miłośćią,
Ogniem, y duſzną świátłośćią.
Dárow Twoich Siedm liczemy,
Pálcem Bożym bydź Cię znamy,
Obietnicaś ieſt Oycowſką,
Zdobiąc w nas miłość Synowſką.
Rácz dáć zmysłom dar świátłośći,
Przymnażáy w ſercách miłośći;
Krewkość też ćiáłá náſzego,
Moca twierdź, Boſtwá twoiego.
Odpądź co ieſt złośliwego,
Nábaw pokoiu twoiego,
Aby zá twoią obroną,
Złe odeſzło inſzą ſtroną.
Domieść nas wiecznych rádośći,
Vżycz łáſki obfitośći,
Oddal

Oddal nielnaſki troſkliwe,
Ziednoczenie day ſzczęśliwe.
Oycá poznáć Niebieſkiego,
Rácz nam dáć y Syná iego.
Y Ciebie DVCHA Swiętego,
Od obu pochodzącego.
BOGV Oycu Wſzechmocnemu,
Synowi iego miłemu,
Z Duchem Swiętym cześć społeczna,
Niech będźie ná wieki wieczna, Am.

NA BOZE CIAŁO.

PRzed ták Wielkim SAKRAMENTEM upadaymy ná twárzy: Niech uſtąpią z Teſtámentem. Nowym ſpráwom iuż ſtárży wiárá będźie ſupplementem, co ſię zmysłom niezdárzy.

Ociec z Synem niech to ſpráwi, by mu dźięká zábrzmiáłá, Niech Duch Swięty błogosłáwi by ſię iego moc ſtáłá, Niech nas náſzá Wiárá sławi, gdźie ieſt wieczna cześc chwałá, Amen.

PIESN DRUGA.

TWoiá cześc chwałá náſz wieczny Pánie,
Ná wieczne czáſy niech nie uſtánie,
Tobie dźiś dáiem z woyſkiem tych ludźi,
Pokłon y pienie my twoi słudzy.
Dźiękuiąc wielce twey wielmożności,
Zá ten Dar zacny twey Wſzechmocności
Ześ ſię dárował nam nic niegodnym,
Wtym SAKRAMENCIE nam tu przytomnym
Raczyłeś zoſtác w tákiey oſobie.

Dla

Dla nas grzeſznikow nie folguiąc ſobie.
Ciáło twe Swięte co krzyżowáli,
Y Krew Nayświętſzą ktorą przelali.
Przyſzedłſzy ná świát Pan wieczney chwały,
Użyłeś wiele nędze niemáły.
Dałeś ſię potym z wielkiey miłości,
Ná Męki ſrogie bez twey litości.
Wſtępuiąc záſię do chwały wieczney,
Zoſtáwiłeś nam ten to dar zacny.
Ná to my pátrząc w tym SAKRAMENCIE
Z pociechą wielką ſerce nam rośćie.
Tobie my Boże teraz śpiewamy,
Przed twą świátłością niſko padamy,

PIESN TRZECIA.

DO Ciebie Pánie pokornie wołamy,
Łzy wylewáiąc, ſerdecznie wzdychamy,
Rácz ná nas weyźrzeć z Niebá wyſokiego,
A rácz pociesżyć człowieka grzeſznego.
Ktoregoś Pánie zbytnie umiłował,
Y Krwie Nayświętſzey przelać nie litował.
Acz miecz twoy ſrogi bárdzo ſię rozſzerzył,
By złośći náſze ſwą ſrogośćią zburzył
Lecz nic niedbamy, w złośćiách náſzych trwamy,
Jednákże Pánie ku tobie wołamy.
Byś náſzych złośći łáſkáwie przebaczył.
A gniew twoy ſrogi pohámowáć raczył.
Użycz łáſki twey ku upámiętániu,
Day ſerce práwe ku twemu wzywániu.
Abyśmy záwſze w pobożnośći żyli,
Ciebie z Swiętemi ná wieki chwalili, Amen.

PSALM XCI.

KTo śię w Opiekę poda Pánu ſwemu,
A cáłym ſercem ſzczerze ufa iemu.
Smiele rzecz może: mam obrońcę BOGA,
Nie przyidźie ná mnie żadna ſtráſzna trwogá
Ciebie on złowczych odźieży wyzuie,
Y wzáráźliwym powietrzu rátuie,
W ćieniu ſwych ſkrzydeł záchowa ćię wiecznie
Pod iego piory uleżeſz beſpiecznie.
Státeczność iego tarcz y puklerz mocny,
Zá ktorym ſtoiąc ná żaden ſtrách nocny.
Ná żadną trwogę, áni dbay ná ſtrzáły,
Ktoremi śieie przygodá w dźień biały.
Ztąd wedle ćiebie tyśiąc głow polęże,
Ztąd drugi tyśiąc Ciebie nie dośięże
Miecz nieuchronny: áty przećię ſwemi,
Oczymá uyźrzyſz pomſtę nád grzeſznemi.
Iżeś rzekł Pánu tyś nádźieiá moiá,
Iż BOG naywyżſzy ieſt obroná Twoiá.
Nie doſtąpi ćię żadna zła przygodá,
Ani śię znaydźie w domu twoim ſzkodá.
Aniołom ſwoim każę ćię pilnowáć.
Gdźiekolwiek ſtąpiſz ktorzy ćię piáſtowáć.
Ná ręku będą ábyś idąc drogą,
Ná oſtry kámień nie ugodźił nogą.
Będźieſz beſpiecznie po żmiiách gniewliwych,
Y po pádálcách deptał nie ćierpliwych,
Ná lwá ſrogiego bez obrázy wśiędźieſz.
Y ná ogromnym ſmoku ieźdźić będźieſz.
Słuchay co mowi Pan: iż mnie miłuie,
A przećiwko mnie ſzczerze poſtępuie,

Ja go też tákże w iego káżdą trwogę,
Nie zápámiętam y owszem wspomogę.
Głos iego u mnie nie będźie wzgárdzony,
Ja znim w przygodźie, odemnie obrony
Niech pewien będźie pewien y zacnośći,
Y lat sędźiwych y mey życzliwośći

ROZANIEC
PANNY MARYI,
PIERWSZA CZĘSC WESOŁA.

Ták się ma záczynáć.

W Imię Oycá, ✠ y Syná, ✠ y Duchá Swiętego, ✠ Amen.

Boże ku wspomożeniu memu weyźrzyi,
Pánie ku rátunku memu pospieś,
Chwałá Oycu y Synowi, y Duchowi Swiętemu,
Iák byłá ná początku y teraz, y záwsze y ná wieki wiekow, Amen.

H Y M N.

KTorego świát źiemiá morze,
Godnie wychwalić nie może,
Rządzce Machiny Troisty,
Nośi żywot Pánny czystey.
Ktoremu Mieśiąc y Gwiazdy,
Y Słońce posłuszne záwzdy,
Tego z Boskiey życzliwośći,
Noszą PániEńskie wnętrznośći.

Szczę-

Szczęśliwa Mátko u ktorey,
Rzemieślnik Niebieſkiey gory,
Co ma świát w gárśći zámkniony,
W żywoćie ieſt zátáiony.
Godna Posłá Niebieſkiego,
Płodna przez Duchá Swiętego,
Od Narodow pożądány,
Przez Jey żywot ieſt wydány.
MARYA Mátko miłośći,
Mátko przedźiwney litośći,
Broń nas od Czártá ſrogiego,
Y od mieczá Pogáńſkiego
Bądź chwałá Pánu náſzemu,
Z Dźiewice Národzonemu,
Oycu Duchowi Swiętemu,
Wiekuiſtey czći godnemu. Amen.

TAIEMNICA PIERWSZA.

NAwiedza z Niebá Gábryel MARYA,
Zwiáſtuiąc Syná tey co nád Lilią,
Sliczniey ſza ktorą kiedy Anioł wita,
Stánie iák wryta.

Iedno Oycze náſz, y dźieśięć Zdrowáś Márya, á ná końcu przydawáć záwſze Chwałá Oycu, &c.

Antyfoná. Posłány ieſt od Páná BOGA Anioł Gábryel do Miáſta Gálileyſkiego, ktoremu Imię Nazáreth, do Pánny poślubioney Mężowi, ktoremu Imię było Jozef, z Domu Dawidowego á Imię Pánny Márya

℣. *Anioł Páńſki Zwiáſtował Pánnie Máryi,*
℟. *Y poczęłá z Duchá Swiętego.*
℣. *Pánie wyſłuchay, &c.* ℟. *A głos moy &c.*

MODLITWA

BOże ktoryś chćiał áby Słowo Twoie z Przebłogoſłáwioney Pánny MARYI Dźiewice żywotá zá Aniełſkim Zwiáſtowániem Ciáło przyięło. Day nam pokornym ſłużebnikom twoim abyśmy, ktorzy ią Bożą Rodźićielką bydź wierzemy, u Ciebie Jey przyczynámi byli wſpomożeni. Przez tegoż Chryſtuſá JEZUSA Páná náſzego. ℟. Amen.

TAIEMNICA WTORA.

BOgiem żywot ſwoy máiąc obćiążony,
Puſzcza ſię Pánná ſámá w gorne ſtrony,
Niepłodna Syná w żywoćie ſwym czuie,
Gdy wyſkákuie.

Oycze náß, y 10. Zdrowáś Márya, &c.

Antyfoná: Powſtáwſzy Pánná MARYA onych dni poſzłá ná gory z ſkwápliwośćią do Miáſtá Judzkiego, y weſzłá do Domu Zácháryaſzowego y pozdrowiłá Elżbietę.

℣. *Błogoſłáwionáś ty między niewiáſtámi,*
℟. *Y błogoſłáwion owoc żywotá twego.*
℣. *Pánie wyſłuchay &c.* ℟. *A głos moy &c.*

MODLITWA

WSzechmogący á miłośierny BOZE Máieſtátu Twego pokornie proſzemy aby

iákoś Jednorodzonego Syná twego przez Náwiedzenie y Pozdrowienie Rodźićielki iego, Dźiećięćiu w żywoćie zámknionemu obiáwić raczył, ták też przez zasługi teyże Rodźićielki y prożby iey, racz go nam dáć poznáć y iáwnie widźieć y ná wieki nań pátrzáć. Przez tegoż Chrystusá Páná nászego. Amen.

TAIEMNICA TRZECIA.

SZczęśliwy żywot Pánieński z ktorego, Syn się národźił Bogá Przedwiecznego Anioł Pásterzom tę nowinę głośi,
Pokoy przynośi.

Oycze nász, &c. y 10. Zdrowás Márya, &c.

Antyfoná: Nieznáiąc Mąską y Pánná Męża porodźiłá bez boleśći Zbáwićielá wszystkich wiekow, Tegoż Krolá Anielskiego samá Pánná karmiłá pierśiámi swemi pełnemi z Niebá.

℣. *Słowo stáło się Ciáłem,*

℟. *Y mieszkáło między námi.*

℣. *Pánie wysłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA.

BOZE ktoryś zbáwienia wiecznego zá płodnośćią Pánieństwá, Błogosłáwioney Pánny MARYI ludzkiemu rodzáiowi dárował Spraw prosimy Cie, ábyśmy iey zá sobą przyczynę uczuli, przez ktorą zásłużyliśmy sprawcę żywotá przyiąć Chry-

ſtuſa JEZUSA Páná náſzego, ktory z tobą żyie y kroluie, &c. Amen.

TAIEMNICA CZWARTA.

DNi ſię ſpełniły Dźiećię do Kośćioła,
Niosą Symeon od radośći woła,
Weſoł iż BOGA oglądał ná źiemi,
Oczymá ſwemi.

Ojcze náſz: &c. y 10 Zdrowáś Márya: &c.

Antyfoná. Gdy wprowádźili Dźiećię Páná JEZUSA Rodźicy iego do Kośćioła wźiął go Symeon ná ręce ſwoie y błogoſłáwił Paná Bogá, mowiąc; Teraz wypuść ſługę twego Pánie w pokoiu.

℣. *Po porodzeniu Pannaś nienáruſzona zoſtáłá.*

℟. *Swięta Boża Rodźićielko modl ſię z á nami.*

℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA

RAcz ſpráwić w nas proſzemy miły Pánie, doſkonałą łáſkę twoię ktorąś oczekiwániem SymeonáSpráwiedliwego wypełnić raczył, áby iáko on nie oglądał śmierći, aż pierwey PánáChryſtuſa záſłużył oglądáć: tákże y nam rácz dáć ábyśmy Zywot wieczny otrzymáli. Przez tegoż Páná náſzego JEZUSA Chryſtuſa, ktory z tobą żyie y kroluie ná wieki wiekow. Amen.

TAIEMNICA PIĄTA.

KOcháney Márki Syn w drodze zgubiony
Między Doktory od niey ználeźiony,

Lud ſię zdumiewa że w młodey Dźiećinie Náuká ſłynie.

Oycze náß &c. y 10 Zdrowáś Márya: &c.

Antyfoná. Pánná Márya y Jozef po trzech dniách náleźli Páná Jezuſa w Kośćiele śiedzącego między Doktorámi ſłucháiącego ich y pytáiącego, zdumiewáli ſię tedy wſzyſcy roſtropnośći y odpowiedźi iego, á widząc dźiwowáli ſię.

℣. *Synu czemuś nam to uczynił,*

℟. *Abośćie nie wiedźieli że w tych rzeczách ktore ſą Oycá mego, potrzebá y mnie bydź.*

℣. *Pánie wyſłuchay &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA

DAy pokornym ſłużebnikow twoim miły Pánie proſzemy ćię Swięty Oycze zdrowie duſzne y ćieleſne, á rácz nam pozwolić, áby iáko Nayświętſza Pánná Márya Syná ſwego Páná nᾱſzego nálázłá między Doktorámi, tákże y my tegoż Páná JEZUSA ućieczkę náſzę ubłagánego y łáſkáwego ználeść mogli, Ktory z tobą żyie y kroluie &c. *Antyfoná.*

NAyzacnieyſza Odkupićielá Mátko ktora ieſteś przechodnią Bramą Niebieſką, y Gwiazdą morſką. Rácz podźwignąć lud upadáiący, ktory uśiłuie powſtáć Ty ktoraś porodźiłá dźiwnym ſpoſobem z podźiwieniem wſzyſtkiego ſtworzenia. Twego

Swiętego Rodźicá, PANNO przedtym y potym. Ty ktoraś przez uſtá Anioła Gábryelá przyięłá ono Pozdrowienie, rácz śię zmiłowáć nád grzeſznikámi.

℣. *Słowo ſtáło śię Ciáłem*,

℟. *Y mieſzkáło między námi*.

℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA

LAſkę twoię proſzemy Pánie rácz wlać w ſercá náſze, áby ktorzyśmy zá Zwiáſtowániem Anielſkim Páná Chryſtuſa Syná twoiego Wćielenie poználi, przez Mękę iego y Krzyż, do chwały Zmartwychwſtánia byli doprowádzeni. Przez tegoż Chryſtuſa Páná náſzego. Amen.

Wierzę w Bogá Oycá: &c. y Litánia.

WTORA CZĘSC ROZANCA S. ZAŁOSNA.

W Imię Oycá, y Syná, y Duchá Swiętego, Amen.

BOZE ku wſpomożeniu memu weyźrzey,

Pánie ku rátunku memu poſpieſz.

Chwałá Oycu y Synowi y Duchowi Swiętemu,

Iák byłá ná początku, y teraz y záwſze, y ná wieki wiekow. Amen.

HYMN.

STała Mátká Boleśćiwa,
Pod Krzyżem bárdzo troſkliwa,
Ná ktorym iey Syn wiśiał.

Ktorey

Ktorey Duſzę ták ſtrapioną,
Wielkim żalem obćiążoną.
Miecz boleśći przeniknął.
O iák ſmutna y ſtrapiona,
Mátká ták błogoſłáwiona,
Syná Jednorodzonego.
Ktora płákáłá y łkałá,
Z żalu drzałá gdy widźiáła,
Męki Syná miłego.
Ktożby ſię nie wzruſzył w ſobie,
Pomniąc o ćięſzkiey żałobie,
Mátki z Synem iedynym,
Dla złośći ludu ſwoiego.
Widźiałá ták zmęczonego,
JEZUSA Syna ſwego.
Widźiáłá kochánká ſwego,
Od wſzyſtkich opuſzczonego,
Gdy ná Krzyżu umierał.
Cna Mátko zrzodło miłośći,
Niech czuię gwałt twey żałośći
Dozwol mi z ſobą płakáć.
Spaw by miłośćią pałáło,
Serce me dàiąc ſię cáło,
BOGU ſwemu w przysługę.
Swięta Mátko dopuść ná mnie,
Niech Ran Syná twego známię,
Mam w ſercu ſwym wyryte.
Twego Syná zránionego,
Ták bárdzo dla mnie zbitego,
Zemną Mękę podźielay. Niech

Niech z tobą płaczę prawdźiwie,
Patrzyc na Krzyż żałośliwie,
Dokąd duch z ćiałem żyie.
Prágnę ſtać pod Krzyżem z toba,
Dźielić ſię z twoią oſoba,
Tak ſurowym płaczem twoim.
Zewſzech Panien Panno zacna
Bądź tak proſzę na mnie baczna,
Day ſię z ſobą nápłakać.
Niech gorzką śmierć Páńſką noſzę,
Krzyż y Rány iego proſzę,
Niech na ſercu uważam.
Niech mnie zránią Rány iego,
Niech znam moc Krzyża Swiętego
Przez miłość Chryſtuſowa.
Jego zapał niech mam w ſobie,
Poruczenie Pánno Tobie
Niechay mam dniá Sądnego.
Niech mnie ten Krzyż Páńſki broni,
Smierć Cryſtuſowa ochroni,
Niech wſpiera łaſká iego.
Kiedy ćiało poydźie w źiemię,
Niech duſza w Niebieſkie plemię
Wieczney chwały nie tráći.

TAIEMNICA PIEWSZA.

KLęczy w Ogroycu Pan Krwią zrumieniony,
Pot z Ciáła Jego gwałtem wyćiśniony,
Serce troſkliwe kiedy zdraycę czuie,
Ze náſtępuie.

Oycze

Oycze náß, y 10. Zdrowás Márya: &c. á ná końcu Chwałá Oycu kázdego dźiesiątká przyday.

Antyfoná. Pan JEZUS będąc w ćięſzkośći dłużey ſię modlił, y ſtał ſię pot iego iáko krople krwie zbiegáiącey ná źiemię.

℣. *Ná mieyſce tego coby mnie miłowáli, czći mi uwłaczáli.*

℟. *A iám ſię wtedy modlił.*

℣. *Pánie wyſłuchay &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

M O D L I T W A

RAcz nam dáć Nayłáſkáwſzy Oycze, przez Modlitwę y Pot krwáwy Jednorodzonego Syná twego Páná náſzego Jezuſa Chryſtuſa, ábyśmy záwſze obfitowáli w dobrych uczynkach y bez żadney przeſzkody do Ciebie, ktoryś ieſt prawdźiwą drogą, prawdą y żywotem przyiść mogli: Przez tegoż Páná náſzego, &c.

TAIEMNICA WTORA.

TEn, co okrywa świát, z Szat obnażony,
U słupá ſrodze biczmi ieſt śieczony,
że nie znáć ćiáłá od okrutney ràny,
Ták ſkátowány.

Oycze náß, y 10 Zdrowás Márya: &c.

Antyf. Mężowie ktorzy trzymáli Páná Jezuſa, náigrawáli go bijąc, á zákrywáli Twarz iego, y oblicze iego, á ſłudzy go biczowáli.

℣. *Byłem biczowány przez cáły dźień.*

℟. *A karánie moie czáſu iutrzennego.*

℣. Pánie

℣. *Pánie wysłuchay:* ℟. *A głos moy &c.*

MODLITWA

WSzechmogący á wieczny BOZE rácz dáć niegodnym służebnikom twoim, ábyśmy przez to Biczowánie, náigrawánie, policzkowánie, pośmiewiska Syna twego Zbáwiciela naszego ták żyli iákobyśmy bez żadney przeszkody do wiecznego wesela przyiść mogli. Przez tegoż Chrystusa Jezusa Páná nászego. Amen.

TAIEMNICA TRZECIA

W Cierniową Páná Koronę przybrano,
A miásto berłá Trzcinę w rękę dáno,
Záwitay Krolu ták wszyscy wołaią,
Ná twarz spluwáią

Oycze nász, y 10. Zdrowáś Marya: &c.

Antyfoná. Tedy Zołnierze Zydowscy wźięli Paná Jezusa do Ratusza zebrali do niego wszystkę Rotę, á zwlokszy go włożyli nań Płaszcz szárłatny, y uplotszy Koronę z ciernia włożyli ná głowę iego, y trzćinę w práwicę iego, á kłániáiac się przed nim, náygrawáli go mowiąc: Bądź pozdrowion Krolu Zydowski.

℣. *Wynidźcie Corki Syońskie á ogladaycie Krolá Sálomoná,* (*iego.*

℟. *W Koronie ktorą go ukoronowáłá Mátká*

℣. *Pánie wysłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLI-

MODLITWA

RAcz proſtowáć Pánie Boże ſpráwy náſze w upodobániu twoim, ábyśmy przez pámiątkę ćierniowey Korony, ktorą Pan náſz Jezus Chryſtus dla nas wźiął ná Swiętą Głowę ſwoię, mogli ſię záſłużyć, żebyśmy tey Głowie náſzey byli záwſze przytomni, á nigdy ſię od Swiętey woli iego y miłośći nie oddaláli. Przez tegoż Chryſtuſa JEZUSA Páná náſzego. &c.

TAIEMNICA CZWARTA.

JDźie ná gorę Krzyżem obćiążony,
Hurmem od wſzyſtkich z Miáſtá wypędzony,
Upada ná twarz będąc ſprácowány,
BOG záwołány.

Oycze náſz, y 10. Zdrowáś Márya, &c.

Ant: Złośliwi Zydowie wźięli P. JEZUSA y wywiedli, á niosąc Krzyż ſobie, wyſzedł ná ono mieyſce ktore zwano Káłwáryą álbo trupią głową, á po Zydowſku *Golgotá.*

℣. *Ná grzbiećie moim budowáli grzeſznicy,*
℟. *Przedłużyli nieprawośći ſwoię.*
℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA.

RAcz wyſłucháć miły Pánie prożby náſze, á rácz nam dać, áby przez ten Krzyż ktory Pan náſz JEZUS Chryſtus dla miłośći y przykłádu náſzego raczył nośić ná rámionách ſwoich, mogli tenże

Krzyż

Krzyż ná ſercu, y Ciele náſzym nośić, y ábyśmy iego mocą byli wolni od niebeſpieczeństwá ná duſzy y ná ćiele, ktory z tobą żyie y kroluie teraz y záwſze y ná wieki wiekow. Amen.

TAIEMNICA PIĄTA.

ZA złośći świátá ieſt ukrzyżowány,
Chryſtus do Krzyżá ſrodze przykowány,
Nie przepuśćił BOG dla człeká własnemu,
Synowi ſwemu.

Oycze náß y 10. Zdrowaś Márya: &c.

Antyfoná. Bądź pozdrowion Krolu náſz, ktoryś dla nas grzeſznych ludźi y dla náſzego zbáwienia pod Pońtſkim Piłatem ćierpiał, y pogrzebion ieſt, zmiłuy ſię nád námi grzeſznemi.

℣. *Właſnemu Synowi ſwemu Bog nieprzepuśćił*

℟. *Ale go wydał dla nas wßyſtkich grzeßnych.*

℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA.

RAcz poſtáć proſzemy Cię miły Pánie wſpomożenie ludowi twemu z Swiątnice twoiey, á rácz nam dáć ná przykład Męki Páńſkiey, śmierći y pogrzebu iego przyſtoſowáć żywot y ſpráwy náſze: ábyśmy ſamemu Tobie żyć y podobáć ſię mogli: Przez tegoż Chryſtuſa Jezuſa Pána náſzego. Ktory z tobą żyie y kroluie ná wieki wiekow, Amen.

Antyfoná

Antyfona. Bądź pozdrowiona Krolowa Mátko miłośierdźia żywoćie słodkośći y nádźieio nászá; bądź pozdrowioná ku tobie wołamy wygnáńcy Synowie Ewy. do Ciebie wzdychamy stękáiąc y płácząc na tym pádole płáczu. Nuż tedy Orędowniczko nászá one twoie miłośierne oczy obroć ná nas á Páná JEZUSA, ktory iest błogosłáwiony owoc żywotá twoiego, potym wygnániu rácz nam pokazáć o łáskáwa, o litośćiwa, o słodka Pánno MARYA.

℣. *Modl śię zá námi Sw. Boża Rodźićielko,*

℟. *Abyśmy śię stáli godnemi obietnic, &c.*

MODLITWA

NIech śię zá námi przyczyni prosżemy Pánie JEZU Chryste, teraz y w godźinę śmierći nászey do łáskáwośći twoiey Błogosłáwiona Pánná MARYA Mátká twoiá, ktorey Przenayświętszą Duszę w godźinę Męki Twoiey Miecz boleśći przeniknął. Przez Cię Pánie JEZU Chryste Zbáwićielu nász Ktory żyiesz y kroluiesz z Bogiem Oycem y z Duchem Swiętym ná wieki wiekow. Amen.

Wierzę w BOGA Oycá: &c. y Litánia.

TRZECIA CZĘSC ROZANCA S. CHWALEBNA.

W Imię Oycá y Syná y Duchá Swiętego, Amen.

BOZE ku wspomożeniu memu weyźrzyi.

Pánie

Pánie ku rátunku memu pośpieſz.
Chwałá Oycu y Synowi y Duchowi Sw.

H Y M N.

O Páni czćią ozdobiona,
Nad Niebioſa wywyżſzona,
Stworcá twoy z przeyzrzenia ſwego,
Syn żyie z pokármu twego.
Co Ewá ſmętna ſtráćiłá,
Tyś nam ſwym płodem wroćiłá,
Dla człowieká ſtráconego,
Tyś oknem Domu wiecznego
Tyś Fortą Krolá zacnego,
Tyś Bramą świátá iáſnego,
Niech Narodowie śpiewáią,
Gdy przez Pánnę żywot máią.
MARYA Mátko miłośći,
Mátko wſzelákiey litośći,
Broń nas od Czártá ſrogiego,
Przyimi w dźieńześćia náſzego.
Bądź chwałá Pánu náſzemu,
Z Dźiewice Národzonemu,
Oycu Duchowi Swiętemu,
Wiekuiſtey czći godnemu. Amen.

TAIEMNICA PIERWSZA.

POwſtáie iuż Pan z Grobu dniá trzećiego,
Jáko zwyćiężcá czártá przeklętego,
Więźnie wyzwolił Cerber iuż złupiony,
Pan uwielbiony.

1. Paćierz

1. Paćierz y 10. zdrowáś Márya, á ná końcu káždego dźieśiątká przyday Chwałá Oycu, y Synowi, y Duchowi Swiętemu: &c.

Antyfoná. Krolowa Niebieſka weſel ſię Alleluia. Albowiem ktoregoś záſłużyłá nośić Alleluia. Już Zmartwychwſtał iáko powiedźiał Alleluia. Modl ſię zá námi do Páná BOGA Alleluia.

℣. *Weſel ſię y rádny ſię Pánno Márya Alleluia,*

℟. *Iż Zmartwychwſtał Pan prawdźiwie Allel.*

℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

M O D L I T W A.

Pánie Boże, ktoryś przez Zmartwychwſtánie Syná Twoiego Páná náſzego JEZUSA Chryſtuſa czeladkę twoię uweſelić raczył: rácz nam to dáć proſzemy Cię, ábyśmy przez iego Rodźićielkę Pánnę MARYA mogli otrzymáć weſele wiecznego żywotá. Przez tegoż Chryſtuſa Jezusa Páná náſzego, ktory z tobą żyie y kroluie w iedności Duchá Swiętego teraz y záwſze y ná wieki wiekow. Amen.

TAIEMNICA WTORA:

Czterdźieſtego dniá do Niebá wſtępuie,
Chor mu Anielſki drogę záſtępuie.
Obłok ſię ſpuſzcza bierze Stworcę ſwego
Dźiw ludu wſzego.

1. Paćierz y 10. Zdrowáś Márya, &c.

Antyfoná, A Pan JEZUS potym iáko mo

wił do nich, wźięty iest do Niebá y śiedźi ná práwicy Bożey Alleluia.

℣. *Wstępuię doOycá mego y Oycá wáſzego, Allel.*

℟. *BOGA mego y BOGA wáſzego, Alleluia.*

℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

M O D L I T W A.

RAcz nam to dáć Wſzechmogący BOZE, áby ktorzy wJednorodzonegoSyná Twego Odkupićielá náſzego że do Niebá wſtąpił wierzemy, my tákże ſercem náſzym mogli w Niebie mieſzkáć. Przez tegoż Pána náſzego IEZUSA Chryſtuſa, ktory z tobą żyie y kroluie w iedności Duchá Swiętego, teraz y ná wieki wiekow.

TAIEMNICA TRZECIA.

DUch Swięty w ogniu z ſzedł ná Ucznie Jego
Dáiąc im ięzyk Narodu wſzelkiego,
Ktorego z wielkim weſelem przyięli,
Náukę wźięli.

Oycze náſz y 10. Zdrowaś Márya: &c.

Antyfoná Rácz przyść Duchu Swięty á rácz nápełnic ſercá twoich wiernych, á ogień twoiey miłośći rácz w nich zápalić.

℣. *Spuść Duchá twoiego á będą ſtworzone,*

℟. *A odnowiſz oblicze źiemie.*

℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

M O D L I T W A.

WSzechmogący á wieczny BOZE rácz nam dáć niegodnym ſłużebnikom twoim,

twoim, łáſkę onę Duchá twoiego Prze-
nayświętſzego ktorąś Ucżniom twoim
w on dźień Swięty Swiąteczny dárowáć
raczył. Przez Páná náſzego JEZUSA Chry-
ſtuſa, ktory z toba żyie y kroluie: &c.

TAIEMNICA CZWARTA.

Już ieſteś PANNO w Niebie poſadzona,
Nád wſzyſtkie chory ſamá wynieśiona,
Nágrodźił ći Syn prace twoie wielkie,
Y trudy wſzelkie.

1. *Oycze náß, &c. y 10. Zdrowáś Márya: &c.*
Antyfoná Wywyżſzonaś ieſt S. Boża Ro-
dźićielko nád wſzyſtkie Chory Anielſkie
do Kroleſtwá Niebieſkiego.
℣. *wybrał ią Pan BOG y przebrał ią,*
℟. *Y dał iey mieſkánie w przybytku ſwoim.*
℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA

PAnie BOZE, ktoryś wybrał ſobie Páłác
zacny, Błogoſłáwioney Panny MARYI
w ktorym raczyłeś mieſzkáć, ráczże nam
dáć, proſzemy ćię, ábyśmy obroną twoią
opátrzeni, z weſelem mogli Swiętą Jey pá-
miątkę odpráwowáć. Ktory żyieſz y kro-
luieſz z Bogiem Oycem w iednośći Duchá
Swiętego ná wieki wiekow, Amen.

TAIEMNICA PIĄTA.

KOronowána iuż ieſt PANNA w Niebie,
Odźiana Słońcem śiedźi wedle ćiebie,

JEZU tyś rzućił pod iey Swięte Nogi, Mieśiąc dwurogi.

1. Oycze nász y 10 Zdrowaś Márya: &c.

Antyfoná. Podźże Oblubienico moiá, podź z Libánu, będźiesz koronowána. Znak wielki ukazał się ná Niebie Białogłowá odźiana Słońcem, á Mieśiąc pod Nogámi iey, á ná Głowie iey Koroná ze dwunastu Gwiazd.

℣. *Koroná złota ná Głowie iey,*

℟. *Wyrážona znákiem Swiątobliwośći.*

℣. *Pánie wysłuchay &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA

BOZE, ktorys Błogosłáwioną Pánnę MAryą, Syná twego Rodźićielkę wiecznym y szczęśliwym weselem w Niebie słusznie ukoronowáną uweselić raczył. Rácz dáć miłość wy Boże ábyśmy do onego niewymownego wesela do ktorego oná wźięta iest, zá prożbámi, y zasługámi iey przyiść sobie zasłużyli. Przez tegoż Páná nászego, Amen

Antyfoná. Bądź pozdrowioná Krolowa Niebieska. Bądź pozdrowiona o Páni Anielska. Záwitay Mátko gorney świátłośći. Ktora oświecasz świátá ćiemnośći. Wesel się Pánno naychwalebnieysza. Nád wszystkie Pánny nayozdobnieysza. O Nayślicznieysza nád Aniołámi, do Syná swego modl się zá námi.

℣. *Rácz nam dáć Swięta Pánno byśmy ćię godnie chwalili.* ℟. *Day*

℟. *Day nam moc przećiw nieprzyiaćiołom Twoim.*

℣. *Pánie wyſłuchay &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA

RAcz nam dáć miłośierny BOZE rátunek w nieudolnośći náſzey, abyśmy, ktorzy Swiętey Bożey Rodźićielki w Táiemnicách Rożáńcá Swiętego pámiątkę czyniemy, zá pomocą záſtawiánia ſię iey zá námi od náſzych nieprawośći powſtali, á w potrzebách náſzych żebyśmy poćiechę odnieśli. Przez JEZUSA Chryſtuſa &c.

Wierzę w BOGA Oycá Wſzechmogącego: &c.

LITANIA

O NAYSWIĘTSZEY PANNIE MARYI.

KYrye eleyſon. Chryſte eleyſon., Kyrye eleyſon.

Chryſte usłyſz nas, Chryſte wysłuchay nas.

Oycze z Niebá Boże, Zmiłuy ſię nád nami.

Synu Odkupićielu Swiátá Boże, Zmiłuy ſię nád námi.

Duchu Swięty Boże, Zmiłuy ſię nád námi.

Swięta TROYCO Jedyny BOZE. Zmiłuy ſię nád námi.

Swięta MARYA, Modl ſię zá námi.

Swięta Boża Rodźićielko, Modl ſię zá n.

Swięta Pánno nád *Pannámi*. Modl ſię za n.

Mátko Chryſtuſowa, Modl ſię zá námi.

Mátko

Mátko Łáſki Bożey, Modl ſię zá námi.
Mátko Nayczyſtſza.
Mátko Nayślicznieyſza,
Mátko Niepokalána
Mátko Nienáruſzona,
Mátko Naymilſza,
Mátko Przedźiwna,
Mátko Stworzyćielá,
Mátko Odkupićielá,
Pánno Roſtropna,
Pánno Czći godna,
Pánno Wſławiona,
Pánno Można,
Pánno Łáſkáwa,
Pánno Wierna,
Zwierćiádło Spráwiedliwośći,
Stolico Mądrośći,
Przyczyno náſzey rádośći,
Naczynie Duchowne,
Naczynie Uczczenia godne,
Náczynie dźiwnego Nabożeńſtwá,
Rożo Duchowna,
Wieżo Dawidowa,
Wieżo z kośći Słoniowey,
Domie Złoty,
Arko Przymierza,
Forto Niebieſka,
Gwiazdo Zaránna,
Uzdrowienie chorych,

Modl ſię za námi. Modl ſię zá námi. Modl ſię zá námi. Modl.

Ućieczko

Ućieczko grzeſznych,
Poćieſzyćielko utrapionych,
Wſpomożenie Wiernych,
Wybáwienie Duſz Zmárłych,
Krolowa Anielſka,
Krolowa Pátryárchow,
Krolowa Prorokow,
Krolowa Apoſtołow,
Krolowa Męczennikow,
Krolowa Wyznawcow,
Krolowa Pánieńſka,
Krolowa Wſzyſtkich Swiętych,
Krolowa Korony Polſkiey,
Krolowa Rożáńcá Swiętego,
Orędowniczko Szkáplerzá Swiętego,

Modl ſię zá námi. Modl ſię zá ni.

Báránku Boży ktory głádźiſz grzechy świátá, Przepuść nam Pánie,
Báránku Boży, &c. Wyſłuchay nas Pánie.
Báránku Boży, &c. Zmiłuy ſię nád námi.
Chryſte uſłyſz nás. Chryſte wyſłuchay nas.
Kyrye eleyſon Chryſte eleysō Kyrye eleyſon

ANTYFONA.

POd Twoię obronę ućiekamy ſię Swięta Boża Rodźićielko, náſzemi prozbámi nie rácz gárdźić, w potrzebách náſzych, ále od wſzelákich przygod rácz nas záwſze wybawiáć, Pánno chwalebna y błogoſłáwiona, Páni náſzá, Orędowniczko náſzá, z Synem twoim nas poiednay, Synowi twoiemu

iemu nas zálecay, twoiemu naymilszemu Synowi nas oddaway.

℣. *Badź Pozdrowiona Márya Mátko Pobożnośći*
℟. *T TROYCE Przenayświętszey Szláchetny Przybytku,*

℣. *Pánie wysłuchay; &c.* ℟. *A głos moy &c.*

MODLITWA.

WSzechmogący wieczny BOZE ktoryś Chwálebney Mátki Pánny MARYI Ciáło y Duszę, áby byłá godnym przybytkiem Syná twoiego zá spráwą Duchá Swiętego przygotował. Rácz dáć, abyśmy, ktorzy przyśćie iego ná ten świát, śmierć y chwalebne Zmartwychwstánie z weselem sobie przypominamy, za przyczyną teyże Błogosłáwioney Matki y Panny od wszelkiego niebespieczeństwa na duszy y na ćiele byli uwolnieni. Przez tegoż Chrystusa JEZUSA Pana naszego. Amen.

Polecánie samego śiebie PANNIE MARYI.

O Pani moia Swięta MARYA ia śię twoiey łasce y osobliwey straży y wnętrznośći miłośierdźia twego, dźiśiay y każdego dnia y w godźinę ześćia moiego, duszę moię, y ćiało moie, tobie polecam, wszystkę nadźieię y poćiechę moię, wszystkie ućiski y dolegliwośći moie, żywot y koniec żywota mego, tobie poruczam, aby przez twoię naydostoynieyszą przyczynę,

y przez

y przez zasługi Swięte twoie, wszystkie uczynki moie były sprawowane y rządzone według Przenayświętszey Twoiey y Syna twego woli. Amen.

Tu przydáć Anioł Páński Zwiástował Pánnie MARII, &c.

H Y M N.

O Nayświętszey Pánnie Rożáńcowey.

Witay Niebá y nád Słońce iásna ozdobo,
A po Bogu, wNiebá progu pierwsza Osobo
MARYA Rożáńcowa,
Niebá ziemi Krolowa,
Monárchini y Mistrzyni
Sług Twoich witay.
Witay żyćie, co sowićie grzesznikom dáiesz
Tyś zasłoná, tyś obroná od gniewu stáiesz
Tyś nádźieiá iedyna,
Z ćiebie wielka przyczyna,
Ze przez Ciebie, będźie wNiebie
Sługá Twoy káżdy.
Witay wdźięczna, nádmieśięczna Imperátorko,
Oycá cnego Przedwiecznego kocháná Corko,
Mátko Syná Bożego,
Witay Duchá Swiętego,
Ulubiona, ustroiona,
Rożámi witay,
Więc koronę zá obronę, dáć ći należy,
Wykrzykowáć wyśpiewowáć Dawidá wieży,
Wieńczyć głowę Rożámi,
Chwalić sercem ustámi
Jerychońską y Syońską
Rożą MARYA.

MODLITWA

NAyświętſza BOGA mego Mátko; Nayiáśnieyſzá Krolowa świátá ukoronowana Wieńcem chwały wieczney, wieńczę ćię y ia grzeſznik Rożámi Rożáńca Twego, ná znák żeś ieſt Roża Ráyſka ślicznie wonnieiąca Bogu, y wſtydem Panieńſkim rumiána, czyſta iák Lilia, piękna iáko Xiężyc w oczách Boſkich y ludzkich. Nie ſto pięćdźieśiąt Pozdrowienia Anielſkiego ná część twoię radbym znowił, ále tyle, ileś godna; y dla tego ták wiele ięzykow prágnę, ile gwiazd ná Niebie, ile kropel wody Morſkiey, ile piaſku y prochu ná źiemi y ná powietrzu, Zebym ćię temi ięzykámi nieprzeſtánnie chwalił: á choćbym ćię y ták wychwalał, ieſzcze to mam zá máło, względem godnośći twoiey cudowna, łaſkawa, dobroći y łáſki Bożey pełna Pánno, Mátko, Protektorko, Páni moiá, y oſtátnia po BOGU nádźieio moiá. Radbym ćię czćił w dźień tey Solennizácyi áffektem kochánego Sługi Twego DOMINIKA Fundátorá tego Nabożeńſtwá, y áffektem Swiętego Anioła Gábryelá, tą intencyą, żebyś mi była w żyćiu poćiechą, przy śmierći rátunkiem, w wiecznośći Koroną niezwiędłą, y ſpráwiłá to żeby przy wonnośći Rożáńca Twego, śmierdźiáłá mi

źiemiá

ziemiá, y grzech, á pachnęło Niebo y cnoty. Przez tego BOGA, ktory ćię obrał sobie zá Mátkę y koronuie ćię w Krolestwie Niebieskim, Amen.

ROZANIEC
O NAYSŁODSZYM IMIENIU JEZUS.
PIERWSZA CZĘSC WESOŁA.

Ták się ma záczynáć.

JEZU Słodki nász Zbáwićielu,
Swiátá wszego Odkupićielu,
Przez Mátki Twey przyczynę.
Day ktorzy Imię JEZUS znamy,
Niech ie w uśćiech y sercu mamy,
Dźiś y w śmierći godźinę. *Trzy rázy potrzebá powtorzyć.*

ANTYFONA.

BAdź pozdrowiony Pánie JEZU Chryste, Krolu Niebá y źiemie, Synu BOGA Oycá żywego: samo miłośierdzie BOGA Oycá Przedwiecznego, żywoćie słodkoći, nadźieio násza. Badź pozdrowiony, do ćiebie wołamy wygnáne Adámowe potomstwo, do ćiebie wzdychamy stękáiąc y płácząc ná tym pádole płáczu. Nuz tedy Opiekunie

nász,

náſz, one twoie miłoſierne oczy obroć ná nas, y zasługi Męki twoiey Przenaydrożſzey, ktore ſą błogosłáwionym Owocem żyćia twego na świećie, potym wygnániu rácz nam pokazáć O łáſkáwy! o litośćiwy! o Słodki Pánie. JEZU Chryſte, Synu Panny MARYI, Zmiłuy ſię nád nami grzeſznemi.

W Imię Oycá, ✠ y Syná, ✠ y Duchá Swiętego, ✠ Amen.

Oycze náß, &c. Zdrowaś Márya &c. Wierzę w BOGA Oycá Wßechmogącego, &c.

Boże ku wſpomożeniu memu weyźry,
Pánie ku rátunku memu poſpieß,
Chwałá Oycu y Synowi, y Duchowi Swiętemu,
Iák byłá ná początku y teraz, y záwße y ná wieki wiekow, Amen.

HYMN
SWIĘTEGO BERNARDA.

JEZUSA słodkie wſpomnienie,
Daie ſercu poćieſzenie,
Lecz nad miod y wſzyſtko słodſza,
Jego obecność nayſłodſza.
Nic nie śpiewać wdźięcznieyſzego,
Nic ſłyſzeć może milſzego,
Nic w myśl nie wchodźi lepſzego,
Jak JEZUS Syn BOGA mego.
Nadźieio pokutuiących,
JEZU ućieczko proſzących,

Jákoś

Iakoś dobry ſzukaiącym,
A coż ćiebie znayduiącym.
JEZU ſerdeczna ſłodkośći,
Zrzodło żywe duſz iaſnośći,
Przewyżſzaſz wſzelkie rádośći,
Wſzelkie żądze y litośći,
Ani ięzyk to wyprawić.
Ni piſmo może wyſtawić,
Ten powie co mogł ſprobować,
Co ieſt IEZUSA miłować.
IEZU Krolu dźiwney chwały,
Y zwyćiężſco okazały,
Słodkośći nie wymowiona,
Miłośći nie naruſzona.
Zoſtań mieſżkay IEZU znami,
Swieć nam twemi promieniami,
Oddaliwſzy duſz ćiemnośći,
Nie oddalay twiey ſłodkośći.

TAIEMNICA PIERWSZA.

JEZUS Przedwieczna Mądrośći,
Pannie przedźiwney czyſtośći,
Przez Gabryela ziawiony,
Dla nas ſtał ſię BOG Wćielony.

Oycze náſz. &c. y Zdrowáś Márya: á potym mowić 10. JEZVSIE Synu Dawidow, Zmiłuy ſię nád námi, á ná końcu káżdego dźieśiątká przyc day Chwáłá Oycu, y Synowi, &c.

Antyfoná. Jozefie Synu Dawidow nie boy ſię wźiąć ſobie Máryą zá Małżonkę, bo

co ſię

co się w niey narodźiło, z Duchá Swiętego iest, porodźi bowiem Syná, y nazowiesz Imię Jego JEZUS.

℣. *Niech będźie Imię Páńskie błogosłáwione,*

℟. *Teraz y ná wieki wiekow.*

℣. *Pánie wysłuchay modlitwę moię,*

℟. *A głos moy niech przyidźie do ćiebie.*

MODLITWA

PAnie IEZU Chryste Zbawićielu nasz, ktoryś nie z potrzeby twoiey, ale z użalenia człowieka straconego w żywot Páńieński z stąpiwszy, naturę ludzką do nie wypowiedźianey iedności wiecznie przyiął: prosżemy ćię wstąp w niegodne serca nasze, a złącz ie tak mocno z sobą, żeby się od ćiebie nigdy nie odłączały. Ktory żyiesz y kroluiesz z Bogiem Oycem: &c.

TAIEMNICA WTORA.

JEZUS dobro nieskończone,
Z Panną czystą w gorną stronę,
W dom Elżbiety gdy się śpieszy,
Iana przyśćiem swoim ćieszy.

Oycze náß, y Zdrowáś Márya: &c. 10. rázy IEZUSIE Synu Dawidow, &c.

Antyfona. Błogosłáwioną mnie názywáć będą wszystkie Narody, álbowiem uczynił mi Pan wielkie rzeczy, ten ktory możny iest, y Swięte Imię Jego.

℣. *Niech*

℣. *Niech będźie &c.* ℟. *Teraz y ná wieki, &c.*
℣. *Pánie wysłuchay:* ℟. *A głos moy &c.*

MODLITWA

DObrotliwy Pánie Jezu Chryſte, ktoryś ieſzcze w żywoćie Mátki ſwoiey zámkniony, mocą Boſtwá ſwego záczął ſpráwowáć zbawienie náſze, weyżrzy ná nas w ćiemnośćiách grzechow zámknionych, á przez nieogárnioną moc ſwoię iáko drugiego Joná náwiedź nas, oświeć y wzbudź ábyśmy ćię ználi, chwalili, y radowáli ſię záwſze ná przyśćie twoie. Ktory żyieſz y kroluieſz ná wieki wiekow. Amen.

TAIEMNICA TRZECIA.

JEZUS ſłodki BOG wćielony,
Z czyſtey Pánny národzony,
Záczyna krwáwe ofiáry,
Zbáwienia náſzego dáry.

Oycze náß, y Zdrowáś Márya. 10. rázy Iezuśie Synu Dawidow, Zmiłuy ſię: &c.

Antyfoná Gdy ſię ſpełniło dni ośm po národzeniu, iżby obrzezano Dźiećiątko názwáne ieſt Imię iego JEZUS.

℣. *Niech będźie Imię Páńſkie błogoſłáwione,*
℟. *Teraz y ná wieki wiekow.*
℣. *Pánie wysłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA.

NAyłáſkáwſzy Pánie JEzu Chryſte ktoryś dla nas grzeſznych w podłey ſtáyni mię-

dzy bydlętámi Národzony, ośmego dniá przy Obrzezániu Krew swoię wylać raczył: prosżemy ćię omyi sercá násze tą Krwią Przenaydroższą, y oczyść od wszelákich grzechow, ábyśmy tu mogli tobie czystym sercem służyć y Przenayświętsze Imię Twoie wielbić, Ktory żyiesz y krolniesz: &c.

TAIEMNICA CZWARTA

JEZVS czystych serc wesele,
Stał się ofiárą w Kośćiele,
Mátce o nim prorokuie,
Symeon gdy go piástuie.

Oycze náß, Zdrowáś Márya, y 10. rázy Iezuśie Synu Dawidow, Zmiłuy się: &c.

Antyfoná. A gdy Rodźicy wnośili Dźiećiątko Páná JEZVSA do Kośćiołá, aby zá nie uczynili wedle zwyczáiu Zakonnego, Symeon też wźiął ie ná ręce swoie y błogosłáwił Páná.

℣. *Niech będźie Imię Páńskie błogosłáwione,*
℟. *Teraz y ná wieki wiekow.*
℣. *Pánie wysłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA.

NAyláskáwszy Pánie JEZV Chryste ktoryś dla nas śmierći wieczney godnych, chćiał bydź BOGV Oycu Twoiemu zawdźięczną y żywą ofiárę słáwiony, racz też sercá násze ták oczyśćić y przygotowáć áby tobie Pánu y BOGV nászemu ofiárą mi-

łą y

ła y przyiemną bydź mogły. Ktory żyieſz y krolujeſz: &c.

TAIEMNICA PIĄTA.

JEZVS między Doktorámi,
Słodkiemi gdy ich uſtámi,
Vczy przez trzy dni zgubiony,
Z rádością ieſt ználeźiony.

Antyfoná. Poſzedł Pan JEZVS z Pánną MARYĄ y Jozefem do Názáreth, á był im poſłuſzny, y pomnażał ſię mądrością wzroſtem, łáſką u BOGA y u ludźi.

℣. *Niech będźie Imię Páńſkie błogoſłáwione.*
℟. *Teraz y ná wieki wiekow.*
℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA

NAymędrſzy Pánie JEZV Chryſte, ktoryś w Jeruzálem pozoſtawſzy dopuśćił, áby ćię Mátká twoiá naymilſza przez trzy dni tęſkliwie ſzukáłá, y z wielką rádośćią w Kośćiele między Doktorámi uczączego ználazłá, proſzemy pokornie, niech my ćiebie przez grzechy nie utracamy, á ieśli byśmy kiedy utráćili, day nam ſię prędko przez ſkruchę, y prawdźiwą pokutę náleść. Ktory żyieſz y krolujeſz náwieki wiekow A.

Antyfoná. Chwalćie Imię jego, bo ieſt wdźięczny Pan, ná wieki miłośierdźie jego, y aż do rodzáiu y w rodzay prawdá Jego.

℣. *Niech ufaią w tobie ktorzy znáią Imię twoie,*

℟. *Albowiē nie opuſzczaſz ſzukáiących ćiebie Pánie* ℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy, &c.*

MODLITWA

SWiętego Imienia Twego Pánie JEZV Chryſte, boiaźń poſpołu y miłość niech mamy wiekuiſtą, ponieważ twoim rozporządzeniem nie opuſzczaſz tych, ktorych w nieodmiennym umiłowániu twoim poſtánawiaſz. Ktory żyieſz y kroluieſz z Bogiem Oycem wiedności Duchá Swiętego teraz y ná wieki wiekow. Amen.

Wierzę w Bogá Oycá &c, y Litánia iáko niżey.

WTORA CZĘSC ROZANCA S. ZAŁOSNA.

O NAYSŁODSZYM IMIENIU JEZUS

Pioſnkę ná początku Pierwſzey Części znaydźieſz.

W Imię Oycá, y Syná, y Duchá Swiętego, Amen.
BOZE ku wſpomożeniu memu weyźrzey,
Pánie ku rátunku memu poſpieſz.
Chwałá Oycu y Synowi y Duchowi Swiętemu,
Iák byłá ná początku, y teraz y zawſze, y ná wieki wiekow. Amen.

HYMN S. BERNARDA.

JEZUSOWA miłość ſłodka,
Wdźięczna trwáłá á nie krotka,
Jeſt wdźięcznieyſza tyśiąc rázy,
Niżli ięzyk czyi wyráźi.
Męká iego pokázuie,

Toż

Tož wylana Krew probuie,
Przez co nam iest odkupienie,
Y BOG dáie ſwe widzenie.
JEZVSA wſzyſcy poznaymy,
Miłośći iego żądaymy,
JEZUSA chćiwie ſzukaymy,
Y ſzukáć go nie przeſtaymy.
Miłuiącego miłuymy,
Miłość miłośćią wetuymy,
Zá tą wonnośćią biegaymy,
A chęć chęćią oddawaymy.
JEZV ſprawco łáſkáwośći,
Wſzelkiey nádźieio rádośći,
Zrzodło łáſki y pоćiechy,
Prawdźiwe ſercá ućiechy.
JEZU dobry niech uczuie,
Ják twá miłość obfituie,
Day mi kiedy w obecnośći,
Záżyć chwały twey rádośći.
Zoſtań mieſzkay JEZU z námi,
Swieć nam twemi promieniámi;
Oddaliwſzy duſz ćiemnośći;
Nie oddalay twey ſłodkośći.

TAIEMNICA PIERWSZA.

JEZUS Krwáwym potem zlany,
Od zdrayce ná śmierć wydány.
BOG związány od ſtworzenia,
Srogie ćierpi obelżenia.

1. Paćierz y Zdrowás Márya, potym 10. rázy

 EZUSIE

Iezuśie Názáráńſki Krolu Żydowſki. Zmiłuy ſię nád námi: á ná końcu káżdego dźieśiątká przydáy Chwałá Oycu y Synowi, &c.

Antyfoná. Zdraycá Judaſz dał Żydom ten znák, mowiąc: kogo ià pocáłuię ten ieſt imayćie go.

℣. *Niech będźie Imię Páńſkie błogoſłáwione.*
℟. *Teraz y ná wieki wiekow. Amen.*
℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy &c.*

M O D L I T W A

O Naynie winnieyſży Pánie JEzuChryſte, ktorys przez pocáłowánie Judaſzá zdrádliwie ná śmierć był wydány, y od naymilſzych Uczniow twoich opuſzczony; nie opuſzczay nas słodki Pánie, y w ręce nieprzyiaćioł náſzych, y tych ktorzy czuwáią ná zgubę duſze náſzey nie podaway, ktory żyieſz y kroluieſz: &c

TAIEMNICA DRUGA.

JEZUS z ſzat ſwych obnáżony,
Gdy był u slupa śieczony,
Ciáło ſzárpią rwą ſztukámi,
Krew ſię leie ſtrumieniámi.

Oycze náſz: Zdrowáś Márya, y 10. rázy Iezuśie Názáráńſki Krolu Żydowſki. Zmiłuy ſię: &c.

Antyf: Gdy tłuſzcza Żydowſka náſtępowáła ná Piłatá tedy Piłat wźiął Páná IEZUSA, y ubiczował go.

℣. *Niech będźie Imię Páńſkię błogoſłáwione.*
℟. *Teraz y ná wieki wiekow. Amen.*

℣. *Pánie wyſłuchay:* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA.

JEZU nayćierpliwſzy ktoryś dla zbawienia náſzego od Synow zátrácenia iáko niewinny Báránek był związány, náśmiewány, obelżony, bluźniony, upoliczkowány: á ná oſtátek u ſłupá ſromotnie, y niemiłośiernie ubiczowány, y ſkátowány, rácz nam odpuśćić grzechy y zmiłowáć ſię nád námi. Ktory żyieſz y kroluieſz ná wieki wiekow. Am.

TAIEMNICA TRZECIA

JEZUS zelżywey Korony,
Cierniem okrutnie zrániony,
Krol nád Krolmi ieſt wyśmiany,
W podłą purpurę przybrány.

Oycze náſz Zdrowáś Márya: &c. y 10. rázy Iezuśie Názáráńſki Krolu Zydowſki Zmiłuy: &c.

Antyfoná. Wyſzedł tedy Pan Jezus od Piłatá niosąc ná Głowie ſwoiey ćierniową Koronę, á ſzárłatną ſzátę ná ſobie.

℣. *Niech będźie Imię Páńſkie błogoſłáwione,*
℟. *Teraz y ná wieki wiekow Amen.*

℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

JEZU naypokornieyſzy Krolu wſzyſtkich Krolow, ktoryś ná więkſzą wzgárdę miáſto ſzáty y łaſki Krolewſkiey w ſuknię ſzárłatną obleczony w ręku trzćinę trzymał, á miáſto drogiey Korony, oſtrą Koronę ćierniową ná Głowię nośił, odpuść nam grze-

chy

chy y zmiłuy się nád námi. Ktory żyiesz y krolujesz, &c.

TAIEMNICA TRZECIA.

JEZUS Báránek prawdźiwy,
Przez dekret niesprawiedliwy,
Idźie ná śmierć osądzony,
Niosąc Krzyż pada zemdlony.

Oycze nász, Zdrowáś Máryá y 10. rázy Iezuśie Nazáráński Krolu Zydowski, Zmiłuy się &c.

Antyfoná. Wydał tedy Piłat Páná Iezusa áby był ukrzyżowan, y wźięli go y wprowádźili z Krzyżem ná Gorę Kálwárya.

℣. *Niech będźie Imie Páńskie błogosłáwione,*
℟. *Teraz y ná wieki wiekow,*
℣. *Pánie wysłuchay: &c.* ℟. *A głos moy, &c.*

M O D L I T W A.

NAychwalebnieyszy Pánie Jezu Chryste, ktoryś zá gorszego niż Łotr Bárábaszá był rozumiány y niesprawiedliwym Dekretem ná smierć osądzony, á srogiemi mękámi, ranámi y boleśćiámi zemdlony, upadałeś pod ćiężarem wielkim, Krzyż sobie ná śmierć niosąc: Odpuść nam grzechy, y zmiłuy się nád námi. Ktory żyiesz y krolujesz ná wieki wiekow, Amen.

TAIEMNICA PIĄTA,

JEZUS ná Krzyżu rozpięty,
Podiąwszy bol niepoięty.
Gdy umiera śmierćią srogą,
Dla nas kłádźie duszę drogą.

Oycze

Oycze náß Zdrowás Márya, 10. rázy Iezuśie Názáráńſki Krolu Zydowſki, &c.

Antyfoná. A gdy przyſzli z Pánem Iezuſem ná mieyſce, ktore zowią Kálwárya, tám go ukrzyżowáli, y Łotrow dwoch iednego po práwey, á drugiego po lewey ſtronie.

℣. *Niech będźie Imię Páńſkie:* ℟. *Teraz y ná wieki*

℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA

IEZU naymiłośiernieyſzy, ktoryś iáko złoczyńcá obnażony, między dwiemá łotrámi wiśiał, á ſmrody urągánia, naśmiewiſká y boleśći nieznośne ćierpiąc, octem y żołćią był poiony, y wielkim głoſem záwołáwſzy, zá nas ná Krzyżu umárł, rácżże ſię zmiłowáć nád námi grzeſznemi. Ktory żyieſz y kroluieſz &c.

Antyfona. Upokorzył ſamego ſiebie Pan Jezus, ſtawſzy ſię poſłuſznym aż do śmierći, á śmierći Krzyżowey, przetoż też go Bog wywyżſzył, y dárował mu Imię, ktore ieſt nád wſzyſtkie Imioná.

℣. *Kłániamyć ſię Pánie Iezu Chryſte, y błogoſłáwiemy tobie,*

℟. *Abowiem przez Krzyż twoy odkupiłeś świát.*

℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA

PAnie Iezu Chryſte Synu BOGA żywego, położ Mękę Krzyż y śmierć twoię,

między

między Sądem twoim, á duszámi nászemi, teraz y w godźinę śmierći nászey. Y racz nam dárowáć łáskę y miłośierdźie żywym y umárłym odpoczynek y odpuszczenie, Kośćiołowi Twoiemu pokoy y zgodę, á nam grzesznym żywot y chwałę wieczną. Ktory żyiesz y krolujesz: &c.

Wierzę w Bogá Oycá: &c, y Litánia, iáko niżey.

TRZECIA CZĘSC ROZANCA S. CHWALEBNA,

O NAYSŁODSZYM IMIENIU JEZUS.

Ták się záczyna iáko Pierwsza y Druga.

℣. BOZE ku wspomozeniu memu weyźryi,

℟. Pánie ku rátunku memu pospiesz.

Chwałá Oycu y Synowi &c. Ják byłá &c.

HYMN S. BERNARDA.

JEZU nád Słońce iáśnieyszy,
Y nád Bálsam przyiemnieyszy,
Słodszy nád wszystkie słodkośći,
Milszy nád wszystkie miłośći.
Tyś mey duszy iest kochánie,
Tyś miłośći wykonánie,
Tyś mą chwałá Tyś me mienie,
O JEZU świátło zbáwienie.
Z tobą chcę bydź gdźie ty będźiesz,
Nigdy JEZU mnie nie zbędźiesz,
Kiedyś iuż wźiął serce moie,
Weś y mnie ostátki twoie.
JEZU Krolu cnot y chwały,
Krolu zwyćięstwy wspániáły,

JEZU

JEZU wszech Odpustow sprawco,
Y Niebieskiey chwały dawco.
Tyś zrzodło wszelkiey litości,
Tyś iásność wszelkiey świátłośći,
Odpądź obłoki ćiemnośći,
Day chwałę duszy w iásnośći.
JEZUS w pokoiu kroluie,
Ktory nád wszystko celuie.
Tego prágnie duszá moia,
Jego chcę záżyć pokoiá.
JEZUS do Oycá wrocony,
Niebieskiey Pánem Korony.
Mnie też serce odbieżáło
zá JEZUSEM się udáło.
Idźmy zá nim wszyscy z chwałą,
Z chęćią z modłą doskonáłą,
Prosząc by nas wźiął do śiebie,
Y dał nam żyć z sobą w Niebie.

TAIEMNICA PIERWSZA.

JEZUS od zmartwych powstawszy,
Smierc y Piekło zwoiowawszy
Pokazał się pożądánym,
Mátce y Uczniom kochánym.

Oycze nász, y Zdrowáś Márya. 10. rázy Iezuśie Synu BOGA Zywego. Zmiłuy się nád námi, Chwałá Oycu &c. káżdego dźieśiatka przyday.

Antyfona. Anioł Páński pokazał się Máryom mowiąc: JEZUSA Ukrzyżowánego szukaćie, iuż Zmártwychpowstał iáko powiedźiał. Alleluia.

℣. Niech.

℣. *Niech będźie Imię Páńſkie błogoſłáwione,*
℟. *Teraz y ná wieki wiekow. Alleluia,*
℣. *Pánie wyſłuchay:* ℟. *A głos moy &c.*

M O D L I T W A

BAdź pozdrowion Pánie Jezu Chryſte, żeś mocą Boſtwá ſwego więźnie z Otchłáni wywiodł, y śmierć zwyćiężywſzy trzećiego dniá od umárłych powſtał, racz też wzbudźić od śmierći y wyprowádźić z więźienia grzechowego duſze náſze, ábyśmy w prawey wolnośći żyiąc, tobie ſamemu ſłużyli. Ktory żyieſz y krolúieſz z Bogiem Oycem y z Duchem Swiętym ná wieki wiekow. Amen.

TAIEMNICA WTORA.

JEZUS w Niebo gdy wſtępuie,
Łáſkę ſwoię obiecuie,
Przy Boſkiey śiadſzy Práwicy,
Tron wieczney chwały dźiedźiczy.

Oycze náſz, y Zdrowáś Márya: &c. 10. rázy
Jezuſie Synu Bogá żywego, Chwałá Oycu &c.

Antyfoná. A Pan Iezus potym iáko mowił do nich, wźięty ieſt do Niebá, y śiedźi ná práwicy Bożey. Alleluia.
℣. *Niech bedźie &c.* ℟. *Teraz y ná wieki, &c.*
℣. *Pánie wyſłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

M O D L I T W A

BAdź pochwalony wiecznie Pánie Jezu Chryſte, ktoryś w nieśmiertelność y

chwałę

chwałę ubrány, wielką mocą do Nieba wſtąpił, y śiadł na práwicy Oycowſkiey iáko Krol prawdźiwy Niebá y źiemie, proſzemy poćiągniy nas tą mocą twoią áby ſię około omylnych roſkoſzy świátá tego nie báwiło ſerce naſze: ále zá tobą uſtáwicznie teſkniąc, przy tobie ſię gorącym rozmyślániem w Niebie záwſze báwiło. Ktory żyieſz y kroluieſz, &c.

TAIEMNICA TRZECIA.

JEZUS Ucżniow ſercá czyſte,
Przez łáſki z Niebá ogniſte,
Dárámi Duchá Swiętego,
Nápełnił zá przyśćiem iego.

Oycze náß, Zdrowaś Márya, Iezuśie Synu Boga żywego: Z.

Antyfoná. Napełnieni byli wſzyſcy Duchem Swiętym, y poczęli mowić roznemi ięzykámi wielmożne ſpráwy Boſkie. Allel.

℣. *Niech będźie Imię Páńſkie błogoſłáwione,*
℟. *Teraz y ná wieki wiekow.*
℣. *Pánie wyſłuchay modlitwę moię,*
℟. *A głos moy niech przyidźie do ćiebie.*

MODLITWA

BAdź pozdrowion Pánie Iezu Chryſte, żeś z Maieſtatu chwały Twoiey Duchá Swiętego Apoſtołom zeſłał, ktory y onych y Kośćioł twoy udárował wielkiemi z nieprzebráney Skarbnice TROYCE Przenayświętſzey upominkámi; Spuść w oźiębłe y ćiemne ſercá náſze, ten ogrzewáiący y oświecá-

świecáiący ogień Duchá twego Swiętego; żeby nas grzesznych oświecił, y ták rozpalił, ábyśmy z tobą iednym w nierozerwáney miłości Duchem zawsze byli. Ktory żyiesz y kroluiesz; &c.

TAIEMNICA CZWARTA.

IEZUS Mátkę swą kocháną.
W ozdoby chwały przybráną,
Wźiętą w Niebo przez Anioły,
Przeniosł ná tryumf wesoły,

Oycze náß, &c. Zdrowás Márya, &c. y 10. rázy. Iezuśie Synu Bogá zywego Zmiłuy śię nád námi. Chwałá Oycu: &c.

Antyfoná. Wźięta iest Pánná MARYA do Niebá weselą się Anieli y wychwaláiąc błogosławią Páná.

℣. *Niech będźie Imię Páńskie błogosłáwione,*
℟. *Teraz y ná wieki wiekow.*
℣. *Pánie wysłuchay: &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

MODLITWA.

BAdź pochwalony Pánie IEZU Chryste, żeś Nayświętszą Mátkę Twoię ku chwale Zmartwychwstánia wzbudźił: y do Krolestwá twego przeniosł. Day nam się y tu y w Niebie z chwały iey weselić. Ktory żyiesz y kroluiesz, &c.

TAIEMNICA PIĄTA.

IEZUS w Niebieskim Syonie,
Wiecżney chwały iuż ná Tronie,

Mátkę

Mátkę ſwoię koronuie.
Gdźie z nim ná wieki kroluie.

Oycze náſz Zdrowáś Márya 10. &c. rázy Iezu-śie Synu Bogá Zywego. Zmiłuy ſię nád námi. Chwałá Oycu y Synowi, &c.

℣. Pánie wyſłuchay: &c. ℞. A głos moy: &c.

MODLITWA.

PAnie Iezu Chryſte Krolu wieczney chwały, ktoryś zaſługi Nayświętſzey Mátki Twoiey Koroną Kroleſtwá wiecznego nágrodźił. Rácz nas też uczeſtnikámi tey Korony uczynić, ktorzyśmy ſię tobie y Mátce twey ná ſłużbę wieczną oddáli, z ktorą niech ći będźie cześć y chwałá, teraz y ná wieki wiekow. Amen.

Antyfoná. Ná Imię Páná Iezusa niech klękáka wſzelkie koláno, Niebieſkie, źiemſkie, y piekielne, y wſzelki ięzyk niech wyznawa, iż Pan Iezus Chryſtus ieſt w chwale Boga Oycá

℣. Wſzyſtkie Narody ktoreśkolwiek ſtworzył, przyidą, y będą ſię przed tobą kłániáły.

℞. Y będą wielbiły Imię Twoie.

℣. Pánie wyſłuchay: &c. ℞. A głos moy: &c.

MODLITWA.

PAnie Boże ktoryś Naychwalebnieyſze Imię Jezusa Chrystusa Syná twego Páná náſzego, ſpráwił wiernym twoim, chućią Nayświętſzey przyiemności ukochane, á duchom złośliwym bárdzo ſtráſzliwe, day

nam

nam to z łáſki ſwoiey, áby wſzyſcy ktorzy ie czczą y wielbią ná źiemi, Swiętego pocieſzenia ſłodkośći w wieku niniey ſzym, á w przyſzłym weſela nieográniczonego błogoſłáwieńſtwá doſtąpić mogli. Przez tegoż IEZUSA CHRYSTUSA P. náſzego, Am. *Wierżę w Bogá Oycá: &c. y Litánia iáko niżey.*

LITANIA
O NAYSŁODSZYM IMIENIV
JEZUS.

Ktorą gdy kto odmowi, Odpuſtu 30. dni doſtąpię
SIXTVS V. EX ROSARIO.

KYrye eleyſon, Chryſte eleyſon, Kyrye eleyſon.
Chryſte uſłyſz nas, Chryſte wyſłuchay nas.
Oycze z Niebá Boże, Zmiłuy ſię nád námi.
Synu Odkupićielu świátá Boże, Zmiłuy ſię.
Duchu Swięty Boże. Zmiłuy ſię nád námi.
Swięta Troyco Jedyny Boże, Zmiłuy ſię.
JEZU Synu BOGA żywego, Zmiłuy ſię.
JEZU Naypotężnieyſzy, Zmiłuy ſię.
JEZU Naymocnieyſzy, Zmiłuy ſię.
JEZU Naydoſkonálſzy, Zmiłuy ſię.
JEZU Náychwalebnieyſzy, Zmiłuy ſię.
JEZU Cudowny, Zmiłuy ſię.
JEZU Naywdźięcznieyſzy, Zmiłuy ſię.
JEZU Naymilſzy, Zmiłuy ſię nád námi.
JEZU Naypokornieyſzy, Zmiłuy ſię nád n.

JEZU

JEZU Nayćiſzſzy,
JEZU Nayćierpliwſzy,
JEZU Nayposłuſznieyſzy.
JEZU Miłośniku czyſtośći,
JEZU Miłośniku náſz,
JEZU Miłośniku pokoiu,
JEZU Zwierćiadło żywotá,
JEZU Wizerunku Cnot,
JEZU Ozdobo Obyczaiow,
JEZU Gorliwy duſz miłośniku,
JEZU Ućieczko náſzá,
JEZU Weſele ſerdeczne.
JEZU Słodki Oycze ubogich.
JEZU Poćieſzyćielu utrapionych,
JEZU Jaśnieyſzy nád Słońce.
JEZU Pięknieyſzy nád Mieśiąc,
JEZU Swiętnieyſzy nád Gwiazdy
JEZU Przedźiwny,
JEZU Roſkoſzny,
JEZU Czći godny,
JEZU Skárbie wiernych,
JEZU Perło koſztowna,
JEZU Skárbnico doſkonáłośći,
JEZU Dobry Páſterzu Owiec,
JEZU Gwiazdo Morſka,
JEZU Swiátłośći prawdźiwa,
JEZU Wieczna Mądrośći,
JEZU Nieſkończona Dobroći,
JEZU Weſele Anielſkie,

Zmiłuy ſię nád námi. Zmiłuy ſię nád námi Zmiłuy. Zmiłuy ſię nád

JEZU

JEZU Krolu Pátryárchow,
JEZU Nátchnienie Prorokow,
JEZU Miſtrzu Apoſtołow,
JEZU Doktorze Ewángeliſtow;
JEZU Męſtwo Męczennikow,
JEZU Swiátłośći Wyznawcow,
JEZU Ozdobo Pánieńſka,
JEZU Korono wſzyſtkich Swiętych,
JEZU Ozdobo Przenayświętſzego Rożáńca Twoiego. Zmiłuy ſię nád námi.

Zmiłuy ſię nád ná.

Bądź nam miłośćiw, Odpuść nam JEZU.
Bądź nam miłośćiw, Wyſłuchay nas JEZU.
Od wſzego złego, Wybaw nas JEZU.
Od Grzechu káżdego, Wybaw nás JEZU.
Od Gniewu twego, Wybaw nas JEZU.
Od Sideł ſzátáńſkich, Wybaw nas IEZU.
Od Przeſtępſtwá Przykazánia twego.
Od Wſzełkiego złego przypadku.
Przez Wćielenie twoie.
Przez Národzenie twoie,
Przez Obrzezánie y miánowánie twoie,
Przez Prace y trudy twoie,
Przez Biczowánie y przez ćierniową Koronę twoię.
Przez Ukrzyżowánie y naydroższą Smierć twoię.

Wybaw nas JEZU,

Przez Zmartwychwſtánie twoie,
Przez Cudowne Wniebowſtąpienie twoie,
Przez Koronowanie twoie, y Przenayświętſzey Mátki twoiey,

Wybaw nas.

Przez Rádość y chwałę twoię, Wybaw.
Przez Naysłodsze Imię JEZUS twoie, Wybaw nas Jezu.
Przez Przyczynę Nayświętszey Panny MARYI Matki twoiey, Wybaw nas Iezu.
Przez Przyczynę Wszystkich Swiętych twoich. Wybaw nas Iezu.
Báránku Boży ktory gładźisz grzechy świátá, Przepuść nam Pánie,
Báránku Boży, &c. Wysłuchay nas Pánie.
Báránku Boży, &c. Zmiłuy się nád námi.
Chryste usłysz nás. Chryste wysłuchay nas.
Kyrye eleyson Chryste eleysō Kyrye eleyson
Antyf. Wszelki ktoryby wzywał Imienia Páńskiego, zbáwion będźie.
℣. *Niech będźie Imie Páńskie błogosłáwione,*
℟. *Teraz y ná wieki wiekow, Amen.*
℣. *Pánie wysłuchay &c.* ℟. *A głos moy: &c.*

M O D L I T W A.

WSzechmogący Boże, ktoryś chwalebnym y przedźiwnym Imieniem IEZUS, naymilszego iedynego Syná twego, Odkupićielá nászego miánowáć raczył. Dayże nam miłośćiwie: ábyśmy tegoż Błogosłáwionego zbáwićielá nászego, chwalebnie wielbiąc ná źiemi, mogli z nim w Niebie szczęśliwego towárzystwa wiekuiśćie záżywáć. Ktory z tobą żyie y kroluie ná wieki wiekow, Amen.

Polecánie śiebie sámego PANU JEZUSOWI.

O Pánie IEZU CHRYSTE, Tyś przy nas záwżdy obecny ieſt, zmiłuy ſię nád námi. O nayłaſkáwſzy! o naymiłośiernieyſzy Odkupićielu náſz! o nádźieio náſzá! zbáwienie náſze iedyne, o naydobrotliwſzy IEZU! kochánku náſz naymilſzy. O wſzyſtká miłośći náſzá! ſłodkośći ſercá náſzego, żywoćie duſze náſzey, o nayiáśnieyſza świátłośći náſzá, naywiękſze weſele náſze, pokoiu náſz naywdźięcznieyſzy. O bogáctwo náſze naywyżſze, Dobroći náſza, Doſkonáłośći naſzá. O Ráiu wſzelkiey roſkoſzy, Pánie BOŻE náſz: przybądź nam ná pomoc, proſzemy odpuſzczenia wſzyſtkich grzechow náſzych, proſzemy duchá dobrego, proſzemy łáſki, nápraw, uzdrow, poświęć nas, wſpomoż, broń y zbaw nas. Dayże nam náſz ſłodki IEZU, ábyśmy ćię ze wſzyſtkiego ſercá, ze wſzyſtkiey duſze, y ze wſzyſtkich śił náſzych miłowáli. Niech ći będźie cześć y chwáłá náſz drogi Odkupićielu, teraz y ná wieki wiekow, Amen.

KO-

KORONKA SZKAPLERZA

NAYSWIĘTSZEY MARYI PANNY.

W Imię Oycá, ✠ y Syná, ✠ y Duchá Swię-
tego, ✠ Amen.

RAcz przyść Duchu Swięty á serca wiernych twoich racz napełnić, y w nich ogień miłości swoiey zápalić, ktoryś rożnością ięzykow zgromadził Narody wszystkie do iedności wiáry, ℟. Amen.

Pierwsze Oycze nász, á potym mow,

JEZU świátá Zbáwićielu,
Dusz nászych odkupićielu,
Przez twe Swięte Obrzezánie,
Oddal od nas złe kochánie.

O Panie JEZU CHRYSTE, przez twoię boleść ktoraś miał przy Obrzezániu, odetni we mnie kochánie złe, y namiętności. A.

Dźieśięć Zdrowáś Márya, á potym mow,

NAyświętsza Panno wniezmiernych rádośćiách,
Gdy Bogá w czystych poczęłá wnętrznośćiách,
Day proszę począć szczęśliwe godźiny,
Z twoiey przyczyny.

O PANNO Nayczystsza, y MATKO Boża, Nayświętsza MARYA, prosiemy ćię przez onę niewymowną rádość twoię, ktoraś miáła, kiedyś Syná Bożego poczęła,

 przyczyn

przyczyń śię za námi, áby Pan nász Jezus Chrystus przez swoie bolesne y niewinne Obrzezánie, raczył nas oczyśćić od grzechu pychy, á przyozdobić cnotą pokory y umocnić dárem Duchá Swiętego boiaźni Páńskiey. Amen.

Drugie Oycze nász, á potym mow.

JEZU źrzodło wszech słodkośći,
Jedyna násza miłośći,
Przez krwáwe twoie pocenie,
Day nam grzechow odpuszczenie.

O Pánie JEZU CHRYSTE prosżemy Cię przez Twoy krwáwy Pot w Ogroycu wylany, day áby to rozpámiętywánie Męki Twoiey, było źrzodło obfitych łez wylania. Amen.

10. Zdrowás Márya, á potym mow

GDyś náwiedzáłá Dom Swiętey Elżbiety,
Náwiedzáiącey wniosłáś pokoy Swięty,
Náwiedź z pokoiem proszem y z obroną,
Polskę strapioną.

O PANNO ze wszech Naypokornieysza y Mátko Boża Naygodnieysza, prosżęmy ćię przez onę niewymowną rádość twoię, ktorąś miáłá gdyś Elżbietę Swiętą náwiedzáłá, przyczyń śię zá námi grzesznymi, do Syná swego naymilszego, áby przez krwáwy Pot w Ogroycu wylany, raczył nas oczyśćić od grzechu łákomstwá, á przyozdobić

zdobić cnotą Swiętego Ubostwá, y umocnić dárem Duchá S. pobożnośći, Amen.
Trzećie Oycze náß, á potym mow.

JEZU nád Słońce iáśnieyszy,
Nád pełny Mieśiąc pięknieyszy,
Przez srogie twe Biczowánie,
Odpuść nam winne karánie.

O Pánie JEZU CHRYSTE Synu BOGA żywego, przez okrutne á srogie ćiáłá twoiego Nayświętszego Biczowánie, day nam w ninieyszym żywoćie, zá grzechy násze Oycowskie twoie karánie, y popráwę żywotá nászego, Amen.

10. Zdrowáś Márya, á potym mow:

DLa poćiech Mátko z Národzenia Syná,
Proszęm niech twoiá spráwi to przyczyná,
By śię rodźiło Synow dobrych wiele,
W Swiętym Kośćiele.

O PANNO Nayświętsza MATKO Boża naygodnieysza, prosżęmy ćię przez onę niewymowną rádość twoię, ktorąś miała, gdyś Syná Bożego porodźiłá, przyczyń śię zá nami grzesznymi, áby iego okrutne Biczowánie, raczyło nas oczyśćić od grzechu nieczystośći, y przyozdobić Cnotą Swiętey czystośći y umocnić Dárem Duchá Swiętego, wstrzemężliwośći, Amen.
Czwarte Oycze náß, á potym mow

JEZU

JEZU Krolu naymocnieyſzy,
Nád wſzyſtkie rzeczy wdźięcznieyſzy,
Przez twe Ukoronowánie,
Day nam w Niebie krolowánie.

O Pánie JEZU CHRYSTE, Synu BOGA Zywego, proſzęmy ćię przez okrutne ná głowę twoię korony przyćiśnienie, w poy w ſerce náſze uſtáwiczne Męki twoiey rozmyślánie. Amen.

10 Zdrowáś Márya á potym mow,

GDyś zgodne Sercá Trzech Krolow widźiáłá
Dáiących dáry: z tegoś rádość miáłá,
Niechay tá rádość ſpráwi zgodę w Pánách,
Y w Chrześćiánách.

O PANNO Nayczyſtſza, y Mátko Boża, Nayświętſza proſzemy Cię przez onę nie wymowną rádość twoię, ktoraś miáłá, gdy ſię Trzey Krolowie Synowi twemu kłániáli, y dáry mu ofiárowáli, przyczyń ſię zá námi grzeſznymi áby boleſne iego Koronowánie raczyło nas oczyśćić od grzechu zazdrośći, á obdárzyć cnotą łaſkáwośći, y umocnić dárem Duchá Swiętego umieiętnośći. Amen.

Piąte Oycze náſz, á potym mow:

JEZU prawdźiwa świátłośći,
Zywe źrzodło Duſz iáſnośći,
Przez wſtydliwe Obnáżenie,
Day mi świátá pogardzenie.

O Pánie

O Pánie Jezu Chryste, Synu Boga Zywego, przez one wstydliwe y bolesne z szat obnáżenie, gdyś do Krzyżá miał bydź okrutnie przybity, day mi grzesznemu złe namiętności wyzuć, y szátę miłości rzeczy ziemskich złożyć, áżebym się swey woli záprzał. Amen.

10. Zdrowáś Márya: á potym.

Ználeźionego Syná ućieszona.
Prosżemy Mátko niech má opuszczona,
Mátká Kośćioł nász, rádośc z odszczepionych,
Synow wroconych.

O Pánno Nayłáskawsza, Mátko Boża Nayczystsza wybrána, proszę ćię przez onę niewymowną rádość twoię, ktoraś miáłá ználazszy Syna Twego w Kośćiele między Doktorámi, przyczyń się áby przez sromotne z Szat iego Obnáżenie: raczył mnie oczyśćić od grzechu obżárstwá, á przyozdobić cnotą wstrzemięźliwośći, y umocnić dárem Duchá Swiętego prawdy. Amen.

Szoste Oycze nász, á potym mow.

JEZU Przedwieczna Mądrośći,
Aniołow Swiętych rádośći,
Przez twoie Ukrzyżowánie,
Day nam twey Męki kochánie.

O Pánie Jezu Chryste, Synu Boga Zywego Odkupićielu Swiátá, przez srogie ćiáłá twego przybićie, przebiy miłośćią serce moie,

ce moie; ábym ono pospołu z duszą moią w miłośći chował. Amen.

10. Zdrowáś Márya: á potym mow.

PRzez tę pociechę ktorąś w Zmartwychwstánie
Synowskie miáłá proszem o ziednánie.
Aby grzesznicy w złośćiách zákámiáli,
Z grzechow powstáli.

O PANNO Nayłaskáwsza, y Mátko Boża Nayszláchetnieysza, prośimy ćię przez onę niewymowną rádość twoię, ktoraś miáłá, gdyś Syná Twego Zmartwychwstáłego widźiáłá, przyczyń śię zá námi grzesznymi, áby przez iego okrutne Krzyżowánie, byliśmy oczyszczeni od grzechu gniewu, á przyozdobieni dárem Duchá Swiętego státeczności. Amen.

Siodme Oycze náß, á potym mow.

JEZU wszelkiey łáski sprawco,
Y Niebieskiey chwały dawco,
Przez BOKU Twego przebićie,
Day mi wiekuiste żyćie.

O Pánie JEZU CHRYSTE Synu BOGA Zywego, przez przebićie BOKU y SERCA twego Przenayświętszego: day sercu memu ustáwiczne y gorące Ciebie miłowánie, Amen.

10. Zdrowáś Márya, á potym mow:

KRolowa Polska gdyś iuż z Bogiem w Niebię
Weś nas proszemy sług twoich do śiebie.
Niech z Tobą Páni stániem po práwicy.
My służebnicy. O Pán-

O Panno Nayświętfza Matko Naypokornieyfza, profzę ćię przez onę radość twoię ktoraś miała, gdyś do Niebá zCiałem y z Dufzą wźięta była, przyczyń fię zá mną grzefznym do Syná twego, áby przez fwoie bolefne y okrutne Boku fwego Swiętego otworzenie raczył mnie oczyśćić od grzechu leniftwá, á dał cnotę Nabożeńftwá, y umocnił dárem Duchá S. Mądrośći. Amen.

Wierzę w Bogá Oycá Wfzechmogącego: &c.

Wieczny odpoczynek Dufzom Zmárłych rácz im dáć Pánie, á świátłość wiekuifta niechay im świeći ná wieki wiekow, Amen

OFIAROWANIE TEY KORONKI.

RAcz przyiąć odemnie niegodnego Pánie Boże Wfzechmogący w TROYCY Swiętey Jedyny tę Koronkę, ktorąć ia niegodny ofiáruię ná część y ná chwałę Imienia twego Swiętego, y na pámiątkę fiedmi rádośći Panny Przenayświętfzey, także ná pámiątkę okrutney Męki y wylania Krwie naymilfzego Syná twego. Ná część Michała Swiętego Archániołá y Aniołow Strożow moich, ku czći S. Eliafzá y Elizeufzá, S. Szymoná Stokcyufzá, S. Woyćiechá, S. Aniołá Męczennika, Swiętey Eufrozyny, y S. Máryi Mágdáleny, y ná częśćWfzyftkich Swiętych twoich. Ráczże też przyiąć, zá niezliczone złośći y nieprawośći moie, zá Ko-

zá Kośćioł S. Kátolicki, y wszystkie stany iego, zá Rodźice, Bráćią, Siostry, zá Dobrodźieiow, żywych y umárłych, tákże y zá wszystkie Przyiaćioły, zá niemocne, w smutkách, kłopotách, położone, zá wszystkie wiernych umárłe, áby im tá Koronká byłá pożyteczna, ku otrzymániu łáski twoiey Swiętey, ku dostąpieniu żywotá wiecznego, ktorego rácz mnie domieśćić Boże w Troycy Jedyny. Amen.

MODLITWA DRUGA.

PAnie Boże przez przyczynę y Zasługi Błogosłáwioney Panny Maryi nie rácz mnie karáć według grzechow moich, ále według miłośierdźiá twego Swiętego, wspomoży Pánie Boże moy ná Nayświętszą Pannę Mátkę twoię y zasługi iey, á odpuść mi wszystkie grzechy moie, Amen.

TROIE POZDROWIENIA.

Nayświętszey Máryi Pánny,

O Przewielebna Páni moia Przenayświętsza Bogá Rodźico MARYA, iáko Bog Oćiec przez swoię Wszechmocność naymocnieyszą Cię nád wszystko stworzenie uczynił, ták y mnie przybądź czásu śmierći odganiáiąc odemnie wszystkie przećiwnośći potęgi. *Zdrowás Márya, &c.*

O Przewielebna Páni moiá Nayświętsza Bogá Rodźico MARYA, iáko Syn Boży łáską

ży táką Cię znáiomośćią, y iáfnośćią uraczył iż wízyſtko Niebo oświecaſz, tak czáſu śmierći duſzę moię znáiomośćią wiáry táką oświeć, y ſerce umocni áby żadnym błędem, y niewiádomośćią nie było zwyćiężone. *Zdrowáś Márya.*

O Przewielębna Páni moiá Nayświętſza Bogá Rodźico MARYA, iáko Duch Swięty ſwoią miłośćią Serce twoie nápełnił, ták ty czáſu śmierći moiey, táką mnie ſłodkośćią miłośći Bożey nábaw, ktoraby mi wſzyſtkie gorzkośći wſłodkość obroćiłá *Zdrowáś Márya, &c.*

Ktoby po Modlitwách ſwoich, niżey położoną Modlitwę zmowił, LEO X. Naywyżſzy Páſterz, pozwolił odpuſzczenie wſzyſtkich defektow y win z ułomnośći ludzkiey w Nabożeńſtwie popełnionych

PRzenayświętſzey y Nierozdźielney Troycy, Ukrzyżowánego Páná náſzego JEZUSA Chrystusa Człowieczeńſtwu, Błogoſłáwioney y Naychwalebnieyſzey záwſze Panny MARYI płodney całośći, y Wſzyſtkich Swiętych Powſzechnośći, niech będźie wieczna chwałá, część, moc, y uwielbienie od wſzyſtkiego ſtworzenia, nam zaś odpuſzczenie wſzyſtkich grzechow, ná wieki wiekow. Amen.

℣. *Błogoſłáwione wnętrznośći Máryi Pánny, ktore nośiły w ſobie Przedwiecznego Oycá Syná,*

℟. *Błogo-*

℟. *Y błogosłáwione Piersi, ktore karmiły Chrystusa Páná. Oycze nász, y Zdrowás Márya mow.*

Podźiękowánie Pánu BOGU *zá wszystkie iego Dobrodźieystwá.*

O IEZU! Dobrodźieiu moy prágnę tego bárdzo, ábym uznáć mogł, y dźięki oddáć zá wszystkie dobroczynnośći Twoie, ktoreś ty Boże nász przed wieki dla sług swoich, dla Wybránych swoich, y dla nas wszystkich nágotował, sporządźił, przeyrzał, y opátrzył ná wieki. Dźiękuię Boże Stworzyćielu nász, żeś nas stworzył ná Obraz y podobieństwo swoie, żeś nas przeznáczył ná wieki z Tobą żyć.

Dźiękuię Boże Odkupićielu nász zá miłośierne Odkupienie násze, żeś nas Krwią swoią Nayświętszą od zátrácenia wiecznego odkupił, żeś nas dobrámi nádprzyrodzonemi obdárzył, gdyś nam sám śiebie w Nayświętszym SAKRAMENCIE oddał.

Dźiękuię á nieskończenie dźiękuię, o pełny dobroći IEZU! zá ták wiele wnętrznego nátchnienia, oświecenia, y nápomnienia. Dźiękuię zá dobre przykłády ktoreś mi w żyćiu wiernych sług twoich zostáwił.

Dźiękuię zá wszystkie śrzodki, do zbáwienia mi dane. Dźiękuię zá dobrodźieystwá ktoremiś mnie sobie obowiązał, zá-

chowuiąc mnie zdrowego, od wſzyſtkiego złego broniąc: z ták wielu niebeſpieczeńſtw wyrywáiąc tyle ſpoſobności, okázyi do dobrze czynienia użyczáiąc, uczeſtnikiem Swiętych SAKRAMENTOW czyniąc: ná oſtatek, wieczną mi chwałę, y Niebieſkie Dźiedźictwo ze wszyſtkiemi Swiętemi obiecuiąc.

Dźiękuięć Nayukochańszy Dobrodźieiu nasz za wszyſtkie łaſki y dobrodźieyſtwa twoie wszyſtkim Swiętym Twoim, uczynione, wyświadczone, y na wieki zoſtawione.

Dźiękuięć Nayszczodrobliwszy Dobrodźieiu za wszyſtkie ogułem dobrodźieyſtwa niepoięte, nieporachowane, za każde z osobna, iako za tak wiele dowodow dobroći twoiey, y łaſki twoiey ná mnie, ktoreś Ty mnie naprzod a potym wszyſtkim innym, zwłaszcza tym dałeś, ktorzy za toć nie dźiękuią, y wszyſtkiego winnego Tobie podźiękowania zapominaią.

Dźiękuięć, dźiękuię, dźiękuię moy JEZU zá wſzyſtko: bo wſzyſtko od Ciebie mam; á dźiękuięć wſzyſtkiemi podźiękowánia ſpoſobámi: á zwłaſzczá temi, ktoreć ſię naybárdźiey ze wſzyſtkich podobáią, ktoremić Swięći twoi dźiękowáli, y teraz iuż dźiękuią ná wieki. Ktory żyieſz, y kroluieſz ná wieki wiekow. Amen.

LITA-

LITANIA
O SWIĘTEY TERESIE.

Kyrye eleyson, Chryste eleyson, Kyrye eleyson JEZU Chryste usłysz nas, JEZU Chryste Wysłuchay nas.

Oycze z Niebá Boże, Zmiłuy się nád námi.
Synu Odkupićielu świátá Boże, Zmiłuy się,
Duchu Swięty Boże, Zmiłuy się.
TROYCO Swięta iedyny Boże. Zmiłuy się.
Swięta MARYA, Modl się zá námi.
Swięty JOZEFIE, Modl się zá námi.
Swięta TERESO Mátko y Pánno, Modl się.
Oblubienico Syná Bożego, Modl się zá námi.

Kośćiele Duchá Swiętego,
Corko Naymilsza PANNY MARYI,
Gwoźdźiem Męki Jezusowey poślubiona,
Koroną od Chrystusa ozdobiona,
Od Máryi kleynotámi przybrána,
Od Jozefa S. Száta Niebieską udárowána
Zárliwośći Honoru Boskiego,
Odnowićielko w żyćiu y skonániu,
Mágneśie serc Chrześćiáńskich,
Mistrzyni żyćia Niebieskiego,
Náuczyćielko Boskich Taiemnic,
Ofiáro Boskiey miłośći,
Dźiedźiczko cnot Swiętego Eliaszá,
Nayiásnieysza Swiátá Swiátłośći.
Myrrcho wyborney wdźięczności,
Pelikánie dźiatki swe ożywiáiący,
Oliwo Ozdobna,

(Modl się za námi. Modl się za námi.)

W pracach w Kośćiele Chyſtuſowym, przedźiwna,
Mátrono Mężna,
Pálmo z Nieprzyiaćioł tryumfuiąca,
Przykłádźie Pokutuiących,
Zwierćiadło Cnot Swiętych,
Obráźie Cierpliwośći,
Podſkárbinia Ubostwá,
Wizerunku Pokuty,
Męczenniczko w zasłudze,
Aniele w Czyſtośći,
Archániele w Poſelſtwie;
Cherubinie w Mądrośći,
Tronie SAKRAMENTALNY,
Seráfinie Wćielony,
Nowe dla Chryſtuſa Niebo,
Obłoku roſy łáſk Bożych z Niebá padáiący,
Dźiło nieſkáżytelne Boſkie,
Ozdobo do Ciebie nabożnych,
Opiekunko do Ciebie ſię ućiekáiących,
Poćiecho rodzączych w boleściách,
Wſpomożenie deſperuiących,
Poćieſzenie konáiących.
Miłośniczko Zbáwienia Ludzkiego,

Modl ſię za nami. Modl ſię za nami. Modl ſię za nami.

Od wſzego złego, Broń nas TERESO Swięta,
Od wſzelkiey obrázy Bożey, Broń nas Tereſo S.
Od zápomnienia dobrodźieyſtw Boſkich, Broń nas TERESO Swięta,
Od śideł Czártowſkich. Broń nas Téreſo Swięta,
Od ożiębłośći w usłudze Boſkiey, Broń nas TERESO Swiętá,

Od nagłey śmierći, Broń nas TERESO Swięta,
Od złego skonánia, Broń nas Tereso Swięta,
My grzesznicy Ciebie proszemy, wysłuchay y rátuy nas

Abyś Kośćiołowi Swiętemu Kátolickiemu podwyższenie uprośić raczyłá,
Abyś rozkrzewienie Wiáry Swiętey Chrystusowey uprośić raczyłá,
Abyś zgodę, pokoy y miłość między cáłym Chrześćiáństwem uprośić raczyłá,
Abyś wykorzenienie błędow y Herezyi z KośćiołáChrystusowego uprośić raczyłá
Abyś Naywyższemu Pásterzowi szczęśliwe powodzenie w Kośćiele Bożym uprośić raczyłá,
Abyś Zakon Panny Nayświętszey MARYI przez Ciebie cudownie odnowiony, we wszelkiey doskonáłośći, Boskiey miłośći, y życia ostrośći záchowác y pomnażáć ráczyłá,
Abyś nam Duchá Nabożeństwá y prawdźiwey pokuty prágnienie uprośic raczyłá
Abyś nam doskonáłą miłość Boską, y w innych dobrych zamysłách státeczność uprośić ráczyłá,
Abyśmy mogli Ciebie w drodze doskonáłośći y w cnotách innych náśládowác,
Abyś nam grzechow odpuszczenie uprośić raczyłá,
Abyśmy mogli w podobney Tobie miłośći Boskiey, zá przyczyną twoią konáć y umieráć,

Ciebie proszemy wysłuchay nas. Ciebie proszemy wysłuchay

Abyśmy

Abyśmy mogli z Tobą ná wieki widźieć y kochác Oblubieńcá Twoiego. Ciebie prosżemy.
Ty ktora wiele mogłáś y możesz u BOGA, Ciebie prosżemy wysłuchay nas.
Báránku Boży, ktory głádźisz grzechy świátá,
Báránku Bozy: &c. wysłuchay nas Pánie.
Báránku Boży: &c. zmiłuy śię nád námi.
JEZU Chryste usłysz nas. JEZU Chryste Wysłuchay nas.
Kyrye eleyson, Chryste eleyson, Kyrye eleyson,

Antyfoná. Miłośierdźie Twoie Pánie będźieć ná wieki wyśpiewywáć Swiętá TERESA Pánná, y ná wieki wieczne prawdy twoie, ktoremiś Ją oświećił.

℣. Modl śie zá námi Seráficzna Pánno Tereśso Swietá.
℟. Abyśmy śie stáli godnymi obietnic P. Chrystusowych.

M O D L I T W A

NIechay śię zá námi prosżemy Pánie Boże do Ciebie Seráficzna Pánná Teresa Swiętá przyczynia, ktora Krzyż wszelákiey ostrośći y umartwienia ná sobie dla większey Chwały y Honoru Twoiego znośiłá. Przez Páná nászego Jezusá Chrystusá, ktory żyie y kroluie w iednośći Duchá Swiętego z Tobą ná wieki wiekow, Amen.

MODLITWA DRUGA.

WZorze y przykłádźie ćierpliwośći Seráficzna Tereso Swiętá, ktoraś prágnęłá záwsze álbo ćierpieć, albo umrzeć, y iużeś ten dźień zwáłá nieszczęśliwym, w ktorymeś nie ćierpiáłá czego dla ćierpiącego ná Krzyżu Chrystusá, proszę ćię cáłym sercem náucz mnie tey twoiey fawo-

rytálney cnoty, żebym w naywiękſzych ſmutkách w nayciężſzych krzyżách miał twoie ćierpliwe ſerce; uproś mi y inne wyborne cnoty twoie, iáko to pokorę y posłuſzeńſtwo, á naybárdźiey miłość Bożą pożeráiącą ſerce, iákąś ty miáła, gdy ćię Anioł w ſerce ſtrzáłą ugodźił, y rozpalił, ogniem miłośći Boſkiey. Uproś mi Oblubienico Chryſtuſowá, tákieſz ſzczęśćie w kochániu Stworcy, nád ktore ſzczęśćie áni znayduię áni chcę więkſzego. A żeby iuż tym ſamym miłość świátá roſkoſzy y grzechu z ſercá mego uſtąpiłá. Uproś mi żebym wſzyſtkie doſkonáłośći miał Chrześćiáńſkie, y cáły był w BOGU zátopiony, zá cobym w nágrodźie ſamego á BOGA otrzymał, y błogosłáwieńſtwo wieczne, Amen.

MODLITWA

Do Swiętego Máteuſzá Apoſtołá y Ewángeliſty.

SWięty MATEUSZU Apoſtole, z Jáwnogrzeſzniká, iáwny Wyznawco BOGA prawdźiwego, do niego prędko náwrocony Będąc przykuty do Skárbow y zdźierſtwá, potym do JEZUSA przywiązałeś ſię ták mocno, żeś áni śmierćią ieſt oderwány. Proſzę ćię Swięty Apoſtole, niech zá twoią Swiętą przyczyną oderwę ſię od wſzyſtkiego, co mi przeſzkadza złączyć ſię z BOGIEM Niech BOGA mego powołánia y nátchnienia ſłucham, iákoś ty ſłuchał záwołány będąc: Pódź zá mną. Swięty Ewángeliſto y Káncłerzu BOGA Wćielonego JEZUSA CHRYSTUSA, zápiſz żyćie, ákcye, y śmierć

Jego w ſercu moim y w pámięći, żebym według żyćia JEZUSOWEGO żyiąc: był mu podobny, y zbáwienie otrzymał. Náwroć y mnie grzeſzniká do BOGA, iákoś náwroćił cáły Dom Krolewſki w Murzyńſkim Páńſtwie, dopomoż żebym tu opłákał grzechy moie, á potym poſzedł ná weſele wieczne, Amen.

MODLITWA

Do Swiętego Máćieia Apoſtołá.

SWięty MACIEIU Apoſtole od niewiernych y nienawiſtnych kámieniámi potłuczony, á potym toporem śćięty, proſzę ćię w wielkiey ufności, ażebyś u tego BOGA, dla ktorego rozſzerzenia chwały y dla miłośći, tákie okrućieńſtwo wyćierpiałeś, y prac wiele poniosł, uproś mi rzecz naypotrzebnieyſzą zbáwienie duſzy, uprośiwſzy wſzyſtkich grzechow odpuſzczenie. Ná ćiebie Swięty Apoſtole padł los ſzczęśliwy, żebyś był Apoſtołem y Sukceſſorem Judaſzá. Niechay y ná mnie los zbáwienia pádnie; y wieczney ſzczęśliwośći; niech będę policzony między wybránych dobrym moim żyćiem, y tám kroluię, gdźie Ty Swięty Apoſtole iuż ſię ćieſzyſz z tym BOGIEM, ktorego Kroleſtwá nie będźie końcá, Amen.

PIESN O S. THADEUSZU.

KTo chce ná świećie żyć bez ludzkiey zdrády,
Niechay Swiętego Thádeuszá rády.
W káżdey potrzebie używa státecznie,
On go w zamysłách ufunduie wiecznie.
On desperatom dáie łask swobodę,
Y z nieprzyiáźni wnet uczyni zgodę,
Niechay ná kogo y piekło powstánie,
Tylko Thádeusz niech ná pomoc stánie.
Z obronną ręką á wnet się uśmierzy,
Y piekło samo niechay káżdy wierzy.
Kto od żeláżá ná ćiele szwánkuie,
Od Thádeusza wnet folgę uczuie.
Niechay zły człowiek ná twe życie godźi,
Nic się nie lękay Thádeusz pogodźi,
Kiedy się czyim ten Pátronem stánie,
Ten się w złe ręce nigdy nie dostánie.
Niech świát kosztownym sposobem ćię truie,
Niech ćię w tárásach śmiertelnych lekuie;
Niech Máchiáwel swe záostrży groty,
Pewnie od niego nie uydźie sromoty.
Kto się w opiekę poda z własney chęći,
Tego Thádeusz ma záwsze w pámięci,
On y śierotom sposob w życiu daie,
Kto się do niego gárnie ten doznáie.
Niech komu sławe ięzyk zły uwłoczy,
Niech nieprzyiaćiel z orężem otoczy,
Połamie szyki y obłudną mowę.
Nieprzyiaciołom tákim zetrze głowę.
Niech Oćiec Mátká odstąpi w złym ráźie.
A kto przy Jego Cudownym Obráźie,

Stánie

Stánie wnet Oycem Tádeusz mu wszędźie,
Y od upadkow záwsze bronic będźie,
Bieſz tu czym prędzey Chrześciáńska duszá,
W káżdey potrżebie wzyway Thádeuszá,
Niechay y samá śmierć cię nagła goni,
Swięty Thádeusz y od niey obroni.
Gdyż ia do tych czas Łask Cudow doznáię,
Zá to mu dźięki ná wiek wiekow dáię,
Niech BOGU chwałá y Swiętemu będźie,
Że on nád námi ma opiekę wszędźie. Amen.

MODLITWA

Do Swiętego Iudy Thádeuszá.

CZczę Cię y szánuię Swięty Apostole CHRYSTUSOW JUDO THADEUSZU, á czynię to z wielkim áffektem, widząc żeś iest miły y kochány BOGU, á moy Pátron osobliwy, y iestem pełen nádźiei, że zá twoią przyczyną od JEZUSA CHRYSTUSA dawcy wszystkiego dobrá, wiele łask y dobrodźieystw otrzymam, poniewasz Tobie sámemu obiecał, iż prószącym w Imię Twoie miał wszystko dawáć. Więc CHRYSTE JEZU w nadgrodę prac jego Apostolskich, y w rekompensę czczći jego zániedbáney od niektorych, rácz uwielbić y wsłáwie Imię Iego, á swoie miłośierdźie y łáskáwość przez to, żebyś w naywiększey potrzebie moiey y utrapieniu, álbo w rzeczách zdesperowánych, stał mi się Oycem y Pocieszyćie-

 lem,

lem, á wyrwał mnie łáſkawie z nich, przez ſmutek Twoy w Ogroycu miány, y przez ow moment gorzki przy ſkonániu Twoim, kiedyś ſię miał zá opuſzczonego od Oycá, nie opuſzczayże mnie, ále rátuy miłosierny JEZU, iáko ten Swięty Apoſtoł Obraz Twoy zanioſł Abágárowi Krolowi ták niech y mnie przynieśie Ciebie Pośieſzyćielá mego y Zbáwićielá, ktorego kocham y wſzyſtkiego dobrá wiecznego y doczeſnego ſpodźiewam ſię od niego. Amen.

MODLITWA.

DO S. IANA NEPOMUCENA.

OD BOGA zá cnoty ukocháný, y ukoronowány, od ludźi zá uſtáwiczne łáſki: y Cudá generálnie czczony. Swięty JANIE NEPOMUCENIE Męczenniku Chryſtusow, więcey Sekret Spowiedźi, niżeli drogie życie ſzánuiący: winſzuię ći tey chwały y od Niebá y od źiemi dáney, á proſzę Cię ſerdecznie, poświęć y moy ięzyk żeby ſię nigdy nie odważył ná obrázę Stworcy ſwoiego, ále ſię tylko obracał ná większą część Jego y chwałę. Niech nie otworzę uſt moich ná urázę y obmowę bliźniego, ále ná chwałę tego BOGA, Ktory y z uſt niemowląt má ſwoię cześć y honor. Tyś ieſt w wodę wtrącony zá Honor Boſki, á iam dobrowolnie w przepáść y w błocko niepráwośći zábrnąłem; wyćiągnieyże mnie z tąd

Męczen-

Męczenniku Swięty, żebym ná wieki nie ugrążnał. Bądź Pátronem y Obrońcą Sławy moiey, proszę ćię oto, przez konfuzyą JEZUSA CHRYSTUSA, ktorą ponośił pod czás sromotnego obnáżenia swego, będąc poszánowánia, y honoru naygodniey szy, á co większa broń mnie kocháný Pátroszy, á co większa broń mnie kocháný Pátronie od konfuzyi wieczney, żebym miawszy ná sobie piękny Obraz Boski, nie poszedł ná postpozycyą czártowską, ále pod twoią protekcyą zászedł tám, gdźie BOGA czczą y chwalą wszyscy Niebiescy Mieszkáńcy. Jesteś w wielu potrzebách doświadczony Pátron, niechże y ia doświadczę łáski twoiey w tym N. á w ten czás uznam, iák Cię szánowáć będę, BOGA w tobie chwalić nie przestánę. Przyczyńże Bogu y sobie chwały przez poćieszenie mnie smutnego JANIE S. Przez Chrystusa Páná nászego, Amen.

MODLITWA

Do Błogosłáwionego JANA z Dukle.

OBrońco w Tobie Nádźieię pokładáiących Boże: wieczna ochłodo Swiętych, ktory dla zasług ich nam niegodnym, nie doskonáłe spráwy miłośiernie dáruiesz: uczyńto zá prożbą Błogosławionego JANA z Dukle, áby iáko on stáráiąc się pilnie o dusz ludzkich zbáwienie, Ciebie BOGA y bliźniego kochał, y zá to Koronę odebrał, rák

ták też y my do wypełnienia twoich mándatow byli sposobnemi, y Korony wieczney godnemi się stáli. Przez P. nászego Jezusa Chrystusá, ktory z tobą żyie, y króluie ná wieki wiekow. Amen.

MODLITWA.

Do Swiętey Maryi Mágdáleny.

SWięta Pokutnico MAGDALENO Przykłádźie y Pátronko pokutuiących, oto ia podobny tobie grzesznik wzbrodniách, ále nie w pokućie, czczę ćię, szánuię, y buduię się z twego náwrocenia, że bywszy miłośnicą świátá y márności, potymeś się stáłá kochánką Boską bywszy pobudką do obrázy Boskiey stáłáś się potym przewodniczką do poprawy żywotá y kochánia BOGA, ták ia zá twoią przyczyną poznawszy nieprawość moię, y ia sobie obrzydźiwszy, niech prawdźiwie w wielkim żalu y doskonáłey skrusze pokutuię zá nieprawośći moie ták ćięszkie y częste: niech się zupełnie odnowię, żadnym grzechem odtąd BOGA mego nie obrażáiąc. Niech założę sobie pusczą w sercu otwártym JEZUSA mego, żebym ieżeli nie łzámi, to Krwią iego Nayświętszą obmył grzechy moie. Ty sam dobroći y miłosierdźia nie poiętego Boże, przez zasługi Magdaleny, ktora ták ćię ukocháłá, że nie żáłowáłá

łez

łez ná obmyćie Nog Twoich Swiętych. Włosow nie żáłowáłá ná ućieránie, oleykow drogich ná námázánie, potym aż do skonánia twego stałá pod Krzyżem, day mi ták ćiebie kocháć sercá mego ochłodo y kontenteco JEZU, áby mi wszelka márność świátá gorzką byłá, á ty mi sam był słodkim: żebym ćiebie wszędźie y we wszystkim szukał z MAGDALENĄ, á ználaższy w sercu osadźił, żebyś był żyćiem y tchnieniem moim, iákoś iest kochániem moim, bądźże y zbáwieniem, Amen.

℣. *Odpuszczone iey wiele grzechow,*
℟. *Iż wielce umiłowáłá. Modlmy się.*

DZiękuięć naymiłośćiwszy JEZU, zá ow pobożnośći uczynek, ktory Błogosłáwiona MARYA MAGDALENA wyświadczyłá, kiedy łzámi Nogi Twoie oblałá, y włosami głowy swoiey ućieráłá, y cáłowáłá ie, dla czego táką miłośći Twoiey obfitość w serce y w duszę Jey wlałeś, że oprocz ćiebie, nic kocháć nie mogłá. Proszę ćię, áżebyś mi przez zasługi Jey, łez prawdźiwey pokuty użyczyć, y Boską Twoią miłość w serce moie wlać raczył. Amen.

M O D L I T W A.

Do Swiętey BARBARY Pánny y Męczenniczki

SWięta BARBARO z Pogáńskich Rodźicow prawdźiwa Chrześćiánko, wielką

miłośni-

miłośnico TROYCY Przenayświętszey; kiedyś y niemym ściánom tę Swiętą Táiemnicę wyráźić kazáłá, trzy okná w nich dawszy, zá co y zá czystośći chowánie, po okrutnym bićiu, pierśi ućięćiu, páleniu bláchámi, śięta od Oyca, po Męczeńską do Oblubieńcá JEZUSA poszłáś Koronę. Swięta Pánno bárdźiey BOGA y czystość, niż żyćie swoie, y Oycá swego kocháiąca, w piękności niestworzoney, w BOGU utopiona, wyiednay mi u tegoż BOGA czystość duszy i ćiáłá. Uproś mi tę cnotę, ábym wszystko ná chwałę TROYCY Przenayświętszy czynił, onę czćił, y kochał z cáłego sercá. Ty iesteś doświadczona Pátronká wszystkich konáiących, proszę ćię tedy serdecznie uproś mi w godźinę śmierći, iáko naylepszą dyspozycyą, iáko nayskuteczniejszą skruchę zá grzechy moie, á potym pośilić się Chlebem Anielskim Nayświętszym SAKRAMENTEM, ná drogę wieczności Niech bez tego Pokármu, ktory ná wieki ożywia, nie umieram, ále nim pośilony, niech żyię żyćiem Błogosłáwionych, y tráfię tym Wiátykiem opátrzony ná brzeg szczęśliwey wieczności, Amen.

MODLITWA

Zá Podwyższenie Kośćiołá S, y za Papieżá.

CHRYSTE JEZU Oblubieńcze y Głowo Kośćio-

Kośćiołá Twego, day mu wiekowáć ná opoce prawdy náuki Twoiey, y nie bać śię ſzturmow nieprzyiaćioł Krzyżá Swiętego. Niech protekcyą Twoią pomnaża śię w bojáźni, w chwale y w miłośći Twoiey, y we wſzyſtkich cnotach. Nie day mu od Wiáry przez ćiebię fundowaney, cudámi potwierdzoney, nigdy nieodſtąpić, ále w niey trwáć do ſkończenia świátá. Roſprzeſtrzeń Kośćioł Twoy po cáłym świećie, żeby ná káżdym mieyſcu ćiebie BOGA prawdźiwego znano, czczono, y kochano; áby wſzyſtkie Narody były członkámi Kośćioła Twego, rácz go ták podwyżſzyć, áby wſzyſcy Krolowie w nim Tobie iednemu koláno ſchylali, y ćiebie iednego adorowáli. Páſterzowi záś Kośćiołá twego Biſkupowi Rzymſkiemu, day cnot iáko nay więcey, y czuyność wielką nád owczárnią Twoią żeby żadney owieczki krwią twoią kupioney nie ſtráćił, ále wſzyſtkim kluczámi od ćiebie dánemi Niebo otworzył, y niewiernych zgromádźił do teyże owczárni, áby tobie Báránku Boży byłá chwałá nie tylko od nas, ále y od cáłego świátá, A.

MODLITWA

Zá Zgodę Pánow Chrześćiáńſkich.

KRolu nád Krolmi, Pánie nád Pánámi Boże Wſzechmogący y miłośniku pokoiu,

koiu, prosżemy ćię ábyś wszystkim Pánom Chrześćiáńskim odiąwszy chćiwość y pychę, dał iedyne serce, iedyna myśl y pokoy, áby ćiebie BOGA w TROYCY Jedynego wiádomośći chwalili, ádorowáli, y práwo Twoie chowáli. Niech w nich żadna nie pánuie záwźiętość y niezgodá, ále iedno stayna miłość y śiłá, żeby w znáku Krzyżá S. nieprzyiaćioł widomych y niewidomych zwyćiężyli, y pokazáli świátu że nieinny ich iest BOG, tylko ty ieden Bog nád wszystkie Bogi nayprawdźiwszy, iáko ieden w Istoćie swoiey, ták w iednośći utrzymuiący sercá ludzkie y Páństwá; ktoremu niech będźie chwałá ná wieki. Amen.

MODLITWA.

Zá Wykorzenienie Herezyi.

PEłny miłośierdźia y litośći Boże, nigdy niechcący zguby grzesznika, ále usilnie prágnący y szukáiący zbáwienia wszelkiey duszy, prosżemy ćię pokornie w Imię JEZUSA y MARYI Panny, abyś weyźrzawszy ná Heretyki, iáko ná dźieło rąk Twoich, y okup Krwie Syná twego, nie dał im ginąć w uporze swoim ále raczył náwroćić do iednośći Wiáry Swiętey Kátolickiey Rzymskiey. Oświeć ich rozumy záślepione, promieniem skuteczney łáski Twoiey, żeby oczywiśćie poználi, że tylko w Kátolickim

tolickim Twoim Kośćiele, iáko ieſt Wiárá prawdźiwa, ták pewne zbáwienie, áby ią przyiąwſzy w niey ćiebie chwalili, y kocháli, y dobrze wierząc dobrą wźięli zapłátę ćiebie BOGA ſamego. Ktory żyieſz y kroluieſz ná wieki wiekow. Amen.

MODLITWA
Przy Zupełnym Odpuśćie.

CHRYSTE JEZU wielki miłośniku duſz, zupełnie odpuſzczáiący karanie winne grzechow przez Odpuſty, proſzę ćię całym ſercem przez ten oſobliwy wynálazek miłoſierdźia Twego, przez Twoię śmierć, y Boleśći Mátki Twoiey, day mi ſię ſtáć uczeſtnikiem Odpuſtu tego, ktory dźiś pozwolił tu Namieſtnik twoy Biſkup Rzymſki, żebym był cále niewinnym przed Tobą, ále miłym ći y godnym łáſki Twoiey y zbáwienia. Amen.

MODLITWA.
O Pogodę.

NIepoięty w łáſkáwośći BOZE, Mocárzu Niebem y ziemią władnący, idę do Tronu Twego z pokorną ſuppliką, ábyś pomniąc ná dawne Cudá Wſzechmocney Ręki Twoiey teraz pokazał ie, á pochámował te wielkie y uſtáwiczne deſzcze ſzkodzące obfitośći ziemi, ktorąś nam dał łáſkáwie. Zátámowałeś uniwerſalny Potop, czerwo-

czerwonemu morzu kazałeś śię rozstąpić, morskie nawałnośći uspokoiłeś, tákiesz Cudá pokaż nád námi; á teráźnieyszą zbyteczną powodź oddal od nas, pokaż śię przez to bowiem miłośiernym y Oycem łáskáwym, y bárdźiey nas pociągniesz dobroćią do kochánia ćiebie, niż byś pociągnął karániem, ktore teraz y záwsze oddal od nas przez Krwáwe zásługi Syná twego, przez przyczynę MARYI PANNY y wszystkich Swiętych. Amen.

M O D L I T W A.

Przećiwko grzmotom, piorunom, y łyskáwicom,

KRolu wiecznego Páństwá Wszechmogący BOŻE, ktory dawasz pokarm wszelkiemu ćiáłu, ktory okrywasz Niebo obłokámi, zfolguy boiáźliwym, day śię ubłagáć proszącym. Ciebie Pánie pokornie prosżemy, odpądź dálcko gwałtowne wichry, niepogody, grády, strászne grzmienia, zbytnie dżdże, wiátry y pioruny szkodliwe, y wszystkie duchy, nawałnośći y powietrzne niepogody Twoią mocą uspokoy. Pánie ktory grzmisz, y wydáiesz głos twoy z Niebá, odwroć prosżemy Cię tę srogą nawałność, áby nam nie szkodźiłá. Záchámuy pioruny y strzáły twoie áby nas nie obráźiły: Strzeż nas y gniazdek nászych, ábyśmy udezeniem, y trząśnieniem piorunu nie zginę-

II. Nay-

li. Naymiłośiernieyſzy Boże, nie ſpuſzczay gradu ná chleb, ktory ieſt ná rolách náſzych ále gniew zátrzymay w miłośierdźiu twoim, przez Krew Jednorodzonego Syna twego. Ktory z tobą ieſt błogoſłáwiony ná wieki wiekow. Amen.

Oycze náß y troie Zdrowáś Márya, &c.

MODLITWA
O DESZCZ.

DO kogoż w potrzebách náſzych ućiec ſię mamy, ieżeli nie do ćiebie Stworco, Oycze y dawco wſzyſtkiego BOZE náſz? w ręku twoich iáko ieſt karánie, ták y zmiłowánie, do Ciebie tedy idę y cáłym ſercem pokornym y ufaiącym proſzę, rácz oddalić teráźnieyſzą oſuchę urodzáiom ziemſkim y wielu rzeczom ſzkodzącą á ſpuść roſę Niebieſką ná obliczność ziemſką. Spuśćiłeś deſzcz w poſuchę przez Eliasza, wyprowádźiłeś wodę z opoki przez Moyżeszá, teraz też ſpuść łáſkáwie z Obłokow deſzcz potrzebny: nie żáłuy nam podłey wody ná ſkropienie ziemi, ktoryś nam nie żáłowáł drogiey Krwie Syná Twego Jedynego ná Odkupienie, przez ktorego Cię Rány, iáko też przez Boleśći MARYI Panny proſzemy niechże otrzymamy. Ktory żyieſz y kroluieſz ná wieki wiekow, Amen.

MODLI-

MODLITWA;

Podczás Woyny y Niepokoiu.

WSzechmogący BOŻE, ktory masz niepoięte y niezliczone sposoby do karánia ludu twego, jáko to y nas teraz karzesz słusznie niepokoiem y Woyną, zkąd ustáwiczna boiaźń śmierći y szkody, ná Honorách, Fortunách y chudobach, ná ktorą mizeryą nászę weyzrzyi iáko miłośierny Oćiec, y oddal nieprzyiaćioł ważących ná zgubę nászę, y czyniących wielki niepokoy á umityguy ich záwźiętośći y impety, wszák że żadnych niezgod ćierpieć nie możesz, boś iest miłośnikiem pokoiu y iednośći, ktoryś umyślnie y Syna Twego Iedynego zesłał na przynieśienie nam pokoiu, ani rozlania krwie ludzkiey pragniesz, boś sama dobroć, ani nieszczęść naszych nie szukasz, boś iest dawca szczęśćia. Powiedźiał Syn Twoy że błogosławieni pokoy czyniący, uczyńże go Boże, á będźiesz od nas błogosławiony, kochany, chwalony. Oto Cię proszemy przez śmierć tegoż Syna Twego, przez zacność y zasługi MARYI PANNY, przez przyczynę Swiętych Twoich. Ktory żyiesz y kroluiesz na wieki wiekow. Amen.

LITANIA
DO B. JANA KANTEGO.

KYrye eleyson. Chryste eleyson. Kyrye eleyson.

Chryste

Chryſte uſlyſz nas. Chryſte wyſłuchay nas
Oycze z Niebá Boże, Zmiłuy ſię nád námi;
Synu Odkupićielu świátá Boże, Zmiłuy ſię nád.
Duchu Swięty Boże, Zmiłuy ſię nád námi.
Swięta TROYCO Jedyny Boże, Zmiłuy ſię nád.
Błogosłáwiony JANIE KANTY, Modl ſię zá n.
B. JANIE KANTY, Mężu Chwalebny, Modl.
B. Janie Kánty Oycze nayluto śći wſzy.
B. Janie Kánty, Kápłánie dobrotliwy,
B. Jánie Kánty Wyznawco Uwielbiony,
B. Jánie Kánty Sługo Jezuſa Chryſtuſa,
B. J. Kánty Chwalco Bogárodźice P. Máryi
B. Janie Kánty Duchow Błogosłáwionych Naśládowco.
B. Janie Kánty Dźiedźicu Niebieſki,
B. Janie Kánty Polakow Ozdobo,
B. J. K. Mieſzkáncze y záſtępco Krákowſki,
B. Janie Kánty S. ANNY wychowánie,
B. Janie K. Chrześciáńſtwá pomnożyćielu,
B. Janie Kánty Podnięto Cnot,
B. Janie Kánty Niewinnośći Zwierćiádło,
B. Janie Kánty Doſkonáłośći wzorze,
B. Janie Kánty Swiątnico Boiáźni Bożey,
B. Janie Kánty Cudow ſprawco,
B. Janie Kánty Wzbudźićielu umárłych,
B. Janie Kánty Akádemikow utwierdzenie
B. Janie Kánty Náuczyćielu Pokoiu,
B. Janie Kánty Pochwało Kápłáńſka,
B. Janie Kánty W Kośćiele Bożym Swiętna Gwiazdo.
B. Janie Kánty Pogárdźićielu świátá,

Modl ſię zá námi. Modl ſię zá námi. Modl ſię zá námi. Modl.

B. Janie Kánty Uſkromićielu ćiáłá.
B. Janie Kánty Czártow zwyćięzco,
B. Janie Kánty Opiekunie Studentow,
B. Janie Kánty Miſtrzu nieumiętnych,
B. Janie Kánty Pochodnio zápalona miłośćią bliźniego,
B. Janie Kánty Uzdrowienie chorych,
B. Janie Kánty Karmićielu ubogich,
B. Janie Kánty Ućieczko utrapionych
B. Janie Kánty Oświecićielu niewidomych
B. Janie Kánty Zywoćie umieráiących
B. Janie Kánty Więźniow wybáwićielu.
B. Janie Kánty Przyczyńco grzeſznikow,
B. Janie Kánty Porćie tonących,
B. Janie Kánty Strażniku Pielgrzymow,
B. Janie Kánty Ratowniku Rodzących,
B. Janie K. Ogłośićielu Sądu Bożego,
B. Janie K. Náſz Obrońco y Pátryarcho,
Błogosłáwiony Janie Kánty, Wſpołmieſzkáńcze wſzyſtkich Swiętych.

Modl ſię zá námi. Modl ſię zá námi. Modl ſię zá námi. Modl ſię zá námi.

Błogosłáwiony JANIE KANTY, My grzeſzniey. Ciebie proſzemy. Przyczyń ſię zá námi.

Abyś nas od wſzelkiego złego nieſzczęśćia ſtrzedz raczył, Ciebie proſzemy. Przyczyń ſię.

Abyś cáłego Krolestwá Kośćiołá y Akádemii bronić raczył. Ciebie proſzemy. Przyczyń ſię zá námi.

Abyś nam pokoy, łáſkę, żywot wieczny uprośić raczył Ciebie proſzemy. Przyczyń ſię zá námi

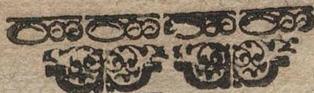
Báránku Boży, ktory głádźiſz grzechy świátá. Przepuść nam Pánie.

Báránku

Báránku Boży ktory głádźisz grzechy świátá. Wysłuchay nas Pánie.
Báránku Boży, &c. Zmiłuy się nád námi.
Chryste usłyfz nas Chryste wysłuchay nas.
Kyrye eleyson, Chryste eleyson, Kyrye eleyson.
Oycze nász, Zdrowás Márya, &
℣. *Modl się zá námi Błogosłáwiony lánie Kánty*
℟. *Abyśmy się stáli godnemi obietnic Páná Chrystusowych*

MODLITWA.

WSzechmogący Przedwieczny BOZE, ktoryś Błogosłáwionego JANA KANTEGO, Wyznawcę Twoiego, á u Ciebie nászego Opiekuná raczył sobie wybráć: dayże to prosżemy, áby od wszelkiey plagi, ná ktorąśmy nászych grzechow sprosnośćią, słowem, uczynkiem, y myślą záslużyli: y czegośmy się wiádomie, álbo nie wiádomie, dopuśćili: przez iego zbáwienną przyczynę, społecznie od nieprzyiaćioł wszystkich przegabania, y zámucenia ná duszy, y ná ćiele mogli bydź uwolnieni. Przez Páná nászego JEZUSA CHRYSTUSA, ktory z Tobą żyie y kroluie w iedności DUCHA Swiętego, ná wieki wiekow, Amen.

KOLĘDA SZOSTA:
Ośmioletnym dźiećiom rozga Boiáźni Bożey groźi.

ROzga żelázna wszystkim słyszac odgrażáiacego Páná BOGA Prorok w koronie Dawid ieśliby ná strásne Sady iego niepámiętáiac Swięte Przykazánia iego gwałćili, przelakł sie y ná przestrogę lekkim w obyczáiách látom ich tę groźbę iego Boska w Psal: 88. zápisał. Wybaczćie mi naymilsze Dźiatki ále y do was wádę y przywárę upátrzył podobno Swięty Mikołay Pátron y Opiekun Wász kochány, że po Kolędźie z Rozga do was przychodźi, może bydź álbo Przykazánia Páńskiego nie umiećie, álbo Paćierzá nie mawiaćie. álbośćie źli, krnabni, uporczywi, nie posłuszni Rodźicom álbo Náuczyćielom wászym będa mieli czym karáć, do náuki y Pobożnośći náganiáć. Nie powinien pobłażác uczacy. choćby też z osoby swoiey ábo mnieyszy wasz áffekt, ábo większa popadł Rodźicow nienawiść wiedzac że ma oddáć śćisły ráchunek Chrystusowi zá niedoskonáłośći wásze, ieżeli o was nie miał wszelkiey pilnośći álbo ná oźiębłość w Modlitwách, niedbálstwo w powinnośćiách, nie skromność w obyczáiách, álbo prożność w mowách Kiedy ia tak surowe wászey młodośći Rodźicom y Náuczyćielom Wászym zálecam ćwiczenie, iuż widze, iedni się kwilićie, błędnieiećie, drudzy, á ná inszych aż drży skorá od wielkiey boiáźni. Ale

mityguie

mityguie tę surowość moię Anzelm S. Doktor Kościelny powiádáiąc: Iż nie tylko srogośćią, bićiem y karániem ále ludzkośćią, miłośćią y łáskáwośćią, ku wszelkiemu dobremu iák zá rączkę prowádźić was máią pomáłu á nie zprędká. Rozgá w ręku Mikołáiá S *iest iák owá laská Moyżeszowá; wielu przestrászyłá, ále nikogo nieuderzyłá. A iáko lasḱá Moyżeszowa według* Sw: Piotra Damiana *znáczyłá Mądrość Chrystusowa, ták y Rozgá w Rękách* S. Mikołáiá *łáskáwego y ćichego w drodze pobozności Przewodniká wászego, znáczy początek mądrośći to iest Boiáźń Páńska: ták ią* Ekklezyástyk w Rozdźiale I. *názwał, á potym y sam wydoskonálony, w tey cnoćie przyznał: iż zupełna Mądrość iest bać się Páná Bogá. Teologia S. náucza że boiaźń Páńska iest dwoiáka, iedná się zowie służebnicza, kiedy się boiemy Páná BOGA, iáko zwykli winowáycy Naystrásliwszego Sędźiego, iáko niedbáli y leniwi sludzy Páná surowego, áby nas álbo docześnie álbo wiecznie nie karał: tákowa boiaźń utrzymuie od dálszych grzechow á szczerą pokutę zá przeszłe spráwuie. Synowska záś boiáźnią boiemy się Páná BOGA iáko dobroczynnego w prawdźie, ále też rázem y groźliwego Oycá, y tą wzruszeni boiáźnią, stáramy się żebyśmy ná gniew y obrazę iego nie zásługowáli, ále raczey we wszystkim dogadzáli woli y upodobániu iego. Synowskiey boiáźni dokument czytay w ninieyszych słowách.* Quis non timebit te Do-

te Domine, quia solus pius es. *A niewolniczą boiáźnią przestrászony Dawid z głębokim westchnieniem y z obfitym w pokutne łzy rospłynieniem modlił się goráco:* Pánie nie strofuy mnie w zapálczywośći swoiey áni mnie karz w gniewie twoim. *Prośił Páná BOGA áby mu grzechy odpuśćił y karánie zá nie dárował, ále się przećię nie od wszystkiego wyprośił, bo Woyną, prześládowániem, powietrzem, dosyć był zturbowány y ukarány. Zgrzeszywszy tedy y ty człowiecze. nie mow coż mi się zá to stáło. Stánie się kiedy się nie spodźiewasz, kiedyć się będźie zdáło żeś niewinien, spuśći BOG nieprzyiaćielá. Słuchaymy tego czego ná sobie doznał S.* Effrem, *y sam że to nápisał* in narratione ad Monachos de sua conversione, *rzecz się ták ma. Gdy był młodym Swięty* EFFREM, *posłáli go Rodźice w pewney spráwie do iednego Miástá, á iáko był ná ten czas swawolnym, y poniekąd rozumiał, że grzech może uiść kary choć zań sam się nie karze. Idąc tedy, tráfił ná iednę krowę ubogiego człowieká ćielną, począł ią gonić, kámieniámi ná nię rzucáiąc aż ią zámorzył, przybiegł Wilk y w oczách iego połowę ziadł oney Krowy. Nádszedł też y on ubogi człowiek, y spytał Effrema ieżeliby nie widźiał tákiey á tákiey Krowy śierći ktora mu nie dawno zginęłá. A Effrem coby mu miał dáć dobre słowo ieszcze go znieważył. We dwá Mieśiące potym też drogę Effrem odpráwuiąc:*

zászłá

záſſtá go noc, potráfił go nieiáki Owcarz, y záproſił áby w iego budźie przenocował bo w támtych kráiách ćiepłych nigdy Owce z polá nie ſchodzą; á Páſterz przy nich ſobie budę ſtáwia, nágadawſſy ſię z ſobą obá záſneli, á gdy twárdo ſpáli nápádli Wilcy ná trzodę y roſproſſeli. Poránu gdy ſię ocknęli, obaczy Owcarz że Owiec nie máß, zá tym z towárzyſſámi ſwemi rzući ſię ná Effremá, rozumieiąc że on złodźieiow ná iego trzodę náprowádźił, y ſam ich był ſſpiegiem, upátruiąc kiedy Owcarz záśnie, áby im tym czáſem dał znáć bo iż niewidźiało wiec zábitych, ále tylko widźiał że wiele ich nie doſtáie, ná złodźieie ſię domyślał y ták niewinnego náten czas ále winnego przedtym dla Krowy, Effremá do Sędźiego oddał kazał go Sędźiá do więźięnia wrzućić, gdźie dwá tákże wſadzonych nálazł ktorzy też o ſobie rozumieli że niewinnie ćierpią, iakoż ná ten czás byli niewinnemi, ále zá inny grzech Pan BOG ie karał. Gdy tám z niemi ćierpi biedę Effrem, po dni czterdźieſtu, przyidźie do niego w nocy w poſtáwie Młodźieńcá Anioł, y pozdrowiwſſy go pyta coby ſię z nim dźiało? zá co ćierpi? wypowiáda mu Effremowe ſwe noclegi y przypadek u Owczarzá pokázuiąc ſwoię niewinność. Ná co Anioł? Wiem ia dobrze iżeś teraz niewinien, ále poráchuy ſię dobrze z ſumnieniem, ieżeliś przedtym czego złego nie uczynił, pomniß kiedyś przed trzemá Mieśiącámi Krowę ubogiemu Człowiekowi zábił, zá

zo ćię

to ćię teraz BOG karze pod ćieniem innego grzechu ktoregoś nie uczynił, áżebyś lepiey poznał sprawiedliwość Bożą, spytay iedno się też z tych dwu co z tobą w więźieniu śiedzą czym oni też ná tę záſłużyli? to opowiedźiawſzy Anioł zniknął. Skoro dźień nastąpił, pocznie Effrem z swemi towárzyſzámi onemi rozmawiáć y zá co ie wſadzono? ieden powiedźiał, iż mnie źle udano, iákobym popełnił Mężoboystwo, drugi że y ná mnie potwarz włożono o Cudzołostwo. Jeſzcze y dáli pyta Effrem, iezeli ná was w czym innym nie skárży sumnienie wáſze? pierwſzy odpowiada, to mi przychodźi ná pámięć, że iuż to dáwno ſiedłem przez Moſt, ná ktorym dwá się biiąc, ieden drugiego ránił, y z Mostu zrućił y odſzedł, pátrzałem ná onego zruconego, przez czás długi, iáko krwią płynąc, biedźił się z wodą, y prosił mnie ábym go rátował, iam tego mogąc, nie chćiałem uczynić aż ná ostátek w oczách moich pogrążył się y utonął więcey też nic ná świećie nie wiem. Potym drugi począł o sobie powiádáć. Iuż to dwie lećie iákom ia świadczył fałſzywie zá dwiemá Bráćią, ktorzy chcący wydrzeć cząstkę Oyczyzny swey Siostrze uczyniłem ią fałſzywie nierządnicą, y powiedźiałem że ia ſam raz z nią miałem ſprawę, co nigdy nie było, á zátym według Práwá oná niewinna duſzá Oyczyznę ſtráćiłá. Vſłyſzawſzy to Effrem ſam też począł powiádáć iáko ná to więźienie záſłużył, iáko ubogiemu Człowiekowi złośliwie

śliwie zábił Krowę. Názáiutrz Sędźiá kazał przed się stáwić onych wszystkich trzech Więźniow y dał ná męki dwu, ktorzy gdy wszystko wytrzymáli do niczegosię nieprzyznawáiąc są puszczeni wolno á Effremá do więźienia odprowádzono. O BOZE moy co tám myślył Effrem, iáko go oná Krowa ná sumnieniu bodłá, uważáć to Młodzikowie, ktorzy bez boiáźni wszelakiey grzeszyćie. Uważćie Zołnierze, Kupcy, ktorzy kiedy się wam zda że niewinnie iakie nieszczęśćie wásse było, gdyby was ná drugi świát BOG odkładał, bo co tu iedną boleśćią wypłáćisz, po śmierći y tyśiąc zá to wyćierpisz. Ale wroćmy się do Effremá, ieszcze drugie dni czterdźieśći ćięszkie więźienie ponosi, á to ieszcze sam ieden bez żadney poćiechy. Przywiodą zátym innych trzech do tegoż więźienia ktorzy tákże iako y pierwśi dwá oświadczáią się z sobą niewinnośćią. Anioł też przychodźi do Effremá powiáda mu że to ći są o ktorych przedtym mowá byłá. Pierwszy z nich ránił Człowieká ná Mośćie y utopił go, drudzy dwá są oni Bráćia ktorzy Siostrę zpotwarzyli áby iey Oyczyznę wydárli, pytayże ich ieżeli nie ták iest. To wyrzekłszy Anioł zniknął. Effrem powiáda onym trzema co słyszał od Aniołá, przyználi że ták iest. Wźięto ich potym ná Męki, nie mogąc ich wyćierpieć, przyięli ná się wszystko, są obieszeni wszyscy. A moy Effrem nie wiedząc co się z nim ieszcze stanie, ná swoie grzechy nárzeka, płácze rzewnie, patrza ná szu-

bieniec ná ktorey zpołwięźniowie iego wiſzą. Slubuie zá tym Pánu BOGV, iż gdyby wyſzedł zoſtánie Mnichem. Smieią ſię z niego Káśi mowiąc. Możeſz beſpiecznie slubowáć bo nie uydźieſz powrozá táko y drudzy. Sędźiá też wydáie Dekret ná Effremá, áby go wźięto ná męki y ták długo śieczono żyłámi wołowemi ażby ſię przyznáł. Zoney ći to niebożę Effremie Krowy żyły ktoraś ty zábił, iużeś zginoł? Ale przećię BOG ćię nieopuśći y nie opuśćił. Ieden z Sądowych widząc że ſię opoźniło, y prosi áby tym czáſem Effremá do więźienia odprowadzono, y ná inny czás odłożono co ſię też ták ſtáło. Odprowádzony do więźienia ná dni 25. á tym czáſem przyſzedł do niego Anioł pytaiąc go iák ſię ma ſam ieden w więźieniu śiedząc, y ieżeli iuż wierza że BOG ma pieczą o ludźiách grzechi karząc? A on mizerny chybáby kto miał ſerce kamienne żeby temu nie wierzył, czegom ia teraz ták oczywiśćie doznał. Dobrze mowi Anioł, áleś ty ná więcey zaſłużył nieſtety mowi záſłużyłem, ále ćiebie goraco proſzę, ábyś mnie z tego mieyſca wyzwolił, bo to możeſz á BOG też ieſt miłośierny y miłośierdźiu iego nie máſz końcá. Nie boy ſię rzecze Anioł ieſzcze raz ćię ſtawią u Sądu á potym koniec będźie. Ná co Effrem tegoć ſię lękam, bo ſię katowni bardźiey boię niżeli śmierći. Anioł zaś na więcey zarobiłeś: ale ia ſię przećię oto poſtaram abyś był wolen nic więcey nie ćierpiac Sędźia z urzędu uſtąpi, a iego naſtępcá

ſtepcá uwolni ćiebie, y tak ſie ſtáło. bo we cztery dni potym Sedźiá z ſwego Vrzedu złożony, á náſtąpił Przyiaciel Oycá Effremowego, obaczywſzy że słuſznych dowodow nie maſz ná Effremá, wyzwala go od wſzytkiego. A Effrem też z więźienia proſto do Klaſztorá, w ktorym ták żył iż wielkim Swiętym y Doktorem Kośćiołá Bożego zoſtał. Przeto wdźięczne Pacholętá żadnego grzechu ſobie lekce nie ważćie ále przed grzechem ućiekayćie iáko przed Wężem iádowitym, oco káżdego w poſpolstośći y oſobno upomina Przewodnik wáſz w drodze doskonáłośći Mikołay Swięty *słowámi Duchá Przenayświętſzego:* Declina à malo & fac bonum, *ty y. ow Dźiećiuſzku chroń ſie złego, á czyń dobrze. Albowięm dał wam przykład ábyśćie iáko on chodźił ták y wy chodźili. On przez cáłego żyćia ſwoiego bieg nigdy z drogi Przykazánia Bożego nie zeſzedł, nigdy grzech śmiertelny nie poſtał w ſumnieniu iego bo te niewinność ktorę wziął ná Chrzćie Swiętym zá pomocą Bożą dochował aż do śmierći, iáko miedzy inſzych taſk loſkich Przywilegiami Iemu udźielonemi, uczony* Diſcipulus *ten ktory położył* Nico aus nunquam mortaliter peccavit ſed ſemper uſq; ad mortem ſervavit innocentiam.

Boiaźń Páńſka záwſze y wſzeddźie Człowiekowi Chrześćiáńſkiemu potrzebna bo Swieta, bo trwáiąca na wieki wiekow iáko nápiſał Dawid w Pſal. 18. Iezdźćie w domu záchowayćie ſkromność, posłuſzeńſtwo ku Rodźicom. A kiedy kto z domowych lekkomyślnie nie pięknemi pluſka słowámi, boyćie ſie zgorſzenia, nie słuchayćie ále y owſzem ućiekayćie iáko przed ſzkodliwym fetorem. Wybieraćie ſie w drogę álbo ná rekreacyą ſkromnego y pobożnego zá Kompáná y Towárzyſzá dobierayćie ſobie rowiennika, bo

naucza

máucza Duch Swięty w Pſalmie 17. z Swiętym Swięty bądźiuſz, á z przewrotnym przewrotnym ſię ſtá-nieſz. W Szkole należy posłuſzeńſtwo y poſſánowánie Profeſſorowi, z uwagą ſłucháć explikácyi, z pilnośćią záwſze komponowáć y Libros piſowáć Oratorium y Nabożeńſtwá Kośćielnego z niedbálſtwá nie opuſzczáć, albowiem tákiemu ſámá ſię Mądrość Niebieſka ofiáruie dotrzymuiąc ſłowá Prover: 8. dánego Błogoſłáwiony człowiek ktory czuie u drzwi moich ná káżdy dźień álbowiem znaydźie mnie. Dwunaſtoletni Pan IEZVS niespodźianie zoſtáwſzy w Ieruzalem ćieſzkim Serce IOZEFA y MARYI nápełnił żalem, ále kiedy go nie igráiącego ná ulicy ále w Kośćiele Nabożnego ználeźli, y Mądrze z Piſmá S. z Doktorámi Ierozolimſkiemi mowiącego uſłyſzeli, niewymownie byli ućieſzeni z roſtropności y Swiątobliwośći Dźiećiny Niebieſkie. Rośnie ſerdeczna poćiecha Rodźicom wáſzym moie Dźiatky, kiedy ſłyſzą o wáſzey pilnośći y Pobożnośći, że nie ná wałęſach ále ná Szkolnych dyſputách, czás trawićie, álbo w Kośćiele, z wielką ſkromnośćią ćichośćią y pokorą modlićie ſię, albowiem lubo wſzędźie boiaźń Páńſka potrzebna w Kośćiele iednák naypotrzebnieyſza. Kośćioł álbowiem ieſt to mieyſce Swięte, Dom Modlitwy Przybytek Boſki, dla tego S. Nilus przeſtrzega że w Kośćiele ták w Niebie ſpráwowáć ſię potrzebá, nie gadáć, nie przebiegáć ſię, ále klęczeć, y ręce złożywſzy Paćierz álbo Koronkę mowić lub czytáć ná Kśiążkách. Pátrzayćie na Aniołow málowánych, iák ſkromni ták nabożni bo złożone záwſze máią ręce nie ná ludźi ále ná ſámego zápátruią ſię Páná IEZVSA. Bierzćie przykład ze Stárſzych ludźi, z ktorych iedni czytáią, drudzy Paćierz mowią ſpowiádáią ſię przyſtępuią z wielką rewerencyą do Kommunii S. Pámiętayćie że Profeſſo-

rowie

rowie plagámi odgrażaia, Censorowie pſykáia, żeby nie ſwywolowáć, Kápellacy ná Chorze ſpiewáia głośno napomináiac Laudate pueri Dominum. Grzech kiedy nie uważaćie co ſie dźieie ná Mſzy Swiętey, kiedy Kśiazki álbo Koronki w ręku nie trzymaćie ále tylko po śćiánach pogladaćie zá Muchámi, Ieżeli nie ſzkolnego to ſie piekielnego boyćie Censorá, ktory wáſze y wſzyſtkich ludźi gadánia y nie Nabożne ſpráwowánia ſie z wielka ſpiſuie pilnośćia. Słuchaycie o tym Przykłádu á doydźiećie prawdy. Był niektory Kápłan nabożny, ktory odpráwiwſzy Mſza widźiał Diabłá zá Ołtarzem, á on piſze ná długim párgáminie: A gdy mu párgáminu nie ſtáło, iał go iako Szewcy czynia zebámi náćiagáć. Przyſtapiwſzy do niego Kápłan, w mocy Páná IEZVSOWET roſkazał żeby powiedźiał co tám nápiſał. Odpowiedźiał Szátan. Napiſałem tu wſzyſtkie grzechy, kłamſtwá, obmowy, pogladánia. nie uczćiwe myśli nieczyſte, márności y wſzyſtkie grzechy ludu tego ktore dźiś w tym Kośćiele popełnili álbowiem tákie ſpráwy w Kośćiele, bárdzo Páná BOGA obrażaia, á nas nieprzyiaćioły iego uweſelaia. Tedy Kápłan wźiawſzy on párgámin, wſzyſtkim one grzechy czytał Gdy tedy wſzyſcy zá upomnieniem Kápłańſkim, doſkonále grzechow ſie onych wyſpowiadáli, wſzyſtko ono piſanie z párgáminu zmázáne było, á Szátan záwſtydzony odſzedł, Joannes junior Ordinis Prædicatorum. Lubo w Kośćiołach Paćierze y Modliwy Pánu BOGV przyiemnieyſze y namſkuteczniey ſze. Atoli godźi ſie modlić ná kożdym mieyſcu oſobliwie Wieczorne y Poránne Modlitwy y w domu może odmowić. Wiec pobożne dźiatki ráno ocknowſzy ſie, máćie ſie záraz przeżegnáć y mowić: Pánie Boże ofiáruię ſerce moie, y ſamego ſiebie ná usługę oddaię. Vbráć ſie rázno y pokropić ſie Swiecona woda, kleknać przed Krucyfixem, álbo inſzym iákim Swietym Obrázem, y modlić ſie według niżey podánego ſpoſobu.

MODLITWY PORANNE.

MODLITWA PIERWSZA.

Stawmy ſie przed Obecnośćią Bożą y dźiękuymy mu zá wſzyſtkie nam od niego dáne dobrodźieyſtwá nocy dźiśieyſzey

PAnie Boże Wſzechmogący, wierzę mocno żeś ty ieſt wſzędźie obecnym, y ná tym mieyſcu, oddáięć pokłon y miłuię ćię nádewſzyſtko, dźiękuięć żeś mnie ſtworzył żeś mnie Krwią Syná twego Páná náſzego JEZUSA CHRYSTUSA odkupił, tey nocy od grzechu y wſzelkiego nieſzczęśćia záchowáć ráczył.

Ofiáruymy Pánu BOGU myśli, słowá y uczynki naſze abyśmy mu ſię podobali, y nadgrodę zá nie od niego otrzymali.

OFiáruię Pánie Boże moy wſzyſtkie myśli, słowá y uczynki moie, y nic niechcę dniá dźiśieyſzego czynić coby nie było dla ſámey miłośći Twoiey, y dla zbáwienia moiego.

Prośmy Páná BOGA, áby nas bronił od grzechu wſzelakiego y nieſzczęśćia.

WIeſz dobrze o Boże moy, że bez ćiebie nic nie mogę uczynić godnego chwały wieczney, wieſz dobrze że potrzebuię łáſki twoiey Swiętey, ábym dniá dźiśieyſzego Máieſtátu twego nie obráźił (álbo obraźiłá dla tego goraco o nię proſzę, ábym ſię ſtrzegł álbo ſtrzegłá) grzechow wſzelakich

á ćwiczył śię w cnotách Chrześćiáńskich.

Ofiárowanie śię Przenayświętszey MARYI Pannie

O Przenayświętsza PANNO MARYA, Obrończyelko y Dobrodźieyko moiá, biorę ćię dniá dźiśieyszego żá Pánią, zá Mátkę y Opiekunkę moię, zlecam ći ćiáło moie, duszę żywot moy, śmierć moię y wieczność moię Proszę ábyś mnie niegodnego záługę przyiąć raczyłá y to mi spráwiłá, ábym wiernym kochánego Syná twego sługą został.

Polecánie śię Aniołowi Stróżowi.

ANiele Boży Stróżu moy, mnie tobie z Opátrzności Boskiey poruconego dniá tego racz oświecáć, náucząć, strzedz, rządźić y do żywotá wiecznego kierowáć. A.

Pomienionych Modlitw żadną miarą nie trzebá opuszczáć, choćby człowiek naywięcey miał ná głowie, bo od Pana BOGA trzeba wszystko zaczynáć iáko y w sentencyách Donatowych maćie nápomnienie. Przed záczęćiem iákiey sprawy, odday honor Bogu prawy.

Od Boiaźni Bożey szczęśliwie dźień záczawszy w nieodmienney Pobożnośći przepędźić wszystkie iego należy godźiny, ná ktore w inszych Książkach Akty Strzeliste komu śię podoba znaydźie á po wysłuchaniu Mszy Swiętey po prazy Szkolney lub usłudze domowy, czás y godźinę Obiadu upominam w Swiętey zawsze miewáć pamięći, to iest

aby

aby do Stołu nigdy nie śiadać bez przeżegnania y błogosławienia záſtawionych Potraw, ani od Stołu odchodźić bez podźiękowania Panu BOGV zá dobrodźieyſtwa iego, álbowiem Swięty Chryzoſtom *powiada że ná takim Stole, ktory błogosławią, á potym nabożnie dźiękuią, Chleba nigdy nie będźie nie ſtawać.* Menſa ab Oratione ſumens initium, & in Oratione deſinens nunquam deficiet ſed fonte largius omnia nobis afferet boná. *Więc pobożne dźiatki żeby chleba kochanym Rodźicom wáſzym nigdy nie brakowało, należy aby zawſze iedzenie błogosłáwieńſtwo przez naſtepuiące żegnanie poprzedzało.*

BŁOGOSŁAWIENIE JEDZENIA.

Błogosławćie ℟. *Błogosławćie.*

OCzy wſzyſtkich w tobie máią ufność Pánie á ty dáieſz im pokárm czáſu potrzebnego. Otwieraz ty rękę Twoię y nápełniaſz wſzelkie zwierze błogosławieńſtwem. Chwałá Oycu, y Synowi, y Duchowi Swiętemu. Ják byłá ná początku, y teraz y záwſze y ná wieki wiekow. Amen.

M O D L I T W A

BŁogosław nam Pánie y tym dárom twoim, ktorych z twoiey ſzczodrobliwośći pożywáć mamy. Przez CHRYSTUSA Pána náſzego. Amen.

Podczás Obiádu moie Dźiateczki ták mi ſię ſpráwuyćie iák Gołębeczki, ktore iedząc zá káż- dym

żdym wźiętym źiárkiem głowę y oczy w Niebo podnoſzą, myśl y ſerce wáſze niech będźie o rzeczách Niebieſkich, z pilnośćią ſłuchaycie ieżeli co gadáią álbo czytáią do boiáźni Bożey ſłużącego. A mieycie ſię ná pieczy (napomina S. Mikołay ſłowy Chryſtuſowemi) aby kiedy nie były obćiążone ſerca waſze obżarſtwem y piiáńſtwem.

DZIĘKOWANIE.

℣. *Błogosławmy Pánu.* ℟. *BOGU dźięki.*

DZiękuiemy tobie Wſzechmogący Boże zá wſzyſtkie dobrodźieyſtwá Twoie, ktory żyieſz y kroluieſz ná wieki wiekow. Amen. Kyrye eleyſon. Chryſte eleyſon. Kyrye eleyſon, &c. Oycze náſz: &c. Y nie wodź nas w pokuſzenie ℟. Ale nas zbaw od złego Amen.

℣. *Niech będźie Imię Páńſkie błogosłáwione.*

℟. *Odtąd teraz y aż ná wieki.*

MODLITWA

RAcz miły Pánie ſowićie nágrodźić wſzyſtkim Dobrodźieiom náſzym, dla Imienia Twego żywotem wiecznym. Amen.

MODLITWA

Kiedy dzwonią álbo Zegar biie.

BOZE moy otworz uſzy ſercá moiego ábym záwſze ſłuchał głoſu twego, y ćiebie nigdy nie obrażał.

MODLITWY WIECZORNE

Goſpodarz álbo Goſpodyni zwoławſzy wſzyſtkich domowych

 domowych

mowych, y was dźiatek małych roſkaże kleknąć y Przeżegnáć ſie głośno w Imie Oycá, y Syná, y Duchá Swiętego Amen: Y rzecze. Stawmy ſie przed obliczńośćia Boſką y dźiekuymy mu zá wßyſtkie nam dane dobrodźieyſtwá, á oſobliwie zá dźiśieyſze.

PAnie Boże Wſzechmogący, wierzę mocno żeś tu ieſt obecnym y ná káżdym mieyſcu, á oſobliwym ſpoſobem w Nayświętſzym SAKRAMENCIE, kłániam ſię tobie, y miłuię ćię nádewſzyſtko, wyznawam żeś ieſt moim Naywyżſzym Pánem y Dobrodźieiem: dźiękuięć żeś mnie ſtworzył, żeś mnie odkupił, żeś mnie łáſką Chrztu S: obdárzył, żeś mnie záchował do teráźnieyſzego czáſu, od potępienia wiecznego do tey godźiny, iáko też y zá to żeś mnie dniá dźiśieyſzego pokármẽ ták docżeſnym iáko y duchownym opátrzyć raczył.

Prośmy Páná BOGA o poznánie grzechow naſzych áżebyśmy ſię niemi brzydźili.

PAnie Boże świátłośći duſzy moiey bez Ciebie nic nie mogę do zbwienia duſze moiey ſłużącego uczynić, oświeć rozum moy, y wſpomoż pámięć moię, ábym mogł poznáć w czymem dniá dźiśieyſzego Máieſtat twoy obráźił, y ábym zá grzechy moie ſerdecznie żáłował, prawdźiwie pokutował

Przywiedźmy ſobie ná pámieć wßyſtkie grzechy, ktorymiśmy ſie dopuśćili dniá dźiśieyßego, myślą, mową, uczynkiem

kiem, á one naybárdźiey do ktorych iesteśmy skłonnieyśi. Tu sie trzebá trochę zástánowić y przypomnieć sobie ná pámięć grzechy tego dniá popełnione.

Pobudźmy się do prawdźiwego żalu zá grzechy násze, obiecuiąc Pánu BOGV, więcey nigdy nie grzeszyć zá pomocą łáski iego świętey.

PAnie JEZU CHRYSTE Zbáwićielu moy iedyne dobro moie, żáłuię serdecznie, żem ćie BOGA mego obraźił, brzydzę się wszystkiemi grzechámi moiemi dla miłośći twoiey, mam státeczną wolą y postánowiony umysł więcey nigdy nie grzeszyć, zá pomocą łáski twoiey Swiętey, o ktorą ćię goráco proszę.

Bądźmy w tákim stanie w iakim chcemy bydź w ostatnim zgonie śmierći nászey.

WIem dobrze o Boże moy iż mi przyidźie kiedykolwiek umrzeć, á podobno nie zádługo, o iák miła rzecz człowiekowi ná ten czás będźie pámiętáć ná to, że Tobie poki zdrowie służyło, dobrze y wiernie służył; poki tedy żyw będę chcę záwsze służyć, ábym szczęśliwie umárł, y ćiebie BOGA y Stworzyćielá moiego w chwale Niebieskiey ná wieki wiekow oglądał A.

Polecanie się Aniołowi Strożowi.

ANiele Boży Strożu moy, mnie Tobie z Opátrzności Boskiey poleconego, rácz nocy dźisieyszey, oświecáć, náuczáć, strzedz

rządźić, y do żywotá wiecznego prowádźić. Amen.

Litania o Náyświętszey Pannie, ktorą masz ná kárcie 217. á potym mow.

℣. *Modl się zá nami Swięta Boża Rodźićielko,*

℟. *Abyśmy się stali godnemi obietnic Páná Chrystusowych.*

MODLMY SIĘ:

RAcz Pánie zá przyczyną Nayświętszey Panny MARYI Matki Twoiey, pobożne zgromádzenie násze od wszelákiego strzedz nieszczęśćia, á z cáłegoć się sercá korzących, od nieprzyiaćioł ták dusznych iáko y ćielesnych zasadzek łáskáwie rácz bronić. Przez Páná nászego: &c.

Pieśń Gwiazdo morza patrz iey fol: 184.

W wieczor zdyimuiąc z śiebie sukienki mowić będźiesz Zewlecz Pánie zemnie wszelkie nieprawośći moie, á Swiętemi cnotámi przyodźiey duszę moię áby w twoich oczách Boskich piękną y wdźięczną byłá záwsze, y ná wieki żyłá. *Potym pokropić się wodą Swięconą y łożko, y ofiarowac swoy odpoczynek temi słowy P. BOGU.* BOZE moy ofiáruię ia tobie to spánie ná cześć y ná chwałę twoię, w ziednoczeniu tego odpoczynku ktory bierzesz y bráć będźiesz ná łonie Oycá Przedwiecznego przez wszystkie wieki, ktoryś brał w żywoćie Nayświętszey Panny y we żłobie

Betle-

Betleemſkim, á prágnę y proſzę rácz mi dáć
twoie Swięte błogosłáwieńſtwo.

Kłádąc ſię na łożkò mòwić

POkoy Páná náſzego JEZUSA CHRYSTUSA znák Krzyża Swiętego y Tytuł tryumfalny JEZUS NAZARANSKI, KROL ZYDOWSKI, Obroná Krolowey Niebieſkiey y Swiętych Aniołow, pomoc Wybránych Bożych, niech będźie zemną, teraz y w godźinę śmierći náſzey. Amen.

UKłádźieß ſię ná prawey bòk ręcę òbie ná pier-
siach na krzyż położyß, a kiedy nie będzieß
mogł prędko záſnąć, weźmieß Koronkę álbo Rożániec S.
y odmawiáiąc ná nim paciorki w krotce záśnieß, kiedy ſię
zaś człowiek obudźi w nocy, westchnąć do Páná BOGA,
przeżegnáć ſię y mowić. Niech będźie pochwalone Imię Páńſkie JEZUS MARYA, teraz y ná wieki wiekow. Amen.

Ieśli teſkno y przykro ná łożku leżeć, wſpomniey ſo-
bie ná Męki piekielne álbo Czyſcowe, y głeboko westáhniey.
Ieżeli ták przykro ná miekkiey ſpoczywáć pośćieli, o iák
że nie rownie przykro y gorzko leżeć, w ogniách Czy-
ſcowych, zápłácz ſerdecznie zá grzechy ſwoie, postánow
wiecey do nich ſię nie wracáć, y modl ſię zá Duſſe w Czy-
ſcowych mękách zostáiące. Rádźi y upomina Swięty Náu-
czyćiel waß Mikołay áby dwoch wraz nie leżáło, gdyż to
wielka przeßkoda y niewygodá, bo czuiący ſpiącego dla
boiáźni przebudźi, będźie drugi co przez ſen ſyczy, mru-
czy, rzuca ſię y porywa, łokćiem w bok czáſem uderzy:
przeto káżdy oſobno ſypiay, naprzykład ieden w łożeczku,
drugi ná tarczaniu.

W czwar.

W czwartych Księgach Moyżeszowych Numeri názywánych w Rozdź: 17. czytałem że kiedy BOG Wszechmogący upodobał sobie Aároná y postánowić go chćiał zá Naywyższego Kápłáná swoiego, tákowy dał ordynáns Moyżeszowi áby zkozdego Pokolenia Synow Izráelskich po iedney roz że wźiał od Stárszyzny, y zániosł ie do Przybytku Páńskiego, á ktoregoby rozgá rozkwitnełá ten miał bydź zá Naywyższego Kápłáná promulgowány, po zánośił tedy wszystkie rozgi Moyżesz do Przybytku Boskiego, a názáiutrz wroćiwszy sie, obaczył że sáma tylko Aaronowa rozgá roskwitnełá, y buynyOwoc zsiebie wydáłaRoz á Aaronowa nie dawno sucha wnet nie tylko wesołemi przyozdobiłá sie kwiatkámi, ále też buyny z śiebie Owoc Migdałowy wydáłá. Ták Sprawiedliwi pod rozgą Boiáźni Bożey wyuczeni pobożnego żywotá, nie tylko sámi cnotą y świątobliwośćią przed Niebem y Swiátem kwitną, ále i z iák buyny owoc y iágody Migdałowe, przed inszych stawiáią, kiedy rożne do nábyćia życia y obyczaiow Chrześćiáńskich podáią, informácye, iáko uczynił Swięty Ludwik Krol Fráncuski będąc sam z młodośći Nabożeństwa pobożnośći y Boiáźni Bożey dobrze wyuczony, Náuki też zbáwienne Synowi swoiemu pierworodnemu przed śmierćią tákie zostáwił, 1mo Synu moy stáray sie iáko naylepiey możesz ábyś Páná BOGA miłował, bo żaden bydź zbáwiony nie może tylko miłuiący BOGA. 2do Strzeż sie ábyś sie nigdy grzechu śmiertelnego niedopuśćił raczey chćiey wszystkie ná świećie męki ćierpieć niżeli ták Obráźić Stworzyćielá twego. 3tio Gdyć sie ná czym nie powodźi śćierpieć skromnie, á rozumiey iżeś to zásłużył y ták z nieszczęśćia zysk ći záwsze urośćie. 4to A gdy szczęśćia używasz pokornie zá nie dźiękuy Pánu BOGV; ábyś sie z tego gorszym nie stał zkądeś l..

dź lepßym bydź winien. 5to Często śie grzechow twoich spowiaday, á mądre sobie Spowiedniki obieray, ktorzyby ćie nauczyć mogli, co czynić á czego śie strzedz maß, takim śie przed niemi staw żeby ćie wolnie y szczerze karać y wystepki twoie tobie ukazáć mogli. 6to Służby Bożey pilnie słuchay, przy niey rozmow śie prożnych strzeß, áni oczu po stronach rospuszczay: ale usty y rozmyślániem serdecznym modl śie Pánu BOGV á wláßczá przy Ofierze Swietey poświeceniu. 7mo Przećiw ubogim y udreczonym staw śie ludzkim y łáskáwym, y pomoc im day wedle przemożenia. 8vo Gdy ćie co ná myśli ściska, zwierz śie tego wnetże Spowiednikowi twemu ábo ktoremu dobremu człowiekowi: bo ztąd łácniey one wytrwaß. 9no Stáray śie áby ći, ktorych towárzystwá używaß byli ludźie cnotliwi y uprzeymi, ták Duchowni iáko y Swieccy, y zniemi rad rozmawiay, á złych śie ludźi rozmowy wystrzegay. 10mo Kazánia y rozmow o Pánu BOGV iáwnie y dowodnie rad słuchay, y Odpustow Kośćielnych z chućią prágnij. 11mo Miłuy co iest dobrego, á nienawiedz złego. 12mo Gdźiekolwiek bądźieß żaden niechay nic tákiego przy tobie nie śmie mowić coby ku grzechowi śmiertelnemu pobudzáło: ábo sławie drugiego ßkodźiło, y sam nigdy źle o drugim z obmowy nie mow. 13mo przy tobie niechay niktźle nic o BOGV y o Swietych tego nie mowi, á bez karánia tákiego nie pußczay. 14to Często dźiekuy Pánu BOGV zá wßystko dobre, ábyś sobie wiekße tym u niego dobrodźieystwá iednał. 15to W czynieniu spráwiedliwośći bądź prosty y srogi ták iáko Práwá każą, y ták spráwuy poddáne nie sktániaiąc śie áni w Práwo, áni w lewo: á skwierkow ubogich nie odmiatay aż śie prawdá pokaże. 16to Ieźli śie kto ná ćie żáłuie y ma z tobą spor, o coż

zawdy

zawżdy badź ſam przećiw ſobie aż ſie rzecz pewna pokaże, bo ták bedźie, iż rádá twoiá śmielßa ná uznánie ſpráwiedliwośći bedźie. 17mo ieżli co trzymaß cudzego, bydź to dobrze od przodkow podáne było wroć nic rozmyśláiac ſie temu czyie eſt, gdy ſie pewney rzeczy dowieß. á ieżli ieſt watpliwość okoto tego ſtaray ſie áby bez omießkánia ludźie madrzy poſtánowili. 18vo Oto ſie maß naybárdźiey ſtáráć áby ludźie w ſpráwie twoiey pokoy y ſprawiedliwość mieli a zwłaßcza ludźie Zakonni y Kśieża. 19no Rodźicom twoim winieneś miłość uczczenie y poſłußeńſtwo. 20. Kośćielnych Vrzedow nie day iedno godnym y tym ktorzyby tákich nie mieli za porádo dobrych. 21. Woyny zwłaßczá przećiw Chrześćiánowi bez wielkiey porády y rozmyſłu nie podnoś, á ieżeli niewola do tego przyćiagnie Kośćiołow y niewinnym żadney ßkody nie czyń. 22. Gdźie maß iaka woyne ábo rożnice, ábo gdźieby ſie twoi poddáni mieli, iáko możeß do zgody y pokoiu chćiey przywodźić. 23. Pátrz áby Vrzedniki y Sedźie miał dobre á pilnie ſie pytay iako ſie ſpráwuia. 24. Záwżdy bydź ſpoiony z Kośćiołem Rzymſkim y nabożny ku niemu: á Papieżowi iáko Oycu Duchownemu powolny badź. 25. Przeſtrzegay áby rozchody twoie mierne były á wedle rozumu. 26. Ná koniec ćie upominam y poprzyśiegam Synu miły ieślibym pierwey zßedł z tego świátá niżeli ty, ábyś ſie ſtárał żeby po wßyſtkim Krolestwie Fráncuſkim zá moie duße Ofiáry BOGV y Modły y Mße czynione były. 27. Przytym Naymilßy Synu, co iedno naylepßego życzyć może dobry y miłuiacy Oćiec Synowi ſwemu tego ia tobie od BOGA proße, TROYCA Swieta y wßyſcy Swieći niech ćie záchowuia od wßego złego; day ći BOZE łáſke ábyś záwżdy dobrze żył y wola iego

czynił

czynił, ták żeby przez ćie był uczczon ażebyśmy z nim po tym żywoćie wespołek bydź, y nań pátrzyć y Iego ná wieki wiekow chwalić mogli Amen.

Nie mogł ten kocháiący Dźiećie swoie Swięty Oćiec większego bogáctwa y lepszego dźiedźictwá wTestamenćie zá pisáć nád zálecenie poboznego żywotá nád boiaźń Paná BOGA wszystkim álbowiem bogoboynym po wszystkie wieki według świádectwá Przenaydostoynieyszey MATKI IEZVSOWEY u Łukaszá Swiętego zápisanego. Et misericordia ejus à progenie in progenies timentibus eum. Łáská, fawor y miłośierdźie od Narodow do Narodow boiącym się Iego. beatyfikuie tego człowieka Pismo Swięte Proverb: 2. Ktory się boi Beatus Vir qui semper est pavidus, á boi się záwsze, nie ná godźinę nie ná dźień, nie ná tydźień, nie ná Mieśiąc, nie ná Rok, ale ná cáłe życie y cáłą wieczność. O tym myśli żeby y naymnieyszym grzechem BOGA kochanego nie uráźić, boi się sam nie ma y naylekszym proszkiem grzechowym obćiążyć. Y takowi będą bespieczneml ná ostátnim Sądźie ktorzy tu záwsze żyli boiáźliwemi przećiwnym sposobem strách y boiaźń wielka ogárnie bez boiaźni tu niegdy ná świećie przedtym żyiących iáko náucza Augustyn Swięty. Erunt tunc securi, qui modo non sunt securi tunc timebunt qui modo timere nolunt.

KO-

KOLĘDA SIODMA:
Dźiewięćioletnym Páchołętom.

TEologiczne y inne cnoty Swięte záleca y Kátechizmu náucza. Anzelm Swięty będąc máluczkim gdy słyszał o iedynym Pánu BOGV wedle lat swoich iáko między gorámi urodzony; mniemał áby Niebo ná gorách leżało, y tám Pan BOG mieszkał, do ktoregoby po gorách przystęp był, y myśląc o tym; śniło mu się iż szedł po onych gorách do Páná BOGA, á idąc nálazł Dźiewki żnące pod gorámi, ále bárdzo niedbále: karżąc ie słowy, groźił im, iż ie miał przed Pánem BOGIEM oskárżyć, y gdy ná gorę wszedł, záwołał go do siebie Pan BOG, y pytał go co zacz y zkąd był: y czegoby chćiał? á on mu odpowiedźiał ná wszystko, y kazał mu dáć Pan BOG pięknego białego chlebá, y iadł bárdzo smácznie, w tym się ocknęło. Dźiećiná y mniemáło długo áby to było ná iáwie, co przez sen widźiáło: y wedle prostoty á niewinnośći swey wszystkim to powiedźiał zápewne twierdząc, żem był u Páná BOGA. Chleb ten znáczył dwie łáski iemu konferowáne, to iest, dar Mądrośći y Swiątobliwośći, świádkiem było nástępuiące żyćie iego. Naymilsze w Pánu BOGV dźiewięćioletnie Páchołętá moie, nie lekce sobie poważáyćie przyeszłych y ninieyszych Kolędnych Duchownych upominkow, ktore choć iák przez sen tylko w osobie Imieniem Swiętego Mikołáiá

przeze-

przezemnie Kápłáná was dochodzą, ále bárdzo skuteczne y pożyteczne (ufam w Pánu Bogu) do pozyskánia łáski Bożey, do nábyćia dobrych obyczáiow y postępku w cnotách świętych. Ale cieszę się że skłániaćie głowy, skłádaćie ręce z serdecznym Kolędy prágnieniem. Otoż Swięty Mikołay w Wigilią Festu swoiego bierze pełną ręką ze Srebrney tácy, y sypie ná ręce wásze dożrzáłe w Kolędnym podárunku Orzechy, wiedząc że to wászá kontentecia, wásze poćiechy. A pomniąc ná Homilią Augustyná Swiętego piszącego, ná owe Ewángelij słowá: Zaden do mnie przyiść nie może ieżeli go Oćiec ktory mnie posłał nie poćiągnie, powiáda: że nie niewolnie ále dobrowolnie, swobodnie, łágodnie, serce wola y myśl ludzka obraca się do Páná Bogá: y tákie podobieństwo. Rosczkę źieloną pokázuiesz Baránkowi y bieży, zá tobą Orzechy máłe mu Dźiećiuszkowi y zwabisz go do śiebie. Pod podobieństwem tych łákoći łágodźi serca wásze, chęći y áffektá Mikołay Swięty do pilnego czytánia y záchowánia nauki nayprzod o trzech cnotách Teologicznych, to iest o Wierze, Nádźiei, y Miłośći á potym o inszych rożnych cnotách. Powiáda Historyk że Iliádę Księgę wielką drobnym przepisáną chárákterem w máłym zámknięto Orzechu. Káżdy Orzech Kolędny od S. Mikołáiá Dźiećińskiwu wászemu ofiárowány pełen słodyczy Duchowney, pełen zbawienney mądrości y ták.

W Orze-

W Orzechu pierwszym iest Náuká O WIERZE.

Wiárá iest dar Boży álbo Swiátło nádprzyrodzone przez ktore mocno wierzemy wßystko co Bog *obiáwił y przez Kościoł S. do wierzenia podał. Doznał tego skutku Náß Polak* Chodkiewicz, *Gustawa Szwedzkiego płoßył, drobny poczet 4. álbo 6 Tyśięcy* Sakramentem *S. pośilwßy, y Oboz y Rygę wźiął w iedney godźinie. Iágiełło Monárchá do boiu nigdy nie poßedł aż Mßy S. wysłuchał, y nigdy nie przegrał. Co zá przyczyná że Mestwo Polskie słábieie tá podobno że u nas Wiárá S. kredytu nie ma, y samey Wierze nie dowierzamy, á trzebá wierzyć* Alberto Magno *że ták iest potężna y można iák samá Wszechmocność Boża:* Fides extendit se ad limites Omnipotentiæ Dei. *Słyßac o rożnych błędách sektách y herezyách w Wierże Swiętey Kátolicki Rzymskiey sprzećiwiáiacych się, pámiętayćie świątobliwe dźiatki że wam y wßystkim Wiernym teraz y ná záwße roskázuie* Swięty Miokołay *w prostoćie serca wáßego przećiwnym myślom álbo złośliwym kiedy perswázyom ludzkim odpowiádáć krotkiemi słowámi Páwłá Swietego.* Ad Eph: Cap: 4. Unus Dominus una fides unum Baptismũ. *Ieden Pan* Bog, *iedná Wiárá, ieden Chrzest. Chwalćie on wierßyk,* omnia si perdas famam servare memento: *lepßy to iest,* Omnia perdere fidem semper servare memento. *Niech*

fortuná

Kaczmarz Zabił te dzieci dla goscinnych ludzi
Lecz ich Mikołay ze Snu Smiertelnęgo budzi

Niech tak Smakuie Swięta nauka y mądra
Iako dziecinnym ustom Orzechowe iądra

fortuná sławá zdrowie y życie zginie. Wiára od Páná Bogá przez Zasługi Chrystusowe w rozumy y sercá nász wsczepiona nieśmiertelnie żyć powinná á wierząc rádowáć się będziemy, (mowi S. Piotr) weselem niewymownym y chwalebnym odnosząc koniec Wiáry nászey zbáwienie dusz. Swięty Ian Gwálbert Opát gdy záchorował wziąwszy wszystkie Sákrámentá w Ksiożce ktorą z sobą pochowáć kazał to nápisał. Ego Joannes credo & confiteor fidem quam Sancti Apostoli prædicaverunt & Sancti Patres in quatuor Concilijs confirmaverunt. Należy czynić Akty Wiáry nie tylko sercem, ále y usty y uczynkiem. 1. mo w pokusach przeciw Wierze. 2. Przyimuiąc iáki Sákráment. 3. W godźinę śmierći A ták mocno ugruntowánych ani w życiu áni przy śmierći żadna pokusa w wierze nie osłabi y od nadźiei zbáwienia nie oddali.

W drugim Kolędnym Orzechu náuká O NADZIEI.

NAdźieia albo ufność w Panu Bogu iest dar Boży, przez ktory spodźiewamy się Chwały Niebieskiey y rzeczy do zbáwienia potrzebnych, za pomocą łáski Bożey y za własną wysługą szczera w Panu Bogu ufność właśnie dobrze przyrownano do Gwiazdy żeglarskiey, na ktorą się pod czás Morskiey náwáłnośći zapatruią Nauklerowie y po niey drogę sobie miarkuią. Ták y my we wszystkich przećiwnośćiach y niebespieczeństwách

ſtwach na Pana Boga na Iego pomocy obietnice zapatrować ſię powinni, żebyśmy beſpiecznie podroż doczeſnego życia odprawiali, y do portu błogoſławioney wieczności trafili. Pięknie o tym S. Chryzoſtom ſuper Math: habemus pro mari mundum, pro Navi Eccleſiam, pro velo pænitentiam, pro gubernaculo Crucem, pro Nauta Chriſtum pro vento Spiritum Sanctum. *Nadzieie zaś y pomocy światowe, pochlebne także ludzkie uſługi y obietnice, ſczerym ſą kłamſtwem, y zdradą czaſem gotową. Nie ufay Panie przyiaźni ſług twoich, poki MCi Panie maſz co panie, ſłudzy iako cienie przy tobie: boć Słońce fortuny świeci* Tempora cum fuerint nubila nullus erit, *Skoro śmierć umbry ſwoie pokaże, zaraz zniknà y zniſzczeia. Nie ufay ſługo łaſce y przyiaźniey Pańſkiey. Vmieraiący ſługa proſił Pana wnagrodę uſług ſwoich, o ieden nocleg dobry po śmierći, y gdy mu ſię wymowił westchnawſzy rzekł do towarzyſtwa: Oto prawiſłużyłem, lata ſtrawiłem a tego nie wyſłużyłem; Służćie temu Panu ktory wſzyſtko y zawſze dać może. Kto wſzyſtkie nadzieie położył w* Bogu *ſwoim ten ſię niezáwiedźie niezginie.* Qui ſperat in Domino ſalvabitur Prov: 28. *Więc pełni nadźiei Boſkiey y po* BOGV *MARTI, dźiewięćioletni Vczniowie* Mikołaia Swiętego *ſerdecznym każdy weſtchnawſzy affektem na głos zawołay.*

PIESN

BOG tylko MARYA Swięći nádźiéie moiéş
z tym żyię y umieram o więcey nie ſtoię.

PIESN
O BOSKIEY OPATRZNOSCI.

SZczęśliwy kogo OPATRZNOSC Boſka,
Ma w ſwym reſpekćie niech ſię nie troſka.
W żadnym przypadku ten nie ſzkoduie,
Kogo Obroną Boſka pilnuie.
Nie ták miedźiány mur ieſt beſpieczny,
Ani dyáment ták długo wieczny,
Ják kto łáſkáwym przy BOGU ſtoi,
Zadnych nieſzczęśćia niech ſię nie boi.
Niechay ſię ná mnie y świát oburzy,
Niech ſię fortuná w żálách zánurzy;
Gdy tylko ſpoyźry Niebieſkie Oko,
Wyidę z tey toni pewnie wyſoko,
Izráelowi zá ſpráwą BOGA,
Sucha w poł morza śćiele ſię drogá.
A Fáráoná wozy y konie,
Y pyſzne Woyſko w dnie morſkim tonie.
Miecz Dawidowi nie był potrzebny,
W Krolewſkiey zbroi, nie ták chwálebny.
Gdy młode jego BOG ſzczęśći látá,
Iednym kámykiem zbił goliatá.
Sámſon ná ſiebie ſię zbieráiące,
Szczeką nie mieczem płaſza tyśiące.
Kto BOGU duſa y bez oręża,
Nieprzyiaćioły ſwoie, zwyćięża.
Ktoż o mizernym pomyślił Jobie.
Kiedy w uboſtwie leżał iák w grobie.

Tu go

Tu go przyiaciel sam odstępuie,
A nim się w ten czás BOG opiekuie.
BOZE Opátrzny w tobie nádzieie,
Wszystkie skłádamy, niech się nie śmieie
Z nas nieprzyiáciel kiedyśmy w toni,
Twoiá nas łaská niech záwsze broni.
Z Ciebie łáknący máią Pásterza,
Zywisz po knieiách ták wiele zwierza.
Ptástwo z twey ręki żywnośći czeka,
A większy respekt masz ná człowieka.
Tyś choruiącym iest zá Lekárza,
Błędnego wiedźiesz Morzem Zeglarzá.
Morzem y ziemią ten nie zábłądźi,
Ktorym to Boska Opátrzność rządźi.
Tobiasz drogę Jozef więźienie,
Zuzánná ćierpi złe osławienie.
Izmáel prágnie Lwi Dániela,
Strászą nie było tám przyiaćielá;
Ale gdy Ciebie BOZE wzywáią,
Sławę ochłodę y żywność máią.
Ty strażą iesteś y przewodnikiem,
Mozná to poznáć ludzkim ięzykiem.
Gdy wodá w gorę Noego wzbiła,
Ręká go Boska tám unośiła,
Moyżesz rzucony w kośie ná wody,
Y tám naymnieyszey nie odniosł szkody.
A dźieciom owym co w Bábilonie,
Y włosek ieden w ogniách nie spłonie;
Z pięknieyszą z támtąd wyszły urodą.
Bo im Opátrzność byłá ochłodą.

Więc

Więc nas doczesne więcey stáránie,
Niech nie fráſuie, w Tobie nász Pánie.
Wszystkie zabiegi náſze składamy,
OPATRZNOSC twoię gdy wychwalamy.

M O D L I T W A
Pokłonu Swiętey OPATRZNOSCI.

KŁániam ći ſię Nayświętſza y Naylitośćiwſza OPATRZNOSCI BOGA moiego, dźiękuię zá uſtáwiczną od Poczęćia Providencyą twoię Boſką, około duſze y ćiáła mego, Twoiey Nayświętſzey OPATRZNOSCI, dźiśiay y ná cáłe życie moie, oddáię wszystkie potrzeby duſze y ćiáłá mego. Ty widziſz co mi ieſt potrzebnego, ſpráwuy tak wszystkie potrzeby duſze y ćiáłá mego, z iák naywiękſzą chwałą twoią, y zbáwieniem Duſze moiey. Amen.

W trzećim Orzechu Náuká o Miłośći PANA BOGA Y BLIZNIEGO.

MIłość Boſka ieſt dar Boży ktorym miłuiemy Paná BOGA nadewszystkie rzeczy ſtworzone, á bliźniego ſwego iáko śiebie ſamego dla miłośći Bożey. Miłość ieſt tákie dobro (náucza Bernard) z ktorym żaden uczynek y naymnieyszy pogárdzony nie bywa, á bez niego by naywiękſzy nie bywa przyięty. Ma obligácyą káżdy człowiek kocháć Páná BOGA że go ſtworzył ná Obraz y podobieńſtwo ſwoie, potym ćierpiał y umárł dla iego Zbáwienia

W   *wienia*

wienia. że go konserwuie y opátruie wßelkiemi potrzebámi Duchownemi y doczesnemi, iáko śpiewał o Boskiey iego Opátrzności w Psal. 22. Dawid. Pan mnie rządźi ná niczym mi schodźić nie będźie, kocha BOG wszystkiemi nas potencyámi swemi, więc obłig kłádźie słußny, Diliges Dominum DEUM tuum ex totis viribus tuis. Trzebá nayzákámiałßemu grzeßnikowi powiedźieć. Dobroć ćię Boska kocha, á ty y BOGA y Oyczyzny Niebieskiey nie kochaß. Więc młodźi y stárzy słuchayćie przestrogi Swiętego Janá kochánka Chrystusowego 1. Joan: 2. Nie miłuyćie świátá áni tego co iest ná świećie, ieźli kto miłuie świát nie máß w nim Oycowskiey miłośći, pomniey ćie że świát przechodźi y pożadliwośći iego.

Wszystká iest marność y obłudá sroga,
Jedna szczęśliwość kocháć Páná BOGA.

WŁożył Pan BOG iárzmo Przykazánia ná ludźi, áby się społecznie miłowáli: Hoc est Præceptũ meum ut diligatis invicem Joan: 15. O lekki ćiężarze, o słodka przynuko! Regalus Rzymski zacny familiánt, Posłem wysłány do Kártáginy, áby Oycá swego znieuoli wyswobodźił, obaczy pod Miástem orzącego w ćięßkim iárzmie Rodźicá swego, ná ten widok przestráßony, spádnie z Koniá, w iárzmo się záprzeże mowiąc: Svave jugum Patris. Dał nam náß BOG y Oćiec práwá iák iárzmá, ale kto ßyię to iest wolą pod nie skłoni, muśi przyznáć z Janem Swiętym.

Et Man-

Et Mandata ejus gravia non sunt. *Miłość bliźniego powinna się ściągáć ná wszystkich, ták przyiaćioł iáko y nieprzyiaćioł nászych, ponieważ Chrystus zárownie wszystkich umiłował. Ieżeli się pytaćie iáki porządek trzebá záchowáć w miłośći bliźniego? Odpowiedź. Powinien człowiek pierwszy wzgląd mieć ná swoie zbáwienie, y duszny swoy pożytek niż ná zbáwienie bliźniego. Zbáwienie záś bliźniego y pożytek iego duszny, ma przekładáć nád zdrowie swoie własne, y żyćie doczesne. Tegoż ieżeli ięk zdrowia y żywotá własnego więcey ma ochraniáć niżeli bliźniego. Cáłość iednák bliźniego ná zdrowiu, powinien przekładáć nád dobrá swoie doczesne, ále y tych może bárdźiey przestrzegáć niż cudzych. Płonna y zmyślona miłość Boża bez miłośći bliźniego, álbowiem mowi Apostoł.* Jeżliby kto rzekł iż miłuie Boga, á Brátá by swego nie náwiedźił kłámcą iest. *Rzeczesz á nie iest mi rowny ten á ten? Rowny káżdy tobie by iedno człowiekiem był. Wszyscy ludźie Bráćia sobie są z nátury, idą od iednych Rodźicow Adámá y Ewy, Bráćia z powołánia, ábowiem do Synostwá Bożego y Kośćielnego záwołáni, nam ćito rzeczono! nie komu inszemu.* Et Patrem nolite vocare super terram, unus enim est Pater vester, qui in Cælis est. *Bez wszelkiey tedy wymowki cokolwiek chcećie áby wam ludźie czynili, y wy im czyńćie. Aże niedosyć exercytowáć się w cnotách Teologicznych, ále też y w inszych náleży.*

leży. Prośi goraco Páná BOGA Swięty Mikołay kochány Náuczyćiel dźiećińſtwá waſzego, áby wam nád ſłodycz iadrá Orzechowego záſmákował; rozmáite Cnoty Swięte, ktore wam w dálſzych Orzechách zámknięte po Kolędźie ofiáruię. Y ták w czwartym Orzechu Roſtropnośći ktora dáie człowiekowi preſkrypcyę co czynić, y czego ſię ſtrzedz, według przyſtoynośći ſtanu ſwego. W piątym Orzechu ſpráwiedliwoć, dáie co komu należy, w Szoſtym Orzechu Wſtrzemięźliwość, moderuie roſkoſzy ćiáłá, ktore záwiſły ná ſmáku y dotchnieniu. W śiodmym Orzechu Męſtwo; dáie to człowiekowi że ſtatecznie ponośi wſzyſtkie prace y niebeſpieczeńſtwá śmierći kiedy tego potrzebá ná Chwałę Boſką ábo zbudowánie bliźniego, zowią ſię te cztery cnoty fundámentálne, ná ktorych iáko ná fundámenćie inſze ſię oſadzáią. Przyſzedł Ekklezyáſtyk Iubiler Káznodźieiow Cap: 26. na Sala, gdźie ná ſzali ponderowano wſzyſtkie cnoty, tym porządkiem, iáko ſam Chryſtus opiſał Mat: 5. Nayprzod ważono uboſtwo Swięte aż dużo waży bo z ſobą kłádźie Krolestwo Niebieſkie: Beati pauperes quoniam &c: Wchodźi ná wagę Cichość, aż cáła ziemia ſię ponderuie: Beati mites quoniam poſsidebunt terram. Toż umartwienie w iedzeniu y piciu aż tu názbyt prowiántow y napoiow. Miłośierdźie ludzkie, rowno z miłośierdźiem Bozym. Pokoy y zgodá z Synoſtwem

Bożym,

Bożym, cierpliwość z Niebem się librùie. A gdy do czystości przyszło. Záwołał Eccleżyasticus Omnis autem ponderatio non est digna continentis animæ, bo przewyższa wszystkie szácunki nadgrodá ktorą Krol Chwały á Pan cnot Zbáwiciel JEZUS zásłużonym przyobiecał. Błogosłáwieni czystego sercá, álbowiem oni BOGA oglądáią. Z tey rácyi nápisał Swięty Iustyn: Dwor Niebieski sámych tylko Swiętych y Spráwiedliwych prostych y powściągliwych przyimuie. Morscy Nurkowie w konkách szácowne znáyduią perły, á wy Swiętego Mikołáiá máłuscy Vczniowie w Orzechách iego Kolednych droższych nád perły ieszcze dálszych cnot Chrześćiáńskich szukaycie iest tám Posłuszeństwo, skromność, łágodność, szczodrobliwość, Pobożność, czystość, Dotrwánie w tym wszystkim dobrym cokolwiek z przeszłych náuk wzieli y z nástepuiących weźmiecie ku náśládowániu y wykonániu nie dosyć álbowiem poczynáć życie dobre z młodości, ale trwáć státeczne w Swiętych obyczáiách Chrześćiáńskich należy, y dotrwáć nie odmiennie, aż do końcá, aż do zgonu życiá gdyż tákowych tylko Chrystus upewnił u Mateuszá w Rozdziale 10 O dostąpieniu Błogosłáwioney wieczności mowiąc: Kto wytrwa aż do końcá ten będźie zbáwion.

Canticorum 6. po Szkolney pracy czy do dewocyi Kośćielney wyszedł Młodźieniaszek ná rekreácyą y spáceruiąc po źielonych łąkách wstąpił (powiáda) do Ogrodá Orzechowego. Nie chodźćie zá nim dźiewiećioletni Scholaryszowie, zábawćie się trochę, oto ieszcze ieden Swietey Koledy Mikołayskiey został Orzech, ździworności oglądaycie co do niego zá przesmak Duchowny. Opatrzna błogosłáwionego Náuczyćielá włożyłá reká, gdy go otwieráćie, widźićie oczymá własnemi że w nim iest.

NAUKA

NAUKA CHRZESCIANSKA:

Przez krotkie Pytania y Odpowiedźi.

Pytanie Kto nas ſtworzył. *Odpowiedź* PAN BOG

P. Co ieſt Pan BOG. Odpow: Ieſt Stworzyćiel Niebá y źiemie y wſzyſtkich rzeczy ktore ſą ná źiemi y ná Niebie

P. Ná co nas ſtworźył. Odp: Abyśmy go ználi, jemu służyli, á potym żywot wieczny otrzymáli.

P. Ják Páná BOGA poznáć. Odp: Przez *Wiárę*.

P. Jákże ma Páná BOGA człowiek chwalić. Od: *W*ſzyſtko cokolwiek dobrego, bá y oboiętnego myśli mowi, czyni, ofiáruiąc ná większą Chwałę jego.

P. Jákże ma człowiek Pánu BOGU służyć. Odp: Záchowuiąc Przykazánia jego, á ieſzcze doſkonáley y rády jego.

P. Gdźie ieſt Pan BOG Odp: *W* Niebie ná źiemi y ná káżdym mieyſcu Iſtnością, Obecnością, y mocą ſwoią Boſką

P. Co Pan BOG czyni w Niebie. Odp: Dobrym dobrze płáci to ieſt wybránym ſwoim Chwałę dáie

P. Co czyni na źiemi, Odp: Zywi y Błogosławi nas przedźiwney Opátrznośći ſwoiey Okiem zápátruiąc ſię ná nas y wſzyſtkim rządząc,

P. Co czyni w Piekle. Odp: Karze ſpráwiedliwie potępionych.

P. Jeſtże Pan BOG między námi. Odp: Jeſt.

P. Czemu go nie widźiemy. Odp. Bo ieſt ſzczerym

tym Duchem Ciáłá niemáiący.

P. Ná coż go w ćiele ludzkim maluią. Odp: Bo go ináczey wyráźić y oczom ludzkim wystáwic nie można.

P. Czy widźi Pan BOG wszystko co czyniemy? y słyszy co mowiemy Odp: Widźi bez wątpienia co czyniemy, y słyszy co mowiemy.

P. Jákim to sposobem ponieważ Ciáłá nie ma. Odp: Sam przez się y obecnośćią swoią ná káżdym mieyscu.

P. Co iest Swięta TROYCA? Odp: BOG Oćiec, Syn Boży, Duch Swięty. Trzy Osoby ieden tylko Pan BOG.

P. BOG Ociec iestże BOGIEM? Odp Jest.

P. Syn Boży iestże BOGIEM? Odp: Jest.

Duch Swięty iestli BOGIEM? Odp: Jest.

P. Więcże są trzy Bogowie? Odp: Nie, ále tylko trzy Osoby.

P. Czemuż te trzy Osoby Boskie nie są trzey Bogowie. Odp: Bo wszystkie iednę máią náturę, iednę Istność, y iedno Bostwo.

P. CHRYSTUS Pan iestże Osobą Boską? Od: Jest.

P. To tedy są cztery Osoby Boskie? Odp: Nie, bo Chrystus Pan y Syn Boży iest iedná Osobá

P. Jakoż to przećię poiąć że ieden iest BOG we trzech Osobách? Odp: Dosyć iest ná tym tu świećie wierzyć powinniśmy, á ná drugim gdy się do Nieba dostániemy, iáwnie w niego poglądác będźiemy, y ná tym wszystko szczęśćie nasze záwisło y będźie.

P. Ktora z tych Osob większa Stársza, y Godnieysza? Odp: Wszystkie sobie rowne.

P Co przećię między niemi może bydź zá rożność. Odp: BOG Oćiec od nikogo nie pochodźi, Syn Boży tylko pochodźi od Oycá przez rozum, Duch Swięty záś pochodźi od Oycá y od Syná przez miłość.

P. Ktora Osobá TROYCY Sw. stáłá się Człowiekiem? Odp: Ktora to iest Syn Boży.

P. Co iest stáć się Człowiekiem? Odp: wźiąć duszę y Ciáło iáko y my.

P. Gdźie Syn Boży wźiął duszę y Ciáło. Odp: w żywoćie Nayświętszey PANNY MARYI zá spráwą Duchá S. á nie zá spráwą człowieká.

P. Czemuż się Syn Boży stał Człowiekiem?

O. Aby nas wybawił od piekłá, y Niebo nam zásłużył śmierćią swoią.

P. Ktore Artykuły powinien káżdy wyráźnie wierzyć y umieć pod utrátą zbáwienia;

O. Trzy *1mò.* Ze ieden tylko P. Bog we trzech Osobách BOG Oćiec, Syn Boży, Duch Sw. názwanych, *2dò.* Ze Syn Boży stał się Człowiekiem, y umárł ná Krzyżu dla zbáwienia nászego. *3tiò* że tenże BOG w TROYCY iedyny iest Spráwiedliwy, bo złych ogniem wiecznym w piekle karze, á dobrym w Niebie żywot wieczny dáie.

P O Ż Y T K I.

1mò: Ná umyśle y sercu swoim wysoko sobie kłáść wielkość nieogárnionego Májestátu Bożego, y w głębokim uniżeniu nas sámych, iemu się modlić. *2dò* Nigdy o Pánu BOGU nie mowić, tylko z osobliwą uczćiwośćią, z ro-

stropnym

ſtropnym y rozſądnym, pomiárkowániem, y bárdzo bączną ſkromnośćią. 3tiò Częſto ſobie przywodźić ná pámięć tę prawdę, iż Pan BOG ieſt wſzędźie obęcny. 4tò. Dźiękowáć mu zá Dobrodźieyſtwo Odkupienia. 5tò Częſto Akty Pokłonow Máieſtátowi Boſkiemu czynić.

Piſze Lobettius in Feſto Sanctiſsimæ TRINITATIS *iż ná Concilium Niceńſkie ziecháło ſię było ná dyſputę z aryuſzem Heretykiem o TROYCY Przenayświętſzey bárdzo wiele Biſkupow, kiedy on Heretyk beſpiecznie y nieuſtydliwie náſtępował ná Wiarę Swiętą y ná TROYCĘ Przenayświętſzą Mikołay Swięty z nátchnienia Duchá Swiętego wźiął w rękę iedną Cegłę y mowił do Aryuſzá. Czemu ſię tá rzecz zda niepodobna w Stworzyćielu y w Pánu BOGV, ktorą może ſię náleść w Stworzeniu, otoli obacz w tey iedney Cegle troiáką rzecz: potym ściſnął Cegłę á záraz ogień z oney Cegły przy wſzyſtkich wypadł ná powietrze, wodá wypłynęłá ná źiemię, á glina zoſtáłá w ręku, y ták zkonfundowány zoſtał on bezecny Aryuſz.*

Pytánie Coż ieſzcze pod grzechem śmiertelnym wierz ć y wiedźieć potrzebá.

Odpo: Powinien káżdy wierzyć y wiedźieć przynaymnieycyco do iſtoty Skład Apoſtolſki, Pá cierz, Przykazánie Boże y Kośćielne, wiele y ktore ſą Sákramentá. Wſzyſtko to iuż maćie w przeſzłych Kolędách wyráżone tylko P. wiele ieſt Sákrámentow Swiętych? Odp: Siedm Chrzeſt, 2dò. Bierzmowánie, 3tiò. Nayświę SAKRAMENT Ciáłá y Krwie Chryſtuſowey, Pokutá

Pokutá. *5tò*. Ostátnie Pomázanie, *6tò*. Kápłáństwo. *7mò*. Małżeństwo. Iák się Spowiádáć y godnie przystępowáć do Stołu Páńskiego, iest o tym wszystkim Náuká w Kolędźie piątey na kártie 73. y ná kárcie 77. Chrzest iest Sákráment odrodzenia ná duszy przez ktory grzech pierworodny bywa nam odpuszczony, y stáiemy się Chrześciány. Już z łáski Bożey wszyscy iesteście Ochrzconi nie potrzebuiecie dłuższey o tym Náuki. Ale Bierzmowánych w tych látách mało, przeto náuczę was krotko o świątości tego Sákrámentu, á nie wątpię iż y záchęcę do przyięcia.

P. Co iest Bierzmowánie? Odp: Iest Sákráment, przy ktorego przyięciu wlewa się ná duszę łáska Duchá Swiętego, y moc do mocnego wierzenia y odważnego wyznánia Wiáry Swiętey.

P. Iestże ten Sákráment koniecznie do Zbáwienia potrzebny.

O, Nieiestći wprawdźie potrzebny koniecznie, iednák że wielce iest pożyteczny,

P. Kiedy Chrystus ten Sákráment postánowił? Odp: Przy ostátniey Wieczerzy, ná ten czás bowiem po wielekroć obiecował Kościołowi swemu Duchá Swiętego.

P. Kiedy się możem Bierzmowáć. Odp: Skoro do rozumu przychodźiemy, około lat śiedmiu, ośmiu, dźiewiąciu, mnieyszym zaś dźiatkom nie godźi się,

Co powinien záchowáć Bierzmuiący się.

Wiedźiec o zacności tego SÁKRAMENTU y dźielności do zbáwienia. *2do* Bydź w łásce Bożey, dla tego ktoby się czuł do grzechu iákiego

śmiertelnego, to koniecznie Spowiádáć ſię trzebá, ábo przynaymniey żal doſkonáły uczynić za grzechy, dla ſamey miłośći Páná BOGA zá grzechy żáłuiąc, álbowiem podczás tego SAKRAMENTU obfita łáſká Duchá Swiętego, dáie ſię, y zlewa ná człowieká, ná ktorego pewnie nie zſtąpi, gdy będźie w grzechu śmiertelnym. *3tiò* Mieć Kmotrá, y to pod grzechem śmiertelnym iuż Bierzmowánego, álbo Kmoſzkę ieśli białey płći. *4tò* Przyſtępowáć z Nabożeńſtwem gorącym.

P. Ktore ſą ſkutki tego SAKRAMENTU.

O. *1mò.* Pomnożenie łáſki Bożey y wſzyſtkich Cnot y Dárow Duchá Swiętego. *2dò* Odpuſzczenie grzechow, powſzechnych, y śmiertelnych niewiádomych. *3tiò* Umocnienie ná duſzy dla dániá odporu nieprzyiaćielowi duſznemu.

P. Iákie Ceremonie záchowuią ſię przy Bierzmowániu?

Odp: Kładźie Biſkup Krzyzmo ná czole wyrażáiąc nim znák Krzyżá Swiętego, y mowiąc: Náznáczam ćię Znákiem Krzyżá Swiętego y potwierdzam Krzyżmem zbáwienia w Imię Oycá, y Syna y Duchá Sw. Amen. potym go biie w gębę y chuſtkę na czole kłádźie.

P. Ná co Biſkup czyni znak Krzyżá S. ná czole?

Odp: Abyśmy wiedźieli że ſię nie trzebá wſtydźić *Wiáry* Chryſtoſowey, wyznawáć y żyć po Chrześćiáńſku.

P. Ná iaką pámiątkę biie Biſkup w gębę?

Odp:

Odp: Aby dał znác iż odtąd będąc umocniony łáską Duchá Swiętego, ma ćierpliwie znośić wszystkie krzywdy dla Chrystusa.

P. Czemu kiedy biie Biskup w gębę mowi Pokoy z tobą.

Odp: Ná pokazánie że ćierpliwe znoszenie wselkich przykrości przynośi nam pokoy z Bogiem, z bliźnim y z námi sámemi.

P. Co znáczy Chustká. Odp: Usilne stáránie do chowánia łáski Bożey.

P. Co czynić po Bierzmowániu. 1mo. Podźiękowáć Pánu BOGU 2do Protestowáć się że mu wiernie odtąd chcemy służyć. 3tio. Nie odchodźić aż po wźięćiu błogosłáwieństwá od Biskupá.

P. Co zá powinnowástwo idźie z Bierzmowánia.
Odp: Duchowne między Bierzmuiącym y Bierzmowánym y iego Oycem y Mátką, między Kmotrem, álbo Kmoszką y Rodźicámi Bierzmowánego.

Vczćie się tedy nadobne Dźiateczki rześko tego Kátechizmu, náśláduiąc Swietego Tomaszá z Akwinu, ktory mnieyszym od was będąc, Nauczyćielá swego często pytał. Coby to był Pan BOG, a cokolwiek mu powiedźiano, to mocno w pamięći trzymał. Iezeli nie umiećie czytáć, to was powinni Rodźicy tego wszystkiego uczyć, karáć, iesć nie dáć, aż spytáni odpowiećie czegośćie się náuczyli, bo mowi Páweł Swięty kto nie chce robić, niech też nie ie. 2. Thess. 10mo.

KO-

KOLĘDA OSMA.

Wysławia miłosierne uczynki y pewną zá nie ućieszyć obiecuie nagrodą.

Lubo ná prożnowánie wszystkich Mądrych zdánie pioronuie: Nullus fructus otij imò magis dispendium: *powiedział Swięty Augustyn. Indyiscy Mędrcowie kiedy dano ieść ná Stoł pierwey młodych exáminowáli, czego się od Wschodu Słońcá do południá náuczyli? álbo co robili? ktory nic nie odpowiedział, zá drzwi z Izby wytrąćili y ieść nie dáli. Atoli że Szkoły máią swoie mozoły, oczy tempieią od ustáwicznego czytánia, myśli głowę fatyguią, á náwet choć trzy pálce pisuią, á wszystkie ćiáłá członki słábość y boleść czuią. Przeto ieden z Uczonych własną doznawszy experyencyą nie máłey pracy w Szkolnych zawiłośćiách, pozwala rekreácyi, rozrywki nie tylko młodym záżyć dźiećiuszkom, ále też y nabożnym podesłym Solitáryuszom.* Detur aliquando otium quies; fessis. *Czytam* in Legenda Aurea *Strzelec z łukiem po głębokiey pustyni biegáiąc zá ptakámi, y zwierzętámi, niespodźianie nápadł ná Swiętego Iana Ewángelistę, á on po skończonych Paćierzách y Medytácyách siedźi ná zielonym págorku, trzymáiąc w ręku lárzabká, głaszce go ćieszy się y pieśći z nim, ná co pátrząc on swiátowy Dworzánin uśmiechnął się trochę y pomyślił. O iak to ten Stárzec iákby máłe dźiecko, z ptákiem*

kiem się báwi y delektuie. Duchem Bożym nátchniony Apostoł zrozumiawszy myśl tákową, spytał go czemu teraz nie nápięty łuk trzyma? Odpowie: Bo gdyby záwsze był náciągniony toby potym álbo zwolniał, álbo się zerwał. Dopiero mu rzecze Swięty Stárzec: podobnym sposobem y słábość ludzka nie ták byłáby mocna y sposobna do pracy y bogomyślności, gdyby ustáwicznie ná Modlitwie trwáiąc, cokolwiek też wytchnienia y odpocznienia sobie nie pozwoliłá. Lituiąc się wászey młodości dźiesięcioletni Uczniowie Swięty Mikołay Professor kocháný, y chcąc nieco pracy w Szkole Pobożnośći pofolgowáć, y myśli wásze w náuce zátopione przerwáć, ná ućiechę sercá wászego y rozrywkę myśli żmorżonych, ptaki rozmáite do klatki wsadzone po Kolędźie przynośi, wiedząc że osobliwe upodobánie w ptászkách miewaćie, bo iedne wam z ręku iadáią iáko to pieszczone czyżyki, drugie sáme sobie wiádereczkiem żuber y wodę ćiągną, iákie są wyuczone Szczygły. Iedne náturálnym po polách y lássach śpiewáiąc głosem, słucháiących dźiwnie ćieszą y delektuią, Inne w klatkách zá máłą pászą bárdzo wdźięcznie rożnemi śpiewáiąc głosami, karmićielow swoich rozweseláią. Nabożne czásem pieśni śpiewaiąc: ludźi do pobożnośći ánimuią. Poseł Królá Kátolickiego (iáko pisze Biseola) w Genui miał Papugę ktora Litánią o Nayświętszey MARYI PANNIE głádko cáłą przespiewáłá. Inszą w Pá-

ßa w Pálácu Xiążęciá Báwárskiego Antyfonę Salve Regina ták doskonále y tákim tonem wyśpiewáłá, iako słyßáłá pauprow po ulicy śpiewáiących. Y to rzecz godna uwagi że ptástwo miękko wyściela gniazdeczka dla wygody máłych y słábych pisklętow swoich, iść im donoßa pilnuia, przyśpiewuia iákoby cießac y posługuiąc w niedołęstwie y niby ießcze w więźieniu śiedzące. Weyźrzyćie dźieśięćioletni Scholáryußowie, mowi do was Swięty Professor Mikołay na Ptaki Niebieskie, á uczćie się miłosierdźia, uczćie się bliźniego w utrapieniu ták ćießyć y rátowáć, iák będziećie mogli. Nie odmowił nigdy ubogim kiedy czego chćieli Iob Spráwiedliwy, nie iadł nigdy butki Chlebá sam, żeby się z sierotą nie rozdźielił, sam tego dáie przyczynę w Rozdźiale 31. bo od dźiećiństwá mego rosło zemną, użalenie y z żywota Mátki moiey wyßło zemną. Záraz od młodośći swoiey y Mikołay Swięty, uczył się miłośierdźia, gdy bogáte Dźiedźictwo po śmierći Rodźicow miawßy nie chował, nie przyczyniał, ále ná ozdobę Kośćiołow y porátowanie ubogich rozdawał. Do Szkoł chodząc ták się zubożył dla ubogich, że własne dla dánia iáłmużny, przedawßy aż się ná pożyczánych uczył Kśiąßkách, iáko zeznáie Patritius Justinianus,. Więc ták przykłádnym życiem swoim iáko y teráźnieyßą dániną. Przewodnik w drodze doskonáłośći dźiećińśtwá wáßego Mikołay Swięty, po máłu iák má-

łych

łych prowádźi do miłośći y litośći nád nędzą y y wßelką potrzebą bliźniego. z drogiey duße wam radząc ábyśćie nád smutnemi, ubogiemi y w iákieykolwiek potrzebie zostáiącemi, miewáli użalenie, iáko to gdy przynieśie ktoSupplikę álbo przyidźie Xiądz po prowizyą lub Questarz z Klásztorá po elemożynę, ubostwo woła zá drzwiámi, Paupry spiewáią zá oknámi, poddáni o ulżenie robociżny studzy, naiemnicy, zapłáty czekáią: oznáymowáć należy kochanym Rodźicom swoim, á gdy rozgniewáni surowo odpowiedzą, prośic zá niemi, do nog upáść, y stopy śćiskáiąc y cáłuiąc miłośierdźia dla nich żebráć. do ktorego y was Miłośćiwy IEZUS wcześnie zámawia y Rodźicom wáßym perswáduie żeby tym sposobem osobie rádźili, bo ná miłośierdźie u Paná BOGA zásługuie kto w nießczęśćiu bliźniego rátuie, według obietnice Ewángeliczney, Błogosłáwieni miłośierni, álbowiem oni miłośierdźia dostąpią. Gdy fortuná nie státeczna ßczęśćie odmienne lub przeświadczone grzechem sumnienie, ktorego ćięßko zasmući wßystkiego dobrego ßczodrobliwy dawcá Pan BOG, y tu ná źiemi w doczesności bogáto wspomoże, y potym ßczęśliwą w Niebie ućießy wiecznośćią, podpisuie się na pierwßą prawdę Swięty Chryzostom ták mowiąc: Stokrotnie to odbierze, ktokolwiek do Niebá przez ubogich pośle. Sprzyiá drugiey częśći S. Hieronim. Nie pámiętám ábym czytał żeby złą śmierćią zginął ktory wßystkim

ſtkim z miłośći rad ſłużył. Uczynkow miłoſiernych do ćiáłá należących, ktoremi bliźniemu przyſługuią ſię Spráwiedliwi śiedm ráchuiemy to ieſt.

Pierwſzy. Łáknącego nákarmić.

CHwalił ſię Iob iż z żywotá Mátki wyſzło z nim użalenie, tákie początki były Swiętego Elzeáryuſzá Chrábie, ktorego gdy Mátká powiłá, ták go Pánu BOGU ofiárowáłá. Dźiękuięć Pánie zá Syná zá to ſtworzenie twoie, proſzę przyimij go odemnie ſobie zá ſługę, á ieżeli ty widźiſz iż ſię woli twey w czym ſprzećiwić ma, uczyń to miły Pánie, ábyś go po Chrzćie w niewinnośći miał ſobie. *Ták P. Bog Ofiárę onę przyiął, iż Synaczek on trzy látá máiąc, dobre znáki łáſki Bożey w ſobie pokazał. Bo gdźie ubogiego uyźrał, rękę śćiągaiąc, dawał mu co iedno mogł y ták płákał, iż go Mámki ináczey utulić aż dániem iałmużny nie mogły, przetoż noſząc go przez zamek, gotową z ſobą iáłmużnę mieć muśiáły. A pięć lat máiąc, czegokolwiek doſtáć mogł, wſzyſtko ubogim dawał Nie ná Szkolną kubánę, ále głodnym ná iáłmużnę Pauprom może ułomáć czáſem chlebá ſobie dánego, áby błogoſławieńſtwo ubogiego ná wasy Rodźicow wáſzych przyſzło.* Qui dat pauperi non indicbit. Proverb: 28.

2. Prágnącego nápoić.

ROżne ſą trunki, napoie, ktoremi możni y prágnienie ugaſzaią y zdrowie wzmacniáią. Ubogi ná proſtey

wodźie przebráie, o kubek zimney wody prośi á nie o piwány trunek, nie o berbate Nie kupić wody, dostánie przy kázdey studni, pełno iey w rzekách, ściągniey tylko rekę, nabierz á nápoy prágnacego. bo za edl kompromis Páński Math: 10. że nie straći ná tym, kto da drugiemu kubek wody.

3tio. Nágiego okryć.

Nie pytay śie ośárpánego, co go zubożyło? co z fortuny álbo z sukni obnáżyło? czy Ewángelia iáko Serápiona Sindonite, ktory podkawszy w poł nágiego, ostátnia z siebie dał mu suknie, á sam nági śiedźiał trzymáiac Swiętá Ewángelia. A spytany kto ćie odárł Oycze? odpowiedźiał Ten. Czy drugich Swiát y iego obłudne roskoszy? iáko ieden z odártusow ná śiebie dobrowolnie wyznał prawdę.

Dives eram dudum fecerunt me tria nudum
Alea vina Venus tribus his sum fact⁹ egenus.

Sprobowáłem co márność co świátá obłudá,
Bedac przedtym bogátym teraz że mnie dudá.

Czyli ogień wodá, przypadek nieszczęśliwy? iák otwego Człowieká Lucæ 10. ktory z stepował z Ieruzálem do Ierychá y wpadł miedzy Zboyce, ktorzy go złupili y rány zádawszy odeśli na poły umárłego Nie dowiáduy śie mowie litośćiwy Kátoliku, co iednego zubożyło, drugiego obnáżyło, bo márnotráwnych káránie, á miłośiernych záwsze czeka obfita w Niebie zapłátá, áni też o tey indagá yi wspomina Zbawićiel w Ewágeliy Lucæ 3tio tylko perswáduie, kto ma dwie Suknie niech da iedne nie maiacemu, ty go suknie odźieieś áby nie przeźiabł y nie umarł, á śiebie przybierześ w zapłáte y łáskę Bożą.

Więźniá odkupić.

Lamentatio Thr: 3. Ieremiasz Prorok że go dármo iáko ptaka

praką ułowiwßy nieprzyiaciele w doł ciemny wsadzili. A to záwinęli niewinni Apostołowie Actorum 5. Saduceaßom że niemocne y nágabáne od Duchow nieczystych uzdrawiali, oto nápełnieni zazdrośćia poimáli ich y wsadzili do więźienia, á gdy nie było człowieka ták miłośiernego żeby zá niemi mowił, y z támtąd ich wwolnił, przyszedł Anioł Boży, y do ciemnice otworzywßy, wyprowádził ich ná wolność y do Kośćiołá iść rozkazał, aby to zgromádzonemu oznáymili ludowi: podobno dla tego áby wiedźieli że gdźie ludzka pomoc ustáie, tám Pan BOG ná poćiechę y rátunek powstáie, álbo dla tego, uczynność tę kazał Anioł rozsławić w Kośćiele ná Kazániu, aby się uczyli nowi Chrześćiánie, Więźniow náwiedzáć, rátowáć, y odkupowáć. Ktorzy w głębokich táráßach, w ćiemnicách, turmach y lochách zamknięći od zaránia aż do wieczorá ták w gniazdách młode iáskołczętá álbo Gołębiętá pożywienia y poćießenia ludzkiego wyglądáią. De mane usq; ad vesperam sicut pullus hirundinis, sic clamabo, meditabor ut columba. Isaiæ 38.

Chorego náwiedźić.

Nie płáczćie po Szpitalách, domách, kámienicách y podłych kątách, na prostych bárłogách leżący Chorzy, kredowáći, stárzy, słabi, skáliczeni. Do zbolálego y zubożálego Ioba wybráło się trzech kochánych jego Przyiaćioł, Eliphaz, Báldát, y Sophár, áby go náwiedźili y poćießyli. Osobe tych kocháiących Przyiaćioł bráć zwykł ná siebie Kápłan Chrystusow, bo nie ták z obligácyi iáko z ßczerey miłośći ná poćießenie y ulżenie iákieykolwiek boleśći y ckliwośći wáßych, ochotnie domy, kámienice, ßpitale, ubogie lepiánki, náwiedza, y zbáwiennie nástępuiącemi ćießy, y w ćierpliwośći utwierdza słowámi. Imò, Chorobá ńáá

 się teź

ſię coś złego, á oná wiele dobrego czyni, trzyma ná wodzy Spráwiedliwych, aby oſtrożnie w drogách Páńſkich poſtępowáli, żeby ſię kiedy nie poślizneli. 2dò. Otwiera grzeßnikowi oczy áby widźiał Páná nád ſobą niewidomego, ktory go karze áby ſię upámiętał życia popráwił, iáko przymowił Zbawićiel Joan: 5tò. iednemu z chorych uzdrowiwßy: A toś ſię ſtał zdrowym iuż nie grzeß áby ſię co gorßego nie ſtáło. 3. Człowiek zdrowy do wielu grzechow ſkłonny, ále y chorzy tych oſobliwie grzechow wyſtrzegáć ſię powinni. 1mò. Niećierpliwośći. 2dò. Gniewu. 3tiò. Szemránia przećiwko Pánu Bogu. 4tò. Zdeſperácyi życząc ſobie śmierći. 5tò. Nie ſłucháć rády Doktorow. 6tò. Nie myślić o Zbáwieniu, y odedniá do dniá odkładáć Spowiedź. 7mò. Wzdrygáć ſię przyiąć Oſtátnie Pomáßczenie. 8vò. rzeczy ſwoich nie dyſponowáć przez Teſtáment. 9nò. Zbytnie prágnąć zdrowia y obawiáć ſię śmierći. Chory áby ſobie ziednał ulżenie, á przynaymniey oſłodzenie boleśći y poćießenie iákie ná dußy y zdrowiu ma ſię rożnym zábawiáć Nabożeńſtwem.

MODLITWA

O BOŻE! o Odkupićielu náyukocháńſzy dla miłośći, y dla Honoru Máieſtátu twego, przyimuię te boleśći, ktore ſobie ſzácuię, że od Ran Twoich pochodzą, wiedząc żeś ty dla mnie więcey ponośił. O gdybym tą miłośćią y ochotą to wſzyſtko znośił, iáko S. Páweł Apoſtoł, Sw. Fránćiſzek y inni. O gdybym miał tákie prágnienie ćierpieć dla gorącey miłośći twoiey iákie miał Swięty Wáwrzyniec gdy

go

go ná kraćie pieczono. Gdybym miał tę ćierpliwość ktorą miał Swięty Szczepan, gdy go kámienowáno, dla ćiebie. Ggybym się mogł zdobyć ná tę odwagę ktorą miał Sobestyan Swięty y ták wiele Swiętych ktorych poćiechá naywiększa była, ćierpieć za Ciebie.

AKT OFIAROWANIA.

O JEZU Sędźio żywych y umárłych, wszystkie boleśći, ckliwośći, y dolegliwośći, ktoremiś mnie náwiedźił w tey chorobie, łączę z boleśćiámi twoiemi ktoreś podeymował przy okrutney Męce: y ofiáruię Spráwiedliwośći twoiey zá grzechy moie. Tu Pánie siecz tu karz, byleś ná wieki przepuśćił. *Ten Przyiaciel to iest Káplan, máiąc iuż powracáć, perswáduie domownikom, żeby się chorych niedołęstwem, y bolámi ich zropiáłemi niebrzydząc z chęćią im usługowáli.* (Nie pámiętam mowi Swięty Hieronim) *ábym czytał żeby zła śmierćią zginął, ktory wszystkim z miłośći służył.* Stefan Swięty Krol Węgierski *w nieznáiomym stroiu nie brzydził się Szpitalow náwiedzáć, y tám usługowáć chorym, bo w káżdym ubogim Chrystusá widźiał. A kiedy się dowie tenże Przyiaćiel Duchowny że niektorzy znácznie osłabieli, ták dálece, że sami iuż nie o zdrowiu ále bárdziey o śmierći y o przyięćiu* SAKRAMENTOW Swiętych *myślą. Więc wezwá:*

zwány przychodźi, z lekká, łágodnie, perswá-duiąc. 1. Ten co się iuż na śmierć gotuie, ma wszystkę myśl oderwáć od tych wszystkich ziemskich rzeczy: tak áby áni o gospodárstwie, áni o czym inszym nie myślił, tylko o P. Bogu y zbáwieniu duszy swoiey ná tám ten się bárdźiey niż ná ten świát oglądáiąc. 2. Ieżli kto ma do kogo iáką urazę, álbo od siebie uráżonego: uprzątnąć to koniecznie potrzebá dobrą przynaymniey wolą, gdy bydź nie może rzeczą samą, 3. Ieżeli kogo w czym ukrzywdźił, ábo się zádłużył, czy przez się samego, czy przez drugiego innego, wszystko wroćić álbo nágrodźić (ieżeli można) potrzebá, ieżeli nie można, chćiałby y życzyłby sobie szczerze nádgrodźić, gdyby iáko mogł. 4. Ieżeli się zá iákie grzechy bárdzo lęka Sądow Boskich, á powątpiewa czy się ich dobrze spowiádał, álbo czyli wiedząc y chcąc zámilczał grzechu iákiego ná przeszłych Spowiedźiách, tedy ma się spowiádáć z cáłego żyćia. Rácbunek Sumnienia uczyniwszy, Akty następuiące zmowić.

A K T Y
PRZED SPOWIEDZIĄ.
AKT BOIAZNI BOZEY.

NA Sąd twoy strászny Boże y Pánie moy pámiętáiąc, ná ktory mnie iuż pozywasz gdy mnie śmiertelnemi boleśćiámi obeymuiesz, uprzedzam Spráwiedliwość twoię

surową,

ſurowa, tym miłoſierdźiem twoim wielkim ktoreś nam winowáycom w SAKRAMENCIE Pokuty zoſtáwić raczył, niechcąc zguby y śmierći grzeſznego.

AKT NADZIEI.

MAm nádźieię w miłoſierdźiu twoim BOZE moy, że zá rozgrzeſzeniem Kápłáńſkim, przyimieſz mię do łáſki twoiey, y nie będźieſz pámiętał ná grzechy moie.

AKT MIŁOSCI BOZEY.

ZArobiłem ći ſobie BOŻE, moy u ćiebie ná kárę wieczną, ále mi nie ták o tę, iáko o łáſkę y miłość twoię idźie, ktorey ſtałem ſię niegodnym, ták ćię iákom był powinien nie kocháiąc á śmiele obrażáiąc w żyćiu moim. Oto teraz ná tym ſchyłku iego tę ſobie miłość przez Spowiedź moię ziednáć prágnę, ábym ſię nią w tobie zákocháwſzy, ná tym zgonie żyćia moiego, kocháć ćie mogł ná wieki.

AKT SKRUCHY.

TEgo ſamego żáłuię ſerdecznie, żem ćię BOGA mego wſzelkiey czći y miłośći godnego obrażał, Kocháć ćię zá zynam o iedyne dobro moie, BOŻE ná tym końcu żyćia mego, y z kochánia tego Ciebie ſpowiádáć ſię chcę grzechow moich nie zboiáźni śmierći,

AKT

Wyrzeczenia ſię grzechow.

Nie chcę, nie chcę o BOZE moy, nie chcę więcey ćiebie obrażáć y naymnieyſzym grzechem dobrowolnym wyrzekam ſię go, y odrzekam przyſzłych grzechow, umrzeć wolę żebymſię więcey do żadnego nie wracał śmierć raczey niż grzech iáki obieram, áby ſię nią ták wſzyſtkie zákończyły, á Krwią Twoią zá mnie wylaną ze mnie zniosły, áby ná Sądźie twoim żaden ſię nie pokazał. *Po ſkończonych Aktách wyznawſzy grzechy przed Kápłánem z wielką pokorą y żalem ſkárząc ná ſiebie że nie ták ſłużyłeś Pánu* BOGU *iáko powinieneś był, zmow ieżli możeſz z inſzych Kśiążek Modlitwy przed Kommunią Swiętą, á potym ſtáráć ſię ábyś ten* SAKRAMENT, *dla iego zacności przyimował z wielką uczćiwośćią nie tylko wnętrzną ále y powierzchowną, to ieſt ieżeli możeſz klęcząc co ieżeli bydź nie może przynaymniey ſię podnieś y* BOGA *obecnego w tym* SAKRAMENCIE, *pokornym głowy nákłonieniem uſzánuy. Czego między inſzemi, dał nam przykład Swięty Hieronim porzućiwſzy ſię ná źiemi, z wielką pokorą przyiął tego gośćiá w oſtátniey ſwoiey chorobie. Zą uczćiwośćią może ſię w ten czás mowić ową prozą Swiętego Tomaſzá z Akwinu witáiąc Chryſtuſá obecnego.*

Kłániam

Kłániam śię tobie nabożnie Bostwo pod temi Znákámi zátáione, całe serce moie tobie śię uniża, y Ciebie miłuiąc całe od miłośći omdlewa.

Przyiawszy Ciáło Páńskie ma śię ieszcze nabożnie Chory zábáwić z ták wielkim Gośćiem ktorego przyiał:

AKT PROZBY

PAnie teraz we mnie obecny ty widźisz potrzeby y ubostwo moie: Zmiłuy śię nádemną, iáko możesz, iáko umiesz, y chcesz. Nawiedź rozùm moy ćiemny v oświeć go wiárą żywą, żebym bez niey nie záſnął w śmierći; á po śmierći day świátło chwałey wieczney. Náwiedź ożiębłą wolą, y zápal ią owym ogniem, ktoryś przyszedł ná świát rozesłać, day też iey státeczność w dobrym, y stosowánie śię do woli twoiey. Zgoła uprzątniey Pánie w duszy moiey co śię tobie nie podoba, á day coć śię podoba. *Przydáć śię mogą insze Modlitwy, iáko náprzykład Modlitwá Swiętego Ignácego.* Duszo CHRYSTUSOWA poświęć mnie, Ciáło CHRYSTUSOWE zbaw mnie, Krwi CHRYSTUSOWA upoy mnie, Wodo z Boku CHRYSTUSOWEGO wylana, obmyi mnie. Męko CHRYSTUSOWA umocniey mnię. O dobry JEZU wysłuchay mnie, w Ránách twoich zákryi mnie, niechćiey mnie oddalić od Ciebie od złeśliwego nieprzyiaćiela obroń

mnie,

mnie, w godźinę śmierći moiey záwołay mnie, y każ mi przyść do Ciebie, ábym z Swiętemi chwalił ćię ná wieki. Tenże przyiaćiel Duchowny kocháiący zbáwienie duśz wászych rádźi nie zápominác y owszem uśilnie prośić o SAKRAMENT ostátniego pomászczenia, ktory od CHRYSTUSA iest ustánowiony iáko dokonywaiący cáłego żyćia Chrześćiáńskiego według *Concilium Trydeńskiego* Serm: 14. *Wiele ma skutkow potrzebnych do zbawienia ktorych nie wyliczam to tylko mowię że samo używanie tego SAKRAMENTU, dáie* ex operę operato *pomocy nádprzyrodzone, to iest oświecenia y nátchninia pobudzáiace chorego do ufnosci w Pánu BOGU przećiwko boiáźni śmierći, y do Męstwá ná zwyćiężenie pokus czártowskich. Dla większego Nabożeństwá, chory gdy nániego kłádźie Kápłan Oley Sw: ma w sobie wzbudzáć żal zá złe uzywánie zmysłow myśląc mowiac:* Żáłuię moy BOŻE, dobro nieskończone, zá wszystkie grzechy popełnione przez oczy moie y podobnie wzdycháć podczás námászczenia drugich zmysłow.

Státeczny w miłośierney usłudze pomieniony Przyiaciel Duchowny winszuie nabożnie przyiętych Swiętych SAKRAMENTOW y ćieszy nádźieią zbáwienia, á widząc że nie máß nic strasznieyßego nád śmierć gdźie boleśći y nudności ściskáią, pokusy naywiększe náciersáią z drogiey duße prá-

gnie

gnię umieráiącego ratowáć y ostátnią dáć ábsolucyą. Atoli gdyby albo on był bárdzo zátrudniony álbo nád spodźięwánie ty boleśćiámi śmiertelnemi uprzedzony z miłośći zbáwienia twoiego podáie sposoby ktoremi się rátowáć możesz w onym strásznym terminie. A te sposoby są áky nástępuiące mowiąc ie powoli, nabożnie y uważnie.

AKT WIARY

Wierzę o JEZU moy prawdźiwy BOZE y Człowiecze to wszystko cokolwiekeś ty o Prawdo Przedwieczna obiáwił y podał przez Kośćioł twoy y w tey wierze umrzeć chcę y prágnę.

AKT NADZIEI.

NAdźieię w Tobie Boże moy pokładam że mi raczysz odpuśćić grzechy moie, y domieśćić wieczney chwały, przez Zásługi niewinney Męki Chrystusowey, y zá przyczyną Swiętych Twoich.

AKT MIŁOSCI.

Miłuię ćię Boże moy ze wszystkiego serca nádewszystko, y więcey ieszcze miłowáć prágnę dla nieskończoney godnośći y dobroći.

AKT DZIĘKCZYNIENIA.

DZiękuię Máiestatowi twoiemu zá wszystkie łáski y dobrodźieystwá żeś mnie stworzył, odkupił y do Wiáry Swiętey powołał,

wołał, SAKRAMETAMI Swiętemi opatrzył, y do tey godźiny zachował.

AKT SKRUCHY

TEgo samego żałuię serdecznie żem Cię BOGA mego wszelkiey czći y miłośći godnego obráźił.

AKT OFIAROWANIA

ODdáię się y ofiaruię cale zupełnie ná chwałę twoię ábym Cię sławił y wielbił w oney szczęśliwey wiecznośći ná wieki

AKT PRAGNIENIA.

KIedyż przyidę y oglądam BOGA mego ktorego Twarz Przenayswiętszą gorąco widźieć prágnę.

AKT RENUNCYACYI.

WYrzekam się wszystkich pokus ktore nieprzyiaćiel duszny zárzućić mi może w godźinę śmierći.

AKT REZYGNACYI.

PAnie niech się dźieie wola two á Swięta zemną gotowem ná rozłączenie z ćiałem kiedy mnie iuż powoływasz z świátá przyimuię dekret śmierći, y polecam w ręce twoie duchá mego.

Iáko się polecać Nayświętszey MARYI PANNIE.

O MARYA MATKO BOŻA MATKO miłośći, Mátko wszelákiey litośći, broń nas od czártá srogiego w godźinę skonánia nászego.

Iáko

Iáko się polecáć Aniołowi Stróżowi.

SWięty ANIELE Boży teraz mi bądź Stróżu moy naywiernieyszy, odpądź odemnie wszelkie pokusy czártowskie á duszę moię z ciáłá wychodzącą rácz stáwić przed Máiestat Boski.

Iák się Swiętym Bożym polecáć osobliwie swoim Pátronom.

WSzyscy Swięći Aniołowie Duchowie Niebiescy y wszyscy Swięći wybráni Páńscy á osobliwie ktorychkolwiek podług możności y ułomności moiey uczćiłem álbo słuchániem Mszy Swiętey álbo Spowiedźią y Kommunią Swiętą, przybywayćie ná rátunek duszy moiey, przyczyniáiąc się zá nią do BOGA Wszechmogącego.

A tu wźiąwszy Krucyfix zmow Psalm 30 ktory Swięty Mikołay Biskup Mireński umieráiąc mowił y nim żyćie zákończył.

W Tobiem Pánie nádźie miał niech nie bę záwstydzon ná wieki: wspráwiedliwośći twoiey wybaw mnie.

Nákłoń ku mnie uchá twego, pospiesz się ábyś mnie wyrwał. Bądź mi BOGIEM Obrońcą y domem ućieczki ábyś mnie zbáwił. Albowiem moc moiá y ućieczká moiá iesteś ty: á dla Imienia twego poprowádźisz mnie y wychowasz mnie. Wywiedźiesz mnie z sideł czártá przeklętego, boś ty iest obrońcá moy:

W ręce twoie polecam duchá mego: odkupiłeś mnie Pánie Boże prawdy.

A potym pocáłowáć Krucyfix mowić.

CZłonki JEZUSA moiego dla mnie ná Krzyżu przybite, cáłuię was áffektem pokuiącey MAGDALENY, y ofiárowáć Oycu Przedwiecznemu Zásługi CHRYSTUSOWE mowiąc=:

OFiáruię tobie BOŻE Oycze Przedwieczny ná ubłagánie y dosyć uczynienie zá grzechy moie, Głowę iego ćierniem okrutnie skłotą y skrwawioną z myslámi iego Nayswiętszemi zá myśli głowy moiey, pyszne, nieprzystoyne, pożądáiące, bluźnierskie, Serce iego włocznią przebite z áffektámi nayczystszemi ofiáruię zá áffekty sercá mego, nieporządne, sławy chćiwe, zazdrosne, nienáwistne. Ręce iego gwoźdźmi przybite z uczynkámi iego Theándrácznemi, to iest Boskoludzkiemi zá złe uczynki rąk moich, zá pomsty, zá krzywdy, &c: Oczy iego podbite krwią y sinością záćiekłe, zá oczy moie dworne nie wstydliwe. Uszy iego ćierniem skłote y skrwáwione, zá słuchánie moie obmowisk podchlebstwá rzeczy dwornych. Twarz iego zeplwana od policzká posiniáłá z iego słowámi, zá mowy moie niepoczćiwe, gniewliwe, obmawiáiące, pyszne: &c: Ustá ie-

go zoł-

go żołćią y octem nápoione, zá moie łákomstwo, żmyślność, niewstrzemięźliwość. Nogi iego przebite, zá moie złe postępki y przestępstwá Przykazánia twego. Ofiáruię Oycze nayłáskawszy Jego posłuszeństwo aż do śmierći Krzyżowey; zá moie nieposłuszeństwo, iego pokorę, zá moię pychę iego łáskáwość, zá moie gniewy, iego ćierpliwość, zá moię niećierpliwość, Iego ku ludźiom miłość, zá moie nienawiśći, iego ubostwo zá moię chćiwość &c. Ofiáruię iego Męki y Rány zá moie ućiechy. Jego wzgárdy, pośmiewiská, zniewagi, zá moię prożną chwałę, iego nágość głod, prágnienie, zá moie zbyteczne wygody. Temi zasługámi nieskończonemi Syná twego day się przeiednáć Boże moy á odpuść grzechy moie, ták co do winy należy, iáko y do karánia.

Gdy iuż śmiertelny pot wychodźić będźie, nudności y boleśći naywiększe ogárną, mowá ustánie, świátło z oczu zgáśnie, pámiętay ná nieznośne boleśći umieráiącego ná Krzyżu Zbáwićielá twoiego. Broń się Wiárą, Nádźieią, Miłośćią, ćierpliwośćią. Do samego zgonu żyćia twoiego, niech brzmi w ustach Naygodnieysze Imię IEZUS niech będźie záwsze w sercu y pámięći. Wszelki álbowiem (mowi Páweł S.) ktoryby wzywał Imienia Páńskiego, zbáwion będźie;

Podro-

Podrożnego do gospody przyiąć

CHwali Pismo Swiete ludzkość Abraámá że gośći rad w domu miewał, Pielgrzymow álbo podrożnych do namiotu swego záprászał nogi umywał, cześtował y z namiotu swego odprowádźił droge im pokázuiąc, zá te y zá inne dobre uczynki, dobrą też śmierćią umarł, Mortuus est Abraham in senectute bona Gen: 25. Miłośierdźie Marty Niewiásty Swietey ktore nád podrożnemi y zubożátemi czyniłá, do ták wysokiego szczęśćia przyszło, Pisze Xiadz Skárgá w Zywot.ch Swietych iż samemu BOGV y Panu Aniołow iáłmużne z ręki swoiey dawáłá, y w dom go swoy iáko ubogiego y podrożnego z ubogiemi Vczniámi przyimuiąc wielkim y miłym gośćiom swoim usługowáłá, do Stołu służyłá, y pieniądzmi ná potrzeby opátrowáłá. Gdy sie czás ześćia z tego świátá przybliżył zwoławszy Siostr swoich, kazáłá świece zápalić y skonánia swego czekáć, á wpułnocy przyszli czárći y świece one pogáśili. A Marta wołáł Pánie moy, Gośćiu moy przybliż sie á nie opuszczay mnie y wnet uyźrzáłá Siostrę naymilszą Mágdálenę z wielą Aniołow ktorzy świece zágászone zápalili y witáiąc sie z Siostrą uyźrzáłá Chrystusá y słyszáłá głos iego. Iuż ći zápłácę gospodę Marto. Tyś mnie w dom źiemski przyięłá, á ia Ciebie w Dom Niebieski przyimę. Vczynił nádźieie Apostołom y Kápłánom Ich Sukcessorom Zbawićiel ze ich też ochotnie y łáskáwie Chrześćiánie przyimowáć będą. Luc: 10. do ktoregokolwiek Miástá wnidźiećie, iedzćie co przed was położą álbowiem godźien iest robotnik zapłaty swoiey y obiecał tákże ludzkość y wszelką uczynność wiernym sługom swoim świádczoną nagrodźić z tym sie Matth: 25. oświadczáiąc áffektem. Pokiśćie uczynili iednemu z tych Bráći naymnieyszych mnieśćie uczynili. Przyimowáć do

domu

domu, nietylko Sług Boskic ,nie tylko rożnych ludzi podrożnych, ále też y máłym dźiećiom łatwy do śiebie dawáć przystep, z miłośćią sie oświadczáiąc ludzkośćią y łagodnośćią, Przymowił sie o to sam Zbáwićiel u Mátth: w Roz: 18. Kiedy pewnego czásu bedąc otoczony od Vczniow y pospolstwá, dźiećie iedno wźiąwszy zá raczke wyprowádźił ná srzodek, y wyráźnie to powiedźiał: Ktoby przyiął iedno dźiećiątko tákowe w Imie moie, mnie przyimuie, Od tego czásu iak doszłá tá wiádomość woli Boskiey ludźi Sprawiedliwych, nátychmiast podźiśdźień iedni po zmárłych Rodźicách ośierocone Dźieći ná opiekę biorą. Drudzy cudze dźieći śieroty ubogie przysposobiáią sobie zá Synow álbo Corki, w Grodźie zápisuią, do Herbu y fortuny przyimuią, bedąc sami dostátniemi á bez potomstwá. Inni ná pámiątkę Chrystusa Dźiećiny dwunastoletniego ktory zgubiony od Rodźicow przez one trzy dni iak ubogi od domu do domu chodząc w Ieruzálem prośił, áby był nákarmiony, Pauprow, Żakow, Vbogich, do gospody przyimuie kármią głodnych, odártych odźiewáią y ná Szkolne expense, pieniądzmi opátruią. Godźien Pauper Miłośierdźia coprawdźiwie ubogi, ále nie ow ktory máiąc Oycá dostátniego, sam mu odradza: nie dawayćie mi Pánie Oycze wiktu, pożywie sa sie tám przy Mieśćie, táki nie Pauper, ále iák wrobel gospodarzowi ná zboże przykry y niezbyty á co większá tákich Pauprow nie ubogich á naprzykrzonych importunáią 1. Reg: 2. ćieszkim grzechem osadźiło Pismo Boże. Erat peccatum puerorum grande nimis coram Domino. Albowiem y ludźi zwodzą y śiebie záwodzą, gdy bezpotrzeby biorą iałmużnę, áni nabożni, nie uczą sie ále proznuią, lepiey żeby sie gospodárstwá álbo rzemiestá iákiego chwyćili. Pauper goły, bosak kiedy nie proźniak ále nabożny

X

bożny codźień ráno wstáie, do Kośćioła do Szkoły po ulicách y domách wieczor nie świátowe ále Swiete spiewa Piosneczki, godźien oká miłośiernego sczodrobliwey reki áby dobrey iego pomagáć woli y intencyi. Ná poćiechę moi Panowie perkowie wászey pilnośći y pobożnośći, ná oźłonienie Serc możnych ludźi do czynienia wam dobrze Historyą z Roku Niebieskiego przywodzę o Swietym Fulkonie z ubożiuchnego Studentá Biskupie Placentyńskim, ktory żebrząc po Kámienicách gdy mu Kuchenna służebnicá z táką kondycyą Chlebá dáć obiecowáła, áby nigay nie konkurowáł o Biskupstwo. Ná to on nie zezwolił, gárdząc ley chlebem pod ták ćieszką kondycyą obiecánym. Ze o gdy sie Panowey Służebnicy dowiedźiał, że zá ták máło rzecz tákiey fortuny ustąpić niechćiał, ućieszył sie y nákładáć mu ná náukę poczoł. Máiąc tedy do náuki sposobność, ztąd ná Kánonią odebrał promotocyą, potym y sáme Biskupstwo, ktore gdy otrzymał záwsze przy Stole swoim pięći ubogich Studentow oraz z ich Náuczyćielem y śiedmiu Szláchty ubogich żywił. Beatus qui intelligit super egenum & pauperem: mowi Prorok w Psalmie 40. Błogosłáwiony ten Człowiek ktory ubogiemu wyrozumie Studentowi chlebá káwałká groszá ná papier dáć nie lituie álbowiem złego czásu záchowa go Pan BOG y ná źiemi go ubłogosłáwi y wspomoże Kto dufa swoim pieniadzom (mowi Duch Swiety Proverb: 11) upádnie, á sprawiedliwy iáko źielone liśćie kwitnąć záwzdy będźie.

Umárłego pogrześć.

Umárłego ćiáło lubo skáżytelność zepsuie, obrzydźi, y w źiemię obroći, iednák godne przystoynego pogrzebu, gdyż wraz z duszą chwaliło Páná BOGA, prácowáło ná dostąpienie żywotá wiecznego, y przyimowáło w ostátniey

chorobie

chorobie Swięte SAKRAMENTA. *Ták ich ćiał mowi Prorok w Psalmie 33.* Naymnieyszey kostki Pan BOG strzeże y iedna z nich zdruzgotána nie będźie. *Dla tego rośiekáne członki* Stánisłáwá Swiętego, Biskupá Krákowskiego, *czterомá Orłom źlećił pilnowáć áby od przechodzących zdeptáne nie były. O Swiętym Simeonie Salem ábogłupim názwánym Leoncyuß Biskup Cypryski, tákę dáie relácyą iż gdy go bez wszelkiey pogrzebowey uczćiwośći, nie omytego bez śpiewánia, bez świec, bez kádzenia do grobu nieśiono słyßáne były Anielskich Chorow głosy, y Boska iákaś śpiewánia Psalmow melodya. Dla tych ći y innych przyczyn Chrześćiáńska pobożność Ciáłom wiernych zmárłych przystoyne zwykła obmyśláć pogrzeby y nie tylko przy samych pogrzebách ále y potym głebokim nabożnych westchnieniem modlitwámi y roznemi sposobámi w Kśiążce pod Tytułem,* SKARB CHRYSTUSOW *wyrázonemi Duse zmárłych rátowáć y wybawiáć z Mąk Czyscowych ktora przysługę iedni z użalenia nád niezności ich mękámi o ktorych ćießkośći y srogośći to powiedźiał Swięty Tomaß Anielski Doktor że naymnieyßa Męká Czyscowa przechodźi naywiększą tego świátá, drudzy z miłośći y powinnośći iáko Dźieći ku Rodźicom Sukcessorowie substáncyi y fortuny ku Dobrodźieiom swoim. Innych záś sam tylko Duch Swięty wzbudza do miłośiernej uczynnośći przećiwko wiernym zmárłym násłepuiącemi słowámi: Swięta y zbáwienna iest myśl, modlić się zá umárłych áby byli od grzechow rozwiązáni* 2. Machab: 12.

KOLĘDA DZIEWIĄTA.

Dáie Księgę Ewángelii Jedynastoletnim Młodźieniaszkom.

Po nabożney rekreácyi przeszłey z Księgą Ewángelij ulubioni Młodźieniaszkowie przychodźi do was Swięty Mikołay, co mu CHRYSTUS Pan po Swiecku ieszcze będacemu (pokazawszy się raz z Nayświętszą MARYĄ) dárował, tym też Swiętym upominkiem latá wásze po kolędźie opátruie. Ewángelia mowi Páweł Swięty Rom: 1. iest mocą Bożą ná zbáwienie káżdemu wierzącemu: doználi tego skutku ktorzy ią czytáli słucháli y záchowáli, co w niey nápisano. Ewángelia, Zywoty Swiętych, ninieysze Kolędy Duchowne, y inne Kśiąszki nabożnie czytáć się powinny: (upomina, Augustyn) iáko listy ktore przychodzą z Niebá miłey Oyczyzny nászey, to iest czytánie bydź powinno nie prędko, ále powoli, nie biegáiąc od iednego Rozdźiału do drugiego, spokornie uważnie nabożnie, bo w ten czás Pan BOG cicho mowi do sercá tego ktory czyta, ták dalece że przez proste czytánie grzeszni w wielkich Swiętych obroćili się. Ták Augustyn Swięty ktory nie zmiękczył się łzámi Mátki, nie skłonił się ná gorące przyiaćioł prożby, nie oddał się ná dysputy Ambrożego Swiętego aż ná koniec czytáiąc list Páwłá Swiętego zwyćiężony iest y náwroćił się, á doznawszy ná sobie ták wielkiego skutku z czytánia wyżey wspomnioną

mniona nápiſał ſentencyą, ktora do częſtego á pilnego Kśiążek Nabożnych czytánia pobudza. Kśiąſki Nabożne ludźie ſpráwiedliwi bárdzo ſobie ſzácowáli y one ſzánowáli, iáko Swięta Cecylia ktora záwſze Ewángelią Chryſtuſową we dnie y w nocy ná piersiách y ſercu nośiłá, y z niey ſłowá Páńſkie rozmyśláiąc, własną duſzę pośilałá, y bárdzo wielu Pogánow rozmowámi Duchownemi zyſkáłá Pánu BOGV y Niebu. Swięty Servulus *páráliżem záráżony od młodośći aż do końcá żywotá ſwego ná łożku leżąc przy bramie Kośćielney czytáć nie umieiąc Kśiąſki ſobie nabożne kupował, y przechodzących ludźi prośił áby mu ie czytáli. A teraz wielu tákich co umieią czytáć á o Kśiąſki nabozne niedbáią, do do Kośćiołá nie biorą, tákowi zákopuią tálent od Páná BOGA ſobie do rátunku zbáwienia dány. Nie zápomnij MCia Dámo chuſtki albo wácklarzá, áni ty Dworaku nie zoſtáwiſz kordeláſá, á o paćiorkách, á o Kśiąſkách do modlenia ſłużących áni dudu, dla tego też drugi iák dudá przyſzedłſzy do Kośćiołá nieſpokoyny, kręći ſię wierći, pogląda tu y owdźie iákby mu czegoś w łeb nie doſtawáło. A rozumny y nabożny pátrząc ná tákich wártogłowow śmieie ſię iák z głupich, ze ſię ieſzcze nie náuczyli owego rozumu Sálámonowego:* Eſt tempus orandi, ridendi, emendi, vendendi, tacendi, loquendi. *W Kośćiele czás y mieyſce do milczenia y modlenia, w domu álbo ná rynku rozmowienia, kupowánia*

 wánia

wánia przedawánia, czásowi âkkomodowáćby się powinni. Przyiemno Niebu gdy widźi w ludźiách ochotę do modlenia, do czytánia, dla tego Sw. Aichárdowi sámo posłáło Księgę z ktoreyby y śiebie y innych, wszelkiego dobrego uczył. Łáskáwa śierot Opiekunká Nayświętsza MARYA iedney ubogiey Pániencе sámá się o Psalterz postáráłá. Swiętemu Antoniemu Pádewskiemu máleńki P. IEZUS ná Księdze się pokazał tylko nie wiem, ná iákiey czy ná Nabożney czy ná Szkolney? to iednák wiem nie omylnie że kocha pilnie wytwornie w Szkołách uczących się Studentow, kiedy y sam w dźiećińſtwie będąc, nie tylko rośł w látá nie tylko w łáskę Boską, ále też rośł y w mądrość, kiedy potym przy Swiętym Edmundźie w Szkole ná Kśiążkách czytáiącym śiedźiał w postáći máłey Dźiećiny, pomagáiąc mu czásem Szkolney pracy y záwdźięczáiąc że iego łáski y pomocy nabożnie wzywał. Prośić Páná BOGA o dobrą Náukę potrzebá bo y Krol Sálomon nie inszym sposobem, mądrym został tylko przez pokorną Modlitwę 2. Paralip: 1. Day mi Pánie mądrość y wyrozumienie, á wźiąwszy te dáry mowił. Prágnąłem y dány mi iest rozum; wzywałem Páná BOGA y wszedł we mnie Duch Mądrośći. Dla tegoć Nabożni Studenći Náuki swoie w domu od znáku Krzyżá Swiętego záczynáią, á w Szkole Veni Sancte skromnie nabożnie mowią álbo śpiewáią. Supplikuią o Swiátło, o obiáśnienie z Niebá, żeby poięli

poięli co będźie potrzebá, y prędki też w Naukách y Mądrośći Szkolney postępek czynią, o ktorey umieiętnośći Iuliusz Cesarz zwykł mawiáć: Doctrinam in homine ignobili esse argentum, aurum in Nobili, in Principibus Margaritas & gemmas præstantissimas. *A kiedy w ktorym z młodośći ochoty nie masz do Náuk, dármo chleb y Kśiąszki Szkolne iák mol psuie. Rozum do tego tępy, pámięć słaba, lepiey Młodźi kocháná udáć się do Szkoły pobożnośći, ktorey sczerze chwyćiwszy się záraz z młodośći, Monárchá Pálestyński Dawid w Psalmie 118 ztym się chwalił; że umieiętnośćią y mądrośćią, przeszedł ludźi stárych á náwet y sámych Professorow swoich, dla tego że się pobożnośći y Przykazánia Bożego dobrze náuczył y pilnie záwsze to wszystko obserwował. Sławni godnośćią niemniey Swiątobliwośćią Rodźicy Swiętego Woyćiechá, nie pierwey go z domu wypuśćili, aż się muśiał ná pámięć cáłego náuczyć Psałterzá, wiedząc że bárdzo dobry początek do nábyćia Mądrośći Boiaźń Boża, że prawdźiwa umieiętność, umieć iák duszę zbáwić, iák chwalić Páná BOGA: z táką się tylko náuką oświadczał Páweł przed Koryntchyánámi.* Non judicavi aliquid me scire inter vos, nisi Jesum Christum & hunc Crucifixum 1. Cor. 2 *Umiał dobrze tę Kśięgę Mistyczną Bonáwentura Swięty, pisał z niey Kśiąg wiele ktoremi Kośćioł Boży ozdobił y ludzkiemu zbáwieniu pomoc uczynił,*

z wła

zwłaszcza nabożne bárdzo rozmyślánia y Modlitwy, y Náuki Duchowne wydáiąc, około Naywyższey oney mądrośći, to iest około poznánia sámego siebie, popráwie żywotá, czynienia pokuty, y wzbudzenia miłośći Chrystusowey w sercách ludzkich, którego gdy pewnego czásu náwiedzał S. Tomasz z Aqwinu á widząc bárdzo máło Kśiąg u niego, pytał się: zkąd był ták wielkiey nábrał mądrośći Kśiąg nie wiele máiąc? skazał ná Krucyfix iuż znácznie przytárty częstemi łzámi polewáiąc go y częstemi ustámi z wielkiey miłośći cáłuiąc. Z iego łáski y dáru y te wszystkie náuki w osobie Swiętego Mikołáia pisane káżdego wieku człowiekowi á miánowićie látom wászym dźiećinnym służące, ktoż bowiem y co kiedy może bez wspomagáiący ręki iego Boskiey? nikt, bo sam otym uwiádomił Apostołow swoich Sine me nihil potestis facere, z Iego łáski mądrośćią nápełnieni, mocą Imienia iego chorych uzdrawiáli, y rożne cudá czynili, słowem mowiąc z Iego łáski mieli się we wszystko dobrze Náuká iego łatwa łágodna, bo nayczęśćiey w przypowieśćiách w podobieństwách, á gdźie czásem trudność záchodźi to ią záraz explikácya ulatwia. Osobá Iego wdźięczna, śliczna ná czole iego wydáie się Máiestat ále pokorny, w oczách pokázuie się wesołość ále skromna, wychodzą z Rąk łáski ále bez interessu, zgołá wszystek iest prágnięnia godźien. Słysząc tedy o Wielmożnośći Máiestátu, o

o wdźię-

o wdźięczności y naywyżßey Mądrości JEZU-SOWEY, nie wątpię świątobliwe dźiatki że serce wáße iuż pała iego miłością, iuż wola ochotna, iedyne westchnienie y prágnienie wáße do iego iák nayprędzy przylgnąć y przystáć boku Iego sobie obráć zá Præceptora, iego wiecznemi zostáć Dyscypułámi. Chwalebne myśli y chęći wáße bo ieżeli wam było dotąd dobrze pod opieką Swię-tego Mikołáiá, nie rownie będźie lepiey przy Chrystuśie Pánu, w ktorego Ręku wßystkie dobrá Niebieskie y ziemskie, ieżeli dotąd kontentowá-ły sercá wáße niby od Swiętego Mikołáiá dáne roczne Kolędne podáruneczki, dopieroż ućießy y zdelektuie ten ktory wßystkie te rzeczy stwo-rzył, w ktorych się człowiek kocha, y delekuie, álbowiem nápisał Augustyn Swięty. Quis sic delectat ut ille qui fecit omniaquæ delectant. Więc nie sprzyczny woli y intencyi wáßey w tey mierze Sw. Mikołay, y owßem bárdzo wdźięczny, że się sami wydźieraćie y nápieraćie do Pá-ná IEZUSA, po dálßą Náukę y Kolędę, do ktorego Wiáry, Nádźiei, miłośći, y náśládowánia, cnot przez wßystkie do tego czásu náuki gotował y spo-sobił wáße látá Młode. Nie potrzebuycie do niego zálecenia zna on was poWierze, kocha was boście go iuż umiłowáli, y bierze pod obronę y opiekę z táką miłośćią iáko kokoß kurczętá swoie pod skrzydłá zgromadza, przytula do sercá iáko niegdy niewinnego lgná, bierze náBoską Opiekę y porękę ni-

nieyßę

nieyſze y dálſze wſzyſtkie látá wáſze z ták pilnym y pewny ſtárániem opiekuiąc ſię, żeby żaden z was nie zginał, á przeżywſzy ná świećie długie látá, duſzne zbáwienie, otrzy mał, áſſiduiąc przez Proroká Longitudine dierum replebo eum, & oſtendám illi ſalutare meum.

Po Wniebowſtąpieniu ſwoim w rożney poſtáći rożnym ſpráwiedliwym zwykł ſię pokázywáć Chryſtus. ánz S. Fránćiſzká Rzymiánká miáłá raz te ſzcześliwość że ſię te pokazał Dziećiną Pan IEZVS, y położony od Mátki ná ie łonie ták do niey mowił, Tanquam parvulum ded tibi me in quem Seraphini deſigunt oculos: Jo an Nádázi iako máłe Dźiećiątko dałem ſię tobie na kto rego Seráfinowie pátrzą. S. Woyćiech obrány Prágskim Biſkupem, záſt ł w Dyecezyi ludźi złych, roſpuſtnych, o okrom inſzych grzechow, niewolniki Chrześćiáńſkie y dźie ći ſwoie Zydom przedawali. Wiec pokazał ſię mu weśni Chryſtus Pan w oney ſmutney y żáłoſney poſtáći iáko nie gdy Zydom od Iudáſza był przedány Ták y Kośćioł woiu iący ſtoſuiąc ſię do rożnych táiemnic Zywotá JEZUSO WEGO, wrozmáitym go kſztałćie prezentuie ná Obrá zách oczom ludzkim, iuż to w poſtáći máłey dźiećin iuż to ćierpiącego zmartwychwſtałego y innych. Ia ná p ćiechę oczom y ſercom wáſzym Dźiećinnym w tákiey dobi y oſobie prezentowáć go bede tu ná Obráźie, w tey łágodno śći y miłośći, z ktorą niegdy Dźiateczki máłe rowienni wáſze do ſiebie przyimował y one náuczał ſerdecznie ży czac, aby ktorego tu widźićie w Obráźie, Iegoż záchowuiąc Przykazánia y náukę tu ná świećie, obaczyliśćie ſwego czáſ w Kroleſtwie Niebieſkim ná Máyeſtáćie ſiedzącego y z Ie mayśliczniceyſzey obecnośći radowáliśćie śie ſię wiecznie rádośćią nieniemowną w Błogoſłáwioney Niebieſkiey Oyczyznie. KO-

Quid est homo quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Job 7.

Nolite timere pusillus grex. quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum Luc. 12.

SINITE PARVULOS VENIRE AD ME
Matth. 19.

KOLĘDA DZIESIATA

Już ostátnia ále naywiększa y naygodnieysza Dźiećiom y wszelkiego wieku ludźiom wiernym Pan JEZUS DELICYE NIEBA Y ZIEMIE.

Roskoß moiá przebywáć z synámi ludzkiemi Proverbiorum 8vo.

WYbacz miłośćiwy IEZU, że ći przerwę y przeymę mowę y powięm pierwey, że ty roskoßą, y iedynemi byłeś y iesteś sercá náßego delicyámi, boś ty naywyżßym BOGIEM y naydobrotliwßym Pánem náßym á my podłym y pokornym stworzeniem y ludem twoim. Iáko Pánie nie kocháć ćię y nád wßystkie ukontentowánia nie przekładáć, kiedyś nas ty miłośćią twoią uprzedźił z stąpiwßy z Niebá ná świát dla Zbáwienia náßego, stałeś śię przeto delicyámi nayroskoßnemi sercom y oczom náßym ludzkim przy Národzeniu twoim, dla tey nieskończoney miłośći y dla śliczney y wdźięczney bárdzo urody twoiey: álbo wiem od początku świátá, ták pięknego człowieká nie było y do dniá Sądnego nie będźie, iákiey pięknośći y urody byłeś CHRYSTE *JEZU wedle ćiáłá ludzkiego. Tobie to służyło co nápisał Psálmistá Swięty:* Speciosus forma præ filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis *Nay nadobnieyßy między Synámi ludzkiemi, rozlana iest wdźięczność w ustách twoich. Ktora potym*

wdźię-

wdźięczność uſt y náuki Boſkiey z nich ná Zbáwienie ludzkie wychodzącey niewymownie iák uſzy ludzkie do ſłuchánia łágodźiłá, ſerce delektowáłá, zbudzáłá chęć y wolą do przyimowánia y náśládowánia wſzelkiego dobrego, rozumy Uczonych do podźiwienia zniewoliłá: Stupebant omnes qui eum audiebant ſuper prudentia & reſponſis ejus Lucæ 2. Uſtáli Prorocy, ućichły wſzyſtkie Akádemie, zámilknęli wſzyſcy Náuczyćiele y Doktorowie, ty ſam iednym byłeś Náuczyćielem Magiſter unus eſt Chriſtus Matth: 23. Zá twoią ſłodką Náuką y Sw: Ewángelią cáły świát poſzedł, iáko ſami choć złośliwi y zazdrośćiwi przyznawali Fáryzeuſzowie Joann: 12. Ecce Mundus totus poſt eum abiit. twoiey Niebieſkiey Tomaſz à Kempis y z nas káżdy ſzczegulnie prágnie ſłucháć mądrośći Lib: 1. Cap: 3. de imit. CHRISTI. Taceant omnes Doctores, ſileant Univerſæ Creaturæ, in conſpectu tuo. Tu mihi loquere ſolus. Nie tylko Náuká twoiá Niebieſka, ále wſzyſtkie Dźiłá Cudá, Láſki, y Dobrodźieyſtwá wołáią y opowiádáią nam iż byłeś iedyną roſkoſzą y konſolácyą świátá cáłego. Wymawia dobrze Marei 7. y wyſtawia moc Boſtwá twoiego niemy ućieſzony że rozwiązáłá ſię zwiąſká ięzyká iego. Wdowá Náimſka otárłá łzy z oczu Lucæ 7mo. idącá, ná pogrzeb zá umárłym iedynym Synem ſwoim, bo widząc nieutulonemi łzámi płáczącą, ulitowałeś ſię nad nią, y

rzekłeś

rzekłeś iey, nie płacz, á umárłemu: Młodźieńcze tobie mowię wstań, y oddałeś go Mátce żywego. Chromy *od urodzenia* Mat *Act: 3. chodźi mocno y bespiczno wyskákuiąc z rádości, y wychwaláiąc Páná* BOGA *od Swiętego Piotrá w Imię twoie Nayświetsze uzdrowiony. Zgołá byłeś mowi Páweł Swięty 2.* Cor: 1mo. *Oycem miłosierdźia y* BOGIEM *wszystkiey pociechy w wszelákim utrapieniu y potrzebie zostáiącym ludźiom, y iesteś po dźiśdźień, iako nam y sobie o dźielności Imienia twego czyni nádźieie Swięty Bernard* Serm: 15. super Cant: Tristatur aliquis nostrum? veniat in cor JESUS, & inde saliat in os. Et ecce ad exortum Nominis lumen, nubilium omne diffugit, redit serenum. *I ktoż od tąd nie osądźi że iesteś godźień tego ábyś był u kożdego człowieká w naypierwszym respekćie y áffekćie, w nayrwyższey cenie, y owszem zgodnie że wszystkim stworzeniem przyznáiemy: że iesteś szczera prawdźiwa istotna wieczna serca dusze y wszystkich zmysłow nászych roskosza, kochániem, y iedynemi delicyámi, o ktorey doskonáłości twoiey wźiąwszy wiádomość Hábákuk Prorok, ná cáłą wieczność z tą się oświadczył miłośći obligácyą w Rozdźiale 3. Ia będę się w Pánu rádował, y będę się weselił w* BOGU IEZUSIE *moim. Záłował tego Augustyn Swięty, że ćię o Boże nie prędko znáć y kocháć począł.* O pulchritudo quam serò te amavi; *á nágradzáiąc tey niewiado-*

wiádomośći y niedbáłośći, często ná potym głęboko wzdychał. O vera summa svavitas omni svavitate dulcior! sed non carni & Sangvini Lib: 6to Confess:

Tey bogomyślności to iest czystego roskochánia się w Pánu BOGU serdecznie káżdemu życzy Mąż wedle sercá tego Boskiego Dawid obiecuiąc káżdey Modlitwie, y prożbie skuteczney záwsze łáski z Niebá otrzymánie. Delectare in Domino & dabit tibi petitiones cordis tui Psal: 36. *Kochay się w Pánu Bogu, á da tobie prożby sercá twego. Dowod miłości Boskiey pokażesz, ieżeli głosu iego słucháć y náukę iego chowáć będźiesz.* Qui diligit me, sermonem meum servabit. Joann: 14. *Słowá iego słodsze nád miod, náuká świátłośćią chodzącym w ćiemnośći y niebespieczeństwách tego świátá. Twarz wdźięczna przyiemna. Więc modl się z Sámuelem* Loquere Domine quia audit servus tuus. *Nágotuy uszy do słucháńia myśl y serce do uważánia y przyimowánia; oto nie zápomina pełney miło ći propozycyi, ále státecznie z nieodmiennym ponawia ią áffektem.*

Roskosz moiá przebywáć z Synámi Ludzkiemi.

JA Mądrośćią niestworzoną przez mnie Krolowie Kroluią, Xiążętá pánuią, Mocárstwá roskázuią spráwiedliwie. Przy mnie

sa

ſą bogáctwá ſławá y ſpráwiedliwość. ábym ubogáćił tych, ktorzy mnie miłuią. Błogoſłáwiony ktory mnie naydźie, álbowiem naydźie żywot y wyczerpnie zbáwienie od Páná; á kochánie moie y iedyne upodobánie zoſtawáć z Synámi ludzkiemi. Przeto ieżli kto ieſt máluczkim niechay przyidźie do mnie. *O cudo miłośći, o cudo łáſkawośći y uniżonośći Boſkiey! Alexánder Wielki Dźiećię dopiero, á od Xiążęcych y Senatorſkich Dźiatek wabione ná rekreácyą y igraſzkę dźiećinną z Páńſkiey Generozyi czy pyſzney mániery (odpowiedźiał.)* Libenter colludam ſi Reges colluſores habuero. *A ty zápomniawſzy nie iako nay wyżſzey Boſtwa ſwoiego godnośći, ná źiemſką puſtynią między Syny ludzkie poſpieſzyłeś był w oſobie Dźiećinney, ſzukáiąc u nich roſkoſzy ſerdeczney y miłą kompánią z niemi mieć y zábráć prágnąc. Ználaſł ći Anioł Gábryel wdźięczną ná źiemi konſyſtencyą w Niepokalánym MARYI PANNY Zywoćie, y ná tychmiaſt ná pierwſzą nieiáko dźiećinną rozrywkę do Dźiećiny poſzedłeś IANA Syná Zácháryaſſowego. Národźiwſzy ſię naypierwſzą áſſyſtencyą przybrałeś był ſobie one tyśiące Niewinniątek od Herodá pozábiánych. Opowiádáiąc Ewángelią máłe do śiebie wabiłeś po Niebieſką Náukę Dźiatki.* Sinite parvulos venire ad me, *przez co dobra ſię ludźiom zdárzyłá okázya rewerencyálney y nabożney do śiebie*

bie podufałośći, bo mamy z relácyi Máteuszá S. w Rozdź. 19. że nieśiono niemowlątká, prowádzono dźieći ábyś ręce ná nie kładł y modlił śię, to iest ábyś im pobłogosłáwił żeby urosły w Mężow Swiętych y Mądrych. Zgołá záwsze niewinne Chłopiątká y Młodźieniászkow w osobliwym chowáłeś respekćie, łátwy im záwsze dáiąc do śiebie przystęp. Nolite parvulos prohibere venire ad me y lubiąc często mieć y widźieć przytomnych: Innocentes & recti adhæserunt mihi. Cieszyłeś śię z letnich y stárych ludźi przysługi Matth. 21. Kiedy ná tryumfalny wiazd twoy do Ieruzálem iedni włásnemi Sukniámi, drudzy źielonemi gáłąskámi drogi y gośćińce uśćieláli: ále dáleko bárdźiey ućieszyły serce twoie Boskie owe od młodźi niewinney wesołe ákklámacye: Hosanná Synowi Dawidowemu, Błogosłáwiony ktory idźie w Imię Páńskie, álbowiem gdy śię oto Doktorowie Żydowscy gniewáli, uymowáłeś śię zá niemi mowiąc: á nie czytáliśćie u Proroká w Psalmie 23. iż z ust niemowlątek y ssących doskonáłą uczyniłeś chwałę. O IEZU przykłádźie doskonáłośći y ták że z ust niewinnych tylko przyimowáć y szácowáć będźiesz Nabożeństwo, á my stárzy, á my grzeszni co śię pokutną ręką w pierśi biiemy, y pokornie mowiemy Boże bądź miłośćiw, oschniemy ná nádźiei. O Lilio nayślicznieysza! o polny Kwiateczku! Zbáwićielu moy! y tákże Flos Juventutis látá tylko młode delektowáć będą Serce twoie Boskie?

 Boskie?

Boſkie? w ktorych z niewinnym mlekiem liliowe ieſcze cnoty kwitna y kándor niewinności wydá-ie ſię, A my iák uſchłe y zárzucone śiáno będziemy wzgárdzonemi y oddalonemi od łáſki y miłośći twoiey Boſkiey? Prawdá ták ieſt, odpowiadaſz, y rzetelnie upewniaſz wſzyſtkich ktorzyśmy iuż wyſzli z lat młodźiuchnych, owemi słowámi z Ewángeliy Swiętey. Niſi efficiamini ut parvuli nie możećie ſię ſtáć uczeſtnikámi miłośći moiey y dźiedźicámi Kroleſtwá Niebieſkiego, ieżeli ſię pierwey nie ſtániećie iáko máłe dźiatki. Vſłyſzawſzy od ćiebie miłośćiwy IEZU podobną kátegoryą Nikodem Xiążę Zydowſkie, to ieſt: ieżli ſię kto nie odrodźi znowu, nie może widźieć Kroleſtwá Bożego, zádumiáły ćiekáwie ſię pytał, iákoż ſię człowiek może rodźić będac ſtárym? Iákie onemu y potym rożnym Piſarzom twoim Kośćielnym przez Duchá Swiętego podałeś dla grzeſznikow od rodzenia ſpoſoby, tákie ia ſobie y rowiennikom lat moich opiſuię inwencye, ábyśmy też odrodzeni iáko dźieći máłe przypádli do Sercá twoiego.

Spoſoby rożne Duchownego odrodzenia

Zyćia docześnego przedłużenia prágnacy życzyćie ſobie podobno odemnie uſłyſzeć o lekárſtwie iákim odmłodnienia na ćiele, álbo lat przedłużenia, ále iáko nie moiá wokacya, ták by y wáſzá prożna byłá indágácya. Cõtra vim mortis qværere me:

medicamen in hortis. *Wynalazki odrodzenia ná duszy y sumnieniu uczynię wiádome, z ktorych gdy sobie według własney potrzeby swoiey obieráć y záżywáć iáko Duchowney prezerwy będźiećie, Wszechmocny y Cudowny duszy ćiał Lekarz Pan BOG, od choroby záchowa też zdrowie wásze, przedłuży żyćie, iáko niektore z ninieyszych umocnią nádźieię dokumentá.*

1. *Nikodemowi stáremu iáko Zydowi ieszcze nie ochrzczonemu podał sposob Zbáwićiel odrodzenia na duszy Chrzest Swięty, zálecáiąc mu go owemi słowámi: Ieżli kto znowu się nie odrodźi z wody y z Duchá Swiętego, nie może oglądáć Krolestwá Niebieskiego. Vczuł tę odmiánę po Chrzćie Swiętym, nie tylko w duszy ále y ná ćiele Wielki Konstántyn Cesarz Pogánin od głowy aż do nog skárádą obrzydliwego trądu obsypány y ná wszystkich śiłách osłábiony, álbowiem gdy wźiął Chrzest Duchá Swiętego od Sylwestrá Papieża, nátychmiast wszystek trąd z niego opadł, że stárego nowym się stał y ná umyśle ták odmienionym, że porzućiwszy wszystkie złości, y błędy Pogáńskie, uczynił po wszystkim świećie wyroki áby nikt Chrystusá bluźnić nie śmiał, áni się przykrzył Chrześćiánom, pod utrátą połowice dobr swoich, y zbudował Kośćioł Zbáwićielowi, Cesárskim práwie dostátkiem, káżdemu dał wolność do Wiáry Chrześćiáńskiey, z Skárbu swego, Száty wszystkim obiecuiąc.*

2. *Już dawno ochrzczonym, á potym nie tylko w látá ále y w grzechowych nałogách záſtárzáłym ſubminiſtruie dobroć Boſká ná odmienienie obyczáiow inſzą wodę, toieſt wodę łez pokutnych iáko w Pſ. 147, mowi Prorok* Flabit Spiritus ejus & fluent aquæ. *Swięty Bernárdyn Seneńſki tákie mnie mánie ma o pokućie Swiętey* Serm: 1. in Oct: Paschatis. *Ze kiedy ſię do niey wodá z prawdźiwego żalu zá grzechy zrozpłákánych oczu ćiekąca przyłaczy, tedy częſtokroć bárdźiey czyśći y koletuie duſze náſze, niżeli oná wodá przy* SAKRAMENCIE *Chrztu Swiętego ná nas wylana* Puriores aliquando exeunt mentes ab aqua lachrymarum, quam aqua Baptiſmali, nam hæc ſolam primam gratiam communicat, illa autem & primam reſtituit, & novam in ſuper infundit, eoq; largiorem, quo ardentior fuerit cordis affectus. *Pięknieyſze nie gdy wychodzą myśli y duſze ludzkie z wody własnych łez ſwoich zá grzechy hoynie wylanych, niżeli z wody Chrztu Swiętego, álbowiem wodá przy Chrzćie Swiętym nas oblewáiąca, tylko nam pierwſzą łáſkę od BOGA przynośi, pokutne záś łzy y pierwſzą nam łáſkę przez grzech zgubioną wracáią, y do niey nam nową przydáią, tym ſczodrzeyſzą y obfitſzą, im ſię więcey ſerce náſze miłośćią Boſką zágrzeie. Przydáie ieſzcze do tego tę konſyderácyą* Lauredanus *że wodá Chrztu Swiętego ná raz nam tylko ſłuży, gdyż*

Chrzeſt

Chrzest Swięty powtorżony bydź nie może, á łzá-mi grzechy oblewáć człowiekowi grzesznemu kàżdodźiennie się godźi. Impreżistá ieden symboli-wáć chac opłákuiacego grzechy swoie człowieká odmálował Orłá płoczacego się po wodźie Lemmá tákowe przydawszy, Renovatur ab undis. *Odna-wia się od wody. Alluduiac do tego, że iáko Orzeł trzepocac się (krzydłámi po wodźie stárych pior swoich pozbywa, á potym się w młodsze odnawia, ták człowiek grzeszny w zbáwienney łez swoich kapieli, znośi z śiebie kondemnatę zátrácenia wiecznego, ktora go nie pochybnie od surowey Spráwiedliwośći Boskiey zá grzechy iego czekáłá, á znowu w łásce Páńskiey duszę swoię odnawia,* Re-novatur ab undis. *Nie masz ták stárego y zgrzy-białego, ktoryby ná duszy, ieżli się postára nie odmłodniał, bo ná coz by mowił Dawid: Bogu* Dźiękuy duszo moiá, ktory odnawia iáko Orłowi młodość twoię. *Gdy stárcze pieniadze ktoreś łákomie zebrał w miłośierdźiu rozszáfuieß; iużeś odmłodniał, á dużośći Duchowney przy-było. Gdy się z bliźnim zwadzco y zábiaku po-iednaß, iużeś stáre rogi iáko leleń złożył, á latáć się názad wroćiły, y będźie iáko Psalm 91. mowi* Stárość twoiá w miłośierdźiu choynym: *przestań piiáństwá, obżárstwá, y zbytkow: od-młodnießy ná ćiele á oboygáć zdrowia przybędźie, przestań zbytnich kłopotow o máiętnośći y gospo-dárstwie: á wrocac się lepsze dni, y látá spokoyniey-sze mieć będźieß.*

3. Grzech

3. Grzech śmiertelny nie tylko duszę zábija, Os quod mentitur occidit animã, Sap: Imò *ále y ciáłu bárdzo szkodliwy, iáko zużaleniem skárży się Dawid w Psálmach Pokutnych:* Zbladłem pogniły y popsowáły się iágody ná twarzy moiey, znędzniałem, zgołá wniwecz obróciłem się. *Zeby się iák ze snu porwáłá y ożyłá w tobie grzesżniku duszá twoiá doświadczony sposob nabożnie y uważnie słucháć Słowá Bożego, to iest Kazánia, álbowiem náucza Tomasz Swięty Doktor Anielski.* Innumeras utilitates facit Verbum DEI in anima, nam frenat eam à peccatis, vivificat, illuminat, sanat, fæcundat, emollit, & totius boni capacem facit Sanctus Thomas cit: à Beato Thoma à Villa Nova in Dom: Sexages.

4. Powiádáią Náturáliśtowie o Phænixie ptászku iedynym, że gdy się stárzeie, spalony ná stosie drewek od upału Słonecznego, nátychmiast z własnego popiołu odradza się, y młodym wylátuie. Utęskniwszy sobie świátowe fasoły niektorzy w látá podeszli Chrześćiánie; Ædificabant sibi solitudines. *Miło Pustelniczyć przynaymniey bydź w pusczy Nálbockiey w Litwie. ktorą Stánisław Rádźiwił Márszałek Wiel. X. L. gęstemi Celámi wybudował, tám siebie y Dwor swoy ná Adwent zámykáiac. Miło spoyźrzeć ná Bielány przy Wárszáwie gdźie* Ministri Statûs *pomurowawszy z Herbámi swemi Cele, tám od zgiełtow świátá umkną*

umknąwszy głowy, Rekollekcye odpráwuiąc o duszy swoiey myślili, y o nástępuiącey wieczności z głębokim westchnieniem y częstym rosspłákiwániem medytowáli, á potym ogniem miłości Páná Bogá niegdy ciężkiemi występkámi obráżonego rosspaleni, wszystkie chwasty grzechowe w sercu y w duszy spaliwszy, z popiołu głębokiey pokory y szczerey pokuty, nie ieden należycie uspokoiony ná sumnieniu w nowe á Swięte zákmitnąwszy obycząie, iák Phænix Justus ut Phænix florebit juxta versionem Tertuliani, z wielkiey rádości y wesołości ledwo nie pod samo wylátował Niebo, wesoło z Dáwidem y innemi pokutuiącymi śpiewáiąc: Lætabimur in salutari tuo Psalm: 19. Może iednák & in angulo cordis ustánowić sobie solitudinem. A iák ow Thren: 3. Sedebit Solitarius & tacebit. Glossa & notabit testamenta, debita, & delicta. Nápisać Testáment z konnotowáć długi, porządek Chrześciáński uczynić, y w grzechách się tez swoich przeyźreć iák Krol Ezechiasz, Recogitabo tibi omnes annos meos: in amaritudine animæ meæ. Isaiæ 38. wylecieć nád świat, spoyrzeć ná ostátnie rzeczy & levabit se super se.

5. Stáry á lekkomyślny, y nie nabożny, obrzydliwy iest Duchowi Swiętemu, iáko się z tym wymowił przed Ekklezyástykiem swoim w Roz: 25. Tres species odivit Anima mea, & agravor valde animæ illorum. Pauperem superbum

perbum, Divitem mendacem, Senem fatuum (Græca versio *czyta*) adulterum & insensatum. *Trzech rzeczy nie nawidźiłá duszá moiá, y ćięszkiemi sa bárdzo: Ubogiego pysznego, bogátego, kłámliwego, stárego szalonego, nieczystego, y nierozumnego. Smieie się y Seneká chocź Pogánin* Lib: 2. Contr: Cap; 7. *z stárego á niestátká: Stáry pijánicá, pięknie przybrány, upizmowány, y zá młodego się udáiący, obrotny do swywoli, iáko młodźik iáki podryguiący, czyli to nie dźiwowisko? Zálecáiący się Młodźieniec grzeszy, ále stáry száleie. Żáłuiąc ich śiwego włosá, tak srodze wzgárdzonego Augustyn Swięty podáie im sposob ná zniesienie doczesney y wieczney zelżywośći á ná odzyskánie pierwszey utráconey ozdoby chwały y sławy nie inszy, tylko Spowiedź Swięta, ktory rozważáiąc owe słowá Psal:* 95. Confessio & pulchritudo in conspectu ejus *wyznawánie y piękność przed oblicznośćią iego. Ták rádźi káżdemu* Vis esse pulcher, cofitere *prágniesz bydź pięknym ná duszy y ná ćiele spowiáday się. Lubo káżda spowiedź pártykulárna doskonále uczyniona pomienione przynosi skutki, ma iednák od wielu wielkie zálecenia Spowiedź dożywotnia ze wszystkich grzechow cáłego żyćia; iáko niżey opisane náuki y pożytki utwierdzą lepiey zdánie y prawdę.*

Niektorzy są ktorzy wątpią iezeliby byłá rzecz pożyteczna, uczynić kiedy iednorálna Spowiedź

ze wszy-

ze wßyſtkiego żywotá ſwego, áżeby zás wßyſtkie te grzechy powtorzyć ná Spowiedźi, ktorych ſię iuż przedtym ſpowiádáli? ktorym ták ſię odpowiáda: Ze niekiedy ſię to gáni, niekiedy zás wielce chwali, gáni ſię w ten czás, iesli człowiek tákie generálne grzechow ſwoich powtarzánie czyni z przyczyn niektorych: iáko z błędliwego mniemánia, gdyby rozumiał że grzechy raz ſpowiádáne nie ſą odpuſzczone: ále máią bydź często powtorzone áby były odpuſzczone: álbo zzbytnie boiáźliwego ſumnienia, z ktorego to idźie, że ſię człowieku zda, że ſię ieſzcze ſumnieniu iego Spowiedźią by też nie wiem iáką nie dźieie dosyć. A tákowym Spowiedź generálna nie ma bydź dopuſzczona, ále owſem zákazána.

Owá też ma bydź zgániona, ktora dla tego tylko bywa czyniona, áby grzech po oſtátniey Spowiedźi popełniony, nie zdał ſię bydź świezo uczyniony, ále ták między inſzemi grzechámi żeby ſię zámieſzał y pokrył. Ale pochwalona ma bydź iednoráalna Spowiedź tym, ktorzy z dobrych przyczyn onę czynią. A tákie przyczyny ſą rozmáite. Pierwsza ieżeliby ſię obawiał że ktora Spowiedź iego z przeſzłych byłá ták niedoſtáteczna, żeby grzechow odpuſzczeniu byłá ná przekáźie: Bo gdyby ſię to przydáło (iákoż to często przypada) tedy potrzebá żeby ſię Spowiedź znowu powtorzyłá. A przytrafia ſię to rozmáitym ſpoſobem. Imô ieżeli ſię Spowiedź czyniłá przed Kápłánem, ktory mocy nie miał áby człowiek

rozgrzeſzyć mogł. Albo ktory ſnadź z nieumieiętnośći, álbo z piiáńſtwá nie dobrze rozgrzeſzył. 2. Ieżli ten ktory ſię ſpowiádał ſkruchy álbo żalu tákiego zá grzechy nie miał, iákiego potrzebá było do tego SAKRAMENTV: álbo ieżeli nie miał gruntownego przedśięwźięćia ſtrzedz ſię ná potym grzechow onych. 3tiô. Ieżli wiedząc y chcąc zámilczał grzechu iákiego śmiertelnego ná przeſzłych Spowiedźiách: Wtora przyczyná ieſt, áby táka Spowiedźia iednorálna mogł ſię odnowić, żal y wſtyd zá káżdy grzech z oſobná y przez to mocą Zaſług Páná CHRYSTVSOWYCH, áby karánie zá grzech záſłużone álbo zupełnie zgłádzone álbo umnieyſzone było. Trzećia ieſt przyczyná: áby tákim powtorzeniem, mogłá wczłowieku bydź wzbudzona miłość przećiw Pánu BOGV, gdy przypátruiąc ſię wſzyſtkim ſwoim grzechom, tym bárdźiey dźiwuie ſię dobroći Boſkiey, ktora ták wielkie obrzydłości iego ták długo ćierpiáłá. Bo więcey pobudzáią grzechy wſzyſtkie gdy człowiek ná wſzyſtkie rázem poyrzy, niż gdy ie dźieli, y rożnych czáſow u ſiebie uważa. Piąta przyczyná ieſt, áby człowiek przypátruiąc ſię ták wielkim grzechom ſwoim, y widząc lichość uczynkow dobrych, ktoremiby grzechy one wielkie pokryć miał, ſam ſiebie wzbudzał do uczynkow dobrych: pomniąc ná onę Swiętego Chryzoſtomá Sentencyą, Hom: 80. ad pop: Antioch: Ieżli ták wiele dobrych uczynkow nie będźie, áby pogáśiły wyſtępki

náſze,

naſze, â nádto ieżli nam y z tych uczynkow dobrych cokolwiek do Sprwiedliwośći poczytano nie będźie, żaden z nas karánia wiecznego nie wybędźie. Niektorzy też ſą, ktorzy ná káżdy Rok Spowiedź iednorálną czynią z grzechow cáłego Roku, częśćią dla przyczyn wyżey opiſánych, częśćią też áby obaczyli co zá poſtępek w enotách Swiętych, á co zá popráwę onego Roku w obyczáiách ſwoich uczynili.

Sposob rozbieránia ſumnieniá gotuiącemu ſię do Spowiedźi dożywotniey ze wſzyſtkich grzechow.

KToby tedy chćiał uczynić Spowiedź z cáłego żyćia ſwego, tym ſpoſobem niechay poſtąpi. Nayprzod żywot ſwoy rozdźieli ná pewne czáſy, á wkáżdym czáſie to ieſt w wieku dźiećinnym Młodźieńſkim y Męſkim niech ſobie rozbiera y ná pámięć przywodźi, kiedy y iákim grzechem obráźił Páná BOGA, y iákim ſpoſobem, to ieſt; czy myślą, ſłowem álbo uczynkiem, w grzechách śmiertelnych przydawáć wſzyſtkie okoliczności powiádáć liczbę iák wiele rázy czego ſię dopuśćiło, co ieżli wiedźieć nie można to zápewną liczbę nie pewną powiedźieć. Przed ráchunkiem ſumnienia prośić Páná BOGA o świátło ná poznánie grzechow, á potym rachowác ſię z Przykazánia Boſkiego y Kośćielnego, ktore tu znaydźieſz w Kolędźie Piątey. Z śiedmi grzechow głownych, ktore ſą

Pychá,

Pychá. Łákomſtwo, Nieczyſtość, Gniew Zazdrość, Obżárſtwo, y Leniſtwo w ſłużbie Bożey. Z piąći zmyſłow ćiáłá náſzego, to ieſt widzenia, ſłyſzenia, ukuſzenia, powonienia y dotykánia. Z grzechow przećiwko Pánu Bogu, bliźniemu, y nam ſamym. Z dobrych uczynkow ták duſznych iáko y cieleſnych opuſzczonych. Z powinnośći włáſnemu powołániu ſłużących Z Cudzych grzechow ktore lubo nie od nas bywáią popełnione, iednák nam bywáią rożnym ſpoſobem poczytáne: tákowe ſą: 1mo *Roſkázuiąc co komu złego uczynić.* 2. *dáiąc komu złą rádę.* 3. *Gdy komu niecnotliwą ákcyą ápprobuiemy álbo do niey pomagamy.* 4. *Gdy kogo umyślnie irrytuiemy álbo pochop dáiemy do gniewu, zemſty, bluźnierſtwá okrućieńſtwá, álbo do bićia.* 5. *Gdy to chwalemy komu, álbo przez podchlebſtwo ſtwierdzamy, co godno ieſt nagány.* 6 *Gdy tám milczemy gdźie mowić potrzebá.* 7. *Gdy przez náſzę konniwencyą y przez ſpáry pátrzánie ieſteśmy okázyą komu do grzechu.* 8vo. *Uczeſtnictwem grzechu.* 9. *Broniąc álbo pátronizuiąc złey rzeczy:* Væ qui juſtificatis impium pro muneribus, & juſtitiam juſti aufertis ab eo. Iſaiæ 10. *Z grzechow ktore w Niebo o pomſtę wołáią, tákie ſą:* 1mo *Zaboyſtwo dobrowolne.* 2. *Grzech Sodomſki* 3 *Uciemiężenie ubogich ábo Wdow y Sierot* 4. *Płaca zátrzymána nieſłuſznie robotnikowi álbo ſłudze. Spowiedź z tych y innych wſzyſtkich grzechow zwykli czynić Chrześćiánie nabożni,*

iedni

iedni raz w rok, drudzy ná pártykulárny álbo ná Wielki Jubileuß, inni przy śmierći. Y ták uſpokoieni doſkonále ná duſzy y ſumnieniu z woli Páná Bogá, álbo w ſerdeczney weſołośći dálſze prowádzą żyćie, tu ieſzcze ná źiemi, álbo w miłym pokoiu, nie ták umieráią iáko łágodnie w Pánu BOGU záſypiaią: In pace in idipſum dormiam & requieſcam quoniam tu Domine ſingulariter in ſpe conſtituiſti me. Pſal: 4. zniemylną nádźieią że muśi to ſkáźytelne przyoblec nieſkáźytelność. 1. Cor. 15. ℣. 53.

6. Skárgá bywa ná ſtárość, że do częſtych ſkłonna chorob, ále więkſza bydź powinna ná nieprawość nieczyſtośći, gdyż rożne choroby ſprowádzą, y ſamę ſtárość przybliża człowiekowi, iáko świádom dobrze iey nieſzczęśliwych ſkutkow w Pſal: 37. Dawid oznáymuie: Że biodrá moie nápełnione ſą náigráwánia, dla tego nie máſz zdrowia w ćiele moim, znędzniałem ſkurczyłem ſię y uſechłem iáko śiano. Aż kiedy po brzydkim cudzołoſtwie rozpuſtę poſtem y dyſcypliną uſkromił, á wziął przed ſię czyſtość ćiáłá y niewinność ſumnienia, weſołym ſercem záſpiewał one słowá Pſalmu: 27. Zákwitnęło znowu ćiało moie. Wiek ſtárośći w tenczás godźien czći y chwały, kiedy prowádźi żywot niepokalány. Oto żeby ſtárych upomniał, nápiſał umyślnie Páweł do Tytusá Biſkupá ták mu perſwáduiąc: Mow co przyſtoi zdrowey náuce: ſtá-

rzy

rzy áby byli trzeźwi, rostropni, wstydliwi, tákże stáre Niewiásty w ubiorze świętym, nie wiele winá piiáiące, nie potwárliwe czyste, áby młode białogłowy ćwiczyły w rostropnośći Ad Tit: 2. Cap: 2. *Dusso Chrześćiáńska w iákimkolwiek iesteś stánie, czy w stánie Pánieńskim, czy Wdowim, czy w Małżeńskim? stáray się o czystość dwoiáką. Nayprzod o czystość sumnienia, o serce niepokaláne, potym stáray się o czystość ćiáłá według swoiey kondycyi y powołánia: Staray się o czystość według swoiey Professyi Bogu álbo ludźiom poprzysiężoney; álbowiem czystość záwsze naylepiey pomaga do otrzymánia Niebá y widzenia Páná Boga.* Beati mundo corde qvoniam DEUM videbunt.

7. *Iáko nieczystego ták y pysznego nie nawidźi Bog Wszechmogący* Math: 18. *Kiedy się Uczniowie dowiádowáli od* CHRYSTUSA P. *ktoli większym iest w Krolestwie Niebieskim? usłyszeli respons.* Záprawdę powiádam wam, Jeżli się nie náwroćićie y niestániećie się iáko máłe dźiatki nie wnidźiećie do Krolestwá Niebieskiego *Uczony Sylweirá uważáiąc to mieysce powiáda: Ze dwoch tu rzeczy po nich wyciąga Zbawićiel ieżeli prágną wniść do żywotá wiecznego. Náprzod áby się náwroćili od zazdrośći y ámbicyi swoiey, potym żeby się stáli iák máluchne dźiećiç Nie mowi żeby máluchni stáli się wielkiemi, wzrostu wysokiego ludźmi, ále żeby oni dorośli y iuż*

ludźie, byli iák dźieći; to iest bez wszelkiey zazdrośći, bez zábiegánia y dostoieństwá, żeby kwitnełá w nich niewinność, czystość, prostotá, y pokorá: tákie álbowiem iest przyrodzonie, táka własność máłych dźiatek. Pychą y chárdośćią y usty kłámliwemi brzydźi się Pan BOG y wyniosłym ánimuszom sprzećiwia się záwsze. Sprzyia zás y łáskę swoię świadczy ludźiom pobożnym y pokornego sercá mowi Pismo. A teraz Krolowie rozumieyćie (woła Prorok) ćwiczćie się ktorzy sądźićie źiemię iáko máćie służyć Pánu BOGU w boiáźni y w pokorze. Usłuchał tego głosu KONSTANTYN Wielki Cesarz, álbowiem máiąc Kośćioł wystáwić ná chwałę Naywyższemu BOGU ná honor Sw. Piotrá Apostołá, nietylko wielką summę ná to łożył ále też z głębokiey pokory, Koronę y Páludáment Cesarski z siebie złożywszy, naypierwszy do kopánia fundámentow rąk przyłożył, y dwanaśćie koszow źiemie ná część 12. Apostołow ná własnych bárkách wyniosł. Iák dálecy tych wiekow Pánowie od podobney uniżonośći y uczynnośći, gdyż nowych Kośćiołow nie wystáwuią, stárych nie popráwiáią, Prowizyi nie płácą, á co dźiwnieysza y záłośnieysza że w poszánowániu nie máią Domow Bożych, iedni bespiecznie dyskuruią, tákoby u siebie ná Páłácu, drudzy śmiele wchodzą ze psami, iákby do iáskini ná łowy. Biczem CHRYSTUS Pan wygnał pśieiuchy Zydow z Kośćiołá, strofuiąc ich że Dom Modlitwy

twy uczynili iák łotrowſka iáſkinia. Pámiętáy ná to że Domowi Boſkiemu przyſtoi Swiatobliwość, odtad y wáße ßczeniuchy niech ßkátuły pilnuia w pokoiu, y twoiá MCia Páni ſireczka niech w domu ſtrzeże pultyneczká. Ná Akteoná pſy ták właśnie ulubione, iák wáße, á porwáły ſię, y choć wołał á záſię, á záſię, Akteon ego ſum Dominum cognoſcite veſtrum, iákby go nigdy nie znáły rzuciły ſię y poßárpáły. Nieczyſta Izábellá od pſow tákże zrániona y ná ſztuki poßárpána y pożárta w polu. Więc w drogę wolno wziać co ſię podoba, albo iák Tobiaß tylko iednego, ále do Kościołá nie rádzę bráć żadnego, żeby ſię pſu po ſkorze bátogiem od Dziádá, á Pánu po ſtawie y honorze od gorliwego o część Boſka nie doſtáło Plebaná. Miło y Pánu Bogu y wam iuż podeßłym álbo wcále ſtárym pogladáć ná máłe Dziatki kiedy w Kościele ſkromnie, nabożnie klęczac raczkámi złożonemi Pacierz mowia, álbo z pokora y wßelka uczciwościa ná Kśiaßkách czytáia. Efficiamini ut parvuli wßędźie, á oſobliwie ná mieyſcu Swiętym, á ſtaniecie ſię miłemi y przyiemnemi iák niewinne Dziatki Sercu Boſkiemu. ták dálece iż żadney Modlitwy wáßey nie wzgárdźi, bo iáko przedtym Reſpexit in Orationem humilium & non ſprevit precem eorum Pſal: 101. ták y teraz voluntatem timentium ſe faciet.

8. Zezwoli ná dobra wola wáßę moi Spoſtá-

rußkowie

ruſkowie łáſkáwy Zbawićiel, ieżeli zgodnie y ochotnie według woli iego Dźiećmi ſię ſtániemy, gdyż tego y po ſámych rekwirował Uczniách, kiedy po Zmartwychwſtániu pokazał ſię im ná brzegu Morſkim, y záwołał ná nich nie inſzym terminem, lecz tym: Dźieći maćieſz co ieść? Expozytorowie tego mieyſcá iáko to S. Auguſtyn y inni, pytáią ſię. Czemu to CHRYSTVS Apoſtołow iuż ſtárych dźiećmi názywa? Odpowiádáią naprzod iż to uczynił z wielkiey miłośći, pieſzcząc ſię z niemi; Pueros vocat ob amoris blanditias. Náſtępuie druga rácya do náſzego propozytum ſłużąca, to ieſt: lubo Apoſtołowie mocą, ſtáłośćią, byli Wiáry Swiętey Fundámentámi, Godnośćią, Xiążętámi, Mądrośćią y Powagą Stáremi, przećię iákiey właſnośći Dźiećinney po nich wyćiągał. Dźiatek máłych tá ieſt náturá, nigdy w ſwoim rośnieniu nie záſtánawiáć ſię, nie uſtawáć, ále przyraſtáć záwſze; tey w cnoćie y pobożnośći náturý, áby náśládowáli Apoſtołowie y ich Sukceſſorowie Kápłáni, przez to názwánie dał im Chryſtus Pan admonicyą, to ieſt: áby codźień w nowe rośli cnoty, w więkſze co raz poſtępowáli doſkonáłośći, kłádę text S. Auguſtyná Tract: 3. in Epiſt: Tom: 9. In hac lectione, pueros alloquitur, ut feſtinent creſcere; quid eſt creſcere? proficere. Quisquis novit, natum eſſe, ut quia puer eſt. Infans avide inhiat uberibus Matris & cito creſcit. Do tego wzroſtu

Duchownego boiąc się niektorzy żeby im Kolligacye, bogáctwá, honory, y roskoszy świátá nie były ná przeszkodźie, iedni w odludne uchodźili pustynie iáko Hieronim S. z Rzymu ustąpił á w Pustyni się Pálestyńskiey záchował. Mihi Oppidum carcer, & solitudo Paradisus est. V mnie práwi Miásto iest táráßem y więźieniem, á osobność y Pustynią, to Ray moy. Drudzy w ściśtych y ubogich zamykáli się Klasztorách. Elegi abjectus esse in Domo Dei mei, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum Psal: 83. Swięty Mikołay ná wstępie Biskupstwá swego był bárdzo strwożony, uważáiąc iáko zá káżdego w ták wielkim poczćie ludźi liczbe, miał dáć Pánu BOGV, á zwątpiwszy o sobie, myślił do Klasztoru wstąpić, y prośił Páná BOGA, áby Vrząd on z niego złożył, lecz głos usłyszał: Nieboy się Mikołáiu, nie opuszczę ia tego, ktory rzeczy moie wiernie spráwuie. Károl piąty Cesarz Chrześćiáński sławny y ná sámym nowym Swiećie Zwyćięstwámi, ná końcu wieku swego złożywszy Cesárstwo, w Klasztorze iednym miedzy Zakonnikámi, dni one trawił ná sámey pokućie y nabożeństwie. Dosyć Chrześćiá ska, kiedy widźisz gdźie dobrze, gdźie lepiey mieszkáć, stáray się o mieysce dobre, stáray się o dobrą służbę u Páná dobrego. Możesz iednák z izby świeckiey przy ćichośći y ćierpliwośći, przy Páńskiey cnoćie z Izby Pokoy, z Pokoiu Ray sobie wystáwiáć, ćierpliwie znosząc co się tráfi, ćicho sobie w nieszczęśćiu, w szczęśćiu skromnie y dyskretnie postępuiąc. Zyi w ktorym ćie BOG postánowił stánie, żyi iák w Ráiu ále lepiey niż Adam y Ewá, Weżá się wystrzegay, z złemi nie konwersuy, boy się Bogá. Możesz duszo Chrześćiáńska czyś wolna sobie, czyś obowiązána Przyiaćielowi dożywotniemu, przy swoim powołániu po

niu pozakonnicżu ſprawowáć ſię. Wyćiągał tego dawno po wßyſtkich Chrześćianách Iob Sw. w Liśćie ſwoim Cap: 1. Miedzy innemi cnotámi należytemi káżdemu Chrześćiáninowi y Zakonnikowi chćiał tego koniecżnie żeby wßyſcy Chrześćiánie, ſilentium chowáli: żeby nie bluźnili, nie przeklináli, żeby plugáwych słow nie gadáli, nie ſpiewáli pieśni gorßących ußy nie winne: Chćiał żeby ſławy ludzkiey nie ßarpáli, nie uymowáli drugim honoru, nie wadźili ſię, nie kłámáli: słowem chćiał żebyśmy iezyk mieli zá zebámi. Bo kto práwi iezyká nie ma ná wodzy, niech ſie ten iáko chce głośi zá Chrześćiániná y Zakonniká, Zakonnictwo tego prozne, márne Chrześćiáńſtwo, ſiebie y drugich oßukiwa. Zakonnictwo Chrześćiáńſkie wßyſtkim poſpolite, ná tym należy: náwiedzáć ſieroty, opátrywáć Wdowy, dobrze wßyſtkim czynić według możnośći, y bydź czyſtym nie ſkazonym od tego świátá. Ták czyń Duße Chrześćiáńſka ażyć bedźieß ná wieki

Nie kazał CHRYSTVS nigdy gárdźić Dźiatkámi niewinnemi bo ie kochał, y wielce poważáiąc ná wzor y przykład, zyćie y świątobliwe ich poſtepki Vczniom ſwoim y wßyſtkim ludźiom dawał. Wielkie przyſługi z tryumfem do Ieruzálem wiezdżáiącemu czyniło Poſpolſtwo, gdy ſtáráiąc ſie áby wßedźie piekna ozdobá była nie tylko źielonemi gáłeźiámi ále y własnemi ſukniámi drogi uśćieláli. Wiecey ſobie iednák æſtymował affekt y proceder niewinnych Dźiatek, kiedy iedne iák gołąbeczki z oliwnemi roßczkámi, drugie z ślicznemi kwiatkámi áſſyſtuiąc, iák słowiki y kánárki wdźiecżnie ſpiewáły owe Pieśń z Pſalmu Hoſanna Synowi Dawidowemu, Błogosławiony ktory idźie w Imię Páńſkie. Pozytecżna modlić ſie áie dwoynaſob, ſkutecznieyßa y Pánu BOGV przyiemnieyßa dewocya, gdy co nabożnego ſpiewá ny.

Podoba ſie BOGV kto nabożnie z drugiemi ſpiewa: Qui cantat bis orat. Wiec ludźie młodźi bierzćie ochotę, y wy ſtárcowie ſie pozbywayćie dycháwice, y krzypoty z pierśi wáßych, á ſpoſobćie ſie żywo do śpiewánia łáćińſkich y Polſkich Pieśni od Kośćiołá Swietego Approbowánych. Tym ſpoſobem chwalić Páná BOGA, cáłemu świátu rozkázuie Prorok w Pſalmie 99. Jubilate Deo omnis terra, ſervite Domino in lætitia. Oto umyślnie piſał do Koloſſen: Páwel Swiety, w Rozdźiale 3. áby ſie wzaiemnie náuczáli, upomináli, do ſpiewániá Pſálmow y rożnych Pieśni Duchownych. Z Niebá czyſtość (mowi Swiety Grzegorz) ná źiemie ztapiłá y modeluß ſpiewánia ná cześć y chwałe Páná BOGA źiemiá od Niebieſkich przeieła Obywátelow. Nápátrzył ſie doſyć y náſłuchał Kánclerz Chryſtuſow Ian Swiety Nabożeńſtwá Niebieſkiego tu ießcze na źiemi zoſtáiac, y dla náśládowánia w ſwoich zápiſał obiáwieniach. Dobra o tymże uczyniło wiádomość iedno niewinne Dźiećie, w Czárogrodźie do Niebá zarwane: gdźie w Roku 86. gdy ćießkie przez ßeść Mieśiecy pánowáło źiemi trześienie, Swiety Proklus Biſkup Supplikácye publiczne náznáczył, podczás ktorych w Proceſſyi gdy Litánia ſpiewano, z pośrzodku wielkiego ludźi gminu, wźiete było do Niebá, á potym ná źiemie wrocone, á zpredkośćiá y ćiekáwośćia do pomienionego záprowádzone Biſkupá, y ſpytáne gdźie było? co widźiáło? y ſłyßáło? należyta krotka uczyniło relácya: Byłem w Niebie y ſłyßałem Aniołow ták ſpiewáiacych Swiety Boże, Swiety mocny, Swiety nie śmiertelny. Wiec nabożny Biſkup, klekn awßy ze wßyſtkim ludem ſercem ſkrußonym, y płácżliwym głoſem te wielce miłe TROYCY Przenayświetßey, troypienia ſpiewáiac, y do káżdego przydawáiac Zmiłuy ſie nád námi, ználazł miłoſierdźia,

ſierdźie, bo natychmiaſt trzęśienie źiemi uſtáło; á to dźiećie Swięte śmierćią z świátu zábráne. Cantemus Domino kiedy táka wola y upodobánie Iego ſpiewaymy w łáſce Bożey. ſpiewaymy zgodnie, nabożnie, nie tylko Triſagium, ále też Paćierz, Anielſkie Pozdrowienie y inne Kośćielne Pieśni, poniewaź te głoſy nie tylko ſerce Boſkie kontentuią, ále też y ſamym podobáią ſie Aniołom, bo Swiętą Weronikę ſámi nabożnie ſpiewáć náuczyli Aniołowie. Z Swiętym Sabinem Biſkupem, w nocy ná przemiány ſpiewáiący ſłyſzani. Ey wſtydźćie ſie głupiego wſtydu Syreny świátowe, y wy iego ſwywolni Kánárkowie, żeśćie dotąd w domách Bożych iák Sepowie śiadáli przy ſpiewáiących, á ná balách, ochotach, po weſelách y goſpodách iák naydelikátnieyſzemi márney obłudźie akkomodowáliśćie ſie głoſami. Pámiętayćie że Syreny Morſkie co wdźięcznie Márynarzom przyſpiewuią, y onych w letarg śmiertelny w práwuią, y ſame potym przerázliwie wrzeſzcząc, mizernie zdycháią. A łábędź záś ptak wſzyſtek bieluśinki pobożnośći poświęcony. Dijs Sacra ales, według zgodnego Poetow y Náturáliſtow świádectwá, przy dokończeniu żyćia ſwego, weſołość przez cały iego żywot niewidáną okázuie, iáko náſtępuiące wierſze o nim brzmię.

Słodkie pienie właſnemi uſty Łábędź ſpiewá,
Gdy woſtátniey ſtárości śmiertelnie omdlewá

UCiechá świátowa prędko ućieka a weſołość Swięta tu záczęta, y po śmierći nietylko ſie kontynuowáć ále trwáć będźie ná wieki. Iuż tedy, przeſtańćie świátu y iego márnośći ápplaudowáć, ſpoſobćie głos y ton do Pieśni Kośćielnych, ſpiewayćie tu Pſalmy, Hymny, y rożne nabożne Pieśni z ſpiewáiącemi, żebyśćie potym do Niebieſkiey Aniołow ſpiewáiących Kápeli przyłączeni, Ich Pioſneczkę

w weſelu

w weselu y w wieczney rádośći BOGV nieśmiertelnemu nieustánnie śpiewáli.

10. Nie szkodźi, y owszem zdobi zdźiećinnieć, kiedy tego po was moi stáruszkowie Pan BOG wyćiąga, áby miał do was serce iák do máłych Dźieći: Innocentes & recti adhæserunt mihi, Psal: 24. A to większa do tey chwalebney y potrzebney dźiećinnośći ánimuie y sposobi Swiety Hilaryusz: Revertendum est ad simplicitatem infantium. Hi enim proximo velle malum nesciunt, curam opum negligunt, non insolescunt, non oderunt, non mentiuntur, dictis credunt, & quod audiunt verum habent.

Szczęść Boże y dźiećinney edukácyi, y nászey ápplikácyi odrodzenia y odmienienia śię ná lepszy y Swiatobliwszy żywot, bez ktorego łaski w spráwie zbáwienia powiáda Sw. Páwel nic niemożemy Gratia vobis necessaria per Jesum Christum Rom: 7 Ponieważ y on ták náwrocenie swoie, iáko y wszelką pobożność y umieiętność szczegulnie łásce swoiey Bożey przypisuie: Gratia Dei sum, id quod sum: á iáko niegdy Zydow áby śię náwroćili, ták y w nałogu zástárzáłych grzesznikow áby śię odrodźili, do pokorney zsoba zácheca Modlitwy Heb: 4. Przystępuymy z ufnośćią do Stolice łáski, ábyśmy otrzymáli miłośierdźie, y łáskę náleżli ku pogodnemu rátunku. Łáská Boska ták wielu rátowáłá y utrzymowáłá, że w ćiężkich pokusach, w niebespiecznych okázyách, w wielkim od Tyránow prześládowániu, nie odpadli od Wiáry, od Pobożnośći, ták 2. Mach. 7. Siedmi Bráći z rozkazánia Antyochá rożnie Męczone á Wiáry Oyczystey nieodstąpili. Eleazar 2. Mach: 6 ieden zprzednieyszych Doktorow Mąż, w lećiech podeszły, był przymuszony áby przećiw Zakonowi Mięso iadł z Ofiar

báłwo-

bałwochwálſkich, ále on, śmierć naychwalebnieyßą racżey, niż żywot obmierzły obieráiac, umyślił nie dopußczáć ſie rzeczy niegodźiwych. A gdy ći ktorzy przy nim ſtali, nię dobrą litośćią wzrußeni, dla ſtárey z nim przyiáźni, odwiodlßy go ośobno, prośili, áby przynieśiono mięſa ktorego mu ſie używáć godźiło, áby zmyślono, że iadł, iáko był Krol Pogáńſki roſkazał, żeby to uczyniwßy, ußedł śmierći. Ale on poczał u ſiebie uważáć zacność wieku ſtárego, godność Szláchectwá, y Pobożność záchowána od dźiećińſtwá. odpowiedźiał: że wolę pierwey umieráć, bo ná naße latá zmyślac nieprzyſtoi, żeby wiele Młodźieniáſkow mniemaiac, iż Eleázar będac iuż w dźiewiećdźieśiat lat przenioſł ſie do życia Cudzoziemcow y oni dla mego zmyślánia, byli wbład wprowadzeni. Bo choćbym teraz ußedł mak ludzkich, wßakże reki Wßechmogacego ani żywy áni umárły nie uydę. A ták ſtátecznie z żywotá ſchodzac, pokáże ſie bydź ſtárośći godnym: á młodzi meżny przykład zoſtáwię, ieżli ochotnym ſercem zá naypoważnieyße y Nayświętße Práwá poczćiwa śmierć podeymę. Łáſká Boſka trzyma ſłábych, żeby nie upádli, upádłych záś w ćieſkie grzechy, litośćiwie podnośi, do pokuty do popráwy życia, y ná mocnym przedſiewźięćia ſtawia fundámenćie: iáko Dawidá, Publikáná, Piotrá, Mágdálenę, y innych bez liczby: Allevat Dominus omnes qui corruunt, & erigit omnes elisos. Pſal: 144. Nie maß żadnych lat (mowi Swięty Ambroży Epiſt: 12. ad Valentin: Imperat.) nie rychłych do popráwienia ſie. Niech ſie wſtydźi ſtary, ktory ſie popráwić nie może: nie ſtárośći śiwizná ieſt chwalebna, ale obyczáiow. Nie máß wſtydu że złego lepßym ſie ſtáć. Wiec przynaymniey ná oſtátku ſłużmy Pánu BOGV, á nádźieię w łáſce y miłośierdźiu iego, że

ge, że spełni obietnice swoie pokutuiącym grześnikom u Ezechielá Proroká w Rozdźiale 18. przyrzeczoną, ieżeli grzeszny człowiek czynić pokutę będźie, zá bezbożne sprá- wy swoie, y iuż ná potym przestrzegáć Przykazánia mo- iego, żyć będźie, y nie umrze, bo ia wszystkie grzechy iego ktore przedtym popełnił w wieczne zápomnienie puszczę. Nie tu koniec łaskáwośći y respektu, ále ieszcze dobrotliwy Stworcá nász, z tym sie odzywa y oświadcza áffektem u Páwłá Swiętego, 2. ád Corinth: Cap: 6. ℣. 18. Ego recipiam vos, & ero vobis in Patrem & vos eritis mihi infilios, & filias dicit Dominus Omnipotens. Wiedzćie (práwi) o tym zápewne po- tomkowie ludzcy, że kiedy pozbedźiećie wszystkich grze- chow wászych przez Pokutę Swiętą, ia was do siebie po- biorę, zostánę Oycem wászym, á wy wiecznemi Synámi y Corkámi moiemi Niebieskiemi będźiećie, ia wászemi na cá- łą wieczność, á wy też wzáiemnie moiemi będźiećie de- licyámi. Dilectus meus mihi & ego illi.

Duszo Chrześćiáńska po ták wielu Spowiedźiách y ro- żnych Aktách, do Pokuty y skruchy należących, ieszcze sie widzę trwożysz y boisz, medytuiąc y głęboko wzdychaiąc nád ową Duchá Swiętego przestrogą: De propitiato peccato non sis sine metu & ne adicias iterum. Przy Swiętych Cnotách, przy uczynkách miłosiernych, y ro- żnych Duchownych zásługách, pomniąc spráwiedliwi ná on wyrok Boski Math 26. Wiele iest wezwanych ále mało wybránych: ćieszą sie poniekąd dobrą nadzieią y trwożą niedośćigłych Sądow Boskich skrytośćią y surowośćią. Lecz chwalebna tákowa boiaźń, y potrzebne to nieupewnienie y nieuwiádomienie o dostąpieniu żywotá wiecznego, albo- wiem áni sie dobry z własney pobożności podnaszie wpre-

zumpcyą,

żumpcya, áni bliźniego grzesznego okiem przeniesie, ále zgłeboką pokora y o iego náwrocenie, y o swoie w dobrym przedsiewźieciu wytrwánie, goraco modlić sie y łáski Páná BOGA *prośić bedźie. Słuchayćie co do tego sensu* Lib: de Persever: *mowi Swiety Augustyn* Utile est omnibus vel pene omnibus, ut quales futuri sint, scire non possint, ut quisq; dum nescit an sit in bono perseveraturus, humiliter & sollicitè DEI gratiam imploret, cum eaq; casum cavere, & in gratia perseverare satagat *Do tego stosuie nastepuiaca Historya ktora wspomina* Pater Gaspar Druzbicki. *Xiadz Wawrzyniec Susliga Polak gorliwy czásu swego Kaznodźieiá bedac w ćieszkim iednym frásunku, widział we śnie Nayświetsza Pánne z Pánem* IEZVSEM *máłym, ták do siebie mowiacym,* proś mnie o co chcesz? *á on odpowiedźiał pokornie:* Moy Pánie o nic ćię nie proszę, tylko żebym był z toba ná wieki. *Ná co odpowiedźiał máły Pan* IEZVS. Będźiesz, *ále on znowu do Chrystusa: Pánie niedowierzam, bom wielki grzesznik: Na co Pan* IEZVS *máły:* Dáię ći rękę że będźiesz zemną ná wieki. *Wźiał tedy Páná* IEZVSA *zá Raczke, y ocknał sie. Dáie nam reke wszystkim miłosierny* BOG*, że nas prágnie y chce zbáwić, kiedy rozne mi ratuie łáskámi, y czeste nátchnienia podáie do serca, stymuluiac żeánych do ćwiczenia w doskonáłośći Chrześćiańskiey, drugich do wytrwánia w nábytey świetobliwośći innych do odrodzenia albo odmienienia zyćia złego ná dobre y chwalebne obyczáie. Trzymáć sie tylko należy wszystkiemi siłámi tey reki, to iest łáski Bożey, ktorey pomocy usilnie żadał do czynienia pokuty y nábyćia pobożnośći Monarchá Palestyński Dawid:* Adjuva me, & salvus ero,

ero, & meditabor in justificationibus tuis semper. Psal. 118. *Wichrámi pokus Swiáta y Cártá iák trzćiná skołatány Ian, nigdy śie iednak nie nachylił od Swiątośći y niewinnośći z żywotá Máćierzyńskiego wźiętey, bo ręká Páńska byłá z nim. Nie omieszkał y niezbłądźił spráwiedliwy Symeon do Kośćioła Ierozalimskiego, gdy Rodźicy wnośili Dźiećiatko Iezusá, bo Duch S. był w nim, ktory go tám záprowádźił, gdyż bogoboyny Stáruszek ná rękach swoich Chrystusá piástował, ále (mowi Brewiarz Rzymski) Dźiećiná Chrystus nim dyrygował.* Senex puerum portabat, puer autem senem regebat. *Z strachem y boiáźnią stáráiący śie o zbáwienie dusz młodźi y stárzy (moiá ráda) zdaymy śie wszyscy ze wszystkim ná Boskie iego rządy. Oddaymy ná ręce iego pámięć, rozum, wolą, stáránie násze duszne y doczesne, zásługi, dobre uczynki, ieżeli tákie mamy, álbo z łáski Iego mieć śie spodźiewamy. Vpadnieymy ná twarzy przed Nayświętszym Iego Máiestatem, sercem y usty teraz y ná záwsze z Kośćiołem Powszechnym supplikuiąc:*

RAcz prostowáć y poświącáć, rządźić, y spráwowáć Pánie Boże Krolu Niebá y Ziemie, sercá y ćiáłá násze, zmysły, mowy, y postępki násze, w zakonie twoim y uczynkách Przykazánia twoiego, ábyśmy tu y ná wieki, zá twą pomocą zbáwieni y wyswobodzeni bydź zásłużyli Zbáwićielu świátá, ktory żyiesz y kroluiesz ná wieki wiekow. Amen.

JESU Tibi sit gloria, Qui te revelas parvulis, Cum Patre, & almo Spiritu, In sempiterna sæcula. Amen.

Dayćie chwałe BOGV, máli y wielcy, Apocalip 19. In simplicitate cordis mei, lætus obtuli universa. Paralipæmonon Cap: 23. ℣. 17.

❧§)(✠)(§❧

REGESTR

Nabożeńſtwá wſzyſtkiego w tey Xiążce zebránego.

Godźin-

Litania

INDEX

Rzeczy osobliwszyh z tey cáłey Kśiąszki zebránych.

A

B

C

D.

E.

F.

G.

Godność

Kolędá

Kſiążkę

ſpoſob

P.

Cc Rekolę-

T.

U.

W.

)(✠)(

POPRAWA ERROROW.

Znaydźieſz ich łáſkáwy Czytelniku w tey Xiążce nie máło, zwłáſzczá przećiw Orthográphiey Polſkiey. Znaydźie ſię litery iákiey tránſpozycya, inwerſya. Znáydą ſię y Errory ktore ſens tłumią álbo go mienią. Wy bacz tedy wſzelkiey nieoſtrożnośći, á popraw ſam przez ſię według Chrześćiáńſkiey pobożnośći.

from leib das fest

